

Actualul demers tipografic, *Interviuri nonconformiste de pe patru continente*, purtând semnătura profesorului universitar dr. **Petre POPA**, completează *portofoliul* scrierilor sale anterioare, listate, bibliografic, în paginile precedente. Născut la Măciuca, județul Vâlcea (16 august 1935), optează, după absolvirea Universității Constantin I. Parhon București (1958), pentru stabilirea, definitiv, în reședința Argeșului (1961), preocupările didactice *interferând* inclusiv exercitarea unor responsabilități publice. Analist polivalent, realizează, constant (1968-2015), pe lângă alte inițiative, convorbiri cu mai multe personalități din Africa, America de Sud, Asia, Europa, aflate, *pasager*, la Pitești, ori pe timpul călătoriilor autorului în Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bulgaria, Cehia, China, Creta, Elveția, Federația Rusă, Franța, Germania, Grecia, Italia, Olanda, Pakistan, Serbia, Slovacia, Slovenia, Turcia, Ucraina, Ungaria, Vatican. După cum reliefează cuprinsul, semnatarul cărții are preferințe, dincolo de România, pentru China, Italia, Franța, Turcia. Diabgunile, *livrate* cititorilor prin paragrafe elocvente, *developează* idei exprimate de academicieni, actori, cosmonauți, diplomați, economiști, guvernatori provinciali, ingineri, laureați Nobel, lideri politici, manageri, medici, muzicieni, plasticieni, prefecți, primari urbani, profesori universitari, scriitori, ziarști. Asemenea configurații geografice și concepte existențialiste relevă preocuparea istoricului **Petre POPA** privind *deschiderea* arealului Argeș – Muscel spre *Luna* (Profesor universitar dr. **Radu GAVA**).

PETRE POPA
INTERVIURI NONCONFORMISTE DE PE PATRU CONTINENTE

PETRE POPA

INTERVIURI
NONCONFORMISTE
DE PE PATRU
CONTINENTE

PITEȘTI,

2015

**PETRE POPA/ INTERVIURI
NONCONFORMISTE DE PE PATRU
CONTINENTE**

- Coperta I: Simbol geografic universalist
- Coperta IV: Micromedalion pentru autor

• Parteneri instituționali: *Muzeul Județean Argeș*, director, prof. dr. Cornel Popescu; cotidianul *Argeșul*, director, prof. Mihai Golescu

• Redactor responsabil: ing. dr. Adrian MESTECĂNEANU

• Documentariști: ing. dr. Luminița ENESCU, dr. Dan Gabriel POPA, prof. Nicolae IONESCU, Maria RĂDUCANU

• Consultant științific: prof. univ. dr. Radu GAVA

• Culegere computerizată: Anca Gabriela BUNEA, Maria DINU SACHELARIE, Mihaela FULGEANU-MATEI, Reghina MĂCEȘANU, Filofteia MĂRĂCINE (1932-1995), Corina NEACȘU, Mariana OBREJAN, Alina OPREA, Doru Gabriel STAN

• Operatori imagini: Ion Marius MOTREANU, Cristina MILIARE

• Lectori: Dana STANA, drd. Constantin VĂRĂȘCANU

- Toate drepturile aparțin autorului -
I.S.B.N.
C.I.P. (Casete tehnice)

Prof. univ. dr.

PETRE POPA

**INTERVIURI
NONCONFORMISTE DE PE
PATRU CONTINENTE**

• Administrație • Arhitectură • Arte plastice •
Astronautică • Doctrină politică • Economie •
Filmografie • Filosofie • Geografie • Industrie •
Inginerie • Istorie • Literatură • Medicină •
Muzică • Relații externe • Sport •
Științe exacte • Urbanism •

Pitești,

2015

Volume elaborate de Petre POPA (selectiv):

- *Municipiul Pitești pe noi coordonate* (1969, în colaborare);
- *Pitești. Memento* (1983, 2008, în colaborare);
- *Argeș. Cartea eroilor* (1984, coordonator);
- *Memorialul de război Mateiaș* (1984, 1988, 2009);
- *Pitești. Ghid de oraș* (1985, în colaborare);
- *Pitești. Pagini de istorie* (1986, în colaborare);
- *Istoria municipiului Pitești* (1988, în colaborare);
- *Liceul Alexandru Odobescu Pitești. 75 de ani* (1994);
- *Istoria economiei naționale a României, I* (1999, 2001, 2003);
- *Istoria sistemelor administrative* (1999, 2000, 2001, 2003);
- *Istoria administrației în România* (2000, 2003);
- *Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist român* (2000);
- *China. Sensuri istorice* (2000, 2013);
- *Studii istorice. Culegere antumă* (2000);
- *Permanențe istoriografice românești* (2000, 2003);
- *Istoriografie universală premodernă* (2001);
- *Medalioane universitare. Dicționar* (2002, coordonator);
- *Pagini de istorie modernă universală* (2003);
- *Studii culturale. Culegere antumă* (2003);
- *Monografia Universității din Pitești* (2004);
- *Studii politice. Culegere antumă* (2004);
- *Istoriografie universală modernă și contemporană* (2005);
- *Administrație sistemică universală* (2005, 2006, 2007);
- *Europa. Destin continental* (2007, ediție virtuală);
- *Pitești. Tradiție și contemporaneitate* (2008, în colaborare);
- *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice* (2009);
- *Trei secole de istorie modernă universală. 1618 - 1918* (2010);
- *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I* (2008), *II* (2010), *III* (2012), *IV* (2014), inițiator și coordonator științific, ediție virtuală: www.bjarges.ro/biblioteca_digitala;
<http://bibliotecaupit.ro>; <http://www.muzeul-judetean-arges.ro/>;
<http://www.muzeulgolesti.ro/>.

INTRODUCERE

Preocupările noastre fundamentale, având conținut istoric, evidențiază, prioritar, evoluția municipiului Pitești, dar și fenomenologia universală, domenii regăsite în portofoliul editorial, constituit din numeroase pagini, listate, frecvent, de surse bibliografice interdisciplinare. Concomitent cu gestionarea coordonării operei plurivalente, *Enciclopedia Argeșului și Muscelului* (5 octombrie 2006 – 29 septembrie 2014), accesibilă, acum, virtual, inițiată de semnatarul acestor rânduri, după modelul dicționarilor franceze *Larousse*, ne-am propus, *bilanțier*, la aniversarea celor opt decenii de viață (16 august 2015) tipărirea volumului *Interviuri nonconformiste de pe patru continente*, gândit anterior etapei finale a veacului XX. Valorizăm, ca amplitudine, 50 de texte, promovând *nimbul* a 45 de figuri dialogale.

Datorită practicării, paralel cu activitățile didactice, științifice și cetățenești, a unor genuri jurnalistice, mai multe convorbiri tradiționale sunt răspândite prin diverse ziare, reviste, creștomaii, ori în culegerile *antume* de autor, *Studii istorice* (2000), *Studii culturale* (2003), *Studii politice* (2004). Celelalte pagini *paseiste*, rămase, conjunctural, nepublicate, dar și filele recente majoritare, se editează pentru prima oară. Așadar, toate *materialele* aduse în discuție interferează *tomul* enunțat, acoperind, temporal, aproape o jumătate de secol (1968-2015). Ca urmare, oferim cititorilor posibilitatea selectării și

interpretării paragrafelor relevante, concluzionând, veridic, asupra tematicii propuse aleatoriu.

Conversațiile angajate de noi, cu figuri marcante din Africa, America Latină, Asia, Europa, *acolo*, sau *aici*, sugerează aspecte existențialiste majore, proprii, simetric, mai multor generații, etnii, profesii, doctrine, etnografii, condiții naturale, cronologii, evenimente. Împreună, evaluăm concepte transmise de academicieni, actori, cosmonauți, diplomați, economiști, guvernatori provinciali, ingineri, laureați *Nobel*, lideri politici, manageri, medici, militanți comunitari, muzicieni, plasticieni, prefecți regionali, primari urbani, profesori universitari, regizori, scriitori, ziariști. Aparțin *geografiilor* complementare: Austria, Azerbaidjan, Belgia, China, Danemarca, Federația Rusă, Finlanda, Franța, Gruzia, India, Israel, Italia, Marea Britanie, Mongolia, Olanda, Republica Africa de Sud, Republica Moldova, România, Tunisia, Turcia, Uruguay.

Retorica este, prevalent, comparatistă, evocă vremuri trecute, prezente și viitoare, surprinde schimbări zonale sau mondiale, cu deosebire fizionomia *Lumii* la intersectarea mileniilor actuale, reverberate, vizibil, în spațiile carpato-dunărene *ancestrale*. Ținuta dezbaterilor parteneriale ne-a obligat, *deontologic*, să îmbunătățim, treptat, pregătirea și derularea acestor momente. După cum am observat, reușita acțiunii presupune, fără echivoc, documentarea *sui-generis*, stabilirea, *aprioric*, a subiectelor preliminate, logica succesiunii întrebărilor, exersarea comunicării lingvistice, socializarea temperată, fixarea, ori intuirea *ceasurilor* disponibile, conservarea răspunsurilor *cardinale*, selectarea detaliilor, filtrarea *parantezelor*, credibilizarea informațiilor livrate interlocutorilor privind realitățile românești, respectarea

normelor protocolului, scrise ori *cutumiare*, specifice arealului unde *consumăm* întrevederea.

Asemenea *criterii*, experimentate benefic, ne-au favorizat atunci când, pe diferite *meridiane*, am *explorat* nume cunoscute vieții publice, inspirându-le, datorită, probabil și atitudinii noastre *pozitive*, sinceritatea declarațiilor pasagere, devenite, uneori, perene. Ipostaze factoriale au *licitat*, statornic, dorința personală ca străinii să recepteze, neapărat, câteva caracteristici ale *urbei* reprezentate internațional, suprapuse creșterii interesului pentru abordările convenționale.

Evident, *discursul* lămuritor avea ca suport, până în 1990, precumpănitor, sintezele monografice: *Pitești, municipiu reprezentativ al României, aflat pe râul Argeș, perimetru colinar, atestare documentară medievală, 20 mai 1388, nod feroviar și rutier, autostradă spre București (114km). Centru industrial, investiții postbelice consistente ale statului socialist, termocentrale, amenajări hidroelectrice, fabrici pentru autoturisme, motoare electrice, tananți, mobilă, precomprimate de beton, încălțăminte, produse alimentare, filaturi și țesătorii, articole tehnice din cauciuc, rafinărie, combinat petrochimic, complexe comerciale, zonă periurbană agricolă, ample cartiere rezidențiale, școli, licee, grupuri profesionale, facultăți (1962), teatru (1852), parcuri, expoziția anuală Simfonia Lalelelor (1987), biserică domnească (1656), muzeu de istorie și ecologie, pinacotecă, stadion, asociații și reuniuni culturale, științifice, sportive. Înfrățit cu orașele Kragujevač (Serbia), Sumgait (Azerbaidjan), Caserta (Italia). Fără îndoială, pentru deceniile recente, explicațiile sunt raportate la noua realitate: exprimarea specifică sistemului capitalist, privatizarea capacităților productive, liberalizarea*

pieței, stimularea inițiativelor particulare, scăderea ponderii industriei în economia locală, difuzia resurselor umane, avantajele aderării României la NATO și la Uniunea Europeană (2007).

Ne considerăm privilegiat, întrucât, prin dialogul propus și acceptat de personalități continentale emblematice, am obținut răspunsuri elocvente, menite să susțină oportunitatea apariției acestui volum. Unicitate prezintă, devenind momente agreabile diversificării preocupărilor cotidiene în Argeș-Muscel, amabilitatea *colocvială* molipsitoare, afișată de: președintele Franței, Charles de Gaulle (1968); vicepreședintele Chinei, Ulanhu (1979); liderul politic din Uruguay, Rodney Arismendi (1981); ambasadorii Statului Israel, Yosef Govrin (1978) și Tunisiei, Mohamed el Moktar Zannad (1984), acreditați la București; guvernatorii provinciilor Çorum, Şevket Ekinci (1989) și Erzurum, Recep Birsin Özen (1989), din Turcia; prefectul regiunii italiene Agrigento, Vincenzo Tarsia (1985); primarii urbani: Ali Aga, Sumgait, Azerbaidjan (1975); Xavier Deniau, Escrignelles, Franța (1984); Milan Djokovič, Kragujevač, Serbia (1971); Teoman Özalp, Bursa, Turcia (1989); Tudor Pendiuc, Pitești, România (2014); Jean-Paul Soisson, Auxerre, Franța (1984); laureata *Nobel* pentru Chimie, Dorothy Crowfoot Hodgkin, Marea Britanie (1980); chirurgul cardiolog, Marius Stephanus Barnard, Republica Africa de Sud (1982); cosmonauții: Leonid Popov, Federația Rusă (1981); Dumitru Prunariu, România (1981); academicienii români: Ioan Dumitrache (2015); Vasile Tonoiu (2015); profesorii universitari: Gheorghe Barbu, România (2014); Fanny Djindjihașvili, Gruzia (1985); S.K. Kar, India (1981); Lauri Lindgren, Finlanda (1986); Valentin Lipatti, România (1996); Yang Shunxi, China

(1982/1985); oamenii de cultură: Wang Bingnan, China (1983); Natalia Bodiul, Republica Moldova (1982); Grigori Ciuhrai, Federația Rusă (1986); Valeri Musatov, Federația Rusă (1986), Gheleggiin Odon, Mongolia (1982); Marc Soustrot, Franța (1979); Thèrèse Steinmetz, Olanda (1982); managerii: Ion Brănescu, România (2015); Paolo Cilona, Italia (1985); Mihail Petre Georgescu, România (2015); Peter Kutzer, Austria (1986); Carlos van Lanckere, Belgia (1972); Bent Romsdal – Knudsen, Danemarca (1983); Alexei Rumianțev, Federația Rusă (1983); Savaş Sezgin, Turcia (1991); Constantin Stroe, România (2014).

Subtilitate specială degajă alocațiunea președintelui Franței, Charles de Gaulle, prezentată la Pitești (17 mai 1968), dialogul purtat direct, în limba engleză, de profesorul și literatul Traian Gărduș, cu savanta din Marea Britanie, Dorothy Crowfoot Hodkin (15 iunie 1980), precum și conținutul întrebărilor noastre, transmise, la 29 august 2014, primarului reședinței Argeșului, Tudor Pendiuc, acceptate, atunci, fără rezervă, rămase, însă, *eliptice* de răspuns, datorită unor împrejurări sensibile, explicate, condensat, la paginația adecvată. Detalii nuanțate istoric aflăm, totodată, de la inginerul Mihail Petre Georgescu și inginerul Constantin Stroe, doctor în științe tehnice, *gospodarii* marilor platforme industriale *Pitești-Sud*, respectiv *Pitești-Est*, care, prin răspunsurile oferite, surprind aspecte comparatiste, referitoare la potențialul economic al reședinței Argeșului (1990-2015).

Ultima parte a cărții *găzduiește*, complementar, folosind *Addenda*, câteva interviuri familiale, preluate de la: medicul primar generalist, Dan Gabriel Popa (Gheorghe Smeoreanu); profesoara gradul I, limba și literatura română, Livia Popa (Dan Rotaru, Ștefan Miroiu, Ileana Leotescu); profesorul universitar doctor,

istoricul Petre Popa (Jean Dumitrașcu, Ion Bulacu). Eventuala reeditare va cuprinde comentarii oferite și de alte cunoștințe din: Belgia, Canada, Cehia, Italia, Japonia, Polonia, România, Serbia, Statele Unite, înscrisurile acestora parvenindu-ne după transmiterea *dactilogramei* spre tipografie.

Toate convorbirile sunt *acompaniate*, fără conotații politice, de medalioane fotografice, explicații adiacente, semnături *olografe*, extrase *epistolare*, sau din cărțile de onoare ale unităților vizitate, imagini colective, facsimile. Succesiunea *infrapaginală*, pentru continente și intervievați, este strict alfabetică. Bibliografia specială, rezumatele în limbile română, engleză, franceză, precum și indicele de persoane devin utile *partizanilor* acribiei.

Nuțrim speranța ca această carte să fie agreabilă lectorilor și instituțiilor specializate autohtone, ori străine, așa cum constatăm, în cazul altor volume anterioare de autor, *listate* inclusiv prin cataloagele anumitor biblioteci din China, Federația Rusă, Germania, Luxemburg, Serbia, Suedia.

Mulțumim intermediarilor acestor dezbateri pluraliste, translatorilor, colaboratorilor nominalizați în *caseta tehnică*, special, redactorului responsabil, inginer Adrian Mestecăneanu, doctor în biologie, care, deși preocupat de realizarea propriilor cercetări la Muzeul Județean Argeș, s-a atașat demersului nostru tematic, solitar pentru peisajul publicistic al municipiului Pitești.

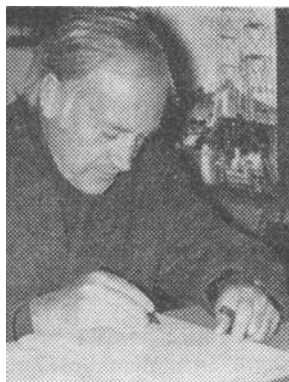
Pitești, 29 iunie 2015

Autorul

Africa

Marius Stephanus BARNARD
(*Republica Africa de Sud*)

**ȘCOALA ROMÂNEASCĂ DE MEDICINĂ ESTE
FOARTE SERIOASĂ**

Duminică, 3 decembrie 1967, la Spitalul Metropolitan Johannesburg, Republica Sud-Africană, renumiții chirurghi, frații **Christiaan Barnard** și **Marius Stephanus Barnard**, realizau *primul transplant de inimă din Lume*. Ocupă, așadar, un loc exclusivist în *panteonul* medicinei mondiale umane. Peste 15 ani (sâmbătă, 25 – duminică, 26 decembrie 1982) aveam onoarea să-l cunoaștem pe **Marius Stephanus Barnard**, venit, la Pitești, pentru evaluarea unor pacienți. *Talonat* de colonelul dr. **Vasile Câdea**, șeful secției specializate, din Spitalul Militar București, și dr. **Constantin Capătă**, directorul Direcției Sanitare Argeș, distinsul oaspete a vizitat câteva puncte turistice interesante. În calitatea noastră, de președinte al Comitetului pentru Cultură Argeș, am obținut, de la eminentul chirurg, interviul care urmează, dar și un autograf, scris, surprinzător, românește.

*

* *

- Înainte de orice, vă transmitem, cu deosebită considerație: Bine ați venit în județul Argeș!

- Vă mulțumesc foarte mult! Sunt deosebit de bucuros că acum, la sfârșitul acestui an, 1982, pot să admir, împreună cu soția mea, înconjurați de atâta atenție și bunăvoință, renumite locuri și așezări argeșene, considerate foarte apropiate sentimentelor noastre. Chiar dacă țările noastre se află la o mare distanță continentală geografică, totuși, despre România, despre Argeș, despre frumusețile acestor locuri, am auzit cu mulți ani în urmă, datorită descrierii entuziaste făcute de câțiva concetățeni ai dumneavoastră, deveniți pacienții Spitalului din Johannesburg.

- Și, ca urmare, după cum se vede, nu ați rezistat tentației de a vizita țara noastră, în acest context și Argeșul, ceea ce trebuie să spunem, cu deplină sinceritate, ne bucură foarte mult.

- Este adevărat! Nu ascund însă faptul, din contră doresc să-l relev convingător, că adevăratul motiv, pentru care mă aflu în țara dumneavoastră, este frumoasa apreciere de care se bucură, universal, medicina românească, școala dumneavoastră de medicină, cotate ca fiind foarte serioasă, inclusiv în domeniul delicat al chirurgiei cardiovasculare. De fiecare dată când m-am aflat în România ...

- Respectiv?

- ... în 1977 (de două ori), apoi, 1979 și acum, decembrie 1982. Pe timpul conlucrării cu specialiștii români, ne-am împărtășit reciproc experiența, observând, întotdeauna, interesul de excepție al medicilor dumneavoastră față de progresele înregistrate de chirurgia cardiovasculară, tendința de a ține pasul cu aceasta. Chiar în zilele din urmă, după cum cunosc, la Clinica de specialitate, de la Spitalul Fundeni, a fost efectuată prima operație pe *cord deschis*, ceea ce, pentru dumneavoastră, constituie o premieră națională, încununarea seriozității cu care se tratează, în România, chirurgia cardiovasculară.

- Este această nouă ramură a chirurgiei o activitate medicală de perspectivă, anunțându-se eficientă?

- Fără îndoială! Eu consider că nu există o cauză mai sfântă pentru un medic decât aceea de a face totul pentru înlăturarea sau diminuarea suferințelor Omului, mai ales a celor datorate unor afecțiuni congenitale. Mă refer, în special, la tratarea, prin mijloace moderne, a maladiilor cardiace cu care, din nefericire, unii oameni s-au născut, fiind obligați să le *accepte*, neavând posibilitatea să intervină singuri pentru eradicarea suferinței. Aici, chirurgia devine o metodă cardinală! În alte cazuri, bolile cardiovasculare pot fi ameliorate fără intervenție chirurgicală, dar, prin tratamente de durată, viață rațională și ordonată. Dragostea față de om, față de meseria pe care am îmbrățișat-o cu mai multe decenii în urmă, m-a determinat să perseverez în ceea ce privește perfecționarea sistemului chirurgical cardiovascular.

- Referindu-ne la relațiile dumneavoastră cu specialiștii, cât și cu pacienții din România, ce diagnostic le puteți acorda?

- Așa cum am spus mai sus, medicii din România sunt oameni pasionați, cu personalitate, au o bună pregătire profesională, se bucură de dotare din ce în ce mai performantă, iar, ca urmare, au rezultate notabile în instituțiile unde lucrează. De această dată, mă aflu în România ca invitat al Spitalului Militar Central, respectiv Secția Chirurgie Cardiovasculară, condusă de colonelul dr. Vasile Căndea, unul dintre specialiștii renumiți ai țării dumneavoastră pentru domeniul enunțat. În ultimele zile, am operat, împreună, șapte persoane, mărin, astfel, la peste 1 000 numărul pacienților români consultați, de mine, în diferite spitale din Lume. După câte cunosc, cei pe care i-am operat sunt bine, unii muncesc, au familii, se bucură de viață, ceea ce îmi conferă multiple satisfacții.

- Ce impresii v-au făcut Argeșul și oamenii acestor locuri?

- Arealul argeșean dispune de frumoase împliniri și locuri turistice. Este de la sine înțeles că, nu am reușit să văd decât foarte puține lucruri, adică: Întreprinderea de Porțelan și Mănăstirea *Neagoe Basarab* din Curtea de Argeș; Muzeul Județean (director, Radu Stancu); Teatrul *Alexandru Davila* Pitești (director, Constantin Zărnescu); Combinatul de Vinificație Ștefănești (director, Constantin Budan); centrul municipiului Pitești. Dar, cel mai mare câștig este contactul cu oamenii acestui județ! Ne-am consolidat, astfel, părerea că românii sunt un popor special, tenace, inteligent, având predispoziție constructivă, multă inițiativă,

exuberanță, rafinament. Sunt, în Argeș, unele lucruri excepționale, dintre care doresc să menționez, special, Muzeul Ecologiei și Expoziția de Artă Naivă. Acestea mi-au creat o foarte bună dispoziție! Dacă noi, medicii, tratăm cauzele echilibrului fragil dintre elementele ce constituie intimitatea organismului uman, specialiștii dumneavoastră au surprins, prin asemenea amenajări, traiectoria benefică a echilibrului dintre Om și Natură, dintre puritatea sentimentelor individuale și exteriorizarea acestora. Aveți, de asemenea, o excelentă muzică populară, costume de o rară frumusețe. Îmi dau seama de faptul că, pentru a putea să cunosc mai multe lucruri din Argeș, mi-ar trebui cel puțin un an. Cum, deocamdată, acest lucru este imposibil, vă promit că voi reveni aici ori de câte ori mi se va oferi posibilitatea. O doresc din toată inima!

- Plăcerea de a vă reîntâlni în județul Argeș rămâne și o dorință a noastră. Vă mulțumim și ne vom bucura pentru revedere!

Text publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 1, Pitești, ianuarie 1983; *Săptămâna culturală a Capitalei*, Nr. 5, București, 4 februarie 1983; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 363 – 366.

26-12-82.
A very interesting + informative visit.
The man to be really this environment
must be protected + preserved for future generations.
Your collection is a very good document
of what has to be done. Unfortunately:
Greg Barnard. *Manuscript*

Manuscris preluat, în premieră, din *Cartea de impresii* a Muzeului Județean (traducere): „O vizită interesantă, plină de informații utile. Pentru ca omul să fie sănătos, mediul său trebuie să fie protejat și păstrat

pentru generațiile viitoare. Expoziția dumneavoastră este o bună demonstrație despre cum trebuie făcute lucrurile. Felicitări!” (Marius Barnard, Inez Barnard).

*Pentru cititorii
revistei „Argeș” România
„La multe ani 1983”
Marius Barnard*

*

* *

După apariția interviului în revista *Argeș*, *facsimilul* a fost transmis colonelului dr. Vasile Câdea, care, așadar, îl însoțise pe celebrul chirurg, **Marius Stephanus Barnard**, la Pitești. În răspunsul său, dr. Vasile Câdea (7 februarie 1983), adresat semnatarului acestui interviu, spunea: „Am primit mesajul Dumneavoastră și m-am bucurat! Eu cred că este oportun să-i trimiteți revista în întregime și unele fotografii. Din partea noastră, pentru Dumneavoastră și celelalte persoane cu care am petrecut clipe frumoase, cele mai bune urări”. După cum se cunoaște, **Christiaan Barnard** (8 noiembrie 1922 – 2 septembrie 2001) și fratele său, **Marius Stephanus Barnard** (3 noiembrie 1927 – 14 noiembrie 2014) au dominat sistemul operatoriu cardiovascular intercontinental, timp de câteva decenii.

○○○●○○○

Mohamed el MOKTAR ZANNAD
(Tunisia)

**REȘEDIȚA ARGEȘULUI CONTEMPORAN
A DEVENIT AȘEZARE PLURIVALENTĂ**

Vineri, 4 mai 1984, s-au deschis, la Pitești, *Zilele culturii tunisiene*, exprimare externă *sui-generis* a statului african, posibilitatea fiind *adjudecată*, reflectând relațiile strategice dintre București și Tunis, de România. Această festivitate inaugurală a fost onorată prin prezența Excelenței Sale, **Mohamed el Moktar Zannad**, ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Tunisia în țara noastră și participarea unor importante oficialități locale, cărora li s-au alăturat numeroase persoane interesate de cunoașterea ținuturilor invocate. Autoritățile tunisiene abilitate au etalat valoroase lucrări de artă plastică, filme documentare și artistice, seturi fotografice, diverse materiale promoționale. Spre sfârșitul reuniunii, diplomatul amintit ne-a acordat, cu mare bucurie, interviul reprodus în paragrafele următoare. Traducător, atașat oficial, pentru limba franceză, Gabriel Octavian Pârvan.

*

* *

- Calitatea noastră, de președinte al forului cultural din județul Argeș, având, totodată, girul instituției guvernamentale specializate, ne îndrituie să vă transmitem gânduri frumoase și urarea: Bine ați venit în municipiul Pitești!

- Vă mulțumesc pentru salutul protocolar, multiplicat prin disponibilitatea organizării Zilelor culturii tunisiene în orașul dumneavoastră!

- Avem convingerea că dispuneți, personal, de relevante detalii privind reședința Argeșului. Totuși, vă informăm că localitatea Pitești va consemna, peste patru ani, la 20 mai 1988, șase secole de la prima atestare documentară medievală scrisă, etapa 1978-1988 fiind intitulată Deceniul Pitești 600. Așadar, Zilele culturii tunisiene se pliază, generos, acestui climat sărbătorec. Suntem centru urban distinct din 1510, iar calitatea de municipiu ne-a fost acordată în 1968. Spațiul periurban cuprinde cinci comune, unde se află, printre altele, marile platforme industriale Est (Uzina de Autoturisme Dacia) și Sud (Combinatul Petrochimic). Împreună cu întreprinderile aflate pe vatra tradițională, realizează o producție globală de aproximativ 42 de ori mai mare comparativ cu 1960. Ne situăm, din atare punct de vedere, printre redutele importante le României, majoritatea unităților fiind edificate, preponderent, după 1966, când s-a asigurat, prin inaugurarea Hidrocentralei de pe Argeș, sursa principală de energie electrică. Avem valențe universitare din 1962. Există, aici, condiții didactice favorabile parcurgerii, pentru studenții străini, a etapei învățării limbii române. Tinerii tunisieni, integrați celor veniți din peste 50 de state ale Globului,

sunt considerați foarte silitori! Rezidă, la Pitești, aproape 140 000 de locuitori.

- Sinteza prezentată ne-a consolidat imaginea asupra fizionomiei așezării dumneavoastră, seculare și polivalente, puternic industrializată, iar, pentru cunoașterea amănuntelor, revenirea noastră, pe aceste locuri, se plasează într-o perspectivă imediată.

- Periodic, mijloacele media din România difuzează știri sau comentarii despre Tunisia. Cititorii argeșeni doresc, însă, câteva creionări privilegiate, provenind direct de la dumneavoastră, domnule ambasador.

- Țara noastră se află în Africa de Nord, fiind riverană Mării Mediterane, vecină cu Libia și Algeria, având 163 610 km², un număr de 13 *vilayat* (governorate), aproape șase milioane de locuitori, iar capitală este metropola Tunis. De-a lungul mileniilor, istoria evocă triburile *ancestrale* berbere, influența Feniciei orientale antice, care a fundat, în actuala Tunisie, prima colonie din Lume, respectiv celebrul oraș Cartagina (814 î. Hr.), apoi, succesiv, ocupația romanilor (integratorie provinciei Africa), vandalilor, bizantinilor, arabilor (au *implantat*, în secolul VII, islamismul), otomanilor (zonă sultanală, cu statut distinct), francezilor (protectoratul, instituit, la 12 mai 1881, prin *Tratatul de la Bardo*). După *Războiul cel Mare* (1914-1918), mișcarea naționalistă a declanșat lupta pentru obținerea independenței de sub tutela Franței, *port-drapelul* doctrinar fiind Partidul Desturian (1920), continuat, începând cu 1934, de Partidul Neo-Desturian, grupări favorabile, doctrinar, sistemului

constituțional. Temporar (1942-1943), pe vremea ultimei conflagrații mondiale, *replică* a situației din Europa Occidentală, Tunisia era ocupată de trupele germane și italiene. Ulterior (3 iunie 1955), Parisul a decis acordarea autonomiei interne, iar la 20 martie 1956, Tunisia își proclamă independența statală. Prin detronarea monarhului, beiful Mohammed el Amin (25 iulie 1957), se proclama Republica Tunisia, **Constituția**, adoptată la 1 iunie 1959, instituind regimul prezidențial, lider, Habib Ben Ali Bourguiba (din 1974, președinte pe viață). Este născut la 3 august 1903, în orașul tunisian Monastir, *mandat* provizoriu (1957 - 1959). Data calendaristică, 1 iunie, este, de atunci, *Sărbătoare Națională*. Ziua admeririi Tunisiei în Organizația Națiunilor Unite (12 noiembrie 1956) și participarea la constituirea Organizației Unității Africane (Addis Abeba, 22-25 mai 1963), au lansat țara noastră în arena mondială.

- *Partidul Neo-Desturian, definit în 1934, este asimilat partidelor comuniste?*

- Nu! Pentru conformitate, în 1920 s-a înființat, repetăm, Partidul Desturian, prin scindarea din 1934, detașându-se Partidul Neo-Desturian, condus de Habib Ben Ali Bourguiba. Apăra, consecvent, principiile politice socialiste, de centru-stânga. Tot în 1920, s-a constituit, la Tunis, o secție a Partidului Comunist Francez, transformată, ca urmare a clarificărilor ideologice din 1934, în Partidul Comunist Tunisian. După 8 ianuarie 1963, este considerat ilegal. Asemenea particularitate nu impietează relațiile cu Partidul Comunist Român, există vizite la nivelul cel mai înalt, iar președintele dumneavoastră, Nicolae Ceaușescu, stimulează, permanent, conlucrarea bilaterală, pe

multiple direcționări. S-a aflat, în Tunisia, acum un deceniu (17 – 19 aprilie 1975).

- Sunteți o națiune bogată? Vă adresăm această întrebare pentru a afla, în sens exclusiv istoric, motivarea apetenței atâtor puteri ale vremurilor, față de teritoriile tunisiene.

- Potențialul vizat se poate judeca din mai multe perspective. Atractiv este, bineînțeles, litoralul navigant al Mării Mediterane, urmat de spectaculozitatea masivului Atlas, rodnicia câmpiilor și a depresiunilor interioare, ori de originalitatea zonelor sudice sahariene. Coloniștii moderni s-au arătat interesați, selectiv, de bogățiile subsolului, minereuri feroase și neferoase, dar, cu totul special, de petrol. Alte preferințe vizează exploatarea forestieră, cultivarea viței-de-vie, cerealelor, măslinelor, citricelor. Superioare acestor facilități geografice și economice se află resursele umane, tunisienii fiind oameni harnici, preocupați de introducerea noutăților tehnice în domeniile enunțate mai sus. Comparativ cu situația benefică din România, industria noastră se află în etapa acumulărilor, *descifrate*, insistent, pentru metalurgie, chimie, electronică. Suntem preocupați de pregătirea superioară a noilor generații, ceea ce ne-a determinat să diversificăm profilul Universității din Tunis (are numai 24 de ani!), folosind, copios, experiența dumneavoastră.

- Spiritualitate străveche berberă, patină feudală musulmană, determinism modern francez, exprimare tunisiană contemporană. Cum se reflectă această panoplie în finalul secolului XX?

- Comportamentul cotidian *developează* asemenea componente după o anumită *aritmetică* unitară. Mediul rural conservă, inclusiv astăzi, elemente din *substratul* genetic, dar și influențe colaterale, aferente prezenței altor etnii pe teritoriul Tunisiei actuale. Rolul pregnant aparține, fără discuție, culturii arabe, regăsite, aproape totalitar, în scriere, comunicare verbală, religie, atitudine comportamentală. *Suprastratul* denotă, după cum bănuieți, valoarea rafinamentului francez, care păstrează componente din latina clasică, dar *insertează* grafierea, pronunția, stilistica, licențele, proprii gramaticii *Hexagonului* continentalizat. *Dualismul* se constată în acceptarea, la noi, ca oficiale, a limbilor arabă și franceză, fără să se incomodeze reciproc.

- Care sunt punctele forte ale exprimării creatorilor tunisieni în plastica și filmografia aduse la Pitești?

- Prevalează originalitatea, echilibrul tematic, interferența manierelor, adaptarea la tendințele universaliste. Așa cum observați, pictura tunisiană are forme accesibile, muzicalitate, limbaj literaturizat, naturalețe. Peliculele sunt inspirate, cu voluptate, din problematica națională, preocupările și sensurile unei societăți în construcție fiind evidente. Așteptăm, cu mult interes, opinia *criticilor* autorizați, cărora le mulțumim pentru onorarea vernisajului în Galeria de Artă, dar și proiecția filmelor, găzduită la Cinematograful *Modern*, din reședința Argeșului.

- Sunteți în România din 1980. Cum v-ați adaptat, Excelență, pe aceste coordonate geografice europene?

- Foarte bine! Peste câteva luni, vom consemna două decenii de la stabilirea relațiilor diplomatice între România și Tunisia (16 decembrie 1963). Am găsit la București, acum pot să adaug și municipiul Pitești, oameni plini de solicitudine, prietenoși, cunoscători ai țării noastre. Fiind mulți vorbitori de limbă franceză, pe care o folosim uzual, comuniunea este plăcută și eficientă. Dimensiunile cooperării și respectului se vizualizează la tot pasul, autoturismele *Dacia* sunt apreciate în Tunisia, crește numărul studenților care studiază la Pitești, s-a adoptat un plan editorial pentru traducerea anumitor volume de literatură. Ambasada pe care o conduc urmărește, sistematic, realizarea acestor proiecte, incluzând, fără rezerve, potențialul standardelor din așezarea dumneavoastră.

- Putem afla, dacă ne este permis, câteva detalii despre dumneavoastră?

- Cu mare plăcere! Sunt născut, ca și președintele nostru, la Monastir (7 martie 1934), am absolvit liceul în Tunisia (1954), iar pentru opt ani (1954 - 1962) voi studia științele biologice la Paris (Franța). Revenit în țară, am fost numit asistent (*Biologie animală*) la Facultatea de Științe a Universității din Tunis. Ulterior, succesiv: șef de cabinet al ministrului Educației, Învățământului Superior, Tineretului și Sportului (1969 - 1970), guvernator regional (1970 - 1974), director ministerial (1975 - 1976), consilier cultural, apoi, ambasadorul țării mele la Paris (1976 - 1980). Așadar, din 1980, mă aflu la București. Sunt ecologist convins, de aceea, am fost foarte atent la explicațiile oferite de specialiștii Muzeului Județean Argeș, pe care îi felicit

pentru organizarea excepțională a secției cu profil adecvat protecției naturii.

- Vă rugăm, domnule ambasador Mohamed El Moktar Zannad, pentru finalul acestei convorbiri, să formulați câteva gânduri adresate argeșenilor.

- Ne declarăm surprinși pozitiv de interesul manifestat cu ocazia *Zilelor culturii tunisiene*. Fiți bucuroși, deoarece, aveți mari succese productive și arhitectonice, edificarea deceniilor consacării industriale este reală, există programe militante, așa cum am văzut la Muzeul Județean, pentru protecția mediului, iar arealul locuit este plin de frumusețe! Din partea tunisienilor, felicitări sincere și garanția aprecierilor viitoare!

- Aceleași sentimente de stimă din partea noastră, pentru dumneavoastră personal și cetățenii tunisieni. Așteptăm să reveniți la Pitești!

*
* *

Textul se publică în premieră. Orașul Bardo, amintit mai sus, este lângă metropola Tunis. Liderul Habib Ben Ali Bourguiba, cu studii la Universitatea *Sorbona*, din Paris (Franța), a decedat la 6 aprilie 2000, în localitatea natală (Monastir, Tunisia), mandate prezidențiale succesive, constituțional, 8 noiembrie 1959 – 7 noiembrie 1987. Astăzi, *Sărbătoarea Națională* a Tunisiei este 20 Martie, marcând obținerea independenței față de Franța (1956). După încheierea misiunii sale în România (1984), Mohamed El Moktar Zannad a fost acreditat Ambasador al Tunisiei în

Austria, Ungaria și reprezentant pe lângă agențiile Organizației Națiunilor Unite din Viena (1984 - 1988). S-a reîntors, la Tunis, ca director general în Ministerul Afacerilor Externe (1989 - 1994), dedicându-se, după aceea, conducerii unor asociații cu caracter științific. Vizita protocolară din reședința Argeșului (4 mai 1984), efectuată de Excelența Sa **Mohamed el Moktar Zannad**, ambasadorul Tunisiei la București, este integrată sintezei noastre istorice *Pitești 620. Memento* (2008), dar și altor scrieri cu tematică specială. Sugestivă apare, bunăoară, caracterizarea sensurilor picturii tunisiene în condițiile universalizării artelor vizuale. Fenomenul determină permanente înnoiri ale formelor *limbajului coloristic* autohton, cu adaptabilitate, mai ales, în mediile *patronate* de spiritualitatea franceză. Spre finalizarea misiunii lui **Mohamed el Moktar Zannad** în România, la Ambasada Tunisiei din București s-au succedat mai mulți oficiali, care vor face, periodic, vizite particulare prin Argeș-Muscel, posibile repere preferențiale devenind Muzeul Ecologiei Pitești, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești, Memorialul de Război Mateiaș. La 31 martie 2015, era amintită, contextual, ambasador al Tunisiei în România, **Boutheina Labidi**. Cerințele relațiilor economice bilaterale sunt tot mai mult invocate diplomatic!

○○○○

America de Sud

Rodney ARISMENDI
(Uruguay)

**FAPTELE SUNT ADEVĂRATUL ETALON
AL POLITICII PARTIDULUI DUMNEAVOASTRĂ
DE GUVERNĂMÂNT**

Rodney Arismendi, Secretar general al Partidului Comunist din Uruguay, a vizitat, la începutul lunii octombrie 1981, țara noastră, ca invitat al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Cu acest prilej, înaltul oaspete uruguayan s-a aflat, pentru câteva zile, în județul Argeș. La Pitești, a fost primit de **Ion Sîrbu**, membru al

Comitetului Central al Partidului Comunist Român, liderul Comitetului Județean de Partid, președinte, Consiliului Popular Județean Argeș. În urma vizitelor efectuate în mai multe unități economice și social-culturale din Argeș, **Rodney Arismendi** a binevoit să acorde un interviu pentru revista *Argeș*.

*
* *

- *Am urmărit cu deosebit interes vizita dumneavoastră în România, mai ales întâlnirea pe care ați avut-o cu secretarul general al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu. Ne-ați putea sintetiza, prin ce s-a caracterizat recenta convorbire?*

- Întrevederea cu Nicolae Ceaușescu a fost foarte cordială, discutându-se, în mod sincer și deschis, dar, în același timp, profund, importante aspecte privind Lumea contemporană, evoluția relațiilor dintre partidele noastre comuniste. Prin modul de abordare a problemelor, secretarul general al Partidului Comunist Român a creat o ambianță de mare înțelepciune și prietenie, ceea ce mă determină să apreciez că această întâlnire a contribuit, efectiv, la cunoașterea reciprocă a experienței noastre în domeniile gândirii și practicii revoluționare. Asemenea convorbiri m-au convins, încă odată, că activitatea partidului dumneavoastră comunist este multilaterală, fundamentată riguros, dovadă fiind faptele politicii sale, care se regăsesc, ca un permanent etalon, în toate localitățile României.

- *Cunoaștem că vă aflați pentru a doua oară în țara noastră. Cu ce impresii încheiați această nouă vizită?*

- Am fost pentru prima dată în România în urmă cu câțiva ani. Deși timpul care a trecut, *de atunci*, este relativ scurt, totuși, am constatat, acum, foarte multe elemente noi, care atestă, și spun acest lucru cu mare bucurie, evoluția rapidă, la un înalt nivel, a construcției socialismului. Este un adevăr incontestabil faptul că, superioritatea noii societăți se poate demonstra, în

primul rând, prin nivelul dezvoltării social-economice, regăsit în situația politică reală a clasei muncitoare, a maselor largi populare, în modul în care acestea participă la conducerea țării, la definirea personalității proprii națiunii în contemporaneitate. În țară s-au petrecut transformări care, pe drept cuvânt, le putem aprecia ca fiind gigantice, industria este cu totul nouă și, în același timp, de avangardă. Doresc să-mi exprim satisfacția pentru că în România socialismul a stimulat vizibil dezvoltarea intensivă, mai ales în ceea ce privește economia. Succesele sunt un fericit exemplu și pentru popoarele care luptă să-și făurească o viață demnă și liberă. Întrucât Lumea este, astăzi, foarte frământată, cred că pentru toate forțele progresiste există un interes major, mă refer, bineînțeles, la ceea ce numim interes moral, politic, social, pentru ca noile structuri să se construiască bine, temeinic, iar țările socialiste să dispună de sisteme puternice, în măsură să contribuie cu maximă eficiență la schimburile mondiale de valori materiale și spirituale.

- Vă rugăm să prezentați, pentru cititorii interesați ai revistei Argeș, editată la Pitești, câteva dintre cele mai importante date privind istoria și activitatea Partidului Comunist din Uruguay.

- Partidul Comunist din Uruguay desfășoară, în prezent, o intensă propagandă revoluționară, adaptată noilor condiții politice ale țării. Înființat în 1920, s-a dovedit, de-a lungul anilor, o forță națională capabilă să unească cele mai bune tradiții de luptă ale poporului pentru independență, democrație și progres, cu idealurile clasei muncitoare contemporane, prin raportare la particularitățile social-economice postbelice. Distinct, putem reliefa activitatea noastră

după 1955, când s-au redimensionat tactica și strategia Partidului Comunist din Uruguay, definindu-se, mai bine, obiectivele acțiunilor cotidiene, politica de alianțe, scopurile electorale. În prezent, ca urmare a loviturii de stat, din 17 iulie 1973, activitatea cunoaște condiții speciale, un important număr de membri se află în exil, iar pentru interiorul țării *partidul este ilegal*. Deși traversează asemenea situație, rândurile comuniștilor uruguayeni sunt unite, iar influența lor crește. Urmărind convergența amplificării demersurilor invocate, s-a elaborat ***Declarația-program a Partidului Comunist din Uruguay***, cuprinzând platforma cerințelor politice imediate, s-au tipărit un ziar și o revistă teoretică, favorizându-se bazele alianței democratice, acțiunea forțelor de stânga în lupta pentru libertate socială. Este de la sine înțeles faptul că, aceste acțiuni nu au fost și nu sunt ușoare. Partidul pe care îl conduc reprezintă *coloana vertebrală* a unității grupărilor populare, asemenea ideal implică sacrificii, dar lupta continuă și se va amplifica, fiind convingeți de justetea cauzei promovate.

- ***În aceste zile ați avut posibilitatea să cunoașteți oameni și locuri din județul Argeș. Ce impresie v-au făcut?***

- Județul dumneavoastră este foarte interesant, atât din punct de vedere geografic, dar, mai ales, în ceea ce privește dezvoltarea polivalentă. Pe timpul convorbirilor anterioare, s-a relatat, constant, despre ritmurile economice ale Argeșului, care sugerează dimensiunile dezvoltării locale, mai concret spus, saltul extraordinar înregistrat, aici, de-a lungul ultimelor decenii. Verificând proverbul, conform căruia, *ochii*

sunt martori mai buni decât urechile, rămân pe deplin satisfăcut de ceea ce am constatat nemijlocit. Voi păstra o frumoasă amintire despre oamenii municipiului Pitești, *adolescent* pentru industriile performante, exprimând, molipsitor valoroasa experiență a reconstrucției postbelice. După opinia noastră, ceea ce se realizează în județul Argeș devine expresie tipică privind dezvoltarea României contemporane, dovadă concludentă a faptului că argeșenii sunt foarte buni patrioți și revoluționari. Pentru aceasta, transmitem tuturor locuitorilor calde felicitări!

- Vă mulțumesc!

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 4, Pitești, decembrie 1981; *Studii politice*, Pitești, 2004, p. 559 – 562. De asemenea, vizita liderului uruguaian, **Rodney Arismendi** din 1982, este consemnată în edițiile sintezei noastre istorice *Pitești. Memento* (1983; 2008). Personalitatea evocată, **Rodney Arismendi** (21 martie 1913 – 27 decembrie 1989), a fost prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din Uruguay, funcție adjudecată în 1955. Devenise membru al acestui partid la 18 ani (1931). România i-a acordat *azil politic* pentru o perioadă îndelungată. Relațiile diplomatice ale României, cu state importante din America de Sud, inclusiv Uruguay, se exprimă, relevant, din perioada imediat postbelică. Importante sunt vizitele șefului Guvernului României, Ion Gheorghe Maurer în Argentina (1 – 10 mai 1958), și cele ale ministrului de externe, Coreliu Mănescu, în: Mexic, Columbia, Venezuela, Chile, Brazilia,

Argentina, Uruguay, Peru, Ecuador (11 octombrie – 12 noiembrie 1968). Vor urma numeroase acorduri comerciale, culturale, științifice, consulare, un loc aparte ocupând exportul automobilelor *Dacia*, ori altor produse, fabricate și la Pitești, Câmpulung, Curtea de Argeș, apreciate convingător în multe țări din America Latină. Din atare perspectivă, interesante sunt câteva detalii *generaliste* referitoare la Uruguay. Așa, de exemplu, comunitățile tradiționale s-au numit *charruas*, *chanas*, *yaros*, iar descoperirea teritorială modernă este datorată navigatorului spaniol Juan Diaz de Solis (1516). Reședința Montevideo s-a întemeiat în 1726, numele viitoarei colonii a fost, vremelnic, *Banda Oriental*, aparținând, teritorial, Viceregatului Spaniei, Rio de la Plata. Stat independent, din 25 august 1825, lider, Juan Antonia Navalleja, calitate recunoscută în 1828, Republica Orientale Uruguay este implicată, apoi, câtorva evenimente războinice continentale. După cea de-a doua conflagrație mondială (1939-1945), Uruguay devine membru fondator al Organizației Națiunilor Unite/*ONU* (1945) și al Organizației Statelor Americane/*OSA* (1948). Reprezentanțele României de la București și Montevideo sunt ridicate la rang de ambasade începând cu 10 decembrie 1964. Atunci când **Rodney Arismendi** a vizitat municipiul Pitești, țara sa avea legături diplomatice cu 68 de state și alte 38 de structuri guvernamentale internaționale.

○○○○

Asia

Ali AGA
(Azerbaidjan)

***RELAȚIILE DE PRIETENIE DINTRE SUMGAIȚ
ȘI PITEȘTI AU CA SUPTOR INDUSTRILE
NOASTRE CONVERGENTE***

În ziua de 21 august 1972, delegația oficială din Sumgait, Republica Sovietică Socialistă Azerbaidjan, integrată, așadar, Uniunii Sovietice, a sosit la Pitești, reședința județului Argeș, pentru definitivarea ***Protocolului înfrățirii*** celor două așezări urbane, convenit, inițial, la Sumgait (mai 1971),

de reprezentanții municipiului nostru. Documentul primea, apoi, parafarea forurilor administrative locale, președinți, Alexandru Popescu (Pitești), respectiv Mustafaev Faic Mamed Emin Oglu (Sumgait). Peste câțiva ani (14–19 aprilie 1975), vizitând orașul amintit, l-am cunoscut pe **Ali Aga**, vicepreședintele Sovietului/Sfatul Popular Sumgait, care a binevoit să ne acorde, *acolo*, acest interviu. Translator, atașat oficial, pentru limba rusă, Alexandru Nica.

*
* *

- După cum se vede, orașul dumneavoastră este nou-nouț, ca urmare, cred că nu dispune, încă, de ... arhive!

- Se poate spune și așa, ceea ce ne face, desigur, mare plăcere! Personal, sunt fericit pentru faptul că mă aflu în conducerea acestui important centru industrial, Sumgait, înfrățit, din 1971, cu municipiul Pitești, reprezentând cetățenii orașului lipsit, așa cum îl etichetați insistent, de ... arhive. Totuși, vârsta luată în calcul a depășit, recent, *majoratul* celor 18 ani simbolici.

- Câteva explicații suplimentare devin utile pentru informarea prietenilor de la Pitești.

- În decembrie 1949, pe vatra satului *răzlețit*, din stepa asiatică nisipoasă, proprie arealului Mării Caspice, la numai 35 de kilometri distanță, spre nord, de metropola transcaucaziană Baku, s-a declanșat *epopeea* edificării, din temelii, a orașului de astăzi, Sumgait. Precizez că Marea Caspică, *punct terminus* pentru fluviile Volga și Ural, este cel mai întins lac de pe Glob (394 000 km²), iar capitala Republicii Sovietice Socialiste Azerbaidjan, orașul Baku, are peste 1 300 000 de locuitori, istorie milenară, economie prosperă, ceea ce avantajează evoluția așezărilor riverane. *Echipa de șoc*, sosită, aici, la sfârșitul anului 1949, a fost constituită din 200 de tineri, numiți, generic, *isheranii* contemporani, reverberație a

legendarilor întemeietori musulmani ai satului medieval amintit. Majoritatea erau supraviețuitori ai conflagrației mondiale, finalizată cu ocuparea Berlinului de Armata Roșie (9 mai 1945). Voluntarii, proveniți din alte zone ale Uniunii Sovietice, reprezentau etnii diferite, nu aveau meserii precise, dar, relevant pentru romantismul epocii imediat postbelice, știau să cânte aceleași melodii de ... biruință. La început, au locuit în corturi, barăci sau cămine improvizate, apoi, blocurile ridicate chiar de ei, considerate, acum, vechi, le-au devenit case confortabile. Cei mai mulți bărbați s-au căsătorit cu femei azere, unele rămase singure după războiul invocat. Amalgamarea demografică, ori de altă natură, nu a împietat realizarea programului prestabilit, special, pentru Sumgait.

- Acum la două decenii și jumătate ...

- Numărăm, statistic, 150 000 de locuitori, dependenți, în mare măsură, de industria plurivalentă: metalurgie, prelucrarea petrolului și a cauciucului, aluminiu, textile, bunuri de larg consum. Dacă avem ceva distinct să evidențiem, ne referim la petrochimie. Cunoașteți, cu certitudine, că perimetrul Mării Caspice este un rezervor tentant de țiței, dorit, cu toată insistența, la timpul potrivit, de Germania fascistă, care, în strategia privind ocuparea Uniunii Sovietice, denumise acapararea acestei bogății *Planul Bleau*. Intenția a fost zădărnicită! Raliindu-se progresului internațional din domeniu, factorii decizionali au hotărât ca orașul Sumgait să devină reprezentativ pentru petrochimia sfârșitului de mileniu. Instalații procesatoare metamorfozează o parte din sortimentele obținute în urma rafinării *aurului negru*, transferat, tehnologic, de la complexele extractive ale Mării

Caspice, unde se află, pe estacade, orașelul *Nefteanîie Kamni/Pietrele Petroliere*. Sper să îl vizitați! Dezvoltarea industriei noastre chimice a presupus inclusiv atragerea unor firme occidentale, iar montarea utilajelor și pregătirea adecvată a muncitorilor s-au realizat cu ajutorul specialiștilor de la Combinatul Petrochimic din Pitești, cărora le transmitem respectuoase mulțumiri.

- *Semnificația acestui detaliu se regăsește, cu certitudine, în motivația stabilirii relațiilor dintre cele două orașe, aflate la distanță apreciabilă, pe continente diferite.*

- Fără îndoială! Ideea s-a concretizat în urma vizitei unei delegații guvernamentale din țara dumneavoastră, la Sumgait (1970), câteva ore fiind consacrate cunoașterii combinatului nostru petrochimic. Oficialii României s-au arătat interesați de strategia privind concentrarea unităților productive pe mari platforme industriale, ceea ce, la Sumgait, favorizează: aprovizionarea cu materii prime, dar și expedierea produselor finite pe căi ferate sau rutiere, direcționate spre *traijele* de la Baku; exploatarea, cât mai riguroasă, a rețelelor subterane și aeriene pentru utilități; funcționarea eficientă a transportului în comun; stăpânirea fenomenelor conexe protecției mediului.

- *Recent, o revistă franceză, cu tematică adecvată, evidențiază inspirația arhitecților privind organizarea spațiului urban de la Sumgait.*

- Cunoaștem acest studiu, elogios pentru gândirea fizionomiei *tramei* stradale și focalizarea ambientului, raportate la climă sau preocupări umane cotidiene. Așa,

de exemplu, axul dominant, specific oricărei localități, este, la Sumgait, excentric. Funcțiile principalei artere de circulație sunt preluate, pe sensul nord-sud, cu acces generos la autostradă, de bulevardul falezei meandrelor Mării Caspice, prelungite și sistematizate până aici. Toate străzile principale din oraș abordează, perpendicular, acest *culoar* rutier, *caroiajul* sugerând un *pieptene* uriaș. Între asemenea *nervuri* terestre, concepute pentru aglomerația secolului următor, se află *microraiioane* cu locuințe și celelalte dotări necesare unei așezări dimensionate (instituții publice, de învățământ, cultură, știință, sănătate, piețe civice sau comerciale, parcuri, zone de agrement, complexe sportive). Edificarea fiind pe terenuri altădată libere, s-a evitat, pe cât posibil, densitatea imobiliară exagerată. Totodată, este luat în calcul aspectul că vânturile suflă, precumpănitor, dinspre mare, primul obstacol devenind, așadar, amenajările urbane, iar nu întreprinderile amintite, succesiunea diminuând, aprioric, riscul poluării. Concomitent, avem preocupări asidue pentru densificarea, reînnoirea și extinderea spațiilor verzi, constituite, datorită solului neprietenos, din vegetație joasă, pomi adaptați aridității, arborescențe cu frunze mici, ronduri florale rezistente la capriciile naturii. Sunt udate conform unui program strict, participând, frecvent, și populația, mai ales la *subotnice* (zile de sâmbătă, consacrate inițiativelor obștești).

- ***Foarte interesante aceste acumulări! Aveți, totuși, anumite dificultăți de factură comunitară?***

- Există, și nu le putem eluda! *Fisurile* demografice se exprimă, de regulă, în afara unităților economice și instituțiilor publice. Țin, mai ales, de: exacerbarea orgoliilor native, caracteristice etniilor

majoritară sau minoritare; consumul excesiv de alcool; premeditarea violenței. Contracaram prin: intervenția echipelor de ordine cetățenească pe timpul nopții; funcționarea restaurantelor și cluburilor după un orar riguros; introducerea restricțiilor selective la vânzarea băuturilor; dezbateri educative în organizații de partid și tineret; aplicarea anumitor măsuri coercitive.

- Apelați, pentru cazuri speciale, la sentimente religioase?

- Orașul nostru, construit, așadar, după 1949, nu excelează în atare segment. Constituțional, există libertatea gândirii, reflexiei și cugetării personale, dar, puterea sovietică agreează prea puțin serviciile cultice de grup. Cei mai mulți locuitori din Sumgait sunt, prin raportare la naționalitatea lor, mahomedani, dar și creștini ortodocși. Tinerii se declară atei. Întrucât lipsesc, efectiv, moscheele, geamiile și bisericile, credincioșii practicanți se pot deplasa la Baku, distanța fiind ușor de parcurs. Administrația nu monitorizează asemenea preocupări.

- Preponderentă este, prin urmare, îndeplinirea planului economic și edilitar.

- Ați sesizat perfect! Experiența dumneavoastră este, însă, mult mai amplă, având în vedere inclusiv tradiția urbană de aproape șase secole a municipiului Pitești. Ca prieteni, vă lăsăm libertatea să selectați, totuși, ceea ce vi se pare benefic din fizionomia noastră contemporană, continuând, astfel, dialogul frățesc.

- Vă mulțumim!

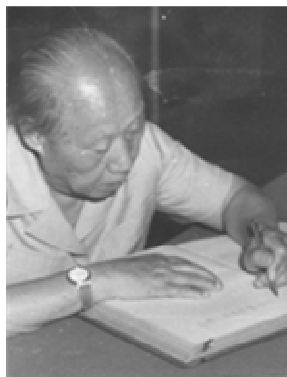
*
* *

Textul se publică în premieră. Relațiile cu orașul Sumgait s-au menținut permanente până în 1990, importante fiind: continuarea colaborării specialiștilor din industria chimică; vernisarea, la Sumgait și Pitești, a expozițiilor de fotografii **100 de imagini**, oferite, apoi, muzeelor din cele două localități; reciprocitatea turneelor ansamblurilor artistice *Plaiuri argeșene*, reprezentând Casa de Cultură a Sindicatelor din Pitești, și cel al Casei Pionierilor din Sumgait; publicarea unor impresii de călătorie în presa timpului; mesajul transmis prin delegația azeră, aflată la Pitești, cu ocazia sărbătoririi celor 600 de ani de la atestarea documentară medievală a reședinței Argeșului (20 mai 1988). Volumul ***Istoria municipiului Pitești***, elaborat împreună cu Paul Dicu și Silvestru Voinescu, apărut la Editura Academiei, București, 1988 (p. 312), informează asupra faptului că primul centru urban, înfrățit cu așezarea noastră, a fost orașul Sumgait, din Azerbaidjan (mai 1971), devansând, așadar, **protocolul** semnat, pentru același domeniu, la Kragujevač (Serbia), document comentat, de asemenea, în aceste pagini.

○○○●○○○

Wang BINGNAN
(China)

**MARILE REALIZĂRI ROMÂNEȘTI CONSTITUIE
O VALOROASĂ EXPERIENȚĂ
INTERNAȚIONALĂ**

Județul Argeș a fost vizitat, în august 1983, de oficialul *Țării Marelui Orient*, cunoscutul politician **Wang Bingnan**, președintele Asociației de Prietenie a Poporului Chinez cu Străinătatea, membru al Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Reprezentanților Populari din Republica Populară Chineză. Oaspetele a fost însoțit de **Ioan Botar**, secretarul Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, și **Alice Fetcu**, secretara Asociației de Prietenie Româno-Chineze, translator, atașat oficial, pentru limba engleză. **Wang Bingnan**, cu deosebită amabilitate, ne-a acordat acest interviu, solicitat, în exclusivitate, pentru revista *Argeș*.

*

* *

*- Cu bucuria de a vă saluta pe plaiurile
Argeșului, vă rugăm, stimate Wang Bingnan, să ne*

spuneți, pentru început, dacă aceasta este prima dumneavoastră vizită în România.

- Am mai fost în România acum cinci ani (1978). De atunci, deși a trecut puțin timp, totuși, constat cu mare satisfacție că țara dumneavoastră a cunoscut noi succese în numeroase domenii de activitate. Mă bucur sincer pentru ceea ce înfăptuiește România contemporană, întrucât, asemenea realizări sunt benefice tuturor statelor care și-au ales calea dezvoltării libere, independente, *drumul* unei politici active și dinamice, având ca scop final bunăstarea materială și spirituală a oamenilor, colaborarea și solidaritatea internațională. De aceea, așa cum spunea liderul partidului nostru, Hu Yaobang, în luna mai 1983, când a fost oaspetele conducătorului statului român, Nicolae Ceaușescu, noi venim aici cu scopul de a exprima sentimentele de profundă prietenie ale poporului chinez față de națiunea română, pentru a vedea noile și marile realizări în construcția socialismului, învățând, astfel, din experiența dumneavoastră prețioasă.

- Cunoaștem, din timpul unei recente deplasări în Republica Populară Chineză, faptul că, după 1978, ați adoptat o serie de măsuri care vizează accelerarea ritmului modernizării plurivalente a societății. Prin ce se caracterizează acestea?

- Într-adevăr, există la noi stăruitoare preocupări privind dezvoltarea mai susținută, folosind ritmuri dinamice, favorabile tuturor sectoarelor de activitate, cu deosebire economia. În acest scop, s-a adoptat, pentru industrie, transporturi, agricultură, *sistemul de responsabilitate*, care oferă noi condiții favorabile creșterii producțiilor, îmbunătățirii calității muncii,

cointeresării oamenilor în dezvoltarea unităților economice, în mai buna dotare și folosire a acestora, vizând sporirea gradului de automatizare a proceselor tehnologice și a fluxurilor de producție, modernizarea societății socialiste, creșterea avuției naționale și a veniturilor locuitorilor. Rezultatele sunt dintre cele mai bune. Astfel, producția globală în primul semestru al anului 1983 a crescut cu 8,8% față de etapa precedentă, investițiile capitale au fost cu 17% mai mari decât în perioada anterioară, iar cele destinate industriei energetice au sporit cu 34,3%, ceea ce reprezintă aproximativ 23% din totalul fondurilor generale alocate. Când ne-am întâlnit, în China, la sfârșitul anului 1982, v-am vorbit mai mult despre *sistemul de responsabilitate*, ați vizitat, printre altele, după câte rețin, și marele combinat siderurgic *Capitala*, aflat în suburbia vestică a metropolei Beijing, unde acest criteriu se aplică cu bune rezultate. S-a creat, astfel, posibilitatea să vedeți direct sensul pozitiv al măsurilor adoptate de către conducerea partidului și a statului nostru în sectoarele economice sau sociale.

- Exprimându-vă, încă odată, întreaga noastră grațitudine, pentru modul excepțional în care a fost organizată vizita delegației române de prietenie în China (1982), vă rugăm să ne prezentați câteva direcții de acțiune pentru întărirea, pe mai departe, a colaborării dintre cele două țări și popoare.

- Noi primim întotdeauna oaspeții din România cu mare bucurie și satisfacție, întrucât prietenia este statornică și sinceră, are puternice valențe tradiționale, etalează importante succese contemporane și frumoase perspective, în toate domeniile. Apreciem foarte mult

atmosfera caldă, sinceră, în care se desfășoară întâlnirile și convorbirile bilaterale. Cred că avem, în viitor, posibilități de a dezvolta și aprofunda bunele relații de prietenie, colaborare și solidaritate, concretizate, în primul rând, în aspectele economice și culturale, precum și pe plan internațional. Ca urmare, Asociația de Prietenie China – România se consideră permanent angajată în acțiunea de a prezenta, în țara noastră, noua înfățișare a potențialului dumneavoastră, mai ales marile succese obținute după 1965. Ne interesează, special, conținutul *hotărârilor* adoptate, prin care se asigură *noua calitate* în structurile vieții sociale, conceperea și aplicarea sistemului democrației, implicarea diferențiată a ramurilor productive pentru consolidarea economiei naționale, ori, în realizarea schimburilor comerciale externe. Urmărim, totodată, ca o serie de elemente caracteristice culturii românești să fie cât mai bine cunoscute în China. De aceea, am facilitat realizarea unor traduceri din literatura tehnică și beletristică, prezentarea de filme pe ecranele chineze, însușirea limbii române de studenți sau specialiști chinezi. Este, desigur, îmbucurător faptul că, față de etapele precedente, aspectele concrete ale relațiilor noastre de prietenie s-au diversificat, sporind continuu eficiența lor.

- *Cu ce imagine rămâneți după succinta dumneavoastră vizită în județul Argeș?*

- Întrebarea este de natură să-mi permită o concluzie definitivă pentru tot ceea ce am văzut în aceste locuri, devenite exemplu caracteristic în ceea ce privește evoluția României actuale. Un județ care ocupă unul dintre primele locuri în ierarhia industrială, deținând titlul de *Erou al Muncii Socialiste* pentru

activitatea din agricultură, cu puternice valențe în cultura românească, nu-ți poate lăsa decât o imagine dintre cele mai favorabile. Vizita în Argeș mi-a oferit posibilitatea să cunosc pitoreasca localitate Rucăr, să le văd, acasă la ele, autoturismele *Aro* și *Dacia*, întâlnite deseori în China, să vizitez municipiul Pitești, așezare urbană într-adevăr modernă, construită cu deosebită măiestrie, care asigură, după cum intuiesc, cele mai bune condiții pentru viața și activitatea oamenilor. Așa cum spuneam mai înainte, noi învățăm mult din experiența românească, în cele mai diverse domenii. Iată, spre exemplu, grija dumneavoastră față de natură, oglindită inclusiv în organizarea ingeniosului și expresivului *Muzeu Ecologic*, din Pitești, constituie, pentru noi, un excelent model, atât principal, cât și practic. Există numeroase alte aspecte asupra cărora, atât eu, dar și soția mea, vom păstra cele mai frumoase amintiri și aprecieri. Vă rog să transmiteți cititorilor revistei **Argeș**, urări de noi succese din partea conducerii Asociației de Prietenie a Poporului Chinez cu Străinătatea. Avem certitudinea obținerii unor realizări tot mai importante, în viitor, de către poporul român.

- *Vă mulțumim!*

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista **Argeș**, Nr. 9, Pitești, septembrie 1983; **Studii politice**, Pitești, 2004, p. 569 – 573. După stabilirea relațiilor diplomatice între țările noastre (5 octombrie 1949), sensurile colaborării au fost promovate, constant, prin

Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea (secretar, mult timp, Ioan Botar) și Asociația de Prietenie a Poporului Chinez cu Străinătatea, având, structural, organizații *parteneriale* distincte. Apoi, la 18 octombrie 1995, s-a constituit Asociația Română de Prietenie cu Republica Populară Chineză, București, președinte fondator, ambasadorul Florea Dumitrescu, *mandatat* oficial, pentru Beijing, cinci ani (1978-1983). Ulterior (20 aprilie 2001), era integrată, Asociației Centrale, Filiala Județeană Argeș, primul președinte, semnatarul acestui volum, colaboratori apropiați, Olga Halibei, Adrian Feneșan, Nicolae Barbu, Spiridon Cristocea, Octavian Mihail Sachelarie, Ileana Bălan, Ion Brănescu, Constantin Vărășcanu. Anumite detalii, privind contribuția zonei Argeș-Muscel la amplificarea conlucrării dintre cele două state, regăsim foietând volumul *China. Sensuri istorice*, autor, Petre Popa, apărută la Pitești (2000; 2013), precum și *Cartea de onoare* a Muzeului Județean Argeș. Sunt evocate, distinct: vizitele, în aceste locuri, ale demnitarilor Zhou Enlai (1966), Ulanhu (1979), Wang Bingnan (1983), ambasadorilor Yu Hongliang (1986), Chen Delai (2001), Liu Zengwen (2010), alți oficiali chinezi; exportul autoturismelor *Dacia*, fabricate la Pitești; conlucrarea bilaterală internațională. Portofoliul Muzeului Județean Argeș conservă, așadar, special, impresiile lui Wang Bingnan.

○○○●○○○

Fanny DJINDJIHAȘVILI
(Gruzia/Georgia)

**RECUNOAȘTEM ȘI PREȚUIM
SPIRITUALITATEA ROMÂNEASCĂ**

În septembrie 1985, a prezentat mai multe spectacole, la Pitești, reședința județului Argeș, Ansamblul folcloric gruzin *Cella*, colectiv artistic de certă valoare internațională, partener, Ansamblul folcloric *Dorul*, reprezentativ pentru arealul național. Acțiunea s-a realizat prin intermediul filialelor asociațiilor bilaterale de prietenie. Prezența, în municipiul nostru, a profesoarei **Fanny Djindjihașvili**, cadru didactic la Universitatea din Tbilisi, vicepreședinta Secției georgiene a Asociației de Prietenie, ne-a determinat să-i solicităm acest interviu, acordat, cu multă amabilitate, folosind, direct, limba română. Continuam, astfel, convorbirea purtată, vineri, 28 noiembrie 1980, la Catedra de Pedagogie a Universității din Tbilisi, unde, semnatarul acestor rânduri explicase, ca lector oficial, principiile introducerii școlarizării la vârsta de șase ani, în România, dar și posibilitatea schimburilor culturale, fără intermediari, așa cum a devenit acest turneu artistic.

*

* *

- De când vorbiți românește și ce v-a determinat să o faceți?

- Cred că răspunsul la cele două întrebări ale dumneavoastră este unul singur: vorbesc românește de când am simțit căldura sufletului românesc, bunătatea și ospitalitatea poporului român, frumusețea plaiurilor și munților României și neegalata putere de creație a fiilor săi. Pentru mine, doinele și baladele, basmele și proverbele populare, ca și minunatele versuri ale lui Mihai Eminescu, *Dulcea limbă moldovenească* din prodigioasa proză a lui Mihail Sadoveanu, sau a neîntrecutului povestitor Ion Creangă au fost tot atâtea motive și îndemnuri să îndrăgesc limba română considerată a doua mea *limbă maternă*, ca să zic așa!

- Aveți, probabil, preocupări speciale în Gruzia pentru cunoașterea limbii și a culturii românești, inclusiv prin intermediul Asociației de Prietenie.

- Chiar mai înainte de înființarea Secției Asociației noastre de Prietenie cu Poporul Român (1959), condusă, acum, de Natalia T. Meladze, ca președinte, și de Lela Tetradze, ca secretar, am cunoscut numeroase personalități din lumea literară și artistică bucureșteană. Unele dintre acestea, precum Tudor Arghezi, Octav Livezeanu, Zaharia Stancu, Laurențiu Fulga, Dumitru Corbea, George Macovescu, ca să citez numai câteva nume, mi-au fost tot atât de îndrăgite ca și oamenii de cultură și de artă gruzini. Ulterior, pe măsură ce pătrundeam în tainele limbii române și-i gustam frumusețile, am descoperit, cu

entuziasm, strânsele legături culturale dintre neamul românesc și cel gruzin, de-a lungul veacurilor. De asemenea, sunt vizibile comunitatea de idei, de sentimente și modul de exprimare ce-i leagă pe majoritatea creatorilor de frumos din țările noastre, în ciuda celor peste 2 500 de km. care le despart (drum drept, peste munți și mări). Acestei semnificative descoperiri i-am datorat studiile, traduceri și interpretările mele de mai târziu, atât ale textelor publicate în limba română, cât și a celor în limba gruzină. Pentru a nu da acestui interviu dimensiuni *peste măsură*, voi menționa doar câteva din scrierile prin care am încercat o mai bună cunoaștere, implicit, o apropiere, între cele două culturi. Astfel, studiul ***Antim Ivireanul. Cărturar umanist*** (1982) m-a pus în contact cu instituții și oameni gata oricând să ajute pe cercetătorul pasionat de istoria și cultura românilor. Și aceasta, nu numai la Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală Universitară sau Biblioteca Institutului de Istorie din București, dar și la Tipografia din Râmnicu Vâlcea, sau la revista ***Junimea***, din Iași, care a facilitat editarea publicației menționate. Tot ***Junimea*** a găzduit și studiul meu despre ***Oștile tristeții***, cuprinzând o selecție din creațiile poetului Vesiki Gabașvili (secolul XVIII), înmormântat la Iași. Pentru traducerea din limba gruzină, în limba română, a frumoasei poezii ***Viteazul în piele de urs***, aparținând cunoscutului poet clasic gruzin din secolele XII-XIII, Șota Rustavili, am avut prețioasa colaborare a scriitorului Victor Kernbach.

- *Vă rugăm să ne spuneți care este statutul studierii limbii române în Gruzia, la Tbilisi.*

- Încă din 1957, a fost introdusă, în cadrul Institutului de Limbi Străine din Tbilisi, studierea limbii române (anul III de facultate), ca a doua specialitate. Chiar dacă inițiativa acestei acțiuni îmi aparține, buna desfășurare a studiilor n-ar fi fost posibilă dacă n-aș fi fost *secondată* cu competență și dăruire de colegele Roza Kazanskaia și Liana Adjaparidze. Găsesc necesar să subliniez, totuși, că noi nu ne mulțumim să predăm *ex cathedra*, sec și fără participare, studiul limbii române, ci ne străduim să facem cunoscută studenților literatura, arta, muzica și, în general, cultura românească, să le insuflăm prețuirea valorii ei. În acest scop, am organizat, în cadrul Institutului, Clubul *Mărțișor*, unde sunt celebrate sărbătorile naționale românești și au loc comemorări sau evocări ale marilor personalități din panoplia neamului dumneavoastră. N-au lipsit, dintre aceste medalioane, cele consacrate: scriitorilor Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale, George Coșbuc, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, Nicolae Labiș, Laurențiu Fulga, Marin Sorescu, Eugen Jebeleanu, Geo Bogza; artiștilor plastici Nicolae Grigorescu, Ioan Andreescu, Ștefan Luchian, Theodor Pallady, Gheorghe Petrașcu, Nicolae Tonitza, Alexandru Ciucurencu, Corneliu Baba, Dimitrie Paciurea, Constantin Brâncuși, Ion Jalea; muzicienilor George Enescu, Ciprian Porumbescu, Paul Constantinescu, Dinu Lipatti, Mihail Jora.

- *Care este opinia dumneavoastră despre valoarea intrinsecă a spiritualității românești și cum apreciați legăturile culturale româno-gruzine?*

- În ceea ce privește valoarea spiritualității românești, mi se pare așa de evidentă, încât n-aș mai

avea multe de adăugat la ceea ce am spus până acum. De altfel, această valoare este atât de recunoscută și prețuită, încât ar însemna să repet, prin aprecierile mele, lucruri pe care alții le-au spus mult mai bine decât aş putea-o face eu. Consider foarte importante legăturile culturale româno-gruzine, deoarece se creează cadrul unei mai bune cunoașteri a vieții, a culturii și a aspirațiilor celor două popoare, fapt ce constituie țelul primordial al Asociației de Prietenie Gruzino-Române. Dezvoltarea pe care a luat-o această Asociație, proporțiile acțiunilor sale și frumusețea rezultatelor obținute sunt o dovadă convingătoare că scopul pe care și l-a propus, de a înlesni drumul de prețuire reciprocă, este o incontestabilă contribuție la înțelegerea specificului națiunilor și, prin aceasta, la întărirea păcii.

- Ce impresie conturează membrii Ansamblului Cella despre vizita în județul nostru?

- Făcându-mă ecoul întregului grup, adică al Ansamblului *Cella*, al membrilor Asociației de Prietenie și al conducerii artistice, aproape că-mi lipsesc cuvintele prin care să ne exprimăm recunoștința și mulțumirea pentru ospitalitatea cu care am fost înconjuțați, din prima până-n ultima clipă a șederii noastre în județul Argeș. Și, lucru care ne-a mișcat și nu-l voi uita ușor, această minunată dovadă de prietenie nu s-a limitat numai la *reședința* județului, frumosul și modernul Pitești, și nici nu s-a oprit la oficiali, indiferent de funcțiile lor. Ne-am simțit ca acasă și în Pitești și la Golești, Colibași, Câmpulung sau la Curtea de Argeș. Este adevărat că timpul nu ne-a permis, spre regretul nostru, ca oameni de artă, să vizităm și alte

unități de cultură; acest regret este, totuși, compensat de căldura cu care-au fost răsplătiți solii artei noastre de către minunatul public din Pitești și din celelalte localități ce ne-au găzduit spectacolele. Acest entuziasm n-a fost egalat, poate, decât de ovațiile pe care grupul *Cella* le-a adresat, de data aceasta ca oaspeți și spectatori, Ansamblului *Dorul*, pentru excepționalul spectacol dat în cinstea noastră.

- Cine sunteți dumneavoastră, stimată Fanny Djindjihașvili?

- Iată o întrebare la care îmi este cam anevoie să răspund! Tot ceea ce pot spune despre mine este că, în munca pe care o depun, fie la catedră, ca profesoară la Universitatea din Tbilisi, fie la Asociația amintită, ca vicepreședintă a Secției georgiene, mă străduiesc să împlutesc munca didactică cu acțiunea de strângere a legăturilor culturale dintre popoarele noastre. Și, pentru aceasta, îmi dăruiesc o bună parte din timpul și, poate, chiar din sufletul meu!

- Doriți să transmiteți un mesaj de prietenie cititorilor revistei Argeș?

- Convinsă fiind că revista *Argeș* se va afla, curând, în mâinile cititorilor, și nu numai ale lor, îi fac rugămintea să devină ecoul recunoștinței și mulțumirilor întregului nostru grup față de toți cei care, în orice situație ne-am aflat, ne-au purtat prietenește de grijă. Trebuie să divulg un secret, pornit de la o discuție avută, confidențial, între noi, cei din grup, dintre care, cea mai mare parte am *bătut* multe locuri străine, și anume că rar ni s-a întâmplat să fim așa prietenește tratați de către oameni pe care-i vedeam pentru prima

dată în viață. În ceea ce privește publicul argeșean, atât de cald, de receptiv și de entuziast, ce i-am putea transmite, prin bunăvoința revistei *Argeș*, decât că îl iubim și-i mulțumim!

*
* *

Text publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 11, Pitești, noiembrie, 1985; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 379 – 384. S-a păstrat, în cea mai mare parte, *topica* dactilogramei transmise de interlocutoare, prin intermediul literatului Alexandru Sendel, din București, scrisă, așadar, în limba română. Realizatorul acestor pagini a primit, de la **Fanny Djindjihașvili**, volumul său, intitulat *Antim Ivireanul. Cărturar umanist*, Editura *Junimea*, Iași, 1982 (132 p.), având următoarea dedicație: „*Cu toată stima și considerația, pentru dr. Petre Popa, din partea autoarei, profesoară, Facultatea de Literatură din Tbilisi, Gruzia. Tbilisi, 21 septembrie 1985*”. Face parte, acum, din *Fondul personalizat de carte Petre Popa și Livia Popa*, catalogat, recent, la Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* (2015). În 1986, Ansamblul folcloric *Dorul*, al *Casei Creației Argeș*, director, Constantin Alexandrescu, coregraf, Dorin Oancea, s-a deplasat în Gruzia/Georgia, la invitația conducerii orașului Zugdidi, integrat, atunci, Uniunii Sovietice, bucurându-se de succes. Colaborarea culturală româno-gruzină continuă și astăzi.

○○○○

Şevket EKİNÇİ
(*Turcia*)

**IMPERIUL HITIT A EXPRIMAT SIMPLITATEA
MĂREȚIEI**

Călătoria noastră în Turcia a inclus, pentru 17-22 iulie 1989, provincia Çorum, din Asia Mică, onorând, astfel, invitația organizatorilor **Festivalului Hitit**, Ediția a IX-a. Reuniunea internațională ne va conferi posibilitatea prezentării unei **alocuțiuni**, referitoare la complementaritatea culturii turco-române, *eșantioanele* fiind relevante datorită prestațiilor Ansamblului *Plaiuri argeșene*, al Casei Sindicatelor, din Pitești, director, George Apostol, regizor, Constantin Sorescu. Un moment special rămâne, însă, convorbirea cu **Şevket Ekinçi**, guvernatorul prefecturii Çorum (marți, 18 iulie 1989), degajând concluzii privind specificitatea ținuturilor anatoliene, locuite, cândva, de *hitiți*, idei condensate rândurilor următoare. Traducător, atașat oficial, pentru limba engleză, Doru Arsene.

*
* *

- *Domnule guvernator, observați, probabil, emoțiile care ne stăpânesc, datorate exclusivității dialogului cu un demnitar turc, de talia funcției dumneavoastră, precum și prezenței noastre, tot în premieră, pe vatra legendară a Imperiului Hitit.*

- Starea de spirit este, cumva, bilaterală, întrucât oferim, pentru prima dată informații, sperăm, foarte utile, unui istoric din România. Conveniențele fiind abolite, vă spunem, prietenește: ***Bine ați venit la Çorum!***

- *Mulțumirile noastre sunt continuate, deja, cu marea rugămintă de a formula unele dimensiuni referitoare la geografia condusă prin autoritate guvernamentală.*

- Fără îndoială, cunoașteți că Turcia a fost proclamată republică la 29 octombrie 1923. Acum, după 66 de ani, este organizată în 69 de provincii (*vilâyet*), din care, 64 se află în Asia Mică, printre acestea fiind și Çorum, iar celelalte sunt dincolo de Strâmtoarea Bosphor (*Bogazi*), catalogate, deci, europene. Regiunea unde vă aflați suprapune, parțial, Anatolia (*Anadolu*), ocupând un spațiu bine determinat, între zonele complementare metropolei Ankara și portul Mării Negre, Samsun, pe diagonala sud-est. Din Capitală, spre orașul Çorum, reședința provinciei eponime, ați traversat, pe autostradă, munții Köroglu, platouri și coline, cursuri *firave* de apă, mici *oaze* cultivabile, importante așezări urbane sau rurale, având locuitori harnici, cu *apetență* pentru modernizare, practicanți ai religiei islamice, purtătorii unei *culturi materiale* distincte. Sunteți la 800 m altitudine!

- După asemenea tablou cromatic natural, fiți amabil și relațați-ne, câte ceva, despre evoluția acestor locuri, detalii receptate cu mare interes de cititorii din municipiul Pitești, reședința județului Argeș, aflat la aproximativ 100 km nord-vest de București.

- Invitația transmisă către dumneavoastră, pentru participarea la Festivalul nostru, are, în text, motivația sumară a manifestării, devenite tradițională, respectiv evocarea civilizației hitiților, apreciată pe toate continentele, dar și promovarea imaginii contemporane a provinciei Çorum. Multe din enigmele care înnobilează *simplicitatea măreției* hitiților sunt, reliefant, *decodificate*. Sintetizând, hitiții, triburi indo-europene, au ajuns, din Extremul Orient, în Asia Mică, la mijlocul Mileniului II al *Erei Vechi*, stabilindu-se pe valea râului Halys, astăzi, Kisil-Irmak, locuită, până atunci, de seminția *hatti*. Treptat, structurile primare s-au unit într-un stat monarhic, devenit imperiu, având reședința la Hattușaş, acum, localitatea Boğazköy. Perioada succeselor hitite, răsunătoare pe *Mapamond*, se datorează *fizionomiei rafinate* din secolele XVII-XIII, având ca suport realizări spectaculoase în domeniul existențialiste. Disoluția puterii antice sclavagiste este consecința conflictelor militare externe prelungite și divizării în mai multe principate, surclasate de superioritate forțelor vecine. Hitiții vorbeau limba *nesită*, iar scrierea, numită *cuneiformă*, era de sorginte mesopotamiană. Prin veacul XIV al perioadei amintite, au elaborat, folosind *tăblițe* din plumb, lemn sau argilă, numeroase texte, concepute *semideografic* și *semifonetic*. Descrierea inscripțiilor se datorează orientalismului ceh, Bedřich Hrozný (1879-1925), care a interpretat, comparatist, grafieri *trilingve*, sumeriene,

akkadiene, hitite. Concluziile sunt prezentate în lucrarea intitulată *Limba hitiților, structura și apartenența ei la familia indo-germanică*. Originală era, la hitiți, cursivitatea paragrafelor, inciziile folosind sistemul denumit *boustrophedon*: primul rând de la stânga spre dreapta, iar următorul continua de la dreapta spre stânga, imitație a mersului boilor pe timpul aratului. Fundamentale, pentru analiza strategiei civile sau militare a hitiților, sunt *Codul Țării lui Hatti* și *Tratatul hipologic al lui Kikkulli*. Asemenea valori, alături de multe altele, constituiau biblioteca imperială de la Hattușaş, recuperată, parțial, datorită investigațiilor din Boğazköy. Textele hitite, considerate cele mai vechi izvoare literare indo-europene cunoscute, fac parte din patrimoniul culturii mondiale.

- *Din lecturarea volumelor semnate de Margarete Riemschneider (Germania) și Wojtech Zamorovsky (Polonia), existente la Biblioteca Județeană Argeș (traduceri recente), concluzionăm că hitiții erau foarte credincioși. Cum comentați, în virtutea cercetărilor arheologice ale ultimilor ani, această afirmație?*

- Opinia dumneavoastră este corectă! Triburile *ancestrale* hitite, amintite în *Vechiul Testament*, exprimau, religios, anumite reguli devenite *cutume*. Legendar, se spune că mama regelui Solomon, conducătorul evreilor, era hitită. Cu toată certitudinea, însă, descoperirile probează *politeismul antropomorf*, hitiții adorând numeroase divinități. Aveau inclusiv o *trinitate*, constituită din Teşub (Zeul furtunii), Hepat (Zeița protectoare a reginei), Şarma (fiul lor). Importanți au fost, de asemenea, Telepinus (Zeul

vegetației), Rundas (Zeul norocului), Kubaba (Zeița pădurilor). Tăblițele, amintite mai sus, îi reprezintă *ecvestru* (călare), sau *ortostatic* (în poziție verticală). Templele hitiților sunt, astăzi, mari *situri* arheologice, reprezentative devenind cele din arealul Boğazkale (localitate cardinală, Boğazköy, cândva, capitala Hattușaj), Alacahöyük, Yozgat. Constituie, încă de la mijlocul secolului XIX, *nucleul* investigațiilor interdisciplinare. Răsunătoare rămân, fără dubiu, conexiunile hitito-egiptene, semnificație aparte *livrând*, după trei mii de ani, ***Primul tratat de pace***, din existența Omenirii (1269, *Era Veche*), convenit între regele Hattușil III și faraonul Ramses II, căsătorit, apoi, cu o prințesă hitită.

- Enciclopedistul dumneavoastră, domnule guvernator, Şevket Ekinçi, ne creează fiori!

- Datorită obligațiilor politice și administrative, primim, la Çorum, ca reprezentanți ai Guvernului Turciei, numeroase delegații străine, venite de pe toate continentele, care, indiferent de scopul deplasării în Asia Mică, doresc să acumuleze, uneori chiar pe timpul dezbaterilor *parteneriale*, cunoștințe speciale despre hitiți. Așa explicăm pasiunea conjuncturală pentru istorie!

- În România se difuzează, periodic, episoade media privind cercetările de la Boğazköy. Totuși, câteva detalii, din partea primului gospodar al regiunii Çorum, ne sunt folositoare.

- Cercetările, care continuă și acum, s-au inițiat, în 1876, de savantul englez Archibald Henry Sayce (1846 – 1933), fiind amplificate, după 1879, prin

demersurile misionarului John Henry Wright (1852 - 1908) și orientalistului Hugo Winckler (1863 - 1913). Ultimul, a reformulat, după 1906, *universalist*, scopul acestor preocupări. Primele 96 de inscripții, grafiate, folosind *tehnologiile* invocate mai sus, au format un adevărat *corpus* (1900), dar, majoritatea *tăblițelor* (circa 10 000) se vor recupera, treptat, după 1906, constituind senzaționala *arhivă imperială hitită*. Foarte importante, în activitatea derulată sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură/*UNESCO*, sunt finanțarea internă, implicarea specialiștilor turci în realizarea programului prestabilit, supervizarea din partea experților internaționali. Se monitorizează, constant: *calendarul* săpăturilor arheologice, recuperarea și conservarea pieselor descoperite, selectarea prioritară a vestigiilor pentru *portofoliul* muzeal național, evaluarea științifică, publicarea și difuzarea rezultatelor fiecărei campanii. Ca dovadă, *Festivalul Hitit*, din aceste zile, favorizează posibilitatea vizionării unor noi expoziții tematice, stabilirea de contacte cu asociații și laboratoare interesate din Lume, organizarea sesiunii anuale de referate, conturarea etapelor viitoare. Vorbim, așadar, de o veritabilă *inginerie*!

- Participarea noastră la principalele momente ale Festivalului Hitit este onorantă! Ce resorturi motivează un asemenea efort din partea organizatorilor?

- Provincia Çorum face parte, ca suprafață și geografie, din grupul prefecturilor mijlocii ale Turciei, dar, unicitatea tradițiilor și rezultatele contemporane ne plasează printre cele mai vivante, obligațiile

cuantificându-se pe măsură. Desfășurat, inițial, opt ani (1977 - 1984), reluat pentru etapa 18-22 iulie 1989, *Festivalul Hitit*, patronat de Primăria orașului Çorum (*belediye*), suprapune mandatele primarului (*başcani*) Turhan Kiliçcioğlu, obținute electoral. Sunt organizate târguri *marfare*, industriale și agrare, excursii la rezervațiile hitite, spectacole folclorice cu participare internațională, de această dată, oaspeți din Albania, Iugoslavia, Mexic, Polonia, România, Turcia, competiții sportive, adunări familiale, revederea *neamurilor* plecate la muncă, sau stabilite, mai ales, în Republica Federală a Germaniei, evocări personalizate, rugăciuni de mulțumire pentru Allah în geamii și moschei, vizitarea părinților, rudelor, prietenilor. Este, așadar, *sărbătoarea* tuturor vârstelor, profesiilor, preocupărilor cetățenești. *Festivalul Hitit* s-a deschis prin *parada* la care ați participat și se va închide, sâmbătă, 22 iulie 1989, cu un *ballo*. Ne revedem acolo!

- Vă mulțumim, stimate domnule guvernator!

*
* *

Textul se publică în premieră. După convorbirea sintetizată mai sus, am avut posibilitatea să vizităm fosta reședință hitită, Hatuşaş, participând, totodată, la dezbaterile amintite în preambul. Oficialitățile ne-au acordat, evocând asemenea prestație, *Diploma specială*, reprodusă, facsimilat, imediat după titlul interviului. Revenit acasă, am expediat, către Muzeul din Boğazköy, volumul *Gândirea hitită în texte*, București, 1986, editat de colegul nostru, Constantin Daniel. Documentul oficial amintit are, prin traducere, următorul conținut: „*Distinsului Popa N. Petre. Ne*

*exprimăm mulțumirea și recunoștința pentru importanta dumneavoastră participare la lucrările celui de al 9-lea Festival Hitit din Çorum, 18 – 22 iulie 1989. Guvernator, Şevket Ekinçi; primar, dr. Turhan Kiliçcioğlu”. Se adaugă altor trofee intelectuale externe, primite de-a lungul vremii. Dintre acestea, amintim însemnele, acordate oficial, de conducerea orașelor Agrigento (Italia), Arnhem (Olanda), Auxerre (Franța), Bursa (Turcia), Caserta (Italia), Donețk (Ucraina), Gant/Gent (Belgia), Kragujevač (Serbia), Nantes (Franța), Putignano di Bari (Italia), Sumgait (Azerbaidjan), Xiamen (China), dar și recunoașterile venite din partea unor foruri internaționale, așa cum sunt Comitetul Olimpic al Federației Ruse, Consiliul Programului *Intercosmos*, Directoratul Olimpiadei Balcanice de Matematică, Comisia pentru aniversarea orașului Bydgoszcz (Polonia). Asemenea *piese* vor fi donate instituțiilor culturale din Argeș-Muscel, dornice să constituie fonduri sau colecții de carte și documente personalizate, consacrate ilustrării contribuției semnatarului acestui volum la diversificarea spiritualității autohtone ori continentale.*

Yosef GOVRIN
(Israel)

***SUNT PROFUND IMPRESIONAT DE
REALIZĂRILE MUNICIPIULUI PITEȘTI***

La 23 iunie 1987, în reședința Argeșului a fost vernisată, folosind spațiile Galeriei de Artă Naivă, Expoziția fotografică intitulată ***Flora și fauna din Israel***. Evenimentul, premieră pentru România, era onorat datorită prezenței Excelenței Sale, **Yosef Govrin**, ambasadorul Statului Israel la București, împreună cu soția, mai multor oficialități județene și municipale, specialiștilor Muzeului din localitate, ziariștilor, publicului interesat de cunoașterea realităților acestei țări. După *alocuțiunea* protocolară, dr. **Yosef Govrin** ne-a acordat interviul ce urmează.

*

* *

- Stimate domnule ambasador, Yosef Govrin, stimată doamnă Govrin, cu ocazia prezenței dumneavoastră la Pitești, motivată, special, de vernisajul expoziției Flora și fauna din Israel, vă rugăm să primiți salutul argeșenilor, precum și

urarea: Bine ați venit pe aceste locuri tradiționale românești!

- Vă mulțumim! Este un moment distinct pentru noi, întrucât avem posibilitatea să cunoaștem unul dintre municipiile prospere ale țării dumneavoastră, iar această evoluție relevantă ne determină să evidențiem preocupările forurilor centrale și locale, privind consolidarea economiei, păstrarea identității, ocrotirea mediului, diversificarea spiritualității contemporane. Suntem profund impresionați de realizările locuitorilor reședinței Argeșului!

- Municipiul Pitești sărbătorește, peste aproximativ un an (20 mai 1988), șase secole de la prima atestare documentară medievală scrisă (20 mai 1388), consemnarea purtând pecetea voievodului Țării Românești, Mircea cel Bătrân (1386-1418). Expoziția Flora și fauna din Israel completează, în mod fericit, paleta manifestărilor externe ce onorează aniversarea amintită.

- Felicitări cetățenilor și oficialităților din Pitești pentru acest *jubileu!* Am reținut, din *alocuțiunea* dumneavoastră, prezentată la vernisajul *Expoziției*, că este în derulare un *program* complex, dedicat momentului evocat, inițiat acum un deceniu (1978), printre noutățile cu valențe republicane fiind *Simfonia Lalelelor*, prima ediție, 6-9 mai 1978, având, ulterior, exprimare sistemică. Așadar, anul acesta s-a organizat cea de a zecea ediție, considerată un succes notoriu. Regretăm că nu am reușit să onorăm invitația municipalității, pentru zilele de 8-10 mai 1987. Ne vom

revanșa, probabil, dacă am înțeles bine, în etapa 22-24 aprilie 1988!

- Da, este preambulul manifestărilor intitulate Elogiu Cetății, consacrate exclusiv sărbătoririi amintite. Deoarece sunteți reprezentantul unui popor apropiat idealurilor noastre de prosperitate, precizăm că, la 20 mai 1988, vom etala un bilanț optimist, notificat, european, în Meyers Neus Lexikon (Germania, Leipzig, 1974): „Municipiul Pitești este capitala județului Argeș, din sudul României (Muntenia). Are dezvoltată industria chimică, industria lemnului, industria textilă, industria constructoare de autoturisme, industria motoarelor electrice. Nod de cale ferată. Important centru cultural și urbanistic”. Se va lansa, totodată, Istoria municipiului Pitești, premieră editorială absolută, autorii fiind interlocutorul dumneavoastră și alți intelectuali experimentați.

- Plurivalența succeselor este convingătoare, concretizate, după cum se vede la tot pasul, prin redefinirea perimetrului civic, edificarea marilor platforme productive, amplasate, strategic, la marginea orașului, construirea cvartalelor rezidențiale, multiplicarea numărului de locuitori, extensia tramei stradale, calificarea resurselor umane, preluate din satele apropiate. De-a lungul timpului, conform documentelor prelucrate la Ambasada noastră, *etnicii evrei* s-au interferat, benefic, eforturilor cetățenești. Așa, de exemplu, ne-am bucurat că, într-un raport al primarului din Pitești, prezentat domnului *unionist*, Alexandru Ioan Cuza (1859-1866), este amintită *Sinagoga, respectiv Casa de rugăciune a evreilor*, ceea

ce denotă rolul lor în viața așezării argeșene, specifică secolului trecut.

- Informația livrată de dumneavoastră, pentru care vă mulțumim, se va regăsi în monografia amintită, împreună cu alte detalii privind contribuția etnicilor evrei la dezvoltarea acestui municipiu. De asemenea, vom pagina, fotografic, Sinagoga Nouă, din zona ultracentrală, un adevărat Templu (1920), ridicat prin subscripția comunității evreiești (negustori, bancheri, medici, farmaciști, cadre didactice), având, foarte aproape, Școala Israelită (construcție datată 1924-1926). De atunci, familiile lor, împreună cu întregul dumneavoastră neam, vor traversa atât perioade faste, dar și etape tragice!

- Gesturile dumneavoastră de bunăvoință ne emoționează, iar recunoașterea publică a meritelor conașionalilor noștri, la dezvoltarea municipiului Pitești, sunt încurajatoare! Existența poporului evreu este o permanentă luptă cu provocări și greutăți nedisimulate, uneori extreme, dar, întotdeauna am *renăscut* mai înțelepți! Știm că sunteți istoric, de aceea, aducem în prim-plan câteva realități, *decupate* din mileniiile existenței noastre. Am făcut parte, bunăoară, din grupul celor șapte civilizații reprezentative pentru antichitatea orientală clasică, alături de Egipt, Mesopotamia/Irak, Fenicia/Liban, Persia/Iran, India și China, regăsind faptele *ebreilor*, localizați, încă de atunci, în Palestina, la construirea Epocii Vechi. Țara este denumită, astfel, prin scrierile învățatului grec, Herodot (484-425 î. Hr.). Regii noștri, David (1013-973 î. Hr.), Solomon (973-933 î. Hr.), Iosia (639-608), ca să nominalizăm numai câțiva, au dat strălucire existenței

ebreilor. Vor urma, însă, prelungitele ocupații *alogene*, exercitate de Marile Puteri, detașându-se stăpânirea imperiilor asirian, persan, macedonean, roman, bizantin, arab, otoman, iar pentru secolele XVIII-XIX, se extinde, considerabil, sistemul colonial occidental. Numeroase izvoare scrise, precum cele semnate de Josephus Flavius (37-100) și Friedrich Max Müller (1823-1900), aflate la mii de ani distanță temporală, relevă asemenea particularități. Răspândită în toată Lumea, *diaspora* evreilor menține ideea unității, speranței, identității, prin muncă asiduă, religie, cultură, calități intelectuale și pragmatism, oferite, generos, altor popoare de pe Mapamond. Supraviețuitorii din Palestina au perpetuat continuitatea genetică, adaptându-se realităților presărate, *volens-nolens*, cu diverse succese, multiple neîmpliniri, răsunătoare compromisuri, toate acestea raportate la dorința menținerii etniei pe scena istoriei medievale și moderne.

- *Modificările ulterioare Primului Război Mondial (1914-1918) s-au dovedit favorabile reconstituirii Statului Israel contemporan. Există anumite repere calendaristice în această dinamică, oarecum miraculoasă?*

- Pentru a lămuri contextul redefinirii Statului Israel, trebuie amintit faptul că, în perioada interbelică, s-au inițiat numeroase demersuri interne și externe, favorabile unui atare succes. La chemarea diferitelor organizații politice și culturale (1919-1923), susținute financiar, dar, mai ales moral, aproximativ 1 200 000 de evrei, locuind pe multiple coordonate geografice, au *imigrat* în Palestina tradițională. Suportul diplomatic al acestei reveniri *ancestrale* era ***Hotărârea*** Conferinței

Internațională de la San Remo (19-26 aprilie 1920), când Anglia obține, prin consens cu Franța și Italia, *mandatul* administrării Palestinei, *decizia* fiind însușită, ulterior, de Liga Națiunilor (24 iulie 1922), cu sediul la Geneva (Elveția). Concomitent, au izbucnit, însă, conflictele militare arabo-evreiești, iar *Cabinetul* din Londra publica, la 17 mai 1939, *Cartea Albă* privind Palestina, menită să influențeze concilierea etnică și teritorială. *Diligențele* britanice, în *speța* amintită, pierd teren datorită amplitudinii măsurilor distructive, inumane, de exterminare, contra evreilor, sau apărătorilor acestora, care au avut loc în Germania fascistă, dar și pe teritoriile țărilor favorabile *Axei*, acțiuni specifice noii conflagrații mondiale (1939-1945). Deportările în masă, evacuările forțate, confiscarea bunurilor, blocarea conturilor bancare, detențiile în *lagărele morții*, ghetourile, masacrele *abominabile*, pogromurile, toate constituie ceea ce numim, frecvent, *holocaust*, devenit cel mai mare *eșafod al istoriei*. Evreii își vor menține, miraculos, cum ați formulat mai sus, ființa națională, demnitatea, credința, optimismul, până la căderea celui de *Al Treilea Reich* (9 mai 1945). Consecvente principiilor exprimate anterior, *Puterile învingătoare* s-au dovedit, consistent, favorabile renașterii noastre statale.

- *Cum s-a concretizat atitudinea postbelică a forurilor implicate în acest efort de nuanță mondială?*

- La 29 noiembrie 1947, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite/ONU emitea *Hotărârea* privind împărțirea Palestinei, aflată, așadar, sub *mandat* britanic, în două state, respectiv *israelian* și *arab*, delimitate teritorial. Apoi, în ziua de 14 mai 1948, s-a

proclamat, oficial, *Statul Israel*, care, peste un an (11 mai 1949), devine membru al *ONU*. Treptat, a fost recunoscut de marea majoritate a țărilor Lumii. Consolidarea națională a determinat, imperios, alegerea primului parlament (25 ianuarie 1949), denumit *Knesset*, nominalizarea președintelui, Chaim Weizmann, conducătorul statului (16 februarie 1949), urmat, până astăzi, de alte personalități cunoscute, învestirea guvernului, stabilirea structurilor judecătorești, a celorlalte atribute specifice democrațiilor autentice. O perioadă foarte grea, pentru noul nostru *edificiu*, a fost *gestionarea* conflictelor militare cu arabii (mai 1948 – iulie 1949), încheiate, prin acordurile bilaterale, din Cipru, acceptate, separat, de Egipt, Liban, Iordania, Siria. Fără să intrăm în detalii, *orgoliile* au reizbucnit, periodic, sub diferite modalități, *alimentându-se* tensiuni etnice zonale, confruntări armate, *pertractări* sectoriale, acte de terorism, care *impietează* asupra echilibrului mondial, dezvoltării noastre economice, stabilității politice zonale. Un eveniment răsunător, finalizat în urmă cu aproximativ 25 de ani, a fost procesul criminalului de război hitlerist, Adolf Eichman, derulat în Ierusalim (11 aprilie – 15 decembrie 1961), condamnat la moarte și executat (31 mai 1962). Rămâne, după opinia noastră, *moneda simbolică* plătită de germanii vinovați, ai *timpurilor răzbunătoare*, poporului evreu!

- ***Reculegerea perpetuă, pentru memoria numeroasele victime ale evreilor, cunoscuți sau necunoscuți, este, pentru noi, un reflex profesional!***

- Apreciem instituirea *mentală* a unui *recviem*, propus, *ad-hoc*, elevilor, studenților și colaboratorilor

dumneavoastră, cultivând, astfel, rațiunea victoriei luminii împotriva întunericului!

- În asemenea cadru, vă rugăm să prezentați câteva detalii referitoare la relațiile diplomatice dintre Israel și România.

- Țara dumneavoastră, deși aliată (1941-1944) Germaniei, conduse de Adolf Hitler, unul dintre *antisemiții diabolici* ai Planetei, s-a reorientat, militar, grație evenimentului din 23 august 1944, spre Națiunile Unite. Ca urmare a climatului instituit după înfrângerea Germaniei naziste, România și Israelul au stabilit relații diplomatice, deschizând, pentru început, *legații* oficiale (11 iunie 1948) devenite, la 17 iulie 1969, ambasade. Remarcăm, distinct, primirea țării dumneavoastră în *ONU* (14 decembrie 1955), inițiativă datorată inclusiv votului favorabil, exprimat de reprezentantul Israelului. Complementar, Guvernul din București a adoptat, consensual, la 11 iunie 1967, ***Declarația privind situația din Orientul Apropiat***, promovând principiul conviețuirii pașnice a entităților din acest areal geo-istoric, atitudine constructivă ce a favorizat deschiderea ambasadelor amintite. Deseori, liderii politici români *mediază* conflicte ivite între statele interferate unor asemenea practici, aspect demn de apreciat.

- Imaginea Israelului reliefează o permanentă evoluție, favorabilă progresului Omenirii. Care este, de fapt, potențialul statului dumneavoastră actual?

- Israelul, numit și *Țara Sfântă*, având, pe drapel, *Steaua lui David* (cu șase colțuri), dispune, în sud-vestul Asiei, de aproximativ 20 700 km², aflați între

Liban, Siria, Iordania, Marea Roșie, Egipt, Marea Mediterană. Locuitorii, peste trei milioane, evrei și arabi, practică diverse îndeletniciri, folosind, oficial, limba *ebraică*. Administrativ, la noi există șase districte (Central, Haifa, Ierusalim, Meridional, Septentrional, Tel Aviv), conduse de *guvernatori*, subordonați Executivului din Capitală. Democrația presupune *pluripartidismul*, alegerile libere, exprimarea nestingherită a opiniilor, comunicarea cetățenească interetnică. Forurile superioare, constituite în 1948, există și astăzi, dezvoltăm relații bilaterale cu peste 70 de state, din toate continentele, am aderat la numeroase organizații, prioritate având, pe lângă *ONU*, Fondul Monetar Internațional/*FMI*, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/*BIRD*, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură/*UNESCO*. Suntem interesați de valorificarea superioară a bogățiilor naturale (petrol, gaze, minereuri), ne preocupă construirea și modernizarea obiectivelor industriale proprii (rafinării, oțelării, uzine de autoturisme, fabrici textile și pentru produse alimentare), dorim să avem mai multe locuințe. La sate, există forme asociative, celebrele *chibuțuri*, iar terenurile, fiind limitate, se gospodăresc rațional. Stimulăm pregătirea superioară a noilor generații, difuzarea culturii, promovarea turismului, creativitatea științifică, sportul, ocrotirea sănătății și familiei. Sunt adoptate norme privind apărarea statului, urmărim evitarea *stărilor explozive*, se acționează adecvat în *situații limită*, fiecare dintre noi, cu deosebire tinerii, inclusiv fetele, având obligații aferente instruirii militare. Cel mai prețios este, așadar, *potențialul uman*, inteligent, angajant, harnic, educat!

- *Expoziția dumneavoastră de fotografii, vernisată la Pitești, conferă imaginea prieteniei Omului cu Natura, filtrând specificitatea israeliană, pe care vă rugăm să o rezumați în câteva developări.*

- Asemenea manifestări, organizate în mai multe țări ale Lumii, *acompaniază* împlinirea, la 14 mai 1988, a celor patru decenii de la proclamarea oficială a Statului Israel (14 mai 1948), dată evocată anterior. Pentru România, am dorit să relevăm concepția favorabilă păstrării echilibrului existențialist, întrucât avem multe puncte convergente. În general, natura dispune de resurse, dar, fiind epuizabile, trebuie protejate și revigorate. *Flora* noastră este, asemănător altor locuri de pe Mapamond, *spontană și cultivată*. Panourile tematice reliefează, gradual, atitudinea individului, ori comunitară, față de plantele montane, forestiere, fructiere, cerealiere, ornamentale, regăsite *natural*, sau *dobândite* prin intermediul suprafețelor intensive, serelor, grădinilor botanice, loturilor familiale, *peluzelor* urbane, colecțiilor clasificate, buchetelor ocazionale. Dacă vorbim despre *faună*, Israelul dispune de anumite specii *particulare*, sensibil diferite comparativ cu Europa, așa cum sunt animalele *sahariene*, păsările prădătoare, caprinele, ovinele, bovinele și cabalinele, adaptate climatului arid, ori *specimenele* protejate în rezervații zoologice. Există, apoi, *biotopuri* asemănătoare celorlalte zone, sălbatice sau locuite, de pe Glob, care înnobilează înălțimi dominante, dealuri, câmpii, litoralul maritim, cursurile de apă. Municipiul Pitești are prevalența amenajării primului muzeu din România, profilat pe ecologie și protecția mediului. Instituția, vizitată de noi, poate să constituie, pentru specialiștii din Israel, ori în cazul

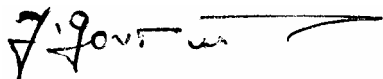
grupurilor de turiști, un spațiu adecvat reflexiilor, acțiunilor concrete, proiectelor finalizate. Vă felicităm, mai ales că *experții* vor putea stabili acum relații directe de colaborare, instituțiile noastre abilitate dovedind receptivitatea cuvenită.

- Domnule ambasador, Yosef Govrin, acceptând cu deosebită satisfacție aprecierile privind organizarea, la Pitești, a Muzeului Ecologiei, vă rugăm, preferențial, în finalul dialogului nostru, să inaugurăm, ideatic, viitoarea discuție despre sistemul religios al evreilor.

- Propunerea dumneavoastră este incitantă, dar presupune, așa cum deja intuiți, o întâlnire specială. Vă propun să fixăm, astăzi, cadrul general. Doctrina noastră fundamentalistă, *mozaismul*, eponimie ce perpetuează personalitatea profetului Moise, sau *iudaismul*, este, ca succesiune istorică, prima religie *monoteistă* din Lume, sursă de inspirație pentru făuritorii celorlalte sisteme, care au renunțat la *politeism*. Gânditorii evrei sunt autorii *stâlpilor* ideologiei regăsite în *Vechiul Testament*, *Noul Testament* (constituind, împreună, *Biblia*), *Tora orală*, *Tora Scrisă*, *Mișna*, *Talmudul*, pe teritoriul nostru s-a născut, a propovăduit și se va înălța, la Cer, Iisus, aici se respectă *Dogma*, structurată pe 13 simboluri esențiale, invocate de rabini, există *sabatul*, ziua postului purificator și a iertării, *Iom Kipur*, slujba comunitară din *sinagogi* ori temple corale, principalele monumente evocând creștinismul primordial. Poporul căruia îi aparținem este credincios *ancestral*! Perioadele dificile din existența neamului nostru s-au traversat, moral, datorită, prioritar, unității spirituale, iar reconstrucția Statului Israel incumbă comportamentul

angajant. Pentru a descifra cât mai multe *fațete* ale mozaismului, cale a cunoașterii, pacifismului, consensului, durabilității Universului, sperăm într-o revedere specială, în Pitești, sau, de ce nu, la București, unde sunteți așteptat cu bucurie!

- Vă mulțumim! Prezența dumneavoastră, la Pitești, este, întotdeauna, onorantă!

*
* *

Textul se publică în premieră. La 10 iulie 1987, dr. **Yosef Govrin.**, ambasadorul Statului Israel în România, a transmis Comitetului Județean pentru Cultură Argeș (președinte, prof. dr. Petre Popa) și Muzeului Județean Argeș (director, dr. Radu Stancu) următoarea scrisoare: „*Odată cu închiderea expoziției **Flora și fauna din Israel**, permiteți-mi, încă o dată, să vă exprim mulțumirile mele pentru amabila asistență acordată la organizarea acestei expoziții, în Pitești, și pentru activa participare depusă. Dr. Stancu, dumneavoastră, pentru interesantele gânduri și analiza expusă cu prilejul inaugurării, iar dumneavoastră, dr. Popa, pentru instructiva expunere prezentată soției mele și mie, asupra unor aspecte ale activităților de ordin industrial, agricol și cultural, din orașul și județul dumneavoastră. Am rămas profund impresionat de Muzeul Ecologic, de modul în care a fost alcătuit, care dovedește un înalt profesionalism științific. Am*

venit în orașul dumneavoastră pentru vernisajul unei expoziții și l-am părăsit cu un bagaj de interesante impresii asupra realizărilor și sentimentelor dumneavoastră, de prietenie față de țara și poporul meu. Pentru toate acestea, vă exprim profunda mea gratitudine. Cu deosebită stimă. Dr. Yosef Govrin". În reproducerea mesajului, transmis forurilor culturale din județul Argeș, reprodus mai sus, s-a păstrat forma dactilogramei, scrisă în limba română, personal, de oficialul nominalizat. Interlocutorul nostru a fost ambasadorul Statului Israel, la București, pentru perioada 1985 – 1989. Documentul citat, dar și alte înscrisuri asemănătoare, vor face parte din viitorul nostru volum, intitulat, probabil, **Destinatar Petre Popa. Epistole**, preconizat pentru 2016. Aspecte privind evenimentul evocat de acest interviu (23 iunie 1987), extragem inclusiv prin lecturarea informațiilor apărute în cronologia noastră, **Pitești 620 Memento**, 2008, p. 271, unde precizăm faptul că vernisajul Expoziției **Flora și Fauna din Israel** a fost onorat de ambasadorul acestui stat la București, **Yosef Govrin**, reprezentanții județului Argeș, Primăriei, instituțiilor culturale, presei, dar și un public numeros.

○○○●○○○

S.K. KAR
(India)

**DEZVOLTAREA JUDEȚULUI ARGEȘ PREZINTĂ
SUCCESELE POLITICII PREȘEDINTELUI
ROMÂNIEI SOCIALISTE**

Oaspetele Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, omul de știință indian, **S. K. Kar**, s-a aflat, la Pitești, în vara anului 1981. Docentul Universității din Calcutta, concomitent, secretar general al Societății Culturale Indo-Române, din Bengalul de Vest, autorul lucrării *Nicolae Ceaușescu. O viață dedicată păcii* (1980), a fost salutat, la Pitești, de conducerea Comitetului Județean pentru Cultură și Educație Socialistă Argeș. Ca urmare a discuției noastre, s-a arătat favorabil acordării acestui interviu. Translator, atașat oficial, pentru limba engleză, Alice Fetcu.

*
* *

- Exprimându-ne bucuria de a vă cunoaște personal, vă rugăm, domnule S.K. Kar, să ne spuneți, ce v-a determinat să perseverați în cunoașterea

României, țară aflată la o mare distanță geografică față de India?

- Interesul meu față de România se manifestă încă din anii de școală, ca aspect particular, în contextul general al studierii istoriei Europei. Am citit mult despre lupta poporului român pentru progres și libertate națională, despre dezvoltarea țării după cel de Al Doilea Război Mondial. Deosebite mi s-au părut principiile coexistenței pașnice, promovate, consecvent, de România, de președintele Nicolae Ceaușescu. Prin intermediul acestor principii, am reușit să observ asemănarea dintre politica externă a României și cea a Indiei, identitatea multor puncte de vedere, exprimate de conducătorii țărilor noastre.

- După câte cunoaștem, vă aflați pentru prima dată în România. Cărui fapt îi datorați această vizită?

- Într-adevăr, mă aflu pentru prima oară în România. Cu toate acestea, cunosc multe elemente din istoria și cultura dumneavoastră, îmi sunt foarte apropiate o serie de persoane care au fost în India și, datorită acestor premize, mă consider, în principiu, un statornic *vizitator* al României. Am dorit, totuși, să cunosc direct această frumoasă țară, pentru a-mi completa imaginile, aprioric formate, despre poporul român și spiritualitatea sa. După cum probabil știți, ca expresie a înaltelor sentimente de prețuire, ce le nutresc pentru președintele României, în 1980, am elaborat lucrarea ***Nicolae Ceaușescu. O viață dedicată păcii***, având marea bucurie și satisfacție să-i înmânez personal acest volum, odată cu cele mai alese cuvinte de stimă pentru tot ceea ce întreprinde în folosul progresului umanității. Totodată, vizita mea are ca scop

îmbogățirea documentării necesare editării, în India, a unei cărți, intitulată *Nicolae Ceaușescu despre calitatea vieții*.

- *Ce considerente fundamentale vă călăuzesc în preocuparea de a prezenta în India personalitatea și activitatea multilaterală a președintelui țării noastre?*

- Președintele României, Nicolae Ceaușescu, este o mare personalitate a lumii contemporane, principiile sale politice sunt, astăzi, recunoscute pe toate meridianele, ca elemente reale, care vizează evoluția generală a popoarelor. Profunzimea gândirii și acțiunilor *liderului* mă impresionează, determinându-mă, în același timp, să fiu optimist privind *dinamica* vieții internaționale. Totodată, admir foarte mult preocuparea permanentă a președintelui României vizând ridicarea țării dumneavoastră din punct de vedere economic, pentru a-i spori rolul în Lume, pe baza respectării independenței și suveranității naționale, a egalității cu celelalte entități. Ca urmare, în prima mea lucrare, despre președintele Nicolae Ceaușescu, am urmărit să ilustrez concepția sa despre pace, prin prezentarea activității multilaterale pe plan intern și internațional. În acest sens, relev faptul că, în scrierea amintită mai sus, am consacrat un prim capitol biografiei președintelui, făcând, apoi, un scurt istoric al luptei poporului dumneavoastră pentru identitate națională, iar, în continuare, descriu relațiile României cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu statele dezvoltate, mai ales socialiste, eforturile României în cadrul Organizației Națiunilor Unite/*ONU* privind stabilizarea păcii în Lume. Contextul tematic și editorial schițat mai sus stimulează evidențierea

asemănării conceptelor referitoare la pace și coexistență pașnică, dintre România și India, dintre gândirea președintelui dumneavoastră și a altor conducători de țări ori de partide. Acestea, dar și multe altele, mă determină să perseverez în cunoașterea României. Sper ca, nu peste mult timp, să pot oferi cititorilor noua mea carte, purtând titlul enunțat anterior. Va fi un amplu studiu socio-economic despre România, în cadrul căruia reflectând, în special, concepția președintelui referitoare la calitatea vieții și modul cum se aplică, practic, asemenea doctrină. Am finalizat, deja, partea teoretică a lucrării, iar pentru cunoașterea aspectelor concrete, considerate esențiale, m-am decis să fac această deplasare. Deși scurtă, vizita se dovedește foarte convingătoare și sunt pe deplin mulțumit de rezultatele obținute.

- Fiind prezent în aceste frumoase zile de toamnă în județul Argeș, ce impresie v-au făcut oamenii și realizările lor?

- Vă spun sincer, am fost foarte emoționat atunci când am aflat posibilitatea vizitării municipiului Pitești și județul Argeș. Știam că, în aceste locuri, președintele Nicolae Ceaușescu a activat ca tânăr revoluționar, devenind, apoi, mai multe *legislaturi*, deputat parlamentar. Municipiul Pitești este foarte pitoresc. Dar oricine dorește să-și facă o idee despre acest oraș, trebuie să-l viziteze câteva zile. Frumoasa dumneavoastră localitate, atât de înfloritoare, vorbește de la sine despre succesele politicii președintelui țării, despre realizările social-economice și culturale ale României contemporane. Doresc să transmit cele mai bune urări locuitorilor din județul Argeș, care au suficiente motive

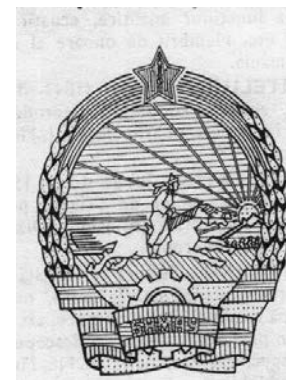
să fie mândri pentru activitatea președintelui lor, în calitate de cetățeni activi ai acestui stat european.

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 3, Pitești, septembrie 1981; *Studii politice*, Pitești, 2004, p. 555 – 558. Pe timpul discuției noastre, universitarul S. K. Kar ne-a furnizat anumite detalii complementare privind: stabilirea relațiilor diplomatice între România și țara sa (14 decembrie 1948); prezența primei delegații de stat și guvernamentale, din București, la New Delhi (octombrie 1962); vizitele președintelui Indiei, Sarvappalli Radhakrishnan (7-10 octombrie 1965) și a primului ministru, Indira Gandhi (16-19 octombrie 1967), în România; onorarea invitației adresate de următorul președinte indian, Varahagiri Venkata Giri, conducătorilor noștri, Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, și Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, privind efectuarea vizitei oficiale, din etapa 13-18 octombrie 1969. Alte momente importante, favorabile colaborării bilaterale, prezentate mai sus, se regăsesc în volumul elaborat de **S. K. Kar** (1980), obiectivat inclusiv prin discuția purtată la Pitești. După cum este cunoscut, India etalează, în 2015, una dintre cele mai mari demografii ale Globului, are multiple preocupări privind modernizarea statului, joacă roluri importante pe arena internațională, contribuie cu efective militare la *temperarea* disensiunilor din zonele conflictuale. Conlucrarea cu țara noastră rămâne atractivă!

Gheleggiin ODon
(Republica Populară Mongolă)

**ARTA PLASTICĂ DIN ROMÂNIA ARE AMPLE
DESCHIDERI SPRE UNIVERSAL**

Ca invitat al Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, pictorul **Gheleggiin Odon**, artist emerit, secretar al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Populară Mongolă, membru al conducerii Asociației de Prietenie Mongolia-România, s-a aflat pentru câteva zile, spre finalul anului 1982, în județul Argeș. La încheierea vizitei sale, a răspuns, cu amabilitate, întrebărilor noastre. Traducător, atașat oficial, pentru limba rusă, Alexandru Nica.

*

* *

- După cum cunoaștem, vă aflați pentru prima oară în România. Ce impresii v-ați făcut despre municipiile București și Pitești?

- Capitala țării dumneavoastră este o adevărată metropolă modernă. Prin ținuta industrială, coordonate geografice și urbanistice, prin tumultul ponderat,

prefigurează viața contemporaneității poporului român, liber și independent, dornic de pace și colaborare. În ceea ce privește municipiul Pitești, vă declar foarte deschis că nu-mi puteam imagina o asemenea dezvoltare intensă, într-un timp așa de scurt. Concluzionăm, deci, că aici sunt oameni care, în egală măsură, gândesc și muncesc foarte bine, având vocație pentru nou și durabil. Am constatat, totodată, atât în București, cât și la Pitești, un climat deosebit de favorabil pentru dezvoltarea artelor și a științelor. Printr-o asemenea emulație spirituală, valorile autentice sunt etalate, desigur, viguros. România se poate felicita pentru modul sincer în care promovează deschiderea internațională, pe multiple planuri, inclusiv în domeniul cultural.

- Ce particularități considerați că are profesiunea de pictor?

- După opinia și experiența personală, esențial în meseria de pictor este talentul. Pictura adevărată nu se poate constitui într-o modă care se schimbă de la o zi la alta. Gândirea și talentul pictorului trebuie să se materializeze prin creații de sinceritate totală, să demonstreze personalitate, atitudine consecventă față de arta militantă. Pictorul, care se respectă, dublează talentul cu pasiunea pentru nou, investighează domeniul tehnicilor picturale, poartă un permanent dialog, în conștiința proprie asupra motivului neîmplinirii. Aceste principii, alături de preocupările pentru creații durabile, caut să le inoculez, special, studenților mei de la facultatea de profil din Ulan Bator, instituție în care, deseori, sunt prezentate și elemente definitorii ale picturii românești.

- În ce măsură este cunoscută cultura românească în Mongolia?

- În ultimele decenii, datorită politicii active internaționale, România și valorile sale culturale s-au făcut tot mai mult cunoscute și în țara mea. Referindu-mă la pictură, se apreciază, predilect, unele lucrări aparținând maeștrilor Nicolae Grigorescu sau Ioan Andreescu. Din perioadele mai apropiate amintesc creațiile lui Corneliu Baba, cu care m-am întâlnit deseori în cadrul diferitelor conferințe și reuniuni, având întotdeauna puncte de vedere foarte apropiate. De altfel, vizita mea în România are ca principal scop găsirea unor noi modalități pentru diversificarea relațiilor culturale, cuprinzând și domeniul artelor plastice. Sunt convins că, în viitori ani, instituțiile culturale din județul Argeș, mă refer mai ales la Muzeul de Artă din Pitești, care deține un interesant și variat portofoliu, inclusiv sincere și senzaționale creații ale pictorilor naivi sau copii, vor putea prezenta publicului din Mongolia asemenea valori. M-a impresionat, totodată, Muzeul de Ecologie, această splendidă invitație la rațiune, adresată acelor ce încă nesocotesc obligația apărării echilibrului natural. În același timp, am găsit la Pitești o activă Filială a Uniunii Artiștilor Plastici, unde sunt entuziaști pictori tineri, cu vădit talent, dornici de afirmare. Avem, așa dar, nelimitate posibilități pentru dezvoltarea relațiilor noastre în diverse planuri și componente. Prin intermediul dumneavoastră, transmit artiștilor plastici sincere urări de bine și multiple împliniri profesionale.

- Vă mulțumesc!

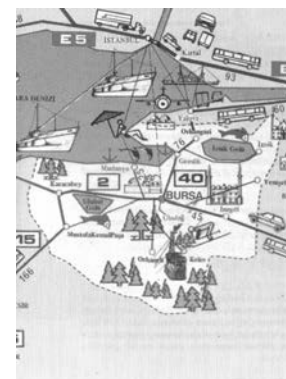
*
* *

Text publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 1, martie 1982; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 390 – 392. Convorbirea purtată cu Gheleggiin Odon a evocat, favorabil, stabilirea relațiilor diplomatice între România și Mongolia (29 aprilie 1950), vizita conducătorului de la Ulan Bator, Yumjaaghiin Tedenbal, în țara noastră (4-8 octombrie 1957), alte detalii de nuanță geografică, economică, socială, culturală. Spre informarea cititorilor, peste câțiva ani, conducătorul Mongoliei, amintit mai sus, și soția sa, Anastasia Tedenbal-Filatova, se vor afla, din nou, la Pitești, reședința Argeșului, joi, 16 iunie 1983. Însotți de Ludovic Fazekas și Ilie Verdeț, personalități politice ale timpului autohton, reprezentând forurile centrale, oaspeții au avut, inițial, convorbiri cu liderul județului, Ion Sîrbu, fiind ilustrate principalele caracteristici ale zonei Argeș-Muscel, disponibilitatea sporirii exportului în Mongolia. Asemenea priorități erau degajate, apoi, prin vizitarea Centralei de Autoturisme Pitești, Institutului de Cercetări și Producție pentru Pomicultură Mărăcineni, Combinatului de Prelucrare a Lemnului Pitești. Momentele evocate mai sus completează paginile istoriei locale contemporane.

○○○○

Teoman ÖZALP
(*Turcia*)

**LA BURSA, OTOMANII ABANDONEAZĂ
CORTURILE DIN PĂR DE CAPRĂ ȘI DEVIN
CONSTRUCTORI**

Timp de aproximativ o săptămână (6-13 iulie 1989), ne-am aflat, după speranțe *decenale*, în orașul Bursa, centrul administrativ al provinciei (*vilâyet*) cu același nume, din Turcia. Așezarea relevă, pentru istorici, importanță specială, întrucât, ulterior Revoluției din 1848, emigranților români, ajunși în Asia Mică, li s-a stabilit domiciliul la Bursa, regimul lor de viață fiind *presărat*, constant, cu gesturile bunăvoinței musulmane. Oportunitatea călătoriei spre aceste locuri se degajă din proiectul nostru editorial, privind elaborarea volumului intitulat **Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist român**, cuprins, deja, în planurile tipografice ale anului 1990. Agronom de talie europeană, vicepreședintele Comisiei Proprietății, din Muntenia, la 1848, personalitatea invocată mai sus ajungea, după eșecul revoluției, împreună cu alți *căzuși*, inclusiv acolo. Luni, 10 iulie 1989, ne-am bucurat de privilegiul unei convorbiri prelungite cu primarul metropolei Bursa, **Teoman Özalp**,

sistematizată în cele ce urmează. Deplasarea, reprezentând forurile culturale autohtone, s-a realizat în contextul participării Ansamblului *Plaiuri argeșene*, al Casei Sindicatelor, din Pitești, director, George Apostol, regizor, Constantin Sorescu, la Festivalul Internațional de Folclor *Bursa '89*. Translator, atașat oficial, pentru limba engleză, Doru Arsene.

*
* *

- Domnule primar, vă rugăm să primiți salutul nostru cordial din partea conducerii județului Argeș, având reședința în municipiul Pitești, aflat, aproximativ, la 100 km nord – vest de capitala României, București.

- Vă mulțumim! Acolo se realizează, după câte cunoaștem, autoturismele *Dacia*, tehnologia beneficiind de licența franceză *Renault*. Ambele tipuri se regăsesc, frecvent, pe drumurile Turciei. Varianta românească este preferată, cu deosebire, de proprietarii *clasei mijlocii*, se poate adapta ușor la transportul mărfurilor *gabarite*, iar costurile reparațiilor sunt convenabile.

- Aprecierea dumneavoastră automobilistică se va transmite managerilor interesați. În ceea ce ne privește, vizitând pentru prima dată Bursa, localitate reprezentativă din Asia Mică, insistăm să deschideți seiful detaliilor favorizante celebrității acestei metropole, riverane Mării Marmara.

- Să nu exagerăm! Băncile garantează păstrarea valorilor folosind *seifuri*, primăriile aparțin *poporului*

elector, iar dincoace de Bosphor, avem mai multe *aglomerații* faimoase. Relevant, Bursa, considerată *placă turnantă* milenară între ținuturile orientale și occidentale, intersectează preocupările navale cu cele terestre, configurează stiluri de viață asiatice, africane, europene, acceptă religii multiple, amintește caravanele antice și medievale, demonstrează *cotele* succeselor contemporane. Introspecțiile referitoare la vechime calculează 2200 de ani înaintea *Erei calendaristice uzuale*, așezarea fiind *râvnită*, succesiv, de perși, greci, romani, seldjuckizi, bizantini, *cruciați*, dar adjudecată, definitiv, prin ofensiva turcilor otomani. *Aici, predecesorii au abandonat corturile lor tradiționale din păr de capră, devenind constructori!* Timp de patru decenii (1326 – 1366), Bursa, numită cândva, Prusa, a fost prima Capitală a statului nostru unitar, deschizând traseul reședințelor ulterioare: Edirne (Adrianopol), Istanbul (Constantinopol), Ankara (Angora). Avem, aproximativ, 750 000 de rezidenți, care se exprimă, confortabil, la altitudinea de numai 155 m, ori, pe serpentinele Marelui Munte, Uludağ (2 500 m), considerat *Olimpul Bithyniei* legendare. Actuala *carte de vizită* include activități comerciale, industrie nepoluantă, cultivarea măslinelor și citricelor, numeroase tranzacții *bursiere*, financiare, bancare. Așa cum ați constatat, comparativ cu multe centre din Lume, am renunțat, în mare măsură, la vegetația *neutră*, decorativă, plantând, de-a lungul străzilor și bulevardelor, acolo unde se pretează, pomi ce *livrează* hrană și sănătate pentru oameni, sau alte *vietăți* ale Pământului.

- Într-adevăr, orașul de astăzi are fizionomie prietenoasă, inspiră tandrețe, respect, eleganță, multiculturalitate. Recalibrând, totuși, sensul

metaforic al seifului invocat mai sus, faptele căror sultani se pot descifra la Bursa?

- Am aflat că sunteți istoric. Interpretarea și reevaluarea trecutului pasionează multe persoane, având profesii diferite, așa cum este inclusiv cazul celor cu care dialogăm. La Bursa, există *paragrafe paseiste* incitante, de largă *respirație intelectuală*, solicitând, maximal, încordarea imaginației. Pe traseul dinspre Istanbul (circa 230 km), ghidul v-a condus, după supratraversarea Strâmătorii Bosphor, prin Kartal, Izmit, Yalova, Gemlik, areal ce insuflă *adierea* civilizației elene *clasice*, înfloritoare la Troia, Pergam, Gordion (astăzi, Yassiköyuk), Efes, Milet, adevărate *eșantioane* mondiale, reverberând, totodată, nume fabuloase, precum, Mausol din Halicarnas, Alexandru Macedon, Prusias (regele elenistic al Bithyniei, la curtea căruia se va sinucide Hannibal), Iustinian I (împăratul Bizanțului), alți *corifei* strălucitori. Asemenea coordonate geografice (până la Ankara sunt 386 km) și existențialiste au *forjat* cadența asiatică, apoi, intercontinentală, a Imperiului Otoman de la Bursa. *Patina* acelor vremuri se îmbracă în *straie* islamice, diriguite, succesiv, până la finele secolului XX. Fenomenologia nu s-a izolat de celelalte *Mari Puteri*, disputa având, prioritar, temporalități medievale, consemnate, elogios, în scrieri selecte. La Bursa regăsim, spiritual, vitejiile fundamentaliştilor *Înaltei Porți*, cronicarii turci immortalizând numele *beylor* Osman (1288 – 1326), al fiului său, Orhan (1326 – 1359), urmați de sultanul Murat I (1359 – 1389), care, deși a transferat Capitala imperială în Europa, la Adrianopol (1365), consolidează privilegiile așezării noastre. Beneficii enorme datorăm sultanilor:

Yldirim/Baiazid I (1390 – 1403), Mehmet I (1413 – 1421), Murat II (1421 – 1451), Mehmet II (1451 – 1481), cuceritorul Constantinopolului (29 mai 1453). Toate aceste personalități sunt glorificate, în Bursa, prin morminte (*tombe*), mausolee, moschei, școli teologice, fântâni, băi, devenite, cu trecerea anilor, obiective de mare interes turistic, științific, religios. Aici s-au elaborat vestite *cannunname* (coduri legiuitoare), numeroase acte de Cancelarie, tratate, planuri strategice.

- *Vom vizita, mâine, câteva dintre reperele amintite, simbolizând talentul constructiv al turcilor osmanlâi, ajunși, prin bătălii crâncene, la Marea Marmara, în debutul secolului XIV.*

- Reluând ideea exprimată mai sus, reliefăm onoarea celui care vă este interlocutor, de a conduce, *mandatat electoral*, prima reședință stabilă din existența Turciei. Cu aproape șapte sute de ani în urmă, otomanii au renunțat la formula *marșrutului*, preferând să-și *zidească* destinul prin definire teritorială, potențial militar, diplomație. Se coagula, durabil, concluzia formulată, peste secole, de Mehmed Fuad Köprülü, în *Les origines de l'Empire Ottomane* (Paris, 1935): „*Otomanii reprezintă sinteza evoluției popoarelor turcice, din cele mai vechi timpuri, până la porțile veacului XIV*”. O asemenea *poartă* a devenit, așadar, Bursa! Dislocarea *substratului* bizantin presupunea, vizibil, eforturi suplimentare din partea *străbunilor* noștri, care s-au transformat, din *alogeni*, în *autohtoni*. Exemplele cuprind sfere foarte ample. Dacă ne referim la *mozaicul* imobiliar, trebuie să acceptăm, în paralel, protejarea vechilor construcții *ritmate* greoi, liniar, masiv, stimulând, fără rezerve, proiectele suple,

unghiulare, funcționale, demonstrând vigoarea imaginației arhitecților turci, francezi, britanici, americani, favorabilă Mileniului III, care bate, insistent, la ușă!

*- Sunteți un excelent naratist, dar și vizionar! Solicitarea personală, privind întâlnirea cu dumneavoastră, este motivată de faptul că, în perioada 1849 – 1857, mai mulți emigranți români erau ostracizați, la Bursa, datorită implicării lor în Revoluția din 1848. Printre ei a fost, temporar, inginerul agronom Ion Ionescu (de la Brad). Despre acesta, elaborăm un volum cu nuanțe enciclopedice. Recent, l-am identificat în patrimoniul documentar al Primăriei din Auxerre (Franța), unde a studiat viticultura. Pe timpul evenimentului național invocat, fiind vicepreședintele Comisiei Proprietății, apărase interesele plugarilor. Expatriat în Turcia, devine, succesiv, pentru etapa 1850 – 1853, inspector al sultanului Abdul Mejdîd (1839 – 1861), apoi (1853 – 1857), administratorul moșilor lui Mustafa Reșid Pașa (1800-1858), mare vizir imperial (1846 -1858). Asemenea responsabilități i-au permis cunoașterea zonelor rurale adiacente orașului de atunci, estimările fiind cuprinse în lucrările intitulate *Excursion agricole à Broussa (1849)* și *Excursion agricole en Asie Mineure (1855)*, publicate la Constantinopol. Vă oferim, facsimilate, copertele acestor cărți.*

- Ce surpriză plăcută! Documentele primite sunt, în ceea ce ne privește, o noutate absolută. Avem certitudinea că specialiștii turci, consacrați domeniului, au lecturat, însă, opera acestui savant. Referitor la existența grupului de revoluționari români, ajunși pe

teritoriile asiatice în contextul evenimentelor europene ale anului 1848, *registrele* confirmă, arhivistic, informațiile. Cercetătorii au stabilit că domiciliul lor s-a aflat în complexul medieval Koza Han, existent din 1490, integrat renumitului *caravanserai* și stației de poștă Bursa, clădiri folosite, astăzi, ca bazar. *Oaspeții* aveau *libertate de mișcare*, expediau și primeau corespondență, puteau să fie vizitați, remarcându-se, cotidian, în sectoare apropiate profesiei lor. Majoritatea erau foarte tineri. Documentar, au contribuit la amenajări rutiere provinciale, există și acum poduri proiectate de români, câțiva s-au stabilit definitiv la Bursa, dar majoritatea vor obține permisiunea revenirii în principatele dunărene.

- *Precizările dumneavoastră sunt foarte importante pentru noi. În calitate de membru al Societății de Științe Istorice din România, vă propun să acceptați fixarea unei plăci evocatoare, pe Koza Han, amintind subiectele aduse în discuție.*

- În ceea ce ne privește, suntem de acord! Vom supune propunerea, spre aprobare, Consiliul Administrativ, dar, pentru atare demers, este oportună solicitarea scrisă, bine argumentată, precum și implicarea Ambasadei României la Ankara. După asemenea convergențe protocolare, vom avea posibilitatea să vă transmitem deciziile finale.

- *La încheierea agreabilei discuții purtate cu dumneavoastră, solicităm câteva lămuriri asupra unei teme, probabil, spinoase. Venind spre Bursa, am surprins grupuri masive, formate din etnici turci, care părăsesc Bulgaria, refugiindu-se în patria originară.*

Cum comentați fenomenul? Presa din România nu a transmis, până acum, știri relevante.

- Exodul acestor conaționali, rezidenți, prevalent, în județele (*okrâg*) de la graniță, include cauze politice și religioase. Guvernul bulgar a declanșat, *conform unui plan bine definit*, asimilarea *recenzată* a etnicilor turci, considerându-i, pe cei care nu acceptă schimbarea naționalității, opozanți ai sistemului de la Sofia. Totodată, se fac presiuni pentru convertirea islamicilor la creștinismul ortodox. În cazul refuzului celor două solicitări, alternativa oficială devine repatrierea. Ca urmare, mii de persoane preferă să renunțe la bunuri materiale, conturi bancare, funcții, sau alte avantaje, optând pentru domiciliu în Turcia. Mulți au, pe teritoriile apropiate frontierei, rude și prieteni, beneficiază de ajutoare din partea primăriilor, asociațiilor obștești, *Semilunii Roșii*. Constant, asemenea grupuri primesc alimente, haine, bani, obiecte de folosință îndelungată, locuri în taberele improvizate din corturi albe, uneori chiar locuințele donate de cei stabiliți în alte state. Practic, poporul turc este solidar cu etnicii domiciliați în Bulgaria, sprijinul acordat acestora depășește previziunile inițiale, voluntariatul se exprimă elocvent, iar sentimentele umane sunt *ornate* cu flori, steaguri, discursuri, aplauze. Deciziile forurilor de la Sofia, condamnate în țările democratice, preocupă inclusiv Organizația Națiunilor Unite. Prin urmare, găsirea căilor detensionărilor etnice se impune, special, în *geografia balcanică*, unde există numeroase contradicții eruptive.

- Domnule primar, Teoman Özalp, vă suntem recunoscător pentru interviul acordat. Rugămintea

noastră este să luați parte la spectacolul Ansamblului Plaiuri argeșene, din Pitești, susținut în această seară, pe scena reprezentativă a orașului Bursa.

- Ne revedem, cu toată bucuria, acolo!

- *Mulțumiri!*

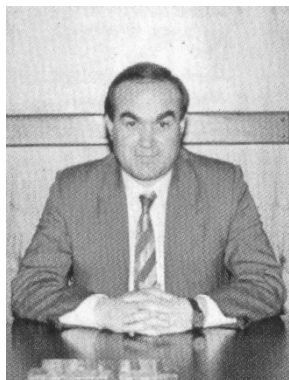
*
* *

Textul se publică în premieră. Anumite detalii, privind stabilirea și activitatea revoluționarilor români, din 1848, în orașul Bursa, sunt interferate volumului de autor, intitulat *Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist roman*, Editura Enciclopedică, București, 2000 (p. 166 – 211), un exemplar fiind transmis primăriei localității amintite. Pe timpul călătoriei noastre spre orașul Bursa, grafiat, uneori *Brusa/Brousa/Broussa*, am întâlnit turci expulzați din *Cadrilater* (Dobrogea de Sud), care vorbeau, corect, limba română. Virulența conflictului etnic invocat a scăzut în intensitate după căderea regimului comunist de la Sofia, eveniment *consumat* spre finalul anului 1989. Astăzi, în țara vecină, membră a Uniunii Europene, activează Partidul Etnicilor Turci, atașat, deseori, guvernării Bulgariei democratice.

○○○○

Recep Birsin ÖZEN
(*Turcia*)

***SINTEZA VALORILOR CIVILIZAȚIEI DIN
ANATOLIA ORIENTALĂ SE REGĂSEȘTE LA
ERZURUM***

Călătoria noastră, în extremitatea răsăriteană a Turciei (23-26 iulie 1989), se datorează participării, ca referent, la Festivalul din Erzurum, reuniunea confirmând preocuparea forurilor Asiei Mici pentru cunoașterea spiritualității Europei de Sud-Est. *Alocuțiunile* semnatarului acestor pagini au fost completate prin *animația* Ansamblului *Plaiuri argeșene*, al Casei Sindicatelor, din Pitești, director, George Apostol, regizor, Constantin Sorescu. În atare context, deosebit de instructivă a devenit convorbirea cu demnitarul turc, **Recep Birsin Özen**, guvernatorul provinciei Erzurum (luni, 24 iulie 1989), rezultând interviul esențializat mai jos. Traducător, atașat oficial pentru limba engleză, Dan Arsene.

*
* *

- Domnule guvernator, Recep Birsin Özen, după lecturarea medalionului care vă este rezervat în volumul Erzurum (1986), carte primită, cu dedicație, de la dumneavoastră, concluzionăm că sunteți un demnitar tânăr, pregătirea intelectuală suprapunând etapa dezvoltării elocvente a țării, deschis analizei realităților contemporane. Privilegiul acceptării acestei audiențe favorizează transmiterea, către cititorii din România, a unor opinii autorizate, referitoare la poziționarea semnificativă a Turciei în ultima jumătate a secolului XX.

- Sperăm să facem față întrebărilor dumneavoastră! Fiți convins că răspunsurile furnizate se vor baza, în limita detaliilor cunoscute, pe realitate. Originală este, deja, această ipostază, respectiv participarea, la Festivalul din Erzurum, a grupului profesioniștilor români, interesați de traiectoria istorică a fostului Imperiu Otoman.

- Am aflat, cu bucurie, despre rigoarea dumneavoastră privind evaluarea fenomenelor istorice și exercitarea funcției publice. Vă solicităm, pentru început, definirea locului provinciei Erzurum, ca parte componentă a sistemului administrativ național.

- Republica noastră are 780 376 km², 64 de mari unități teritoriale asiatice și cinci europene, fiind singurul stat intercontinental, despărțit printr-o strâmtoare navigabilă, de pe Glob. Provincia Erzurum, cu sediul în orașul eponim, se află în apropierea granițelor cu Uniunea Sovietică (nord), Iran (est), Irak (sud). Simbolic, este poarta (*gate*) de intrare, dinspre *Marele Orient*, în Turcia contemporană.

Redimensionarea sensurilor *dinamicii* milenare, specifice acestor teritorii, favorizează concluzia că, în provincia Erzurum se intersectează valorile civilizației specifice Anatoliei răsăritene. Aici, a fost, cândva, regatul antic Urartu, *centrat* în jurul lacului Van, etapele următoare succedându-se, existențialist, până la supremația turcilor otomani. Așezarea urbană Erzurum, clădită printre *culmile* ce depășesc 1 850 m altitudine, demonstrează eforturile tuturor generațiilor și etniilor, care au trăit în aceste ținuturi, depuse pentru prosperitatea regiunilor natale. După ultimul recensământ, la Erzurum sunt aproape 150 000 de locuitori. Până la Istanbul, avem 1 300 km, iar Ankara se află la aproape 900 km. Distanțele rutiere nu mai reprezintă, însă, impedimente! Sper să păstrați, multă vreme, amintirea deplasării, cu autocarul, pe Autostrada E 23 ! Este renumită! Pornește de pe litoralul asiatic al Mării Egee, din metropola Izmir, unind, succesiv, reședințele provinciilor Uşak, Afion, Ankara, Yozgat, Sivas, Erzincan, Erzurum, Ağri. Debușează, apoi, prin orașul Doğubayazid, în Iran. Magistrala E 23, parcursă, frecvent, de transportatori români, având, pentru Turcia, *rol axial* (vest-est), ramifică *fluența* altor trasee, verticalizate până pe litoralul Mării Mediterane (sud) și Mării Negre (nord). Străbate câmpii, dealuri, munți, ape, platouri, ocolește localități, dezvoltă viteze considerabile de *croazieră*, conferă numeroase facilități economice, sociale, turistice, religioase. Avantajele obținute de provincia Erzurum, prin asemenea rețele rutiere, sunt complexe, întrucât condiționează, direct, realizările industriale, agrare, comerciale, spirituale.

- *Fără să fim paseiști, se poate spune că succesele de astăzi ale țării dumneavoastră, vizibile*

indubitabil, au sorginte în programele stabilite după 1923, când Turcia interbelică dobânda o nouă fizionomie?

- Ipoteza dumneavoastră conține multe adevăruri. Proiectele invocate s-au elaborat sub conducerea primului nostru președinte, Mustafa Kemal Pașa, devenit, la 4 februarie 1935, Atatürk (*Părintele Turciei*). Este de la sine înțeles, dimensiunile actuale nu erau preconizate, prin anii 1923-1925, nici de cei mai zeloși optimiști! Lucrurile, gândite atunci, au abordat altă *turnură* după 1950, când Turcia capitalistă se va *poziționa* occidental.

- La Erzurum, asemănător celorlalte orașe sau comune vizitate, președintele Atatürk este onorat prin numeroase statui, busturi, piețe, bulevarde, instituții, memoriale, iar fotografia lui veghează inclusiv compartimentele de tren și restaurantele. Se promovează, așadar, cultul personalității?

- La prima vedere, nu exclud, totalitar, această *etichetare*. Dar, un lider adevărat, cu notorietate apropiată celebrității, trebuie să fie judecat după faptele din timpul exercitării conducerii asumate și, mai ales, prin prisma efectelor responsabilității temporare, oglindite în performanțele naționale permanente, prestigiul extern, nivelul de viață al cetățenilor. Pentru perioada 1920-1923, *Revoluția kemalistă* a presupus *abolirea* regimului conservator al sultanului Mehmet VI (1918-1922), anularea prevederilor *Tratatului de la Sévres* (10 august 1920), acțiunea militară contra Greciei, la care au participat și soldați din Erzurum, finalizată prin redobândirea provinciilor europene, realizarea *deciziilor* Conferinței de la Lausanne

(Elveția), adoptate la 24 iunie 1923, favorabile, teritorial și moral, Turciei. Asemenea succese cardinale au propulsat, în prim-planul vieții cotidiene interne, dar și internaționale, pe generalul Mustafa Kemal (1881-1938), născut la Salonic, fondatorul Partidului Popular Republican, președintele emblematic din etapa 1923-1938. *Eu cred că a fost, este și va rămâne un adevărat erou al poporului nostru*, iar evocările aduse în discuție sunt meritate pe deplin!

- Din punctul dumneavoastră de vedere, Kemal Atatürk poate să fie considerat un militant politic de stânga? Anumiți analiști se referă la convergența gândirii sale cu doctrina lui Vladimir Ilici Lenin, conducătorul revoluției bolșevice din Rusia.

- Ambele nume pronunțate au dominat, în țările lor, *scena* deciziilor timpului, radiind influențe continentale persistente. Mulți gânditori ai perioadei imediat următoare desfășurării Primului Război Mondial (1914-1918) au *cochetat* cu filosofia agreată de categoriile sociale defavorizate. Aplicarea principiilor s-a raportat, însă, covârșitor, la idealurile fiecărui stat, de aceea, fără să excludem influențe colaterale, nu se poate *marșa* pe teoria vehiculată singular. Comparativ cu leninismul, ***Programul kemalist*** era condensat în *șase săgeți*, formulă tradițională, care sugera puterea militară a turcilor, respectiv: *etatism, republicanism, revoluționarism, naționalism, laicism, poporanism*. Fiind bine lansate, *săgețile* și-au atins ținta!

- La izbucnirea celui de Al Doilea Război Mondial (1 septembrie 1939), Turcia s-a declarat

neutră, calitate păstrată până în februarie 1945, când aderă la gruparea Alianților, devenită, apoi, victorioasă. Cum se vor reverbera, perspectival, asemenea direcționări?

- După opinia noastră, deciziile supreme au fost inspirate! Bunăoară, președintele Ismet İnönü (1938-1950) a evitat distrugerii materiale incalculabile și pierderea miilor de vieți omenești, iar intrarea în tabăra *Alianților*, conferea calitatea de membru fondator al *Organizației Națiunilor Unite* (26 iunie 1945). Apoi, pe timpul președintelui Celâi Boyar (1950-1960), aderăm, în 1952, la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord /*NATO*, următorul pas fiind asocierea la *Piața Comună Europeană/CCE* (1963), documente semnate de președintele Cemal Gürsel (1960-1966). Beneficiile economiei concurențiale sunt concretizate în redimensionarea sectoarelor ce aduc *plus-valoare*, păstrarea echilibrului social, afirmarea globalizantă. Ca urmare, provincia Erzurum este, acum, un *pol industrial* polivalent (hidrocarburi, construcții de mașini, metalurgie, confecții), suntem un centru de comunicații reprezentativ pentru Asia Mică, ne *gospodărim* bogățiile subsolului, în mod special petrolul. Prognozele anului 2000 devin obligații asumate politic și administrativ. Datorită vulnerabilității din această parte a Lumii, controlul frontierelor este riguros, iar conlucrarea cu *NATO*, prin baze militare adiacente, facilitează dotarea modernă a forțelor armate proprii. În deceniile recente, s-au edificat noi *cvartale*, campusul universitar, aeroportul, *centuri* rutiere ocolitoare. Evităm, pe cât posibil, șomajul. Sunt respectate, totodată, practicile religioase, opiniile celor stabiliți în străinătate, tradițiile, exprimările culturale externe.

- *Comparativ cu Turcia, România a participat, la cel de Al Doilea Război Mondial, atât pe Frontul de Est (1941-1944), dar și pe Frontul de Vest (1944-1945). Apoi, sub influența Moscovei, devine țară socialistă, membru fondator (25 ianuarie 1949) în Consiliul de Ajutor Economic Reciproc/CAER și al Tratatului de la Varșovia (14 mai 1955). La 14 decembrie 1955, România era primită în Organizația Națiunilor Unite/ONU. Cum caracterizați colaborarea dintre statele noastre?*

- Nuanțând deosebirile *punctate* mai sus, considerăm că forurile de la Ankara și București au stimulat dezvoltarea relațiilor bilaterale pe multiple planuri, conlucrând, uneori, pentru rezolvarea problemelor continentale litigioase. Apartenența la anumite structuri internaționale sau zonale derivă din obiectivele proprii, natura sistemului politic intern, conjunctura externă, ceea ce nu trebuie să favorizeze disoluția încrederii reciproce dintre entitățile aflate, mai ales, pe coordonate geografice apropiate. După experiența dobândită în Anatolia răsăriteană, unde se *duelează* interese ale Turciei, Irakului, Iranului și Armeniei Sovietice, fundamentale, pentru păstrarea echilibrului, sunt: evitarea conflictelor deschise, promovarea dialogului, aplicarea soluțiilor convenite, acceptarea compromisului, respectarea partenerilor. Este bine că România nu se confruntă cu tensiuni majore etnice și frontaliere! Sperăm să aveți liniște permanentă!

- *Domnule guvernator, Recep Birsin Özen, la finalul discuției, atât de agreabile pentru noi, dorim*

să relatăm un aspect particular. Județul Argeș, din care venim, reședință fiind municipiul Pitești, se află la circa 100 km, nord-vest, de București. Ca replică la perorația dumneavoastră convingătoare, despre Autostrada E 23, vă oferim câteva imagini cu singura autostradă din România (E 15A), București-Pitești, dată în exploatare, parțial, la 12 aprilie 1970. Prima personalitate străină, care a parcurs, oficial, această arteră, spre Pitești (14 aprilie 1970), este președintele Turciei, Cevdet Sunay, însoțit de președintele României, Nicolae Ceaușescu. Ziariștii locali au relatat, pe larg, evenimentul.

- După aproape două decenii, asemenea momente sunt, deja, istorie! Cu bucurie și emoție adăugăm câteva informații despre Cevdet Sunay (1900 - 1982). A participat, ca tânăr opozant al *sultanatului*, la *Revoluția kemalistă* (1920-1923), susținând, așadar, **Programul** lui Mustafa Atatürk. Va deveni, ulterior, general, om politic, lider național, personalitate intercontinentală. În Turcia, conform **Constituției** din 9 iulie 1961, șeful statului este ales, prin vot parlamentar, pentru șapte ani (*septenat*), mandatul suprem al lui Cevdet Sunay fiind etapa aprilie 1966-aprilie 1973, urmat de amiralul Fahri S. Korutürk.

- *Se pare că exercițiul președintelui Turciei, Cevdet Sunay, a favorizat extinderea colaborării statelor noastre, dovadă fiind, printre altele, vizita multor demnitari români, inclusiv a președintelui menționat mai sus, în țara dumneavoastră.*

- Seriozitatea contactelor diplomatice înalte generează, fără echivoc, rezultate *productive* pentru diverse preocupări umane, cum sunt, spre exemplu,

ideile abordate prin dialogul suprapus *Festivalului de la Erzurum*. Prezența grupului românesc, sosit tocmai din Pitești, municipiu aflat la circa 3 000 km de provincia noastră, dovedindu-se onorantă, invitația revederii, pe timpul ediției viitoare, este certitudine!

- Vă mulțumim pentru timpul acordat!

*
* *

Textul se publică în premieră. Ajuns acasă, am expediat, pe adresa Prefecturii Erzurum, ***Istoria municipiului Pitești***, București, 1988 (autori, Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu), unde, la pagina 320, consemnăm vizita președintelui Turciei, Cevdet Sunay, efectuată în reședința Argeșului (1970). Informații asemănătoare transpar, totodată, din cronologia ***Pitești. Memento***, volum editat, succesiv, pentru evocarea *vârstei Cetății*, inițiativa și coordonarea aparținând editorului care vă relatează, colaboratori: Constantin Cârstoiu, Spiridon Cristocea, Ion Ilie (1983); Constantin Augustus Bărbulescu, Marius Cârjan, Narcis Ionuț Gherghina, Marius Păduraru (2008). Colaborarea dintre forurile noastre culturale a perseverat în anii următori. Astăzi (2015), Anatolia răsăriteană nu se mai învecinează, spre nord, cu Uniunea Sovietică, *parteneriatul grăniceresc* fiind gestionat, bilateral, împreună cu Armenia independentă.

○○○○

Savaş SEZGIN
(*Turcia*)

**APRECIEM FOARTE MULT COREGRAFIA
FOLCLORICĂ ROMÂNEASCĂ**

Pentru 12 zile (17-28 iulie 1991), ne-am aflat în orașul Samsun, din Turcia, port la Marea Neagră, răspunzând, astfel, scrisorii inițiatorilor Festivalului Internațional de Dansuri Folclorice, desfășurat, aici, anual, după 1981. Cu asemenea prilej, l-am cunoscut pe **Savaş Sezgin**, secretar general al Comitetului de Organizare al Festivalului/*Festival Komitesi Genel Sekretari*, specialist în managementul domeniului enunțat. Anterior (iulie 1989), apreciașe, prin *emisarii* săi, prezenți, ca observatori, la festivalurile folclorice de la Bursa, Çorum, Ankara, Erzurum (Turcia) ținuta Ansamblului *Plaiuri argeșene* (România), aparținând Casei Sindicatelor, din Pitești, director, George Apostol, regizor, Constantin Sorescu, pe care îl însoțeam ca președinte al Comitetului Județean pentru Cultură Argeș. Impresionat de transpunerea scenică a coregrafiei noastre populare, **Savaş Sezgin** ne adresase, la 20 ianuarie 1991, invitația privind *cinstirea* festivalului amintit mai sus, folosind cuvinte măgulitoare: „*Domnule președinte, dr. Petre Popa! Am*

onoarea să vă felicite pentru ansamblul dumneavoastră, care a reușit numeroase succese și a lăsat frumoase impresii în Turcia, pe timpul festivalurilor unde ați participat acum doi ani. Noi vom organiza, la Samsun, cea de-a XI-a ediție a Festivalului Internațional de Dansuri Folclorice (18-28 iulie 1991) și vom desfășura, în ultima seară a festivalului, un concurs adecvat. Vă expediem, alăturat, informațiile practice și invitația expresă de participare la Festival... Vă rog să primiți, domnule președinte, sentimentele noastre amicale”. Cu toate că, la sosirea acestui mesaj, îndeplineam responsabilități exclusiv didactice, prin consens cu foști colaboratori din instituțiile culturale, am convenit să răspundem favorabil invitației, atât personal, cât și în numele unui grup de artiști amatori. După selecția jurizată, participarea a fost adjudecată de Ansamblul Folcloric *Dacia*, reprezentând Sindicatul SC *Automobile SA*, Colibași/Mioveni, așezare periurbană municipiului Pitești, pregătit de Ion Pițigoiu (director), Ion Zăpucioiu (coregrafie), Gheorghe Floroiu (dirijor orchestră), Ion Istrătescu (manager financiar). Existent din 1966, ansamblul se remarcase în mai multe competiții interne și externe. După sosirea noastră la Samsun (miercuri, 17 iulie 1991), **Savaş Sezgin** a binevoit să formuleze răspunsuri pe marginea mai multor întrebări tematice, sinteza convorbirii regăsindu-se în paragrafele ce urmează. Traducători, atașați oficial, pentru limba franceză, Ahmet Üner, Doina Tonghioiu.

*
* *

- *Domnule Savaş Sezgin, vă mulțumim pentru invitarea noastră, împreună cu un ansamblul de*

dansuri folclorice, din Argeș, la renumitul festival Samsun 1991 și acceptarea acestui dialog colegial. După cum deja cunoașteți, grupul artiștilor amatori aparține Sindicatului Uzinei de Autoturisme Dacia, integrată municipiului Pitești, având palmares recunoscut în domeniul coregrafic.

- Bucuria este de partea noastră, mai ales că vom recepta posibilitatea să vizualizăm, pentru întâia oară, un ansamblu folcloric din zona etnografică apropiată metropolei București. Privind harta României, oferită de dumneavoastră, pentru care va suntem recunoscători, am observat ca județul Argeș, reprezentat la această sărbătoare din Samsun, se află în apropierea Capitalei, din aceasta, până la Pitești, distanța terestră, pe autostradă, fiind, aproximativ, 100 de km. Sunteți, așadar, cetățenii provinciei tradiționale Muntenia! În ultimii ani, la Samsun au ajuns formații din alte regiuni ale României, inclusiv Dobrogea, unde locuiesc și etnici turci. Acum doi ani, în 1989, experții noștri au admirat, la Bursa, Çorum, Ankara, Erzurum, coregrafia și orchestrația grupului venit, atunci, tot din Argeș, care a ilustrat, excelent, prelegerile dumneavoastră, ceea ce ne-a convins că putem colabora pe timpul Festivalului Samsun 1991. Vă regăsim, astăzi, împreună cu Ansamblul Dacia, aparținând Sindicatului Întreprinderii de Autoturisme, din apropierea municipiului Pitești, marcă apreciată, prin gama Renault, și la noi. Noutatea dezvoltă, surprinzător, apetența acestui mare sindicat, cu profil economic, pentru activități de factură artistică. Mediul industrial de afaceri, din Turcia, nu are asemenea preocupări!

- Aflându-ne pentru prima oară la Samsun, vă solicităm câteva informații privind orașul

dumneavoastră, detalii ce interesează, fără îndoială, cititorii români.

- Localitatea Samsun este reședința provinciei cu același nume, care aparține Anadoliei Centrale, respectiv *Asia Mică*. Zona este *excepție geografică*, datorită specificului unor podișuri, platouri de lavă, depresiuni, lacuri sărate, vârfuri izolate (peste 1 800 m), râuri convergente, ce *străpung* munții Pontici (spre nord), habitate turistice, suprafețe arabile cu dimensiuni medii, așezări *adunate* sau *răsfirate*, tradiții folclorice, preocupări umane diversificate. Spațiul urban are statut portuar/*liman ve iskele/seaport*, complementar litoralului sudic al Mării Negre/*Kara Denizi*. Ne aflăm la aproximativ 730 km de Istanbul/*Constantinopol* și la 420 km de Ankara/*Angora*, capitala Republicii Turcia. Din punctul vamal cu Bulgaria, numit Edirne/*Adrianopol*, până aici, ați parcurs peste 950 km. Călătoria a fost, probabil, obositoare, dar *presărată* cu momente speciale, precum *supratraversarea* Bosphorului, strâmtoare ce unește Europa cu Asia, folosind noul pod intercontinental. Profesorul Ahmet Üner, care v-a preluat de la graniță, este plăcut impresionat de comportarea grupului, interesul manifestat pentru cunoașterea realităților noastre economice, religioase, istorice, ori a *infuziei* concetățenilor veniți, în concediu de vară, din Germania, sau alte țări ale Lumii. Partea asiatică a Turciei (64 de provincii) constituie un *univers* aparte, ceva mai greu de asimilat pentru vizitatorii ocazionali. Datorită modernizării căilor rutiere, aproximativ 55 000 de km autostrăzi și drumuri expres, circulația devine tot mai fluentă, existând, însă, dezavantajul ocolirii anumitor repere cu *parfum* islamic oriental.

- Cunoscătorii din Argeș, ai acestui areal, ne-au recomandat, optional, calea maritimă!

- Există asemenea posibilitate, între Constanța (România) și Batumi (Gruzia) fiind un traseu *acval*, parcurs, periodic, de *feryboot*. Acostează, pe litoralul Turciei, la: Zonguldak, Amasra, Inebolu, Sinop, Gerze, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Hopa. Fiind călător convins, în ceea ce ne privește, preferăm *solul*, dezvoltăm viteze de *croazieră* după oportunități prestabilite, putem să cunoaștem oameni, sate, orașe, monumente, arii naturale protejate și, în plus, *tatonăm*, dacă ne propunem, celelalte cinci provincii europene ale țării noastre. Cei din Samsun, aproximativ 120 000 de persoane, suntem obișnuiți cu mediul ambiental aferent *orizontului* invocat, altitudinea Centrului *măsoară* numai patru metri, comparativ cu nivelul Mării Negre, iar noile cartiere rezidențiale *urcă* spre înălțimi. Potențialul economic suprapune construcții de mașini, prelucrarea tutunului, realizarea produselor alimentare și uleiului vegetal, cultivarea pomilor fructiferi, pepenilor, plantelor exotice, practicarea navigației, pescuitul, organizarea antrepozitelor *marfare*. Programul vă permite să vizitați obiective de larg interes: Moscheea Veche (1300), Moscheea Școală (1380), Moscheea Nouă (1960), muzeele de istorie, artă plastică și etnografie, locuri evocând personalitatea președintelui emblematic, Mustafa Kemal Atatürk. Printre spectacole, veți avea plăcerea să faceți plajă la ștranduri și pe nisipurile Mării Negre.

- Conform celor însușite profesional, provincia Samsun a fost o veritabilă citadelă pentru realizarea Programului Kemalist, direcționat spre modernizarea

vastului Imperiu Otoman de altădată. Cum comentați această sintagmă?

- Așa este! Noi acordăm preocupărilor interbelice rolul hotărâtor privind *construcția* Turciei contemporane. După cum am aflat, sunteți istoric! Vă reamintim faptul că, în perimetrul unde ne aflăm, Mustafa Kemal Pașa Atatürk (1881-1938) declanșa, la 19 mai 1919, operațiunile militare favorabile reîntregirii teritoriale. Eroul nostru național, născut la Salonic (*Elada*), a *ucenicit*, politic, pe timpul revoluției Junilor Turci (1908) și al promovării conceptelor Partidului Popular Republican, pe care îl va conduce, apoi, 15 ani (1923-1938). Ajuns general, era numit, la 5 august 1921, comandant suprem al Turciei, obținând, pe râul Sakaria (23 august-13 septembrie 1921), victoria decisivă împotriva Greciei. Recupera, astfel, strâmtorile Dardanele/*Helespont* și Karadeniz Boğazi/*Bosphor*, ulterior, partea europeană a Turciei de astăzi, respectiv provinciile Edirne, Canakkale, Istanbul, Kirklareli, Tekirdağ, până la actualul aliniament, spre vest, cu Grecia și Bulgaria. Pentru etapa 1923-1938, coordonează, ca președinte, redefinirea economică, socială și spirituală a țării, fixând reședința la Ankara (13 octombrie 1923). Pe plan extern, noua fizionomie a Turciei era acceptată prin conferințe decizionale, depășindu-se, așadar, *optica* sistemului păcilor de la Versailles (Franța), prin care eram considerați învinși, ca aliați ai *Centralilor*, iar Grecia devenise învingătoare, împreună cu *Antanta*, context interferat Primului Război Mondial (1914-1918). Datorită evenimentelor invocate mai sus, la Samsun, dar și în celelalte așezări din provincie, există numeroase dovezi privind semnificația majoră a zilei de *19 Mai 1919*, așa cum este, de exemplu, denumirea Campusului

Universitar, dar și satul Ondokuzmayıs/19 Mai, de pe traseul spre Cuma. Adăugăm busturile, statuile, titlaturile anumitor instituții publice, dedicate venerării primului președinte al Republicii Turcia, Mustafa Kemal Atatürk, formă de stat proclamată la 29 octombrie 1923.

- *Splendida dumneavoastră perorație completează portofoliul nostru didactic, ceea ce ne determină să va mulțumim cordial. Dar, să nu ne îndepărtăm de particularitățile Festivalului Samsun 1991.*

- Inițial, oficialitățile au promovat ideea unui târg popular/Samsun Millî Fuarı/Foire Nationale de Samsun, menit să stimuleze preocupările cotidiene, specifice așezărilor litoralului amintit, manifestare aflată, acum, la *Ediția 29*. După experiența dobândită, ne-am obligat, având calitatea de director al târgului/Fuar Müdüri, să transformăm această sărbătoare într-un festival internațional, profilat pe folclorul coregrafic, reuniune care datează de 11 ediții (1981-1991). Adăugăm, pe *cartea personală de vizită*, expresia Secretar general al Comitetului de Organizare a Festivalului/Festival Komitesi Genel Sekreteri. Vă impresionează asemenea funcții? Sunt, precizez, responsabilități manageriale, iar nu calități onorifice. Ambele acțiuni, economică și culturală, se numerează separat, dar, calendaristic, sunt unite. Faptul că durează de ceva timp, demonstrează viabilitatea proiectului lansat de primăria/Belediye Samsun, sprijinit, constant, de guvernatorul/Valisi provincial, reprezentând forurile Capitalei în teritoriu.

- *Presupunem că toate persoanele, implicate în atare demers, inclusiv primarul/Başkanı, ascultă pentru aceste zile, de dumneavoastră!*

- Anterior stabilirii dimensiunilor preconizate, vehiculăm diverse opinii și atitudini. După adoptarea programului în Consiliul Local, cerințele eminate de la Comitetul Festivalului, constituit din reprezentantul primarului/*Fuar Birliği Başkan*i (în 1991, Ismet Bayrak), împuterniciții sponsorilor, poliției, asociațiilor departamentale, alte persoane mandatate și acreditate, devin prioritare, având caracter obligatoriu. Ne bazăm, foarte mult, pe voluntari, aportul lor regăsindu-se în *ghidarea* grupurilor artistice, asigurarea asistenței medicale, traducerea corespondenței și convorbirilor ocazionale, medierea anumitor situații excepționale. Voluntarii sunt recunoscuți după ecuson, ținuta vestimentară, disponibilitatea informală.

- Relatările pentru acest domeniu managerial ne interesează foarte mult, mai ales segmentul sponsorizărilor. În România, până în 1990, sistemul cultural era cvasietatizat. Acum, ne adaptăm, treptat, practicilor organizării anumitor manifestări de amploare, ce presupun suportul financiar al factorilor complementari. Dorim să ne inspirăm din realitățile Turciei.

- Condiționalitățile nu sunt ușor de realizat, așa cum se percepe, probabil, deseori. Orice inițiativă trebuie să fie legală, conexată dimensiunilor fiscale, supusă controlului financiar, anunțată public. Fundamentală pentru obținerea sponsorizărilor devine, însă, *potența* furnizorilor de capital, realitatea conturilor bancare, beneficiile evidențiate statistic. La Samsun, șansa noastră constă în existența câtorva firme puternice, exprimând disponibilitate, prin deciziile consiliilor de administrație,

să conlucreze cu organizatorii festivalului, promovând, totodată, imaginea unității respective (reclamă, *grafiere* media, expoziții, chioșcuri pentru vânzarea produselor, difuzări promoționale). Actuala ediție (18-28 iulie 1991) are, ca sponsor principal, Firma *Altim Tütün*, inscripționată, după cum vedeți, pe emblema programelor, diplomelor, trofeelor, invitațiilor festivalului. Fabrica etalează activitate permanentă de peste două secole, asigură cazarea unor participanți la activitățile preconizate, poate să ofere tratarea protocolară a juriului, ori anumite dotări scenice. Alți sponsori suportă cheltuieli de transport și masă pentru formațiile străine, iar administrația locală asigură, bugetar, corespondența internă și externă, renumerațiile manageriale, amfiteatrul, recepția finală. În acest mod, organizatorii echilibrează cheltuielile, dozează eforturile, transformă târgul și festivalul într-o exprimare comunitară, presupunând, constant, pregătiri suplimentare pentru fiecare nouă ediție.

- După finalizarea cu succes, a obligațiilor ce vă revin, sperăm în continuarea discuției privind tehnologia sponsorizării.

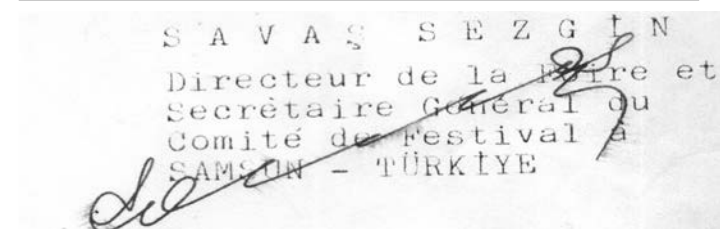
- Cu mare plăcere! Responsabilul financiar al Festivalului *Samsun 1991*, va avea amabilitatea să *decodifice*, special, câteva *secrete de culise*!

- Eforturile depuse pentru această ediție au fost, se înțelege, deosebite. Ce panoplie coregrafică vor admira spectatorii?

- Sunt prezentate tradiții folclorice din Albania, Cipru, Gruzia, Iugoslavia, România, Turcia, Ucraina, Ungaria. Momentele *de vârf* cuprind: parada deschiderii

Festivalului, inaugurarea târgului național, spectacolele ansamblurilor pe scena din Samsun și în piețele publice ale așezărilor apropiate, concursul coregrafic, acordarea premiilor. Juriul este prezidat de un maestru din Ankara. Ansamblul românesc are prevăzute zece spectacole în Samsun, din care, unul competitiv, precum și *animații*, precedate de *alocuțiunile* dumneavoastră, la Gerze, Carșamba, Ondokuzmaiys, Cuma. Semnificație specială, pentru noi, exprimă grupul din Cipru/*Kibris*. Cunoașteți, fără îndoială, că insula Cipru este departajată prin *Linia Verde*, numită diplomatic, *Linia Attila*, în comunitățile turcă și greacă. Invitații, veniți de acolo, sunt din *Republica Federată Turcă a Ciprului de Nord*. Datorită acestei realități, există, periodic, situații critice, deși, pentru *atlasul universal*, Cipru relevă unitate statală, independența acordată de Marea Britanie (16 august 1960), calitatea de membru al Organizației Națiunilor Unite/*ONU*. Partea *septentrională* dezvoltă apartenența spre Turcia, iar zona *meridională*, majoritară, *cultivă* afinitate elenă. Conflictul militar deschis, între cele două state *protectoare* spiritual, a fost evitat, postbelic, prin diligențele Marilor Puteri occidentale, iar aderarea Turciei și Greciei, în 1952, la Pactul Atlanticului de Nord/*NATO* consolidează *statu quo*. Asemenea realități ne determină să invităm, de fiecare dată, la Festivalul nostru, ansambluri ale turcilor din Cipru. Anul acesta, grupul este condus de un medic *patriot*, deschis dialogului istoric. Poate îl *provocați* la o dezbatere tematică!

- Vă mulțumim pentru timpul acordat, succes pe măsura pasiunii dumneavoastră, sprăm să veniți, cât mai curând, în România, la Pitești.

*

* *

Textul se publică în premieră. Prestațiile grupului de români, la Festivalul din Samsun, au fost răsplătite prin obținerea titlului de *Laureat*. Succesul era comentat, jurnalistic, pentru România, astfel: „În perioada 18-28 iulie 1991, s-a aflat, în Turcia, Ansamblul folcloric Dacia, aparținând Societății Comerciale Colibași, Argeș. Recunoscut pentru repertoriul său autentic și variat, care cuprinde cântece și dansuri din zonele folclorice reprezentative ale țării, Ansamblul Dacia s-a bucurat de aprecieri deosebite în cadrul Festivalului-Concurs de la Samsun, unde a obținut Trofeul de Laureat al acestei prestigioase confruntări internaționale. De asemenea, Ansamblul a prezentat spectacole în mai multe localități de pe litoralul sudic al Mării Negre”. Ulterior, la 15 ianuarie 1992, Savaş Sezgin ne-a transmis, în scris, un nou mesaj, pentru participarea la Ediția XII a Festivalului amintit (16-26 iulie 1992). Datorită anumitor considerente, invitația a fost *declinată*. Totuși, relațiile stabilite atunci (17-28 iulie 1991) se vor exprima favorabil, până astăzi, prin schimburi bilaterale cu artiști amatori din Turcia.

○○○○

Yang SHUNXI
(China)

**LIMBA ROMÂNĂ A DEVENIT SUPTUL UNEI
AMPLE CULTURI CONTINENTALE**

De-a lungul vremurilor, spiritualitatea românească, distinct, limba și literatura, se exprimă favorabil difuzării caracteristicilor culturii autohtone, nuanțate continental. Pe această temă, am avut posibilitatea să dialogăm, la Beijing, duminică, 12 decembrie 1982, vorbind românește, cu **Yang Shunxi**, doctor în lingvistică al Universității *Constantin I. Parhon* București, responsabilul unei secții specializate, aparținând Institutului de Limbi Străine al Republicii Populare Chineze. Pe timpul cât frecventase Facultatea de Filologie București (1954-1959), **Yang Shunxi** a fost colegul Liviei Popa (1936-2001), soția celui care vă relatează. Ulterior, vom corespunda frecvent, schimbând numeroase mesaje prietenești. Convorbirea, invocată mai sus, a favorizat obținerea interviului și dedicației publice autografiate, reproduse în continuare.

*
* *

- Pentru început, stimate Yang, îmi exprim deosebită bucurie pentru faptul că, după atâția ani, avem posibilitatea să ne revedem!

- Bucuria și satisfacția sunt, se înțelege, prevalent, de partea mea, deoarece revederea are loc aici, la Beijing, adevărată metropolă a culturii și civilizației mondiale, oraș multimilenar celebru, reînnoit fundamental, datorită **programelor** postbelice, așa cum, probabil, deja, ați observat.

- Vă rugăm să prezentați cititorilor revistei Argeș, publicație pentru care solicităm acest interviu, modul în care ați reușit să cunoașteți o bună parte din secretele limbii române.

- Limba română este, după opinia noastră, una dintre cele mai interesante ale Europei, cu atât mai mult, cu cât, reprezintă suportul indispensabil unei culturi ample, având rezonanță în civilizația continentală. De aceea, evocăm, înainte de toate, anii studenției la Facultatea de Filologie, din capitala României (1953-1959), când am fost coleg cu soția dumneavoastră, Livia, iar noi ne-am cunoscut ca tineri studioși ai bibliotecilor Universității *Constantin I. Parhon* București. Ceea ce trebuia, atunci, să-mi însușesc, era, pentru mine, cu totul nou, întrucât, structural, limba chineză și limba română se deosebesc radical, iar în acei ani, elementele comparative erau ca și inexistente, sursele lingvistice de informare reciprocă fiind extrem de reduse, fără să mai vorbim de suportul traductibil, respectiv gramatici sau dicționare bilingve. Fiind printre primii chinezi, care am absolvit *Literele* din București, împreună cu alți colegi compatrioți, dornici să cunoască spiritualitatea dumneavoastră, ne-am propus să contribuim, în anii

următori, la găsirea unor modalități care să faciliteze însușirea mai lesnicioasă a limbii române de cei ce scriu și vorbesc chineza, precum și a limbii chineze, de românii pasionați ai domeniului. S-a născut, așadar, ideea elaborării unui posibil dicționar bilingv.

- Cu toată certitudinea, de la entuziastul gând al anilor de studenție din România, până la finalizarea unei asemenea lucrări, a fost un drum lung și anevoios.

- Responsabilitatea unui *dicționar* unicat este, bineînțeles, deosebită. Prin urmare, am considerat oportun, pe tot parcursul muncii de elaborare a respectivului instrument de *interferență lingvistică*, să aprofundez studiul limbii române. Ca dovadă, după mai mulți ani profesoralii în Secția *Limba Română* de la Institutul de Limbi Străine din Beijing, sau ca traducător și translator, m-am reîntors în țara dumneavoastră pentru perfecționare lingvistică. Mi s-a oferit posibilitatea să fac doctoratul studiind limba română (1978-1980), având îndrumător științific pe recunoscutul *expert*, academicianul Ion Coteanu. Îi fusesem student la București (1954-1959). În 1980, deveneam, astfel, *primul doctor al Chinei pentru filologie română*. M-am reîntors, apoi, la Institutul de Limbi Străine din Beijing, ca specialist în domeniu, unde mi s-a încredințat conducerea secției care pregătește cunoscători ai graiurilor popoarelor Europei de Sud-Est, calitate exercitată și astăzi. Permanent, am lucrat la elaborarea dicționarului româno-chinez. Finalizarea dicționarului, pentru intrarea într-o tipografie, este certă!

- *Pe când, din nou, în România, și, de ce nu, la Pitești, dragă Yang (Ian)?*

- Cred că foarte repede. Cu ocazia viitoarei deplasări în frumoasa Românie, voi găsi timp, sunt sigur, să vizitez și municipiul Pitești, reședința județului Argeș. Așa dar, la revedere!

寄 罗 马 尼 亚

Salutări din R. P. Chineză
cititorilor români!

Yang Shunxi
杨 顺 喜

*

* *

Textul și autograful s-au publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 6, Pitești, iunie 1985; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 403-405. Referiri selective, asupra unor teme sensibile, abordate precaut, atunci, la Beijing, regăsim și în volumul nostru de autor, *China. Sensuri istorice*, Pitești, 2013 (p. 128): „Ca și în cazul altor intelectuali chinezi, extremismele Revoluției culturale l-au trimis în zonele rurale... Atașat ideilor ce determină, uneori, tinerii să demonstreze pe străzile orașului Beijing, dascălul de limbă românească i-a încurajat, primind, în consecință, diverse reproșuri...”.

○○○●○○○

Yang SHUNXI
(China)

**FAMILIA NOASTRĂ CUNOAȘTE MUNICIPIUL
PITEȘTI DATORITĂ SENTIMENTELOR
VOASTRE PRIETENEȘTI**

Așa cum promisese la Beijing (duminică, 12 decembrie 1982) filologul **Yang Shunxi**, absolventul Universității *Constantin I. Parhon* București, posesorul unui titlu doctoral, obținut la aceeași instituție, a vizitat, în aprilie 1985, municipiul Pitești, reședința județului Argeș. *I-am oferit găzduire familială!* S-au depănat amintiri spectaculoase, evocate, special, cu soția mea, profesoara Livia Popa (1936-2001), amintită anterior, colega lui de grupă pe timpul facultății (1954-1959), ceea ce ne-a creat o excelentă stare sufletească. Dar, prietenul **Ian** avea, pentru România, misiuni publice. Studia posibilitatea aducerii, inclusiv la Pitești, a unui număr mai mare de absolvenți ai liceelor chineze, dornici să urmeze *Anul pregătitor*, oportun, apoi, frecventării cursurilor universitare din țara noastră. Conform celor convenite anterior, **Yang Shunxi** a binevoit să continuăm dialogul din 1982, început la Beijing, rezultând, atunci, în 1985, interviul alăturat. *S-a vorbit, așadar, românește!*

*
* *

- Bine ați venit în municipiul nostru, care, sper să vă placă!

- Apreciem nespus de mult acest centru județean al României, deoarece este o importantă localitate europeană, renumită, prin industrie și arhitectură contemporane, în multe țări ale Lumii. De altfel, după câte cunosc, numeroase delegații chineze solicită expres să viziteze orașul dumneavoastră. Îi felicit pe cei ce i-au dat vigoare economică și rafinament urbanistic.

- Mulțumindu-vă pentru aceste cuvinte frumoase, vă propun să ne reîntoarcem, totuși, la discuția începută cu doi ani în urmă la Beijing, referitoare la raporturile lingvistice româno-chineze.

- De acord! Cu deosebită bucurie sunt în măsură să informez cititorii dumneavoastră că ***Dicționarul româno-chinez*** se află în stadiul imprimării și cuprinde aproximativ 40 000 de cuvinte. Paralel cu elaborarea dicționarului, realizată în colaborare cu alți cunoscători și iubitori ai limbii române, am elaborat un manual pentru începători și o sinteză a gramaticii române, care sunt de mare folos studenților institutului nostru. Aceste trei lucrări, ***dicționarul, manualul, gramatica*** au devenit, într-un anumit mod, *opera* vieții mele. Dincolo de scopul formativ, sunt dedicate cauzei nobile a întăririi colaborării dintre China și România, facilitării cunoașterii spiritualității dumneavoastră în țara noastră.

- Este, desigur, o mare satisfacție pentru noi că, în cadrul renumitului Institut de Limbi Străine din Beijing se studiază limba română.

- Așa cum v-am relatat și în discuția purtată la Beijing, cultura dumneavoastră are calități dintre cele mai valoroase și, ca urmare, deschiderea spre universalitate devine tot mai evidentă. În ceea ce privește studiul limbii române în China, activitatea ființează, cu bune rezultate, în cadrul Facultății de Limbi Est-Europene, ca secție distinctă, începând din 1956. La facultatea respectivă există, de asemenea, secții pentru studiul limbilor albaneză, bulgară, cehă, maghiară, polonă, sârbă. Secția Limba Română a fost înființată printre primele, după secțiile cehă și polonă. Paralel cu limba română, se studiază și limba engleză. Durata cursurilor este de patru ani. Până în prezent, au absolvit Secția Limbă Română din Beijing peste 70 de tineri. Alături de studenții chinezi, care învață în România, aceștia au realizat numeroase traduceri (literatură beletristică și tehnică, filme, cărți de istorie și de artă), conlucrează fructuos cu Ambasada României, ori cu diferite unități economice din țara dumneavoastră, însoțesc delegații oficiale sau turiști, contribuie la realizarea emisiunilor în limba română de la Radio Beijing, scriu articole pentru revistele *Europa de Est* și *China populară*, editate, de asemenea, în limba română.

- Există, desigur, o atmosferă serioasă de lucru în cadrul Secției românești din China.

- La Secția Limbă Română, din Beijing, lucrează șapte cadre didactice, dintre care, cinci au făcut specializarea în țara dumneavoastră. În același timp,

secția noastră este ajutată, permanent și efectiv, de lectori români, majoritatea cadre universitare. De-a lungul anilor, lectoratul român din cadrul Institutului de Limbi Străine din Beijing a fost condus, succesiv, de profesorii: Ion Diaconescu (București); Ștefan Giosu (Iași); Ion Vlad (Cluj); Victor Vișinescu (București), (pentru specializarea ziariștilor); George Sanda (București); Ion Popescu (Ministerul Educației și Învățământului); Ion Floricică (Sinaia); Ilie Danilov (Iași). Periodic, invităm în China personalități ale culturii românești, mai ales pentru domeniile limbii și literaturii. Cu câțiva ani în urmă, am primit vizita Ministrului Educației și Învățământului din țara dumneavoastră. Prima promoție de la Secția Limba Română a absolvit în 1961, întrucât, atunci, durata studiilor era de cinci ani, acum aceasta s-a redus la patru ani. Mă bucură posibilitatea de a releva aspectul că, în studiul limbii române nu am avut întreruperi, așa cum s-au petrecut lucrurile, de exemplu, la alte secții, mai ales în anii *Revoluției culturale*. Selecționarea viitorilor studenți se face cu multă minuție, se susține examen de admitere exigent, aceeași atitudine manifestăm, de altfel, și pe parcursul facultății. La secția noastră există o bibliotecă specializată, care se îmbogățește de la an la an. Avem abonament la mai multe ziare și reviste precum: *Contemporanul*, *Limba română*, *Lumea*, *România liberă*, *România literară*, *Scânteia*, *Secolul XX*, *Studii și cercetări lingvistice*, *Teatrul*, *Viața românească*. Realizăm, periodic, schimburi bibliofile cu Biblioteca Universitară din București. Ne-ar fi de mare ajutor dacă am primi, constant, noile ediții ale manualelor pentru limba română, istorie, geografie, pe care le-am solicitat, în fiecare an, Editurii Didactice și Pedagogice din București. Ne-ar face plăcere, de asemenea, dacă am primi revista *Argeș*, editată la Pitești

- *Îmi dau seama, din cele relatate, că munca dumneavoastră în cadrul Secției Limba Română este foarte intensă și diversă, dar intuiesc, în același timp, plăcerea cu care lucrați pentru cunoașterea culturii românești.*

- Iubesc și apreciez mult poporul român, istoria și cultura sa. Îmi place, realmente, să vorbesc românește. De altfel, inclusiv soția mea, precum și cei doi copii ai noștri cunosc multe cuvinte și expresii românești. Am dorința sinceră și chiar orgoliul profesional ca studenții mei să fie cât mai bine pregătiți în cadrul Facultății de Limbi Est-Europene. Spre informarea dumneavoastră, în Institutul nostru există facultăți separate pentru limba engleză, limba franceză și italiană, limba spaniolă și portugheză, limba rusă, limba germană, limba japoneză, limba arabă și limbile afro-asiatice. Dintre cei aproximativ 1 000 de studenți angajați anual în competiția lingvistică mondială, doresc ca aceia care studiază limba română să fie printre cei mai buni.

- *Vă mulțumesc pentru această convorbire începută la Beijing și continuată la Pitești, iar din partea cititorilor revistei Argeș, vă doresc multe satisfacții în derularea dialogului lingvistic româno-chinez. Pe curând!*

*

* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 6, Pitești, iunie 1985; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 405-409. La 10 februarie 1986, am expediat

interlocutorului, următoarea scrisoare: „Vă trimit, alăturat, interviul realizat în urma convorbirilor purtate cu dumneavoastră, la Beijing și la Pitești, privind modalitatea în care vă preocupați pentru a face cunoscută limba română în China, fapt ce mă determină să vă mulțumesc, încă o dată, din tot sufletul. De asemenea, veți putea lua cunoștință de o lucrare a noastră, realizată anul trecut, în colaborare cu alți doi prieteni, referitoare la municipiul în care locuim și muncim. Cu proxima ocazie, vă voi oferi această carte, precum și altele, scrise în ultimii ani. Avem în pregătire un volum de note despre călătoriile realizate, în ultimul timp, inclusiv în China. Livia este bine, iar Gabi, băiatul, este în anul cinci la Medicină. Aștept răspuns. Salutări pentru toată familia dumneavoastră. Cu stimă! Pitești, 10 februarie 1986”. Răspunsul nu s-a lăsat mult așteptat. La 30 mai 1986, primeam, de la interlocutorul nostru, următoarele rânduri: „Dragii mei, Livia și Petre Popa, Am primit mai demult scrisoarea și articolele de la Petre Popa. Scuzați-mă că nu v-am răspuns la timp, pentru că am fost foarte ocupat. Acum sunt într-un răgaz și mi-am amintit că trebuie să vă scriu. Am citit încă odată interviul cu mare interes. M-a impresionat foarte mult, m-am amuzat și, totodată, îmi provoacă o nostalgie pentru clipele frumoase când eram împreună atât la Beijing, cât și la Pitești. Acum, mă pregătesc pentru redactarea unui manual de limba română pentru anul I. Înainte am redactat mai multe manuale, dar numai litografiate și s-au pierdut. De data aceasta, voi redacta unul relativ stabil și-l voi da la offset, deci, într-un tiraj mai mare. Acesta va constitui unul dintre obiectivele mele, pe care mi le-am propus. Manualul va fi ilustrat și anexat cu mijloace audio-vizuale: benzi de casetofon și diapozitive sonore. Pentru acestea trebuie să procur niște materiale în România. Astfel, caut prilej

să însoțesc o delegație în România. Până acum, încă nu l-am găsit, dar voi încerca. Atunci când voi reuși, doresc să ne mai întâlnim. Anul acesta este anul în care se împlinesc 30 de ani de la înființarea secției noastre de limba română. Vom sărbători acest eveniment pe la sfârșitul lunii septembrie. Acum facem pregătiri. Restul, totul merge bine. Vă doresc multă sănătate și succes în activitate! Cu prietenie, Yang Shunxi". Asemenea schimburi de mesaje vor continua până la începutul anului 2001.

*
* *

Misiunea pentru care **Yang Shunxi** s-a deplasat la Pitești (aprilie 1985), respectiv posibilitatea studierii limbii române de absolvenți ai liceelor chineze, prin programul denumit *Anul pregătitor* se va concretiza în etapele imediat următoare. Arhiva Universității din Pitești *conservă* documente care probează frecventarea cursurilor de tineri originari atât din Republica Populară Chineză, dar și din alte țări asiatice, precum: Bangladesh, Emiratele Arabe Unite, Filipine, Iordania, Irak, Iran, Israel, Kazahstan, Liban, Mongolia, Oman, Pakistan, Siria, Thailanda, Turcia, Turkmenistan, Vietnam, Yemen. Asemenea detalii oferă, totodată, *Monografia Universității din Pitești*, autor, Petre Popa, editată în 2004 (p. 181-184). Ultima noastră revedere, cu **Yang Shunxi**, este datată, joi, 25 ianuarie 2001. A venit, special, din China, pentru participarea, în Pitești, la funeraliile Liviei Popa. *Un asemenea gest nu se poate uita niciodată!*

ULANHU
(China)

ROMÂNII SUNT HARNICI ȘI CUTEZĂTORI

În zilele de sâmbătă, 24 – duminică, 25 noiembrie 1979, **Ulanhu**, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, vicepreședintele Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Reprezentanților Poporului din Republica Populară Chineză, s-a aflat în județul Argeș, împreună cu Florea Dumitrescu, ambasadorul Republicii Socialiste România la Beijing. Programul demnitarului, pentru derularea căruia am fost implicat nemijlocit, urmărea cunoașterea experienței locale privind construcția locuințelor, producerea energiei electrice, protecția mediului și educația tineretului. Au fost vizitate, printre altele: zone rezidențiale din Pitești, Hidrocentrala *Vidraru*, de la Arefu, Muzeul Județean Argeș. Contextul ne-a favorizat realizarea unui dialog prelungit cu personalitatea nominalizată, **Ulanhu**, condensat în cele ce urmează. Traducător, atașat oficial, pentru limba chineză, Ion Dorobanțu.

*

* *

- *Vă rog să primiți salutul prietenesc al oamenilor de cultură din Argeș, precum și exprimarea bucuriei noastre pentru că ne sunteți oaspete.*

- Sincere mulțumiri! Asemenea cuvinte consolidează climatul de stimă și respect reciproc, statornicit între națiunile română și chineză acum trei decenii. Este bine să ne reamintim că, la 1 octombrie 1949, s-a proclamat Republica Populară Chineză, iar la 5 octombrie, același an, erau stabilite relațiile diplomatice, la rang de ambasadă, dintre București și Beijing. Suntem recunoscători conducătorilor dumneavoastră de atunci, România fiind printre primele țări din Lume care au recunoscut, oficial, noua noastră formă de stat.

- *După câte cunoaștem, vă aflați în România cu un scop bine definit.*

- Așa este! Conduc delegația Partidului Comunist Chinez la Congresul XII al Partidului Comunist Român, răspunzând, astfel, invitației forurilor dumneavoastră politice. De aceea, imediat după audierea *Raportului* privind activitatea de la congresul precedent (1974) până acum, susținut de secretarul general, Nicolae Ceaușescu (19 noiembrie 1979), am înmânat mesajul Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, document care, dincolo de complezențe uzuale, folosite în asemenea ocazii, exprimă cel puțin două idei cardinale.

- *Se pot sintetiza?*

- Da! Prima relevă satisfacția noastră pentru consolidarea economiei românești, de factură națională socialistă, în etapa 1974-1979, și cutezanța *Directivelor* care vizează perioada imediat următoare, având trimitere strategică până în 1990, cu toate că există suficiente dificultăți determinate de nuanțarea crizei materiilor prime. Cea de a doua apreciază consecvența atitudinii împotriva politicii de forță și dictat, exprimată prin vocea anumitor puteri cu influență mondială. Aceste aspecte le-am subliniat și acum patru zile (21 noiembrie 1979), în cadrul convorbirilor speciale cu conducătorii partidului dumneavoastră. Apoi, la întâlnirea protocolară, desfășurată după reelegerea liderului Nicolae Ceaușescu în fruntea Partidului (23 noiembrie 1979), i-am transmis felicitările sincere din partea președintelui Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Chinei Populare, Hua Guofeng. În acest document, din partea noastră se apreciază: „*Poporul român este harnic și curajos, îndeplinește sarcinile de luptă, apără independența națională și suveranitatea statului*”. Consider concluzive cuvintele precedente!

- Asemenea etichetări le-ați regăsit și în Argeș?

- Experiența dobândită ca militant public, activitate desfășurată de mai multe decenii, îmi permite să *descifrez*, după numai câteva momente, contextul anumitor zone. Raportând aprecierile oficiale de mai sus, la obiectivele concrete ale vizitei noastre, precizate anterior, sau la explicațiile primite de la notabilitățile județene, putem realiza conexiuni semnificative. Bunăoară: *hărnicia românească* transpare, la dumneavoastră, din ritmul industrializării intensive, redefinirea așezărilor urbane tradiționale, sutele de

blocuri edificate recent; *curajul autohton* constă în a vă asuma propriile răspunderi teritoriale, cum este cazul inovării fabricației de autoturisme, combaterea eroziunii solului, sporirea cantității cerealelor și plantelor tehnice; *îndeplinirea sarcinilor de luptă* se identifică, spre exemplu, prin realizarea impunătoarei hidrocentrale din munți, pentru care s-au remarcat numeroși proiectanți, muncitori, ingineri, câțiva plătind cu viața această cutezanță, ori agățarea, pe stânci, a Drumului Transfăgărășan, ambele succese apreciindu-le la fața locului; *apărarea independenței naționale și suveranității statului* se traduce, în acest perimetru, reabilitând monumentele istorice, evocând participarea tinerilor la războaiele mondiale, listând creațiile literare sau plastice pe teme adecvate, iar astăzi, după câte cunosc, aveți pe arena internațională personalități originare din Argeș, dornice să conserve valorile autonomiei, unității, inalienabilității teritoriale.

- Concluziile dumneavoastră, privind aplicarea concretă a principiilor, sunt măgulitoare. Până la actuala vizită în România, ați auzit, cumva, de municipiul Pitești?

- Toate hărțile chineze despre România, studiate pentru această deplasare, consemnează așezarea invocată. Este notoriu faptul că Zhou Enlai (1898-1976), figură marcantă a țării noastre, premier al Consiliului de Stat (Guvernului) timp de peste două decenii (din 1954), a rămas cu amintiri plăcute după vizita din Regiunea Argeș (21 iunie 1966), deși, atunci, vă aflați în plină reconstrucție. Cunoaștem, de asemenea, autoturismele *Dacia* (fabricate la Colibași) și *Aro* (produse la Câmpulung), intrate pe piața chineză de

ceva timp, ori mobila realizată la Combinatul de Prelucrare a Lemnului, din Pitești, unde s-au calificat mai multe grupuri sosite din provinciile noastre. Specialiști din Argeș ne-au oferit experiența lor privind, bunăoară, exploatarea și prelucrarea țiteiului, asamblarea tractoarelor, conceperea sistemului de termocentrale, ori pentru alte segmente în care noi nu excelam prin anii 1954-1960. Pot afirma că asistența tehnică din partea României a fost hotărâtoare pentru traversarea perioadei retragerii, din China, a specialiștilor sovietici, care, din considerente politice temporare, au abandonat mai multe proiecte foarte importante privind industrializarea postbelică. Ne-a avantajat și faptul că, după 1950, relațiile comerciale benefice, dintre statele noastre, s-au realizat prin sistemul *barter*, iar anul trecut (1978), era înființată, la nivel guvernamental, Comisia Mixtă de Colaborare Economică și Tehnico-Științifică. Prognozzăm, pentru 1979, o cotă a schimburilor comerciale bilaterale egală cu peste un miliard de dolari americani. În 1980, la Beijing se va organiza Expoziția Industrială a Republicii Socialiste România. În toate aceste inițiative se regăsesc inclusiv rezultatele argeșenilor, cărora le transmit felicitări și noi succese viitoare.

- *Reținând asemenea cuvinte generoase, vă invităm să ne spuneți câteva detalii despre demnitarul Ulanhu.*

- Sunt născut în *Mongolia Interioară* (23 decembrie 1906), am devenit militant politic de stânga, aparținând generației maturizării revoluționare, slujitor al țării care oferă Mapamondului cea mai mare demografie din lume (peste un miliard de locuitori), ocupând locul trei, ca suprafață, după Uniunea

Sovietică și Canada. General colonel din 1955, rămân adeptul căii pașnice pentru redobândirea zonelor Macao (de la Portugalia) și Hong Kong (dominion britanic), dar, mai ales, a Insulei Taiwan, desprinsă de China Populară în 1949. De-a lungul anilor, am conlucrat cu liderul nostru național, Mao Zedong (1893-1976), fără să aprob, întrutotul, preceptele privind aplicarea *Revoluției culturale* (1965-1975). Acum, sunt vicepreședinte al Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Reprezentanților Poporului, for apropiat, ca structură, Marii Adunări Naționale din Republica Socialistă România. Mă consider direct implicat în aprobarea legislației privind *Reforma deschiderii* spre economia de piață și organizarea primelor *zone libere*, pentru infuzia capitalului străin, aflate pe litoralul Mării Chinei de Est, *anticamera* Oceanului Pacific. Decizia este adoptată anul trecut (1978), semnalele externe fiind încurajatoare. Printre atribuțiile mele se află inclusiv activități diplomatice. Sunt foarte bucuros pentru faptul că, am primit scrisorile acreditării ambasadorului României în Republica Populară Chineză, cunoscutul finanțist Florea Dumitrescu (12 iulie 1978), prezent la această discuție. Ne vorbește, deseori, despre Pitești.

- Știm că în Țara Marelui Orient există unele discuții referitoare la statutul naționalităților și problema religioasă. Ce se poate relata despre aceste domenii?

- Sunteți interesat, după câte observ, de multe aspecte aflate, încă, pe agenda noastră de lucru. Referitor la primul dintre acestea, precizăm, pentru detaliu, că Republica Populară Chineză are 30 de unități teritoriale provinciale, din care, trei sunt marile

municipii (Beijing, Shanghai, Tianjin), iar cinci, regiuni autonome, locuite, în principal, de *etniile minoritare*, respectiv: Mongolia Interioară (reședință, Hohhot); Guangxi Zhuang (Nanning); Tibet (Lhasa); Ningxia Hui (Zinchuan); Xinjiang Uygur (Urumqi). *Majoritarii* (94%) constituie naționalitatea *han*, celelalte suprapun denumirile: *mongoli, kuan, tibetani, hai, uiguri*. Există, de asemenea, alte comunități mici, provenite, selectiv, din fostele familii, neamuri, cătune, clanuri. Statistica mondială consemnează, așadar, naționalitatea *fundamentalistă han*, precum și alte 55 de grupări etnice. Toți locuitorii Chinei Populare sunt considerați cetățeni egali în drepturi și obligații, realitate garantată, constituțional, prin *legile supreme* din 1954 și 1975. La Beijing, s-a construit Palatul Naționalităților, expozițiile permanente de aici prezentând inclusiv demografia *excentrice*, precum *jinuo, hezhe, lisu*, regăsite, prioritar, într-o provincie *han* (Zunnan, reședință la Kunming). Fenomenul credințelor este tot mai clar descifrat. După anumite *șovăieli*, specifice primului deceniu al existenței sistemului politic bazat pe *dictatura proletariatului* (1949-1959), ori *purificării* aplicate, exagerat, pe timpul *Revoluției culturale*, amintite mai sus, noua generație de lideri ne asumăm greșelile acestor perioade tulburi. Împreună cu mediile academice și religioase, recunoaștem avantajele practicării istorice a *confucianismului, budismului, taoismului* sau *islamismului*, acționăm pentru respectarea valorilor derivate din inițiativele așezămintelor tradiționale, susținem reabilitarea edificiilor aparținând cultelor recunoscute oficial, promovăm includerea acestora în circuitul turistic mondial. Un exemplu concludent este participarea statului la editarea primelor cinci *tomuri* din *Marile scripturi budiste chineze*, care vor cuprinde, în final,

două părți, respectiv 22 de volume. *Titularul* acțiunii este Institutul pentru Cercetări Budiste de pe lângă Academia de Științe Sociale din Beijing. După cum cunoașteți, budismul este de origine indiană, a pătruns în China pe timpul Dinastiei Han de Vest (206 î. Hr. – 23 d. Hr.), ulterior fiind difuzat spre Japonia sau Coreea. Asemenea informații se pot furniza și despre celelalte sisteme religioase.

- *Detaliile enciclopedice oferite de dumneavoastră stimulează ultima noastră întrebare, privind Tibetul.*

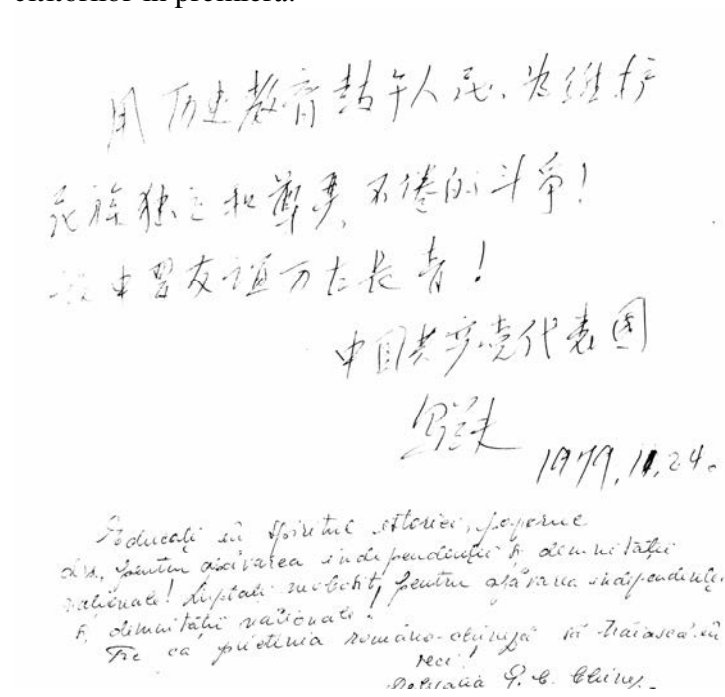
- Așa cum s-a precizat, în Republica Populară Chineză există mai multe regiuni autonome, cea de a doua, ca suprafață (1 200 000 km²), fiind Tibetul (Xizang). Are statut provincial. Datorită condițiilor naturale mai puțin prietenoase, locuitorii se cifrează la aproximativ două milioane. Reședință administrativă este orașul Lhasa, supranumit *Cetatea Soarelui*, ridicat într-o zonă muntoasă, plasată pe *Acoperișul Lumii*. Acolo, se află Palatul Padola, celebru pentru arhitectură, așezare geografică, valori budiste, conservate milenar. Încă din veacul VII, împărații Chinei au stabilit relații de rudenie cu unii regi ai statului *Tubo*, iar din secolul XII, Tibetul devenea teritoriul *Marii Puteri* feudale. Din Tibet, extragem fier, aur, sare, cărbune. Fluviul Albastru (*Iantzî*) și Fluviul Galben (*Huanhe*) izvorăsc tot de acolo. Exagerat, ori nu, Tibetul este considerat *Podișul Absolut al Globului* (4 000-5 000 m altitudine), având, spre sud, Masivul Himalaya. Vecinătatea cu India generează diverse incidente grănicerești, uneori alimentate artificial. În ceea ce mă privește, sunt un pacifist, iar ca urmare, nu

le acord importanță *cardinală*. Câteodată, dinspre Tibet, răzbat zvonuri *secesioniste*, care provoacă neliniște la Beijing. Precizez, și de această dată, clar și concis: *statu-quo* rămâne conceptul nostru predominant. Adoptăm programe speciale privind dezvoltarea economică a regiunii, mai ales pentru domeniul infrastructurii rutiere și feroviare, iar personalități originare din Tibet sunt alese în forurile republicane, având posibilitatea să se exprime, la nivel național, asupra cerințelor specifice zonei. Calități distincte are *Dalai-lama*, liderul spiritual budist din Tibet. Acesta se bucură de onorurile cuvenite, poate călători pe tot *Mapamondul*, realizează, *necenzurat*, diverse reuniuni tematice, inclusiv în Statele Unite ale Americii. Doctrina promovată de actualul *Dalai-lama* este încadrată dreptului constituțional la opinie. Așadar, Tibetul reprezintă o entitate fundamentală a Republicii Populare Chineze, îi conferim un regim privilegiat, existând toate premisele pentru ridicarea standardelor economice, culturale, științifice ale locuitorilor din regiunile autonome invocate. Atunci când veți ajunge la noi, asemenea tendințe se vor putea constata direct.

- Mulțumindu-vă pentru sinceritate, sperăm să ne reîntâlnim în Țara Marelui Orient cât mai curând.

- Vă așteptăm cu prietenie! Dacă veți realiza această deplasare, avem marea rugămintă să fim anunțați, în timp util, prin Ambasada României la Beijing. Deoarece obligațiile personale cuprind multe responsabilități peste hotare, este posibil să ratăm întâlnirea preconizată, dar, colaboratorii mei vor avea grijă să vă ofere un program interesant, așa cum ați procedat dumneavoastră, pe timpul vizitei noastre în județul Argeș.

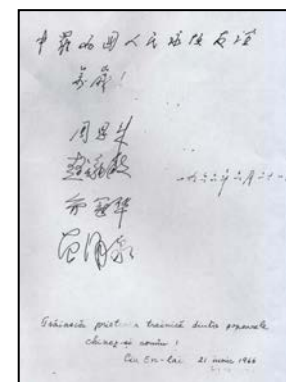
În *Cartea de impresii* a Muzeului Județean Argeș, **Ulanhu** a scris câteva cuvinte, traduse și prezentate cititorilor în premieră.

*
* *

Textul, precum și extrasul grafiat, se publică în premieră. Peste trei ani de la această convorbire, am vizitat zonele nordice ale Chinei (1982). Delegația oficială, reprezentând Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, din care făceam parte, a fost primită la sediul Adunării Naționale a Reprezentanților Poporului, dar, **Ulanhu** se afla în misiune parlamentară peste hotare. De aceea, gazdă a fost un alt *lider* cunoscut din etapa amintită, **Wang Zhen**. Momentul

este descris, pe larg, în volumul nostru de autor, *China. Sensuri istorice*, Pitești, 2013 (p. 197-201). **Ulanhu** devine, pentru etapa 15 martie 1983 – 15 martie 1988, vicepreședintele Republicii Populare Chineze. Calitatea îi permite să accepte scrisorile de acreditare ale ambasadorului român, în *Țara Marelui Orient*, Angelo Miculescu, aflat acolo, peste șapte ani (1983 - 1990). Demnitarul chinez a decedat la Beijing (8 decembrie 1988). Ilustrarea relațiilor bilaterale româno-chineze, suprapuse preocupărilor Asociației de Prietenie, Filiala Argeș, ne permite să reproducem *facsimilul* notificării

premierului chinez, **Ciu Enlai/Zhou Enlai**, care, la 21 iunie 1966, a vizitat orașul Pitești, de atunci. Printre obiectivele apreciate a fost Combinatul de Prelucrare a Lemnului, când în *Cartea de onoare*, cunoscutul om politic scria: „Trăiască prietenia trainică dintre popoarele chinez și român!”. Textul

original, recuperat de inginerul Ion Pietrăreanu, multă vreme directorul acestei unități industriale, se află, acum, în portofoliul Muzeului Județean Argeș, contribuind la relevarea conlucrării noastre istorice. Din atare perspectivă, armonizăm, continental, interviurile oferite de **Wang Bingnan**, **Yang Shunxi** și **Ulanhu**, grupate în paginile precedente.

○○○●○○○

Europa

Gheorghe BARBU
(România)

***AM DORIT SĂ REALIZEZ LUCRURI
IMPORTANTE, LĂSÂND CÂTE CEVA ÎN URMA
MEA***

Municipiul Pitești, reședința județului Argeș, este centru universitar din 1962. Timp îndelungat, conducerea instituțională a fost exercitată de rectorul **Gheorghe Barbu** (*Matematică și Informatică*), apreciat, constant, pentru demersurile sale, favorabile consolidării structurilor școlii superioare, specifice acestui areal. Mandatele sale suprapun, distinct, edificarea Campusului *Târgu din Vale*, ori alte inițiative favorabile transformării *Cetății* într-un *pol de interes* național și internațional. Asemenea considerente ne-au determinat să-i solicităm, spre sfârșitul anului precedent (1 octombrie 2014), profesorului universitar dr. **Gheorghe Barbu**, interviul care urmează. S-a dovedit, și de această dată, receptiv, punctual, generos.

*

* *

- Evidențele noastre demografice spun că, la 31 octombrie 2014, fostul rector emblematic al Universității din Pitești, personalitate distinctă a Cetății, împlinește, sărbătorind, 67 de ani! Felicitări! Sunt mulți, sunt puțini? Aveți cochetăria vârstei? Observăm, cu sinceră bucurie, stăpânirea deplină a situației!

- Sigur, nu putem ignora numărul anilor! Eu le recunosc numărul cu seninătate. Cert este că, fiecare îi trăiește și simte în felul său. Eu sunt un tip energic, și pentru că ador să fac sport (tenis, înot, schi, *jogging*), încă am un *tonus* extrem de bun. În plus, provin dintr-o familie longevivă, asta doar dacă mă gândesc la mama, care a trăit 92 de ani, sau la bunica mea, care aproape a făcut 100. Tata, în schimb, mi-a transmis tenacitatea și dorința de-a izbândi mereu. Îmi place să cred că am un regim de viață extrem de echilibrat și asta mă face să mă simt bine, iar ca să vorbim despre altfel de *cochetărie*, mă îmbrac mereu cu atenția pentru detalii, ceea ce este important, indiferent de vârstă.

- În acest moment decenal, apreciați dacă efortul dumneavoastră intelectual, prelevând originea ancestrală de pe liziera pârâului Cungrea, a rodit convingător.

- Totdeauna, am crezut că sunt ceea ce sunt, ca om, pentru că originile mele m-au marcat. Am muncit cu ardoare ca să depășesc tot ceea ce au visat părinții pentru mine, am dorit să le răsplătesc eforturile și m-am format și pentru ca să mă admire și respecte cei din

mijlocul cărora proveneam. În timp, am descoperit că munca, mai devreme sau mai târziu, își arată roadele și nimic nu era în zadar. Am făcut eforturi imense pe plan intelectual, profesional, am adus mereu multă sinceritate în relațiile cu toată lumea și viața m-a răsplătit. Sunt, iată, la bilanțul celor 67 de ani, satisfăcut de reușitele mele, atât pe plan profesional, cât și familial.

- Născut la Sâmbureștii Oltului, unde statisticile precizează că, în 1960, trăiau 1 988 de suflete, veți lua, prin 1961, Drumul Piteștilor, iar nu al Râmnicului. Cum explicați magnetismul reședinței Argeșului? Să fie vorba de intuiția adolescentină a câmpului afirmării pragmatice viitoare?

- Cu siguranță că pentru copilul de la Sâmburești, care eram, orașul Pitești avea *magnetismul* său. Tata, mic funcționar de bancă, și mama, o gospodină harnică și dedicată familiei, erau ei înșiși peste nivelul intelectual al celor din comuna mea. Ei au visat, pentru cei doi băieți ai lor, să învețe, cu adevărat, *carte*, și nu au precupețit niciun efort în acest sens. Ne-au crescut frumos și ne-au cultivat ambițiile. Pe fratele meu, mai mare, Nicolae, l-au îndrumat spre Liceul *Alexandru Lahovari*, din Râmnicu Vâlcea. Eu am devenit, însă, elev la Școala Medie *Nicolae Bălcescu*, din Pitești, astăzi, Colegiul *Ion C. Brătianu*. A favorizat atare decizie și faptul că părinții se gândeau inclusiv la posibila lor mutare în Pitești. Erau vremuri extrem de grele! Familia noastră avea ceva pământ, iar fratele meu, devenind student, nu putuse face dovada originii *sănătoase*, așa că a fost dat afară de la Universitatea din Cluj, după prima sesiune. Tata a făcut, atunci, o

întovărășire agricolă, care părea să fie nucleul viitoarei Cooperative Agricole de Producție Sâmburești, dar, de fapt, era un *simply document* ce permitea copiilor din comună să meargă spre școlile de la oraș. Ca urmare, fratele meu s-a putut reînscris, dar la Universitatea din Timișoara. Tata a fost un tip extrem de inteligent și *descurcăreț!* Până la urmă, a reușit, el, doar un mic funcționar, să îndepărteze pericolul colectivizării din localitatea noastră. Avea un prieten, Ion Bunescu, ce devenise șef al Comisariatului Militar, îl convinsese, pe acesta, să facă, împreună, o casă la Pitești, în *ipoteza* că ar fi plecat cu mama și cu noi, din comună, dacă i se lua pământul. Așa am ajuns eu la Pitești! Încă îmi reamintesc emoția primelor zile de liceu și cât de greu mi-a fost să devin un elev la înălțimea cerințelor acestei instituții de prestigiu.

- Modelare matematică tocmai la Iași! Tatăl dumneavoastră, micul funcționar rural, Vasile Barbu, dependent, după cum știm, de cifre, nu v-a spus că, până acolo, trenul costă ceva parale?

- Municipiul Iași a fost următoarea etapă a formării mele. L-am urmat, de această dată, pe fratele meu, Nicolae, care făcea, atunci, a doua facultate, *filosofie*, în reședința Moldovei. Nu am regretat! *Școala matematică*, de la Universitatea *Alexandru Ioan Cuza*, este de excepție. Am avut profesori străluciți, deveniți adevărate modele. Anii studenției, cu Copoul, cu teiul lui Eminescu, cu *Bolta Rece*, sunt printre cele mai frumoase amintiri. Intenția de-a face facultatea la București, unde se afla sora mamei mele și soțul ei, un chimist remarcabil, alături de care petrecusem, pe timpul liceului, zile de vacanță minunate, s-a schimbat la insistențele fratelui meu. Mi-a plăcut ideea că vom fi

împreună, cum nu fusesem niciodată, din cauza diferenței de vârstă, el fiind mai mare. Am păstrat secretul până la aflarea rezultatelor! Ai noștri s-au bucurat enorm, *pentru noi*, deși cheltuielile, *pentru ei*, erau greu de suportat.

- Reașezat, ca tânăr expert în științele exacte, dar favorabil deschiderii umaniste de la Pitești (1970), blindat, ulterior, cu un doctorat bucureștean (1987), când erați, deja, lector al Institutului de Învățământ Superior, v-a acaparat convertirea matematicilor în informatică. Inspirație, pasiune, muncă, pe măsură! Cum s-au petrecut lucrurile până în 1991?

- La finalul studiilor, am ales specializarea *Informatică* (Mașini de calcul). Era ceva cu totul nou, oferea posibilitatea de-a fi atât profesor de matematică, dar și informatician. La absolvire, ***repartiția guvernamentală*** mi-a dat șansa să ajung, datorită mediei și locuinței din Pitești, construită de părinți, în orașul drag mie. Încadrat la Combinatul de Articole Tehnice din Cauciuc/Rolast, am continuat, după aceea, la Centrul Teritorial de Calcul Electronic, recent înființat, cel mai performant loc de muncă al anilor invocați. Apoi, am urmat cursuri post universitare, organizate, la București, de *UNESCO*, și voi preda la Institutul de Învățământ Superior din Pitești, unde, în 1979, deveneam titular. Am început să desfășor, astfel, activitate didactică și științifică susținută. Vor urma doctoratul, scrierea unor volume de specialitate, alte etape ale dezvoltării carierei. A fost un drum frumos și greu, de la *puștiul* speriat, venit dintr-un sat, până la titlul de profesor universitar.

- *Conform pulsului cotidian, ați fost și veți rămâne, în istoria Centrului Universitar Pitești, cel mai harnic, longeviv și carismatic rector. Ca dovadă, multă lume bună, când vă intersectează, exclamă admirativ: „Uite-l pe rectorul Barbu!”. De unde atâta forță lăuntrică, pasiune, pricepere, motivație?*

- Am dorit mereu să realizez lucruri importante, să las ceva în urma mea. Sunt *scorpion* cu multă putere de muncă, ambiție, pasiune și perseverență în tot ceea ce fac. Sigur, și pe mine mă bucură aprecierea oamenilor. Este răsplata eforturilor, dârzeniei în a nu renunța în fața greutăților, pentru că nimic nu mi-a fost simplu și nimic nu a venit de la sine. Dacă m-ar întreba cineva ce știu să fac cel mai bine, i-aș răspunde că știu să muncesc. Succesul adevărat este, după cum spune Albert Einstein, 99% transpirație!

- *Așa cum ne-am exprimat în volumele Medalioane universitare (2002), Monografia Universității din Pitești (2004), Pitești 620. Memento (2008), asul personal câștigător peren este, pentru rectorul Gheorghe Barbu, după opinia noastră, edificarea Campusului Târgu din Vale, prin remodelarea unei locații destinate să devină, inițial, perimetru comercial. Se pot invoca, detașat, cinci momente gordiene, care v-au pus la grea încercare?*

- *Prima etapă a încercărilor mele a fost pregătirea profesională. Al doilea nod gordian rămâne provocarea de a deveni rector, în 1996, după ce, în 1995, fără să mă gândesc la ceea ce va urma, am reușit să deblochez transferul clădirilor nefinalizate ale Complexului Agroalimentar Târgu din Vale în proprietatea Universității Pitești. Eram doar un cadru didactic, care*

își iubea locul de muncă! Probabil că implicarea mea a atras atenția colegilor, dându-le ideea că aş putea să realizez mult mai multe. *Al treilea nod gordian* a fost sfârșitul anului 1996, când am demarat construcția Campusului Universitar, urmat, apoi, de *al patrulea*, respectiv, transformarea unei universități cu trei facultăți și 3 500 de studenți, într-o structură cu 11 facultăți, 20 000 de studenți, filiale la Câmpulung (Argeș), Râmnicu Vâlcea, Slatina (Olt), Alexandria (Teleorman). *Al cincilea* moment important îl consider autorizarea Universității ca instituție de învățământ superior, care poate acorda titlul de doctor.

- Fără îndoială, numele și faptele vă asociază dinamicii înființării sau evoluției majorității structurilor didactice existente astăzi, presupunând, atunci, profesionalism, riscuri, optimism, conexiune națională ori europeană. Paleta specializărilor promovate agresiv la Pitești, Râmnicu Vâlcea, Slatina, Câmpulung, Turnu Măgurele, Alexandria, explică, pentru unitatea adusă în prim-plan, sintagma sui-generis, respectiv Universitatea Munteniei dintre Dunăre și Carpați. Vă face plăcere să reflectați, existențialist, asupra acestor evaluări?

- Înainte de 1989, Institutul de Învățământ Superior de la Pitești era printre cele mai mari din țară. În 1991, s-a înființat Universitatea, iar, în 1996, era una dintre cele mai mici școli superioare ale României. Ca urmare, doream să creez o universitate puternică în acest areal, ca *potențial motor* pentru dezvoltarea tuturor planurilor vieții cotidiene. A meritat, cu siguranță, efortul, pentru că, aducând mulți studenți la Pitești și în filiale, au înflorit activități și servicii

complementare, contribuind, astfel, la creșterea economică a zonei. Studenții sunt o viitoare forță de muncă, în primul rând, dar și consumatori ai serviciilor și bunurilor aferente. Fie că se înțelege sau nu atare conexiune, Universitatea a contribuit, decisiv, la prosperitatea municipiului Pitești, dar și a spațiului geografic adiacent. În plus, un tânăr format este un câștig pentru societate! Educația conferă, pe termen lung, bunăstare, echilibru social, competitivitate la nivel european.

- După mandatele succesive și constant rodnice, urmașii, la fotoliul rectoral, vă mai consultă în momente fericite sau dificile?

- Voi răspunde sec: nu există colaborare! Îmi doream să ajut cu experiența mea, pentru că îmi pasă, dar nu am fost solicitat.

- Traectoria dumneavoastră formativă este suprapusă etapelor creșterii și descreșterii potențialului productiv al municipiului Pitești, fenomenele având repercusiuni directe sau indirecte asupra mediului universitar. Ce concluzii comparatiste puteți degaja după disoluția evidentă a platformelor industriale din Argeș – Muscel și renunțarea abruptă la sistemul etatist de factură strategică?

- Personal, sunt dezamăgit de pierderea importanței economice a Argeșului în România. Au dispărut *platformele industriale*, dar, în locul acestora, nu s-au dezvoltat alte industrii, deoarece suntem prea puțin mobili și convingători. Facilitățile pentru implantarea investitorilor sunt neatractive, iar

autoritățile se implică puțin în crearea noilor locuri de muncă, deși, în mod paradoxal, prin asemenea demersuri se pot aduce venituri la bugetele județean și local, favorizându-se, deci, relansarea potențialului zonal. S-au pierdut sediile unor importante entități regionale, acestea fiind *delocalizate* în alte reședințe ale județelor Munteniei. Argeșul suferă de lipsa unei gândiri strategice! Învățămintul, fără îndoială, pierde din această cauză, pentru că, nu formăm resurse umane pe domeniile cerute de *piața muncii*, în fapt, pentru că nu cunoaștem evoluția acestei *piețe*. Este o luptă de orgolii și interese care se dovedește total neproductivă. Încă mai sper în schimbări de mentalitate!

- *Sunteți total apolitic, ori apartenența partizană rămâne discretă?*

- Nu am apartenență politică și vă mărturisesc că, de multe ori, acest fapt a constituit un impediment în cele pe care le-am realizat. Când se schimba *culoarea politică*, noii veniți mă bănuiau că sunt cu *ăilalți*. Un prieten m-a certat, spunându-mi că este mai bine să fi într-un partid. „*Când ești la putere, ai tăi te ajută, când nu, cei care vin se tem că te vei întoarce!*”. Am râs și am rămas doar *rectorul apolitic*. A fost greu! Pentru fiecare *redută* câștigată, am luptat, deseori, singur, ori având *suportul* colegilor mei. Oferte de intrare în politică au fost de peste tot, aparent unele foarte tentante. Le-am refuzat, deoarece am avut multe clipe când politica românească a compromisurilor m-a dezamăgit, spunându-mi că acolo nu este locul celor ca mine, care atunci când promit, nu își iau cuvântul înapoi, fiind constanți în ceea ce cred și fac.

- *Periodic, ați călătorit pe diverse meridiane ale Lumii, iar multe asociații științifice și țări v-au gratulat cu titluri onorante. Există, undeva, scoli superioare generoase față de tinerii fără bacalaureat? Ce șanse au absolvenții facultăților de la Pitești să se remarce, mai pregnant, în Universitate?*

- Ordinele primite, *Laurii academici în grad de ofițer*, din partea Republicii Franceze, și *Marele Ordin de onoare în aur*, pentru merite aduse Republicii Austria, m-au înnobilat și reprezintă o recunoaștere a prețurii. Mai dragă îmi este, desigur, *Steaua României în grad de cavalier*. Dacă vorbim de șanse, vă pot spune, cu certitudine, că studenții noștri când au ajuns pe alte meridiane, poate au fost mai motivați, poate au muncit mai mult, dar au dovedit că nu suntem cu nimic mai prejos din punct de vedere intelectual. *Pentru fiecare om, diferența o face munca și dăruirea!* Din păcate, la noi, școala este în scădere, iar tinerii au o mulțime de modele în persoane reușite fără prea multă *carte*, cu tupeu și lipsă de educație. Când se va înțelege că investiția majoră trebuie făcută în formare și educație, iar pentru a avea rezultate pe măsură, condițiile și mentalitățile pot să fie schimbate, când cei mai buni studenți și cei mai buni profesori ai lor vor avea un loc privilegiat în societate, vom stopa exodul *elitelor*, care pleacă din țară. Dacă vorbim de tinerii fără bacalaureat, trebuie să existe, inclusiv pentru ei, șansa de a-și depăși condiția. Universitățile europene, pe care le cunosc, au *programe* distincte pentru aceștia, considerate *suport*, în scopul pregătirii lor pentru bacalaureat și integrare universitară ulterioară. Sunt lucruri care pot fi preluate ca exemple de *bune practici*, dar, după o îndelungă chibzuință. Nu cred, însă, că universitățile românești sunt capabile, acum, să introducă, de exemplu, *programe*

aferente echivalări competențelor din cariera profesională, în studii universitare, după cum nu cred nici în formarea celor fără bacalaureat, cu scopul de a le transforma, apoi, în studii universitare. Susțin, fără echivoc, îmbunătățirea calității învățământului preuniversitar și reintroducerea examenului de admitere în facultăți. O selecție mai riguroasă a profesorilor, dar și a elevilor și studenților, va face diferența!

*
* *

Textul se publică în premieră. Profesorul universitar dr. Gheorghe Barbu a condus Universitatea din Pitești, ca rector, în perioadele 1996-2004 și 2008-2012, fiind, intermediar, președintele Consiliului de Administrație (2004-2008). Este vorba, așadar, de peste un deceniu și jumătate, timp în care s-a definit Campusul *Târgu din Vale*, momente speciale, atașate istoriei *Cetății*, devenind inaugurarea spațiilor pentru: Rectorat (1998), Facultatea de Științe (2000), Biblioteca Universității (2002), Facultatea de Istorie, Filozofie, Jurnalism (2002), Facultatea de Mecanică și Tehnologie(2004), Facultatea de Electronică, Comunicații și Calculatoare (2004). Se remarcă, totodată, dotări performante, sporirea numărului de studenți și specializări, reuniunile științifice, alte demersuri relevante. Pentru extinderea documentării referitoare la aspectele abordate mai sus, cititorii pot consulta, special, *Medalioane universitare* (2002), *Monografia Universității din Pitești* (2004), lucrări elaborate la insistența rectorului **Gheorghe Barbu**, ori *Enciclopedia Argeșului și Muscelului* (2008-2014), volume realizate din inițiativa și sub coordonarea

semnatarului acestor interviuri. În legătură cu *Monografia Universității din Pitești*, autorul, Petre Popa, i-a transmis rectorului primul exemplar, cu următoarea dedicație: „*Oferim acest Semnal de editură, din prima Monografie a Universității noastre, care surprinde realități, specifice inclusiv anului 2004, familiei prof. univ. dr. Gheorghe Barbu și Anca Barbu, ca expresie a sentimentelor de respect și stimă, pentru contribuția, succesele și proiectele dumneavoastră în spiritualitatea românească. Având speranța că, totuși, această lucrare se va finaliza în sensul cerințelor integrării europene a instituției, începând cu 2005 – 2006, vă mulțumesc în calitatea dumneavoastră de mentor al unei asemenea inițiative. Pentru definitivarea textului și a fotografiilor, ce se doresc color, recomandările (eventual obligatorii) sunt deja acceptate. Pitești, 31 august 2005. Un autor ce și-a asumat riscul începutului în atare domeniu, ca obligație morală a istoricului sufletist! Petre Popa*”. După câțva timp, transmiteam aceeași lucrare, unuia dintre apropiații rectorului **Gheorghe Barbu**: „*Profesorului Vasile Ghițescu, din Pitești, spirit elevat, împătimit al literelor tipărite, pasionat fotograf, documentarist riguros, această primă Monografie a Universității noastre (semnal editorial), instituție în care a studiat, apoi, a lucrat, având calitatea de secretar-șef (Rectorat), cultivând, constant, responsabilitate, corectitudine, credibilitate. Mulțumirile autorului pentru încurajările, de suflet, transmise pe timpul realizării demersului nostru. Pitești, 1 februarie 2007, Petre Popa*”. Interviul profesorului universitar dr. **Gheorghe Barbu**, din acest volum, ne onorează!

Natalia BODIUL
(Republica Moldova)

**RIGOAREA PARTITURILOR PENTRU COPII NU
ESTE O JOACĂ**

La invitația forurilor românești, tânăra și apreciată regizoare, **Natalia Bodiul**, reprezentând, atunci, Studioul *Moldova-Film*, s-a aflat în Pitești (23 decembrie 1981), pentru a onora spectacolul de gală, organizat cu prilejul prezentării coproducției *Maria Mirabela* (Cinematograful *Dacia*). Este născută la Chișinău (14 iulie 1949). După finalizarea programului oficial, **Natalia Bodiul** ne-a răspuns la câteva întrebări. Având calitatea de președinte al Comitetului Județean pentru Cultură Argeș, i-am adresat sincere felicitări, deoarece vorbea românește.

*

* *

- Bine ați venit în mijlocul spectatorilor din municipiul nostru!

- Bine v-am găsit! De altfel, municipiul și județul dumneavoastră îmi sunt, într-un anumit mod, apropiate.

Am auzit câte ceva despre aceste minunate locuri, mai întâi, cu ocazia vizitei unui grup de argeșeni, iubitori ai *marelui ecran*, la Studioul *Moldova-Film* din Chișinău. De asemenea, reputatul meu colaborator, Ion Popescu-Gopo, vorbindu-mi deseori, în timpul realizării coproducție *Maria Mirabela*, despre țara dumneavoastră, s-a referit, nu odată, la frumusețile Argeșului și entuziaștii săi spectatori. Mai mult decât atât, acum șase luni, când am stabilit protocolul premierei acestui film, la care țin foarte mult, am hotărât să realizăm în Pitești, un spectacol de gală.

- *Și ...*

- Și, iată-mă aici, împreună cu colegii mei, compozitorul Eugen Doga, autorul partiturilor muzicale din filmul *Maria Mirabela*, cel care a compus, printre altele, muzica filmelor *Șatra* și *Accident la vânătoare* (prezentate, după cum cunosc, pe ecranele românești), alături de pictorul-scenograf Lev Milcin, un excelent desenator pentru spectacolele de animație. În plăcuta companie a scenaristului, regizorului și conducătorului artistic al filmului, Ion Popescu-Gopo, a operatorului de imagini, Alecu Popescu, am reușit să trecem mai ușor peste emoțiile primelor reprezentații, de care ne vom reaminti mult timp.

- *Cum apreciați această colaborare în realizarea filmului Maria Mirabela?*

- Coproducția *Maria Mirabela* a devenit un excelent cadru pentru a cunoaște mai bine cultura dumneavoastră, în mod deosebit cinematografia, oamenii din România, spectatorii de film. Conlucrarea noastră a fost, consider, foarte rodnică, plină de

învățăminte pentru ambele echipe de realizatori. Munca în studiourile din București, Chișinău și Moscova s-a desfășurat cu toată seriozitatea pe care o solicită elaborarea unor adevărate valori. Ne-am impus acest principiu, *interpretând* adevărul de incontestat, conform căruia, *rigoarea filmelor pentru copii nu este o joacă*, ci, o mare și certă obligație etică și profesională. Ca urmare, am reușit, considerăm noi, să realizăm un film cu încărcătură ideatică importantă, pornind de la o temă generoasă, îmbinând original desenul animat cu jocul actorilor – copii și adulți. În același timp, filmul ***Maria Mirabela*** ne-a oferit posibilitatea să etalăm, într-o mai mare măsură, comparativ cu alte *pelicule*, experiența cineștilor pentru acest domeniu. Doresc să remarc, totodată, colaborarea excelentă dintre autorul versurilor, poetul Grigore Vieru, și compozitorul melodiilor, Eugen Doga, ambii de la *Moldova-Film*, cu interpreții din realitate, Anda Călugăreanu, Mihai Constantinescu, Adrian Ștefănescu, Paula Rădulescu, Alexandrina Halic, dirijorul Orchestrei Radioteleviziunii din București, Cornel Popescu. Ca urmare, folosesc acest prilej pentru a transmite, prin intermediul dumneavoastră, prietenilor argeșeni, care dau consistență cinematografilei românești contemporane, multe și remarcabile succese. Spectatorilor din Pitești le voi păstra o frumoasă amintire pentru clipele de neuitat pe care le-am trăit, aici, împreună cu ***Maria Mirabela***.

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista ***Argeș***, Nr. 1, Pitești, martie 1982; ***Studii culturale***, Pitești, 2003,

p. 367 – 369. Atunci, la 23 decembrie 1981, împreună cu **Natalia Bodiul**, s-au aflat, la Pitești, Ion Popescu-Gopo, renumit cineast, precum și Eugen Doga, muzician din Republica Moldova. Ne-au oferit celebrul *Omuleț*, creionat de regizorul român, dar și discul cuprinzând *coloana muzicală* a filmului citat, realizat la *Electrecord*, București (1981). Ambele *daruri*, înnobilate cu dedicații personalizate, se adaugă *trofeelor* de această factură, existente, astăzi, în biblioteca semnatarului acestor interviuri. Bunăoară, compozitorul român de dincolo de Prut, Eugen Doga, a consemnat, pe coperta discului amintit, următoarele cuvinte: „*Pentru stimatul și foarte simpaticul, că îi conducător, Petre Popa, cu respect. Vă doresc multă sănătate și succese frumoase pe tărâmul culturii. Eugen Doga, Pitești, 23 decembrie 1981*”. Peste ani, autorul versurilor cântate în filmul *Maria Mirabela*, poetul român, Grigore Vieru, amintit mai sus, cetățean al Republicii Moldova, ne-a transmis, prin intermediul lui Florin Șandru, volumul său, *Curățirea fântânii* (1993), cu următoarea dedicație: „*Domnului profesor Petre Popa, de ziua nașterii sale, cu frățescă iubire și îndemnul de a curăți împreună Fântâna. Grigore Vieru, Pitești, 16 august 1994*”. Sâmbătă, 14 iulie 2012, actrița Medeea Marinescu, de la Teatrul Național București, care a interpretat, în filmul amintit, rolul *Mirabelei*, evoca, în cuvinte speciale, *gala cinematografică* de la Pitești, prezentată anterior. Conform informațiilor postate pe surse virtuale, **Natalia Bodiul** locuiește, acum, în Italia.

Ion BRĂNESCU
(România)

***PUTEAM SĂ FAC MAI MULTE, DAR NU SUNT
CONDUS DE LĂCOMIE***

După 1991, numele inginerului **Ion Brănescu**, devenit om de afaceri, este pronunțat, cotidian, în cercuri economice, sociale, culturale, sau mijloace *media*. Originar din localitatea musceleană Dâmbovicioara, având familie tradițională numeroasă, harnică, tenace și unită, pregătit *universitar* pentru domeniul *hidrotehnic*, decide, providențial, să se integreze , în 1990, sistemului comercial privat, activitate concurențială, dar profitabilă, remarcându-se, convingător, pe *scena* comunitară. Ales în Consiliul Camerei de Comerț și Industrie Argeș (miercuri, 8 mai 1991), inclusiv ca *arbitru* comercial (joi, 27 mai 1999), ajunge, pentru un timp, președintele instituției amintite, finalizând anumite proiecte, importante segmential. Principala investiție, realizată, până acum, de **Ion Brănescu**, rămâne Complexul *John*, din nordul municipiului Pitești, inaugurat, cu *fast*, după surse credibile, succesiv, joi, 15 mai 1997 și miercuri, 1 iulie 1998. Reper distinct în *panoplia* antrepozitelor și magazinelor acestui areal, majoritatea edificate

bugetar, anterior anului 1989, apoi, cumpărate de acționari, interlocutorul nostru se impune datorită *managementului* performant, atractiv, modern. Pasionat, existențialist, de filosofie, plus valoare, civilizația Chinei, mai nou, de stilul clădirilor *seculare*, deține, în centrul *urbei* Pitești, imobile *patrimoniale*, inscripționate adecvat. Din anumit punct de vedere, **Ion Brănescu** reprezintă *arhetipul* adaptării multor *profesioniști*, la oportunitățile vremurilor autohtone contemporane. Succesul, în cazul său, este onorant! Interviu următor probează asemenea opinie.

*

* *

- Domnule inginer, Ion Brănescu, atunci când am vizitat prima oară așezarea Dâmbovicioara (1960), ghidul peșterii, din comuna dumneavoastră natală, Ion Beldugan, ne-a recomandat să lăsăm deschise, pentru aerisire, ușile autobuzului, întrucât oamenii locului nu sustrag bunurile altora, iar obiectele găsite ajung la biserică, fiind strigate, duminica, după slujbă. Astăzi, în 2015, mai există aceste practici ancestrale?

- Am trăit copilăria în comuna Dâmbovicioara, satul Podu Dâmboviței, începând cu 22 august 1960, anul când dumneavoastră, domnule profesor, ați ajuns, ca turist, la Peștera Dâmbovicioara. Confirm spusele ghidului de atunci, al peșterii, Ion Beldugan! Eu nu am știut ce înseamnă să încui ușa la casă, până când nu am ajuns elev la liceu, în Pitești, unde îmi asiguram *vestiarul* cu lucruri personale folosind, inițial, un *lăcățel*, pe care, apoi, l-am înlocuit cu ditamai *lacătul*, după ce primul a fost spart de câteva ori. Casa

părintească stătea cu ușile larg deschise toata ziua și niciodată nu erau încuiate, nici noaptea, sau când plecam toți de acasă. În copilărie, nu am auzit de furturi sau de hoți. Singurul risc, în acea vreme, era dacă lăsași ușa deschisă la bucătărie, să intre pisica sau câinele și să *prăduiască* laptele, cârnații, ori șunca de pe afumătoare. Astăzi, după mai bine de o jumătate de secol, lucrurile s-au mai schimbat: toată lumea din sat încuie cu strășnicie ușile și ferestrele, pentru că au apărut *personaje-animal*, care, precum câinele sau pisica de pe vremuri, urmăresc să profite de încuietorile slabe, sau ușile descuiate. Nici biserica și slujitorii ei nu mai sunt ce-au fost cândva! Toate s-au schimbat, odată cu întreaga Lume.

- Splendida oază montană, Dâmbovicioara, este, așadar, adiacentă masivelor Piatra Craiului și Păpușa, are ieșire la Drumul Național Câmpulung-Brașov (Podu Dâmboviței), incluzând, totodată, satul răsfirat Ciocanu. Pentru un asemenea cadru natural, de excepție, rămâne valabilă zicala conform căreia banii se pot scoate și din piatră seacă? Ce amintiri, ale copilăriei dumneavoastră, se pliază pragmatismului de atare factură?

- Viața muntenilor a fost întotdeauna grea datorită lipsei resurselor, vicisitudinilor meteorologice, faptului că aici tot timpul ai de urcat o *pantă*, sau de coborât un *povârniș*. Eu numesc viața muntenilor: *arta de a trăi în pantă!*. Ei bine, pe lângă o grămadă de greutate și probleme specifice *viețuirii* la munte, există și două mari avantaje, care îi fac diferiți pe acești *pământeni* față de restul Lumii. Primul: splendoarea munților, reverberând, fiecăruia, mental, imagini deosebite, fapt

ce conduce spre a gândi frumos, toate anotimpurile etalând peisaje paradisiace, iar natura transmite, prin rezonanța energetică, forță, frumusețe, înțelepciune. Al doilea: lipsurile și viața grea îți pun mintea la contribuție, ceea ce face ca locuitorii munților să fie oameni deștepți, rezistenți, *descurcăreți*, gospodari, întreprinzători, curajoși, inovativi, cinstiți, onorabili. Revenind la zicala parafrazată prin întrebare, vă răspund că este adevărat: muntenii *fac bani din piatră seacă*, lucru ușor de văzut dacă privești casele cochete și gospodăriile îngrijite. Fără resurse, fără culturi agricole, cu ierni grele de patru-cinci luni pe an, ei reușesc să scoată bani din orice le ajunge pe mână, chiar din *piatră seacă*, cum se spune metaforic. Dar, mai consemnăm ceva: ei fac bani și din piatră, la propriu, care e prezentă în tot locul, fiind foarte importantă ca resursă directă, aliat și apărător, armă de autoapărare. Am să spun o scurtă întâmplare, legată de importanța pietrei ca aliat la necaz: eram copil și veneam pe ulicioară spre sat, când am fost atacat de o *namilă* de câine ciobănesc, iar piatra, luată instinctiv în mână și bine țintită spre animal, m-a scutit de o grămadă de *cârpeli*, necesare dacă aș fi fost *sfâșiat*. Conchid, spunând că metafora *piatră seacă*, dar care cuprinde și *piatra la propriu*, este soră bună cu munteanul!

- Opera polivalentă, Enciclopedia Argeșului și Mușcelului, patru tomuri, elaborată prin voluntariat intelectual, gândită și coordonată științific de noi (2008-2014), postată pe internet, informează cititorii că sunteți diplomat universitar în hidrotehnică, iar familia dumneavoastră tradițională etalează mai mulți specialiști pentru domenii existențialiste fundamentale. Cum explicați pregătirea valoroasă a

copiilor lui Nicolae Brănescu și ai soției sale, Cornelia, domiciliați la periferia marilor ispite cotidiene, derulată, majoritar, pe timpul vechiului regim guvernamental? În acele vremuri, cum spunem frecvent, se făcea carte?

- Pentru o mai bună înțelegere, am să fac o foarte scurtă prezentare a celor opt copii ai *țarului* Nicolae Brănescu (cum se autointitulează) și ai *nobilei* lui doamne, Cornelia (despre care spune că este o femeie fără egal): **Nicoleta**, pedagog-educator, directoarea unei școli speciale; **Ion**, subsemnatul, studii tehnice ingineresti, absolvent de Hidrotehnică, apoi, al studiilor diplomatice; **Cornelia**, ingineră, de asemenea, în domeniul hidrotehnic; **Nicolae**, medic primar, chirurg obstetrician, Spitalul *Polizu*, București; **Dorin**, inginer, mecanică automobile; **Daniel**, medic primar, chirurg ortoped, Spitalul de Urgență *Floreasca*, București; **Silvia**, specialistă în drept și economie; **Remus**, studii economice și de management. Părinții noștri ne-au educat prin muncă asiduă, credință, cultivarea valorilor morale universale, ne-au insuflat adevărul fundamental că, numai muncind mult și învățând foarte bine, avem șansa să *ajungem ceva în viață*, așa că toți am fost premianți la școlile din sat, unde am avut norocul de dascăli dedicați și *minunați*, care s-au ocupat cu maximă disponibilitate de noi, văzând interesul și înclinația pentru învățătură. Fiind primii la carte, am dat examene la cele mai bune licee și profile de învățământ, respectiv: pedagogic, sanitar, matematică-fizică. *Ne-am tras unul, pe altul!* Pe vremea când am urmat noi studiile, se învăța serios, selecția adevărată se făcea prin examene exigente, exista respect pentru valoarea autentică. Dar, mai era ceva: în școlile de toate gradele,

se făcea nu numai carte, ci și educație serioasă, pornind de la *embrionul* familial, pe care școala îl prelua și îl creștea, respectiv de la *cei șapte ani de acasă*. Vreau să fac o mărturisire, o confesiune de suflet: datorez tot ceea ce am realizat educației din familie și învățaturii acumulate în școlile pe care le-am urmat. Foarte important, în formarea mea ca bărbat, a fost stagiul militar, care, din păcate, acum, a fost scos de niște *indivizi* fără gândire profesionistă și patriotică.

- *La 30 de ani (1990), repudiați meseria tutelară, devenind... negustor. În contextul promovării generalizate a economiei de piață, activitatea anterioară se dovedea vulnerabilă, sau chiar falimentară? Ce rol au dobândit, ca suport propice viitoarelor dumneavoastră preocupări, intuiția, șansa, tenacitatea? Fiind în plină globalizare, considerați, prealabil, că vi se potrivește sensul proverbului arab: „Dacă există om fără pasiuni, acela nu este urmașul lui Adam!”.*

- La aceasta întrebare sunt de urmărit două aspecte. Primul, este legat de schimbarea pe care am făcut-o la sfârșitul anului 1989, chiar din primele zile ale Revoluției, când am decis să abandonez un serviciu sigur, un loc *călduț* la Direcția Apelor Argeș - Vede (unde aveam un scaun cu *șase picioare*, adică foarte stabil) și să mă aventurez spre o direcție necunoscută de mine în acel moment, adică spre *economia de piață*. Am mizat pe spiritul întreprinzător și dorința de a realiza mai mult decât nivelul pe care mi-l oferea poziția din acel moment. Deci, după ce mi-am luat *porția de libertate*, participând la acțiunile revoluționare din Pitești și București, m-am oprit, m-am recules, făcându-mi primele *strategii personale*, care

începeau cu ideea renunțării la vechile preocupări și dorința de a nu-mi mai *vinde* forța de muncă niciodată. Știam că pot să fac foarte multe lucruri, dar aveam nevoie de libertate de mișcare și de resurse, care nu se găseau la întreprinderea unde eram angajat. Am plecat fără regrete sau resentimente pe un drum anevoios, dar nou, eram înarmat cu virtuțile învingătorului: rezistența la orice greutate, hotărâre și determinare maximă, mândrie constructivă, capacitate de muncă *nenormată* și până la epuizare, dorința de a urca pe scara valorilor sociale, spirit întreprinzător dezvoltat. Știam adevărul universal, acela că, dacă ai bani, poți rezolva 90% din probleme, așadar, am înțeles *să fac bani*, nu carieră profesională într-un domeniu sau altul. Vă mărturisesc sincer, varianta funcționează foarte bine, chiar dacă a trebuit să schimb multe domenii de activitate, multe tipuri de *business* (de la comerț și intermediari, la producția de bunuri, apoi, construcțiile și exploatarea acestora, importuri și exporturi). A doua parte a întrebării, legată de proverbul arab, cu trimitere la pasiuni, aș răspunde invocând un alt spirit liber: „*Sunt om și nimic din ceea ce este omenesc, nu-mi este necunoscut!*”. Pasiunile rămân apanajul umanului și motorul progresului, al evoluției ambițioase, în general. Am avut și am pasiuni, dar toate se adaptează vârstei, statutului social, imaginii publice, așa că, pe parcursul vieții, a trebuit să le tot *reprim*. Am oprit și cultivat pasiunile constructive și benefice, nu am picat în *capcane* de niciun fel, pentru că, în tot ce am făcut și fac, am fost însoțit, permanent, de simțământul datoriei și al onoarei.

- Joi, 4 aprilie 1996, când v-am cunoscut, am notificat, pentru eventuala reeditare a Istoriei

municipiului Pitești, autori, Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu (București, 1988), câte ceva despre SC John SRL (Bulevardul Republicii, Nr. 110): anul înființării (1990); profilul (servicii, producție, comerț, construcții); funcționalitate individualizată (1993); angajați (26); suprafață (400 m²); colaborări externe (Canada, Germania, Italia). Este corect? Cum a demarat, efectiv, afacerea? În ceea ce ne privește, considerăm că sunteți un arhetip al adaptării la noile provocări autohtone postdecembriste!

- Este un proverb chinezesc, care spune cam așa: „Nu cei mai înțelepți și nici cei mai viteji vor câștiga războiul, ci cei care se adaptează!”. Eu m-am adaptat pe mine, dar și afacerea pornită în 1990, la noile situații ori provocări, și asta tot timpul. Așa am rezistat, rămânând în piață. Dacă în 1993, aveam 26 de angajați și gestionam 400 m², acum, în 2015, firmele înființate au peste 100 de angajați și gestionează aproximativ 20 000 m² de construcții diverse. Aș fi putut realiza mai mult, dar nefiind condus de lăcomie, am făcut totul natural, fără să forțez și să intru în combinații periculoase. Istoria demarării proiectului denumit, convențional, Complexul Comercial John, este sinceră iar, astăzi, în 2015, una peste alta, pot concluziona că am reușit să schimb *harta* zonei nordice a municipiului Pitești, cuprinsă între Bulevardul Nicolae Bălcescu, străzile George Coșbuc și Găvana. Totodată, am construit în București, Constanța, Călinești, Câmpulung, Podu Dâmboviței, adăugând continuu câte ceva. Cum am câștigat ceva bani, imediat *i-am pus la lucru!* Mie îmi plac banii, care *muncesc pentru mine și afacerile mele*. Nu sunt atras de teaurizare, îmi convine să nu am lichidități, pentru că așa rămân activ.

Așadar, pasiunea mea cea mai mare este să construiesc, să renovez, să extind!

- Traseul parcurs până la mediatizatul Complex John, din nordul municipiului Pitești, a fost presărat numai cu... flori? Detaliați: ce caracteristici oferă acest punct de atracție; din care surse investiționale este realizat; când s-a inaugurat; dacă vadul și câștigurile sunt reconfortante. Cum vă poziționați pe grila celor mai performanți întreprinzători din Cetate? Perspectival, se preconizează deschiderea afacerilor dumneavoastră spre activități productive sau bancare?

- Nu a fost ușor și nu este ușor, dacă era simplu și drumul *presărat cu flori*, atunci toată lumea făcea ceea ce am făcut eu, trebuie să te pricepi, să îți placă, să fii bun gospodar, să atragi resurse financiare și să reinvestești, chiar să iei credite atunci când este nevoie, concis, să ai tăria de a investi totul și răbdarea de a aștepta roadele aduse, din nou, în *ecuația* dezvoltării. Referitor la felul în care am realizat zona comercială *John*, îl parafrazez pe președintele României, Klaus Iohannis: *pas cu pas, metru cu metru!* Deranjat prin faptul că, după patru luni de lucru, pentru altă societate comercială, profilată pe închiriat spații, pentru comerț *en-gross* și *en-detail*, nu am primit sumele prestabilite, mi-am zis că nu este posibil să fiu înșelat, în mod *barbar*, de persoane pe care le simțeam inferioare din mai multe puncte de vedere. Am pornit prima construcție cu gândul la o *revanșă* pentru situația suportată. Așa mi-a venit ideea și am început propria investiție, apelând la toate resursele mele financiare, dar și la credite bancare. Întâmplarea este de prin 1994.

Lucrarea gândită se va continua și pentru generațiile următoare. Fiul meu, Valeriu Brănescu, va continua proiectul, sper, la nivelul timpurilor ce vor veni. Complexul *John* oferă un comerț special, regăsit în toate țările cu economie liberă, caracteristic fiind faptul că *autorii comerciali* sau, mai bine spus, cei care fac negoț sunt mici întreprinzători, își gestionează singuri afacerea, oferind, constant, diversitate în *materie* de produse comercializate. Ca loc în *panoplia* activităților specializate, zona comercială *John* se află între conceptul de *bazar* și cel de *galerie*, satisface, corect și onest, solicitările cumpărătorilor din categoria medie și cu posibilități financiare moderate. Personal, sunt foarte mulțumit pentru faptul că stimulăm preocupările micilor comercianți, care nu au potențialul funcționării în *malluri* sau spații scumpe și pretențioase, venind, totodată, spre cumpărătorii preocupați de felul cum își cheltuiesc banii. Răspundem, așadar, *cerințelor populare!* Au trecut 20 de ani de funcționare, sincer, nu mai știu, acum, data precisă când s-a inaugurat primul complex, oricum, a fost o mare sărbătoare pentru familia noastră și comercianți, au participat oficialitățile vremii, mulți cetățeni ai orașului sau din împrejurimi, prieteni și dușmani. În general, nu sunt adeptul punctării exacte a datelor când se lansează diverse evenimente, chiar dacă au importanță majoră pentru viața mea. Energia și capacitatea sunt îndreptate, prevalent, asupra realizării proiectelor, iar finalizarea sau lansarea devin, pentru mine, istorie nedată. Legat de poziția ocupată în *grila* performanței întreprinzătorilor din *Cetatea* noastră, pot spune, cu certitudine, că sunt mulțumit în *pielea mea* și nu doresc, sub nici o formă, poziția altui confrate. Am multe idei importante în conservare, dar aștept *limpezirea apelor*, depășirea consecințelor crizei economice, finalizarea

studiilor superioare de fiul meu, pentru a se dedica, efectiv, preocupărilor dezvoltatoare.

- *Fără îndoială, realizarea propriilor dumneavoastră obiective economice a presupus, din partea familiei, prietenilor, asociaților, celorlalți parteneri de afaceri, dar, mai ales, personal, eforturi pe măsură, interpretând, simbolic, valabilitatea aserțiunii filosofului Voltaire: „Munca scutește pe om de trei mari rele – plictiseala, viciul, sărăcia”. Cum îi puteți explica, mental, marelui gânditor francez, că are dreptate?*

- Voltaire, unul dintre cei mai de seamă gânditori și filosofi moderni! Am o mare pasiune pentru opera lui și felul tranșant, sincer și corect, în care a tratat problemele cele mai delicate și sensibile ale Omenirii, și pot exemplifica, aici, chestiunile legate de religie, cler, credincioși. Îi dau dreptate 100% atunci când vorbește despre virtuțile muncii și pot completa, păstrând respectul cuvenit, prin aprecierea că munca oferă Omului tot ceea ce este mai bun: stabilitate, siguranță, confort, plăcere, bucurie, împlinire, comunicare, camaraderie, starea de onorabilitate, resurse financiare și, implicit, materiale, protecție. Iar, în finalul *carierii*, pensia de bătrânețe. Munca te face să ai un rost și o logică în *matematica* existenței.

- *Un personaj important, derobând, concret, numele dumneavoastră, se mulează, fără echivoc, normelor civice lucrative. Principial, cuvintele lui Napoleon I rămân valabile perpetuu: „Mulți oameni, ca și cifrele, capătă valoare numai prin poziția lor”. Starea de fapt determină să vă referiți, așadar, la:*

opțiunile partinice personale; funcțiile de conducere exercitate în forurile publice; etapele acestor mandate; realizările distincte ale perioadelor respective, demne să fie consemnate succesoral.

- Napoleon demonstrează dreptatea gândirii și faptelor sale prin înfăptuirile carierei de *lider*, mare conducător, vizionar, argumentele fiind realizările unice, care au înnobilit Franța cu titlu de Imperiu, iar poporul francez beneficiază, secular, de pe urma drumului croit de acest personaj, unic în felul său. Este cert faptul că *muritorii*, având calități superioare, ajunse într-o ipostază favorabilă, din care să poată acționa la nivelul valorii pe care o dețin, determină schimbări în jurul lor, *cercul de influențare* putând să-și extindă raza foarte mult. Avem suficiente exemple în istorie și contemporane nouă! De aici, vorba înțeleaptă a românilor, care spune așa: *Omul sfințește locul!*. Cu atât mai mult, dacă acesta este *instalat* într-o funcție adecvată. Din punct de vedere al opțiunilor politice personale, sunt *liberal* în adevăratul sens al doctrinei, *democrat*, dar condiționez selectarea riguroasă a candidaților, inclinat, uneori, către *social*, protecție temporară și tranzitorie. După părerea mea, *formula* democrației votului majoritar este distructivă și va conduce, inevitabil, la diminuarea structurilor care o aplică. Întotdeauna, se găsesc indivizi fără valoare, care pot deveni majoritari, dictând mersul societății către zona lor de interes și a celor apropiați. Susțin *meritocrația* și cultivarea valorilor autentice în toate *palierele* politice, administrative, economice, sociale. În legătură cu demnitățile publice, ocupate *pasager*, am făcut-o onorific, fără să fiu angajat, *înregimentat*, remunerat, promovând, astfel, *voluntariatul*. Activitatea a presupus, predilect, structurile mediului de afaceri,

patronatelor, asociațiile profesionale. Cel mai mult timp a durat conlucrarea cu Camera de Comerț și Industrie Argeș, devenind membru în Colegiul de Conducere, din 1993, până astăzi. Vreme de două mandate, am fost președinte, așadar, șapte ani. După 2014, sunt vicepreședinte al Camerei, tot voluntar, fără interese materiale. Nu pot prezenta, în detaliu, realizările din aceste etape, pentru a nu se considera că vreau să-mi aduc laude, dar, oricum, susțin cu mândrie, ideea *misiunii îndeplinite*, exercitate pentru interesul celor pe care i-am reprezentat.

- În ultima vreme, o parte a locuitorilor Argeșului, cu deosebire piteștenii, sunt bulversați datorită audierii, reținerii, acuzării, cercetării, judecării, condamnării unor lideri, sau altor reprezentanți ai județului și municipiului nostru. După opinia dumneavoastră, care este motivația cauzală a intrării acestor notabilități în malaxorul justiției? De-a lungul timpului, ați avut intersecții cu instituțiile Ministerului Public? Responsabilitatea patronului fondator, John/Puiu Brănescu, dar și onoarea, emană, deseori, frisoane?

- Societatea românească trece printr-o evoluție specială, în sensul că așteaptă dreptatea de mulți ani! Lumea știa și vedea că se *fură politic*, că se *sifonează* bani din bugetele locale, sau centrale, că se fac *complicități* între cercurile ajunse la putere și firme agreeate sau înființate, special, pentru a sustrage banii statului. Țara noastră a ajuns să fie sufocată de corupție. Argeșul și Piteștiul trec prin aceleași *emoții*, poate ceva mai accentuate, din cauza faptului că, aici, s-au finalizat câteva dosare complicate, ajungându-se la condamnări

definitive, deosebit de drastice. Nu intru în detalii, dar am să evoc două proverbe de la noi, de la munte, care mi se par potrivite cu acest context: *fără foc nu iese niciodată fum; iar altul: lăcomia strică omenia!*. Unii politicieni au întrecut orice limită a lăcomiei, au crezut că sunt nemuritori și nimeni nu-i va trage la răspundere. Nu fac trimiteri la cineva anume, invocăm valabilitatea principiului, care cuprinde, în speța Argeșului, cazuri particulare. Am avut contact, în acest sfert de veac, cu oficiali ai tuturor instituțiilor și autorităților publice locale, dar fără probleme spinoase în afara celor normale, specifice situațiilor date. Iar aceasta, din mai multe motive: nu lucrez cu bani publici, am avut permanent asistență juridică de specialitate, caut să fiu cât mai corect, să respect condițiile impuse pentru profilul afacerilor mele. În general, nu cultiv emoțiile, dar sunt pregătit pentru orice fel de *confruntare*, vorba poetului: „*Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război!*”. Din nou beneficiaz de avantajul muntenilor: după ce te întâlnești cu urși, haite de lupi, turme de mistreți înfomețați (iar eu am trecut de multe ori prin astfel de situații), cum să te mai temi de oameni, ce te mai poate speria, pentru ce să mai ai emoții? Sau, altfel spus, după ce ai muncit luni întregi la pădure, în condiții *medievale*, printre cai și boi de povară, între munți de bușteni și povârnișuri de piatră, ce te mai poate impresiona când ești între oameni? Răspunsul meu este simplu: nimic nu mă mai poate impresiona în materie de indivizi, rămân imun! Totuși, sunt emoționat și devin sentimental atunci când este vorba de necazurile oamenilor, de nedreptate, de tragedii și drame, dar, cel mai mult, mă emoționează măreția naturii, copleșitoare și dominantă.

- Ca președinte al Filialei Asociației de Prietenie România-China, constatăm, cu bucurie, din partea dumneavoastră, dar și a fiului dumneavoastră, Valeriu Brănescu, interesul pentru cunoașterea succeselor mondiale înregistrate de Țara Marelui Orient, special după aplicarea strategiei deschiderii spre Lume (1978). Recent, am făcut publică această pasiune geo-economică, în volumul nostru, China. Sensuri istorice (p. 20, 21, 292, 307). Motivați, gradual, direcționarea sentimentelor față de arealul condus din metropola Beijing.

- Povestea legată de atașamentul nostru față de China a început încă de la prima călătorie, în urmă cu zece ani, când am descoperit unul dintre cele mai frumoase popoare, privit din perspectiva seriozității în muncă, respectului față de valorile autentice și ale familiei, venerării străbunilor, inovației, implicării sociale. Am descoperit cea mai mare și unită *familie umană din Lume*, simțind o atracție specială pentru tot ceea ce se întâmplă în viața acestei mirifice țări. Bineînțeles, după prima experiență trăită în China, au urmat mai multe călătorii, împreună cu familia și prietenii apropiați, primele contacte și experiențe de afaceri, care au consolidat noua relație cu Extremul Orient. Fiul meu a decis, singur, că este important, pentru el, să învețe limba chineză! Ca urmare, i-am găsit un profesor deosebit, care să-l inițieze, cunoscuta profesoară Olga Halibei, din Pitești, și iată rezultatul: în acest an, va absolvi cursurile prestigioasei Universități din Guangzhou, cursuri desfășurate în limba chineză, specialitatea *Business și Diplomatie*. Faptul că Valeriu a optat să facă studiile superioare în China, i-a permis, nemijlocit, cunoașterea culturii, obiceiurilor, vieții

sociale și economice ale acestei națiuni, iar apropierea de tot ceea ce exprimă Marele popor și Țara lui, rămâne fără echivoc. Pentru noi, acum, China reprezintă *a doua casă* și *prima destinație* externă pentru business și turism. Suntem fericiți și încântați că am descoperit această parte a Lumii, care ne-a ajutat să vedem lucrurile la adevărata lor dimensiune, nu limitat, din lipsă de informație și cunoaștere. Am prezis, de la prima vizită, că statul chinez va deveni cea mai mare putere mondială, pentru că deține bunul cel mai de preț, resursa umană de calitate. Iar astăzi, după zece ani, *predicția* este confirmată de realitate! Dinamica unică a dezvoltării, în toate planurile, a fost posibilă datorită responsabilității și patriotismului liderilor politici, care au avut viziunea gestionării traseului dezvoltării și emancipării Chinei, în ansamblu, favorizând, astfel, unitatea și mobilizarea locuitorilor către câștigarea competiției mondiale. Pentru mine și fiul meu, China este o adevărată școală, deoarece, acolo, tot timpul ai de văzut și învățat lucruri care nu există și nu se produc nicăieri în altă parte. De aici, o concluzie personală: *cine nu a văzut China, nu a văzut nimic, chiar dacă a văzut tot restul Lumii!*

- Vă face plăcere să subscrieți filantropic, sau prin sponsorizări legale, în cauze nobile? Probabil, da! La Pitești se discută, insistent, despre oportunitatea ridicării Monumentului reprezentativ al eroilor (cel aflat, acum, pe strada Crinului fiind dedicat, exclusiv, Războiului Independenței) și reeditarea Cărtii eroilor din Argeș – Muscel, apărută în etapa inaugurării Memorialului Mateiaș (1984). Dacă trecem la fapte, se poate conta, moral și material pe exprimarea sentimentelor dumneavoastră patriotice? Apetența colegială, a celorlalți oameni de afaceri, devine credibilă?

- În legătură cu simțămintele filantropice, legate de momentele sau proiectele care cinstesc eroii neamului și istoria națională, vă rog să contați pe mine, oricând va fi nevoie. Sigur, o să susțin material și moral atât cât am să pot evenimentele și lucrările care au ținta susmenționată. În legătură cu poziția celorlalți oameni de afaceri, față de asemenea cauze publice, sunt convins că vom găsi *inimi de români adevărați*, care să dovedească, prin fapte, patriotismul lor.

- Pentru finalul convorbirii noastre respectând adevărul milenar că Pământul este rotund, revenind la obârșia dumneavoastră, rugându-vă să developeți, selectiv, realizările, ori proiectele, care propulsează, în favoarea viitorului, la Dâmbovicioara, renumele și faptele familiei Brănescu.

- După ce cutreieri Lumea în lung și în lat, iar eu am făcut acest lucru din plin, *călcând* toate continentele și botezându-mă în marile oceane și mari ale Planetei noastre, după ce treci prin toate experiențele ce pot fi oferite și acceptate în direcția cunoașterii și emancipării, *obosit de drum lung și de activitate*, gândul și pașii te readuc la origine, la rădăcină, la locul în care te-ai născut. Din fericire pentru familia Brănescu, privilegiată de a vedea lumina vieții în cel mai frumos loc de pe Pământ, fără să exagerez, în satul Podu Dâmboviței, legătura cu acest *Paradis terestru* a rămas permanentă și definitivă, deși toți frații am plecat, de aici, odată cu admiterea la liceu, stabilindu-ne la Pitești sau București. Moralitatea apropierei constante de izvoarele Dâmboviței a fost întărită, înzecit, de faptul că iubiții noștri părinți trăiesc singuri în casa tradițională, după ce toți *puii* lor și-au luat zborul, ajungând departe de satul lor natal. De

câte ori ies în curte cu treburi, bunii noștri părinți aruncă privirea spre poartă, cu gândul că apare vreun copil, ajuns acolo unde este, și văzând că nu este nimeni la poartă, se uită pe drum și apoi spre *Posada*, sperând să vadă o mașină cunoscută. Noi toți știm asta, drept pentru care ne facem drum, cât mai des, să-i vizităm. Aș vrea să vă spun că toți din familia Brănescu sunt oameni sentimentali, care iubesc necondiționat tot ce este legat de parcursul pe care l-au avut de la plecarea din sat, tot traseul urmat și returul la Podu Dâmboviței. Personal, trăiesc aceleași emoții unice de fiecare dată când, traversând *Posada*, dinspre Rucăr, spre Bran, aștept cu sufletul la gură să văd iubitul meu sat natal, apărând dintr-o dată în depresiunea care unește râurile Dâmbovița, Dâmbovicioara, Valea Cheii. Apoi, privirea caută și fixează casa părintească, situată pe celălalt versant, bătăile inimii și răsuflarea intră în rezonanță cu zona, redevin fiul *munților*, sălbaticul și liberul *Puiu al Nelii lui Nicu al lui Dobre* (așa cum mi se spunea în copilărie). Am visat la mai multe proiecte legate de zonă, dar acum există o mică problemă legată de momentul când o să demarăm, concret, împreună cu frații mei, deoarece mai avem multe de făcut pentru consolidarea pozițiilor în Pitești și București. Sigur, va veni timpul când o să realizez ceva emblematic, amintind de *Neamul Brăneștilor!*

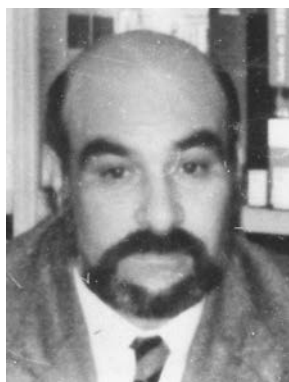
*
* *

Textul se publică în premieră. Intermediari, Constantin Vărășcanu și Ion Marius Motreanu (istorici).

○○○●○○○

Paolo CILONA
(Italia)

***POLITICA PACIFISTĂ PROMOVATĂ DE
ROMÂNIA REPREZINTĂ UN MODEL DE
ACȚIUNE CONSTRUCTIVĂ INTERNAȚIONALĂ***

După cum ne reamintim, Centrul pentru Programarea Acțiunilor Sociale Agrigento (Italia) a conferit președintelui României, Nicolae Ceaușescu, sâmbătă, 1 decembrie 1984, Premiul special *Telamone pentru Pace*. Despre recunoașterea preocupărilor conducătorului țării noastre, *de atunci*, referitoare la promovarea conlucrărilor pașnice internaționale, am dialogat, miercuri, 6 februarie 1985, la Agrigento, renumit centru urban al Siciliei, cu dr. **Paolo CILONA**, inițiatorul *forului* care acordă, anual, asemenea distincții. Vizita în provincia amintită s-a datorat invitației de participare, împreună cu Ansamblul folcloric *Dorul* din Pitești, la festivalul *Migdalul în Floare*, Agrigento, 3-10 februarie 1985. Răspunsurile militantului sicilian dr. **Paolo CILONA** motivează conținutul paragrafelor următoare, completate cu autograful transmis revistei *Arges*. Translator, atașat oficial, pentru limba italiană, Corneliu Lamba.

*

* *

- Încă de la început, stimate domnule dr. Paolo Cilona, doresc să vă mulțumesc întrucât am constatat, cu deosebită bucurie, faptul că, dumneavoastră nutriți sentimente de aleasă stimă și prețuire pentru România.

- Între Italia și România există, așa cum se știe, afinități de îndelungată tradiție, care, în contemporaneitate, mai ales acum, la interferența unor noi secole și milenii, se exprimă printr-o paletă diversificată de relații și acțiuni politice, culturale, economice, științifice, având la bază respectul reciproc. În ceea ce mă privește, sunt plăcut impresionat pentru evoluția rapidă a industriei țării dumneavoastră în perioada postbelică, de marele prestigiu pe care România l-a cunoscut, în ultimele decenii, pe plan extern. Pasionându-mă urmărirea, să zicem așa, de la distanță, a activității unor personalități care s-au remarcat în viața politică internațională, am ajuns la concluzia că importante succese ale românilor sunt datorate, în mod hotărâtor, de felul în care președintele Nicolae Ceaușescu a orientat evoluția politicii generale a țării, cunoscută și apreciată favorabil în cele mai diverse zone ale lumii. Ca urmare a unor asemenea considerente, Centrul nostru, având sediul la Agrigento, a acordat, la sfârșitul anului trecut, 1984, în unanimitate, Premiul special *Telamone pentru Pace* președintelui Republicii Socialiste România.

- Principalele mijloace autohtone de informare au prezentat, generos, festivitatea din pitorescul oraș sicilian Agrigento, în cadrul căreia, președintele

Nicolae Ceaușescu a primit Premiul special Telamone. Folosind acest context, vă rugăm să ne spuneți când, și cu ce scop, s-a înființat Centrul pentru Programarea Acțiunilor Sociale, al cărui președinte sunteți.

- Organizația, având sediul în Agrigento, s-a înființat, din inițiativa noastră, relativ recent (1976). Este expresia dorinței personale, sincere, aceea de a contribui la promovarea ideilor și faptelor nobile, care să faciliteze, în general, îmbunătățirea *condiției umane*, distinct prin asigurarea păcii. Inițial, Centrul și-a propus să atragă atenția asupra unor fenomene *ecologice* de mai mare cuprindere. În concepția noastră, a vorbi, astăzi, despre *ecologie*, nu presupune să ne referim, exclusiv, la *protecția mediului*, ca acțiune *naturalistă*, ci să abordăm problematica Omului, condițiile create acestuia pentru a se bucura de viață, natură, istorie, civilizație, conferindu-i, concomitent, posibilitatea manifestării personalității individuale, privind contribuția nemijlocită la îmbogățirea zestrei materiale și spirituale a umanității. Ca urmare, în primii ani de activitate, Centrul pentru Programarea Acțiunilor Sociale Agrigento a militat, frecvent, pentru încadrarea tinerilor în muncă și consolidarea familiilor, urmărind, constant, salvarea unor monumente istorice, evitarea poluării litoralului mediteranean. Treptat, ne-am extins atenția asupra conținutului creațiilor din domeniile științei, artei și culturii italiene, care promovează ideile nobile ale conlucrării internaționale pacifiste. În acest mod, acordăm *premiu anuale* unor oameni de valoare favorabili, prin operele elaborate, contribuției la susținerea proiectelor vitale contemporane. Simbolic, însemnul aprecierilor noastre a fost numit Premiul

Telamone, preluând de la vechii greci și romani, sensul misiunii legendarilor susținători ai templelor. *Telamonii* sunt, pentru noi, expresia angajării eforturilor spre binele și prosperitatea *pământenilor*. Instituit în 1976, premiul a fost atribuit, preponderent, unor cunoscute figuri peninsulare, atașate, complementar, *binelui social*. Amintim nume precum: Ignazio Buttitta (scriitor), Renato Gutuso (pictor), Emilio Greco (sculptor), Petro Ingrao (jurist), Antonio Zichichi (fizician), Leonardo Sciascia (scriitor), Giuseppe Gabrielli (cadru didactic).

- Dar, Premiul special *Telamone pentru Pace cum s-a inițiat?*

- Îngrijorați pentru cursa aberantă a înarmărilor, dar stimulați de amploarea manifestărilor populare, antirăzboinice, desfășurate în tot mai multe țări ale Lumii, am hotărât, distinct, statuarea acestui premiu (1980) spre a fi decernat politicienilor importanți, care promovează, faptic, ideile colaborării și înțelegerii între națiuni sau zone geografice. Printre cei ce au obținut Premiul special *Telamone pentru Pace* amintesc demnitarii: Anwar el-Sadat (președintele Egiptului), Dom Mintoff (premierul Maltei), Sandro Pertini (președintele Italiei), iar, în 1984, am avut marea onoare să-l acordăm președintelui țării dumneavoastră.

- Decernarea acestui nobil înseamnă, din partea Centrului pentru Programarea Acțiunilor Sociale Agrigento, președintelui României are, desigur, multiple motivații.

- Conducerea Centrului îl consideră pe liderul României un exemplu de sinceritate și stabilitate în politica zilelor noastre. Urmărim, cu admirație,

diversitatea acțiunilor dedicate colaborării eficiente, inițiate de președintele Nicolae Ceaușescu, devenite, după opinia noastră, modelul consecvenței internaționalismului constructiv. Considerăm activitatea sa multilaterală ca fiind *puntea de legătură* favorabilă realizării deciziilor privind desființarea, concomitent, a blocurilor militare, oriunde s-ar afla, ceea ce va statornici o mai mare încredere între națiuni. Președintele României a dobândit Premiul special *Telamone pentru Pace* și ca expresie a faptului că, în toate întâlnirile cu propriul popor, sau primind numeroase delegații străine, care ajung la București, ori pe timpul vizitelor din țările Lumii, în toate discursurile sale, este prezentă ampla expunere a realităților acestor decenii, pronunțându-se, cu claritate, pentru salvagardarea păcii. Iar ca urmare, pentru prima oară într-o țară socialistă, din Estul Europei, s-a defilat și s-a demonstrat, pe străzi, în favoarea păcii, împotriva amplasării rachetelor nucleare, pentru dezarmarea generală. Am semnat, ca președinte al Centrului pentru Programarea Acțiunilor Sociale Agrigento, documentele Premiului special *Telamone*, acordat președintelui Nicolae Ceaușescu, având certitudinea că recunoaștem, acestei personalități contemporane, virtuțile proprii unui om care își dedică viața și activitatea celei mai nobile cauze a contemporaneității. Presa siciliană a susținut, cu deosebit respect, opțiunea Comitetului de conducere al Centrului nostru, datată, 18 octombrie 1984. Apoi, la festivitatea organizată, sâmbătă, 1 decembrie 1984, în principala sală de conferințe din Agrigento, au participat oficiali reprezentând localitatea, regiunea și provincia, diplomați ai Ambasadei României la Roma, precum și un numeros public. Ziarul *La Sicilia*, din 19 octombrie

1984, sub titlul *Il Telamone per la pace al presidente Ceaușescu*, a prezentat hotărârea unanimă a conducerii Centrului pentru Programarea Acțiunilor Sociale Agrigento referitoare la acordarea Premiului special „președintelui Republicii Socialiste România, care desfășoară o pregnantă și deosebită activitate favorabilă destinderii dintre Est și Vest, păcii în lume”. La 25 noiembrie 1984, *Giornale di Agrigento* aducea la cunoștința cititorilor, printr-un articol amplu, purtând titlul *Ili premio Telamone per la pace a Ceaușescu*, faptul că, apropiata ceremonie de decernare a distincțiilor, pentru 1984, va avea loc, sâmbătă, 1 decembrie 1984, în *Sala Congreselor* de la *Jolly Hotel*, edificat recent. După festivitate, presa, radioul și televiziunea au continuat să prezinte, în texte și emisiuni speciale, motivația majoră referitoare la faptul că președintele României a primit Premiul special *Telamone pentru Pace*. Așa, de exemplu, publicația *Cronica siciliană*, din 4 decembrie 1984 aprecia: „Președintele României, Nicolae Ceaușescu, are o activitate deosebită în favoarea păcii, a destinderii dintre state și popoare, este o port-voce în opera de mediere pașnică dintre Est și Vest”. La 5 decembrie 1984 s-a publicat, în *Giornale di Agrigento*, sub titlul *Dopo il premio Ceaușescu*, un cuprinzător articol referitor la organizarea, în biblioteca orașului, a expoziției de carte românească, precum și la faptul că, aceste lucrări, printre care s-a aflat *Opera* președintelui țării dumneavoastră, au fost donate Centrului pentru Programarea Acțiunilor Sociale. În ziua următoare, 6 decembrie 1984, ziarul *La Sicilia* a revenit cu un comentariu tematic, referitor la ceremonia decernării premiilor *Telamone*, precizând: „*Il riconoscento è andato per la pace al presidente rumene Ceaușescu*”. Numărul din 7 decembrie 1984, editat de același ziar, a

comentat, sub titlul *Ceaușescu ricambia il premio Telamone*, că, în cele o sută de cărți, donate Bibliotecii Agrigento, se află „mai multe opere foarte importante ale președintelui României”. Doresc, totodată, să relev inițiativa Centrului nostru de a elabora, cu ocazia ediției IX pentru acordării premiilor *Telamone*, din 1 decembrie 1984, un buletin informativ, *L'eco*, în paginile căruia am expus, pe larg, sub titlul *Speciale premi Telamone 1984. Telamone per la pace a Nicolae Ceaușescu*, biografia și activitatea, deosebit de laborioasă, a președintelui statului român. Iată, așadar, câteva detalii despre modul cum s-a hotărât și am decernat, la Agrigento, în sudul veșnic însorit al Siciliei, pentru conducătorul unei națiuni prietene, Premiul special *Telamone*, ca simbol al prețuirii de care se bucură preocupările sale luminoase, pline de speranțe în triumful rațiunii și păcii mondiale.

- Cred că vă dați seama, stimate dr. Paolo Cilona, de vibrația noastră patriotică, încercată, aici, la Agrigento, deci la mii de kilometri de țară, unde dumneavoastră relațați despre președintele României și evenimentul omagial amintit!

- Pentru mine a fost și va rămâne, constant, o mare bucurie să vorbesc, sau să scriu, despre țara dumneavoastră, cu toate că, încă, nu am vizitat-o. Am studiat însă istoria poporului român. Cred că voi face, cât de curând, cunoștință directă cu oameni și înfăptuiri ale României. De altfel, la întâlnirea cu delegații Ambasadei, diplomații Ion Constantinescu și Vasile Ciucă, prezenți, aici, cu ocazia decernării Premiului special *Telamone pentru Pace* președintelui Nicolae Ceaușescu, m-am arătat interesat ca, între Agrigento și

un oraș din România, să se statornicească relații directe de colaborare culturală. Din această convorbire cu dumneavoastră, am aflat că veniți dintr-o importantă localitate a județului Argeș, apropiat metropolei București, respectiv municipiul Pitești, despre care am câteva cunoștințe, acumulate în timpul documentării privind festivalul la care participați. Totodată, din *Albumul omagial* oferit, pentru care vă mulțumesc, intitulat *Președintele României Socialiste Nicolae Ceaușescu și Argeșul*, am desprins concluzia că aveți mari realizări, datorate, în primul rând, atenției de care vă bucurați permanent, din partea conducătorului țării, apropiat zonei și prin faptul că a fost *parlamentar de Pitești* aproape două decenii (1952-1969). În aceste zile, s-a creat excelentul prilej să cunoaștem un extraordinar mod de exprimare a spiritualității românești, datorată prestațiilor Ansamblului folcloric *Dorul*, din Pitești, prezent la Festivalul competițional *Migdalul în Floare*. Există acum, deci, câteva noi puncte speciale de sprijin pentru a ne exprima public dorința ca orașului Agrigento să i se ofere posibilitatea stabilirii unor relații culturale preferențiale cu municipiul Pitești, care, prin cetățenii prezenți aici ca artiști amatori, ne-a convins că este un centru important al României.

- Pe parcursul acestor prime zile ale concursului amintit, v-am întâlnit în aproape toate locurile unde se desfășoară spectacole, defilări, animații, parade ale costumelor. Ce părere aveți despre ținuta scenică a reprezentanților României la actuala ediție a festivalului dumneavoastră?

- Prezența noastră la aceste activități nu este întâmplătoare! Conduc o importantă agenție de turism, iar la noi, în Sicilia, *turismul este o adevărată industrie*.

Totodată, pe lângă obligațiile manageriale conexe Festivalului, am dorit să vedem, succesiv, în diferite ipostaze, Ansamblul *Dorul*, întrucât mi se pare că este cel mai bun dintre formațiile străine venite, anul acesta, la Agrigento. Ca urmare, nutrim convingerea că veți obține importante premii și aprecieri. Constituiți o *echipă* de mare vigoare și rafinament, cu dansatori talentați și instrumentiști virtuoși, iar costumele sunt foarte frumoase. Ansamblul *Dorul* are, probabil, experiență internațională îndelungată, multe spectacole prezentate și premii câștigate, deoarece, numai așa explicăm adaptarea *operativă* la probele competiționale, specifice Festivalului nostru. Cu deosebită bucurie, remarcăm, special, dorința membrilor ansamblului să viziteze cât mai multe obiective turistice. Au ținută și comportare civică remarcabile, sunt prietenoși, uniți, generoși, preocupați permanent de calitatea spectacolelor. Sperăm să fie apreciați atât de spectatori, cât, mai ales, prin calificativele juriului internațional. Cert, în anii viitori, datorită acestor calități, Ansamblul *Dorul*, din Pitești, va reveni la Agrigento, ca invitat de onoare al Festivalului-concurs *Migdalul în Floare*. Așadar, vom avea posibilitatea să ne reîntâlnim, exprimând aceleași sentimente prietenești, aici, la Agrigento!

- *Sau poate în România!*

- Aștept cu mare plăcere să vizitez România, probabil și municipiul Pitești. Acum, datorită dumneavoastră, există repere credibile favorizante conlucrării externe benefice, luând, ca suport, inclusiv apropierea culturală a reședințelor Agrigento și Pitești.

- În acest caz, nu ne rămâne decât să vă adresăm mulțumiri pentru convorbire și ospitalitate. La revedere!

Cordial e affettuosi saluti
per i lettori della Rivista ARGEȘ
din PITEȘTI - ROMANIA
Lihaua Paolo
Agrigento 8-2-1985

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 7, Pitești, iulie 1985; *Studii politice*, Pitești, 2004, p. 579 – 587. La interviul realizat cu dr. **Paolo Cilona**, obținut, așadar, miercuri, 6 februarie 1985, s-a adăugat, peste alte două zile, autograful de mai sus: „Salutări cordiale și afectuoase pentru cititorii revistei Argeș – România. Cilona Paolo, Agrigento, 8 februarie 1985”. Înaintea plecării din Agrigento, am primit, distinct, câteva surse *media* (ziare, reviste, fotografii, suporturi audio) privind ceremonia acordării Premiului special *Telamone pentru Pace* și succesul spectacolelor Ansamblului folcloric *Dorul* în Italia. Selectiv, documentele completează *Fondul personalizat Petre și Livia Popa*, amintit anterior. Colaborarea culturală, dintre județul Argeș și regiunea Agrigento, inițiată în 1985, continuă până astăzi.

○○○●○○○

Grigori CIUHRAI
(Federația Rusă)

**FIECARE FILM RĂMÂNE O ADEVĂRATĂ
LECȚIE DESPRE ȘI PENTRU VIAȚĂ**

Cu ocazia organizării în țara noastră, a *Retrospectivei filmului sovietic* (1986), o delegație de cineaști, din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste/URSS, condusă de cunoscutul regizor, **Grigori Ciuhrai**, Artist al Poporului, laureat al Premiului *Lenin*, a vizitat municipiul Pitești. Era însoțit de Janna Prohorenko și Nikolai Burliaev, artiști emeriți ai Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse/RSFSR. S-a ivit, astfel, posibilitatea obținerii interviului care urmează, acordat de renumitul creator din domeniul cinematografului mondial, **Grigori Ciuhrai**, preluat, în exclusivitate, pentru revista *Argeș*. Translator, atașat oficial, pentru limba rusă, Alexandru Nica.

*
* *

- Adresându-vă un prietenesc salut din partea oamenilor de cultură din județul nostru, vă solicităm,

pentru început, stimate Grigori Ciuhrai, să vă prezentați cititorilor revistei Argeș.

- Cu multă plăcere! M-am născut, la 23 mai 1921, în Ucraina, iar, din 1938, sunt un moscovit statornic. Intenționam, de pe timpul studiilor liceale, să devin biolog, tehnician radio, actor, dar n-am putut să realizez nici unul dintre aceste visuri, ale adolescenței, întrucât a fost nevoie să mă integrez marelui efort al poporului nostru, pentru apărarea Patriei (1941), contra armatelor străine. *Botezul focului* l-am primit participând la bătăliile de pe Volga, fiind lansat, în spatele trupelor germane, ca desant, pentru distrugerea unor baze militare dușmane și oprirea ofensivei spre Stalingrad (astăzi, Volgograd) a tancurilor invadatoare. Am parcurs, apoi, la pas, anii și greutățile specifice războiului, până la victoria finală (9 mai 1945). Atunci, am trecut și prin România, dar, ca să fiu foarte sincer, n-am avut răgazul să văd prea multe! Acum, la peste patru decenii de la înfrângerea Germaniei fasciste, mă pot considera un răsfațat al sorții, deoarece, dintre toți tinerii sovietici, născuți în 1921, deveniți ostași la vârsta de 20 de ani (1941), numai trei la sută am scăpat cu viață, ceilalți căzând la datorie. Revenirea de pe front va stimula, perspectival, *să-mi văd visul cu ochii*, adică, să intru în cinematografie! M-am orientat, având multe speranțe în forțele proprii, *călite* pe frontul antihitlerist, *spre regie*, intuind că, viitoarele mele filme vor avea *ceva* de spus, cu predilecție despre eroismul și umanismul generațiilor maturizate prin virulența celui de Al Doilea Război Mondial (1939-1945).

- Noi considerăm că, deja, a-ți spus foarte multe în cinematografie.

- M-am străduit, cu toată seriozitatea, să nu abdic de la principiul conform căruia, decât să faci lucrurile pe jumătate, mai bine oprește-te la timp! Asemenea lecție de viață mi-a inoculat, în mod cu totul deosebit, renumitul profesor, pedagog și cineast Mihail Romm, căruia i-am fost student la Institutul de Cinematografie din Moscova. Critica specializată consideră că sunt unul dintre regizorii care au contribuit la reînnoirea școlii cinematografice autohtone postbelice, folosind *viziunea poetică de respirație romantică*. Fără să minimalizez rolul teoretic al analizelor, privind introspecția stilului creației unor regizori, scenariști, actori sau scenografi, consider că adevăratul judecător al realizărilor artistice este *marele public*, tânăr sau vârstnic, aflat, cu milioanele, în sălile cinematografeilor. De aceea, toți cei care *operează* pe ecrane au mari responsabilități educative, estetice, morale, civice, naționale, continentale.

- *În numeroase țări au rulat filme purtând semnătura dumneavoastră, stimate Grigori Ciuhrai. Credem că amintirea principalelor generice va fi bucuria spectatorilor argeșeni!*

- Selectând, consider că filmele care mă reprezintă sunt: *Al 41-lea* (1956), care a primit, în 1957, Premiul special al Festivalului de la Cannes (Franța); *Balada soldatului* (1959), distins, tot la Cannes, cu trofeul pentru cea mai bună participare, dar și Premiul filmului dedicat tineretului; *Cer senin* (1961), aureolat cu Marele Premiu al Festivalului de la Moscova (Uniunea Sovietică); *A fost odată un moș și-o babă* (1964); *Memorii* (1972). Distincțiile obținute de unele dintre peliculele mele au fost apreciate prin

„actualitatea temelor, originalitatea tratării subiectelor, arta folosirii mijloacelor de expresie, redarea sensibilă a psihologiei eroilor”. Caracterizarea suprapune, în bună măsură, intențiile exprimate de realizatori.

- Aveți, desigur, anumite predilecții pentru tematica specifică filmelor dumneavoastră.

- Pentru mine, participarea la lupta de apărare a Patriei, dar și bătăliile victorioase împotriva fascismului au devenit o adevărată școală profesionistă! Distinct, înclășările de maximă tensiune, din zona marilor operațiuni militare, când am fost implicat direct, ca *vânător* de tancuri, rămân, simbolic, temă predilectă, idee cardinală, motivație avangardistă. Filmele realizate nu au intenționat să reliefeze, în primul rând, cruzimea fizică a desfășurării sau urmărilor războiului, ci, aspecte vizând suferințele sufletești, logica inutilității conflictelor armate, particularizarea clipelor în fața morții, nădejdea revederii cu cei dispăruți, rațiunea luptei pentru apărării păcii.

- Vă face plăcere dialogul cu critica de film?

- Fiecare regizor, dacă este artist și nu simplu *meseriaș*, are, se înțelege, o manieră proprie de tratare cinematografică a diferitelor subiecte. Personalitatea creatorului este dată de valoarea operei sale și trăinicia acesteia. Nu poți, desigur, să-ți faci singur complimente, formulând laude *egocentriste*, iar uneori, chiar dacă *îmbraci haina modestiei*, lucrurile devin incerte. Ca urmare, consider foarte util *dialogul* permanent cu critica de specialitate, căreia îi revine misiunea, printre altele, să sintetizeze opiniile

spectatorilor, uneori chiar să le orienteze gustul și preferințele. Regizorul nu trebuie să se ocupe de analiza propriei opere, este chiar periculos să-și ridice osanale sau să se autoflageleze, iar atunci când crezi prea mult cuvintele măgulitoare ale prietenilor, intri într-un adevărat derapaj al creației. De aceea, nu-mi displace opinia *eseiștilor sinceri*. Acest fapt este favorizant și stimulatoriu iar, uneori, m-a condus la importante succese în cadrul competițiilor interne sau internaționale.

- Obișnuieți să revedeți filmele pe care le-ați realizat?

- Deseori, organizez *retrospective* numai pentru mine și colaboratorii apropiați. Probabil că sunt, printre altele, și un nostalgic, întrucât, atunci când simt oportun să-mi reamintesc viața de pe front, sau momentele carierei, îmi privesc operele! *Doresc să lucrez filmele cu sufletul și gândul la inima și sensibilitatea viitorilor spectatori!* Când încep un nou proiect, mă transpun în ipostaza prietenilor mei, spectatorii, aflați, imaginar, la cinematograful, propunându-mi să le arăt, sincer, gândurile și intențiile mele. Cele mai multe filme, realizate până acum, sunt izvorâte din viața imprevizibilă a perioadelor războiului, fenomen care-mi displace total, dar, arată o nouă fațetă a Lumii. În război, oamenii devin altfel decât pe timpurile normale. Intuind pericolele extreme, unii se *dezbracă* de conveniențe, *grozavii* devin fricoși, cei care sunt modești, sfârșesc eroic, alții își încheie viața în gânduri nesfârșite, traversând, cele mai grele momente, cu zâmbetul pe buze, vorbă calmă, dătătoare de speranțe. Deci, oameni, oameni și iarăși oameni! Toți formează

unitatea peisajului de caractere, suprapunând, moral, atitudinea colectivității dedicate, frontal, victoriei. Chiar dacă eroii mei de pe ecrane sunt plasați în arealul tensionat al războiului, am încercat să le creez calitățile omului rațional, predispus construirii optimismului fizic și sufletesc.

- *La care dintre filmele dumneavoastră țineți cel mai mult?*

- Fiecare film este, pentru mine, un copil. De cele mai multe ori, un tată adevărat este preocupat nu atât de copiii care o duc bine, ci de cei care se confruntă cu greutate. Dacă mă refer, de exemplu, la soarta filmului ***Balada soldatului***, realizat în 1959, revăzut, astăzi, prin intermediul manifestărilor de la Pitești, acest *copil* a fost unul dintre fericiții *familiei* mele. Deci, nu am avut și nu am grija lui! Țin la ecranizarea amintită, ca un tată obișnuit cu succesul *fiilor* lui. Cel mai mult sunt preocupat, însă de *copiii* care s-au remarcat insuficient în *viața lor cinematografică*. Mă refer, de exemplu, la filmul ***Mlaștina***, turnat prin 1974. Datorită modului special de a pune problema existenței, cu meandre și neîmpliniri, are o *soartă* ceva mai vitregă, pătrunde greu pe ecranele noastre, nu a fost prezentat în alte țări, critica fiind rezervată. Sunt însă optimist, și încă unul incurabil, iar ca urmare, îi întrevăd inclusiv acestui *copil* mai puțin agreat, un succes important în anii următori.

- *Ca unul dintre regizorii de seamă ai perioadei postbelice, vă rugăm să condensați, în câteva cuvinte, tendința tematică a filmelor țării dumneavoastră.*

- Există, în peisajul deosebit de bogat al creației noastre cinematografice, diverse obiectivări tematice. Cu toate că au trecut atâția ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și Marele Război pentru Apărarea Patriei, se realizează, probabil se vor realiza, încă, filme pe asemenea *scenarii*. Sunt necesare, pentru a menține, mereu actuală, ideea consolidării păcii. Personal, invocăm semnificația unor mici întâmplări, petrecute recent. Vizitând, de exemplu, Italia și Anglia, am încercat un sondaj ad-hoc, în timpul unor plimbări pe străzile diferitelor localități, referitor la marile bătălii și urmările nefaste ale ultimului război mondial. Spre stupefacția mea, numai unu la sută, dintre cei întrebați, au dat un răspuns apropiat realității. Aspectul ne pune pe gânduri! Uitarea este, desigur, *lege a firii*, dar nu trebuie să dispară din memoria vârstnicilor și să lipsească din cunoștințele generațiilor tinere, aspectele tragice ale conflagrației amintite. Ca urmare, una dintre direcțiile *filmologiei* unionale va rămâne cultivarea unor concepte pe aceste teme de largă respirație. Există, vizibilă tot mai mult, tendința prezentării problematicii tinerilor din țara noastră. S-au turnat, în ultimii ani, comedii savuroase, filme tensionale, vizând *conflictul* dintre generații, sau favorabile interpretării *eroismului și falsului eroism*, din viața de familie. Se atrage atenția, prin mijloace specifice filmului, că societatea socialistă reformată nu trebuie să devină etapă a euforiei, inclusiv în dragoste, secvențele despre muncă și de acțiune, pline de responsabilitate, fiind, pe mai departe, valabile. Sunt mulți regizori, tineri talentați, care privesc viața din interiorul generației lor, ceea ce este foarte bine și lăudabil. În film, ca și în viață, oamenii trebuie să acționeze împotriva practicilor vechi și retrograde, țintind progresul în toate domeniile.

Aceasta este, deci, principala tendință a creației noastre cinematografice actuale.

- Există, după opinia dumneavoastră, un război surd între televiziune și marele ecran cinematografic?

- Din punctul meu de vedere, calitatea filmului tranșează această rivalitate. În cazul filmului de calitate medie, excludem posibilitatea elaborării unei pelicule total neinteresante, spectatorul epocii noastre alege televizorul. De asemenea, este preferat televizorul pentru filmele seriale. Dacă, însă, filmul are valoare, elemente definitorii superioare, se optează, fără îndoială, pentru marele ecran. Am observat și la dumneavoastră, asemănător altor țări, că tineretul se îndreaptă spre sala de spectacol cinematografic, ceea ce ilustrează unul dintre detaliile care tranșează lupta invizibilă dintre micul și marele ecran. Fără să fiu acuzat de pacifism ieftin, cred că ambele ipostaze ale prezentării filmelor vor dăinui.

- Aveți, pe platouri, în lucru, desigur, un nou film!

- Da! Este vorba de o peliculă cu tentă istorică, revoluționară. Rămân, așadar, consecvent genului preferat, care îmi aduce multe satisfacții.

- După câte știm, vă aflați pentru prima oară în municipiul Pitești. Ce impresie v-a făcut această localitate?

- Municipiul Pitești a întâmpinat delegația noastră de cineaști, folosind o figură de stil, ca un om cu adevărat fericit! După câte observăm, este localitatea

care poate sintetiza realizările României ultimelor decenii. Aveți industrie polivalentă, modernă, există perspective serioase, iar centrul urbei dovedește talentul arhitecților dumneavoastră și preocupările edililor pentru a oferi cetățenilor un loc de promenadă fără opreliști. Toate construcțiile au aspect plăcut și îngrijit. Am văzut puține orașe europene unde zona amintită este numai pietonală, lucru pentru care vă invidiez! În municipiul Pitești, se contopesc tot ceea ce este mai frumos: liniștea, pacea, florile, munca. Așezarea se poate asemăna unei fete frumoase, care își spală fața, în fiecare dimineață, cu apă rece, dătătoare de sănătate, superbă prin adăugirea unor elemente de cochetărie discretă, avantajând înnobilarea. Cred că, personal dumneavoastră, sunteți mândru de orașul unde rezidați, lucru ce mă determină să vă felicit. Cu toată certitudinea, veți avea mari succese și satisfacții viitoare. Mulțumim pentru convorbirea agreabilă, purtată la Comitetul Județean de Cultură Argeș, și interesul alăturat activității mele regizorale, în contextul prezentării filmelor statului sovietic. Sincer, doresc să revin la Pitești!

- Vă așteptăm! Pe curând!

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 9, Pitești, septembrie 1986; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 370 – 378. Presa vremii a relatat, pe larg, despre *Retrospectiva filmului sovietic*, organizată la Pitești.

○○○●○○○

Dorothy CROWFOOT HODGKIN
(*Marea Britanie*)

***CUCERIRILE ȘTIINȚEI TREBUIE FOLOSITE ÎN
SCOPURI CONSTRUCTIVE***

- Interviu preluat, direct, în limba engleză, de
profesorul Traian Gărduș -

Laureata Premiului *Nobel* pentru Chimie (1964) **Dorothy Crowfoot Hodgkin** (Marea Britanie), participantă la Conferința internațională pe tema *Apa și ionii în sistemul biologic*, organizată de *UNESCO*, la București, în colaborare cu Societatea de Biofizică, aparținând Uniunii Societăților de Științe Medicale din România/ *USSM* (25 – 27 iunie 1980), s-a aflat anterior (sâmbătă, 14 – duminică, 15 iunie 1980), împreună cu soțul său, istoricul Thomas Hodgkin, în județul Argeș. Personalitate distinctă a vieții științifice mondiale, **Dorothy Crowfoot Hodgkin** realizează cercetări fundamentale în domenii convergente structurilor macromoleculare, cum sunt vitamina *B12* și *insulina*. Pe timpul vizitei, oaspeții au fost conduși de profesorul universitar dr. docent Vasile Vasilescu, șeful Catedrei de Biofizică, din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie București, președintele Comitetului de organizare a conferinței; profesorul dr.

Petre Popa, președintele Comitetului Județean pentru Cultură Argeș; Sergiu Nicolaescu, redactor-șef al revistei *Argeș*. Cu acest prilej, **Dorothy Crowfoot Hodgkin** a acordat, exclusiv publicației amintite, acest interviu (duminică, 15 iunie 1980). Traducător, atașat oficial, pentru limba engleză, Traian Gărduș.

*
* *

- *Doamnă Dorothy Crowfoot Hodgkin, vă rugăm, pentru început, să vă referiți la evenimentul care a determinat sosirea dumneavoastră în România.*

- După cum bănuiesc că știți, în zilele de 25 – 27 iunie 1980, va avea loc, la București, sub egida UNESCO, Conferința internațională consacrată influenței apei și ionilor în sistemul biologic, eveniment de seamă pentru specialiștii domeniului. Această nouă reuniune internațională va prilejui un schimb util de opinii privind evoluția cercetării fundamentale și aplicative într-un domeniu care vizează, cu prioritate, îmbunătățirea calității vieții.

- *Care au fost contactele dumneavoastră anterioare cu oamenii de știință din România?*

- Trebuie să evoc privilegiul pe care l-am avut de a cunoaște, în timpul vizitei din Anglia a președintelui țării dumneavoastră, Nicolae Ceaușescu, pe soția sa, ing. dr. Elena Ceaușescu, apreciată în cercurile chimiștilor și altor savanți din statele Lumii. Atunci, a avut loc o întâlnire cu oameni de știință britanici, favorabilă cultivării raporturilor de stimă pentru

activitatea sa laborioasă, dar și a celei dedicate înțelegerii între popoare.

- *Vă aflați, pentru prima oară, pe pământul românesc?*

- Da și nu! Am trecut, cu ani în urmă, prin Constanța, realizând, atunci, împreună cu soțul meu o *croazieră* pe Marea Neagră. Vizita a cuprins vechiul Tomis, precum și alte cetăți din Dobrogea. Soțul meu, fiind specialist în Antichitate, a consacrat teza de doctorat istoriei acestor ținuturi, de la Marc Antoniu, la Aurelian. De aceea, considerăm că acum realizăm, cu adevărat, prima vizită în România, fiind bucuroasă că se începe în Argeș, despre care cunoașteam, deja, câteva lucruri interesante. Cele văzute la Pitești sau Curtea de Argeș, cât și informațiile primite de la oficialitățile locale, determină formarea unei imagini cu mult peste ceea ce preconizam anterior. Am fost impresionați de fizionomia orașelor, având natură coplesitoare, climatologie *prietenoasă*, la care se adaugă *norocul* beneficiului *zilei de aur*, aptă drumeției, cum puține se pot întâlni în țara mea.

- *Profitând de acest cadru liric, vă rugăm să evocați câteva personalități care v-au impresionat, nivelând drumul dumneavoastră spre suprema cunună de lauri.*

- O, desigur, această cale n-a fost câtuși de puțin ușoară! Și nici scurtă! Pentru alții, datorită unor temperamente și șanse deosebite, poate chiar și *norocului*, drumurile au fost mai scurte. Pe când, eu nu pot spune că m-am bucurat de asemenea șanse! Consider că Premiul *Nobel* a venit în urma unui șir de

ani de studiu și de cercetări în laborator. Și pentru că am fost întrebată de personalitățile care mi-au influențat cariera, aș putea aminti pe eminenții mei profesori de chimie, de la Universitatea Oxford, sir Robert Robinson și sir Cyril Hinshelwood. După aceea, drumul meu a fost *pavat* cu muncă și iar muncă, de la datele privind insulina sau penicilina, până la cele care definesc *intimitatea* vitaminei *B 12*. Aceasta din urmă mi-a dat multă bătaie de cap, privind identificarea și separarea structurilor proprii. Pentru a contura o idee cât mai exactă asupra muncii depuse, vă pot spune că investigațiile asupra penicilinei au durat aproape trei ani, dar, la identificarea și separarea compușilor rezultați din vitamina *B 12*, am lucrat un deceniu.

- După câte ne reamintim, în 1964, Premiul Nobel pentru literatură a fost acordat lui Jean-Paul Sartre, care, de altfel, l-a refuzat.

- Aveți dreptate! Confirmăm, sentimental, că mi-a părut foarte rău și îmi pare și astăzi, când, iată, a murit, iar eu nu am avut prilejul să-l întâlnesc niciodată, așa cum l-am cunoscut pe Martin Luther King, laureat, în același an, al Premiului *Nobel* pentru Pace.

- Noi știam că savantul român Nicolae Paulescu (1869 -1931) are o contribuție de seamă în descoperirea insulinei...

- Desigur, cercetătorul român Nicolae Paulescu deține prioritatea, dar, neșansa recunoașterii a fost decesul lui neașteptat, apoi, a venit războiul mondial, iar publicarea descoperirilor sale s-a făcut într-o revistă franceză, când Parisul se afla sub ocupație nazistă. Ca

urmare, rezultatele nu au putut fi receptate cum se cuvine de lumea științifică mondială. Rămâne, așadar, un precursor al domeniului.

- Care este, după opinia dumneavoastră, rolul omului de știință în societatea contemporană?

- Știința a cunoscut o formidabilă dezvoltare în anii din urmă. Deci, este locul să spunem că responsabilitățile cercetătorului sunt mult sporite. *Succesele dobândite trebuie folosite într-o direcție constructivă*, mai ales energia nucleară, care, în nici un caz, nu are menirea distrugerii umanității și a culturii, dobândite de-a lungul secolelor, ci pentru îmbunătățirea vieții omului și a viitorului său.

- În încheiere, v-am ruga să faceți câteva aprecieri privind dezvoltarea științei în perspectiva anilor '80.

- Fără îndoială, cercetările științifice contemporane nu și-au spus ultimul cuvânt! Mă gândesc la *chimie*, preocuparea mea de bază, având încă multe contribuții de adus, așa cum este folosirea insulinei, pentru tratarea diabetului, ca și în domenii pluridisciplinare, de pildă, conlucrarea cu biologia, micro și macro celulară. Putem ajunge la descoperiri spectaculoase privind tratarea unor boli contemporane, precum cancerul, care face ravagii. De asemenea, și celelalte științe au *câmpuri* vaste de afirmare, iar tineretul este chemat să le exploreze în viitor.

- Vă mulțumim pentru optimismul dumneavoastră și amabilitatea cu care ați răspuns întrebărilor noastre.

*
* *

Text publicat, anterior, în revista *Argeș*, Nr. 2, Pitești, iunie 1980. **Dorothy Crowfoot Hodgkin** (12 mai 1910 – 29 iulie 1994), născută la Cairo (Egipt), s-a stabilit, împreună cu familia, pe vremea Primului Război Mondial (1914 - 1948), în Anglia. Realizează activitate didactică și de cercetare la Universitatea din Bristol, unde, aproximativ două decenii (1970 - 1988), a fost *cancelarul* Senatului. Concomitent cu asemenea preocupări, se implică în proiecte comunitare, vizând prevenirea *artritei reumatoide*, diagnostic suportat, personal, având ca efect deformarea mâinilor și a picioarelor. Temporar, a folosit un scaun cu rotile. Pe lângă Premiul *Nobel*, obținut în 1964 (motivațiile fiind prezentate mai sus), i s-au acordat, printre altele: Ordinul de Merit al Marii Britanii (a doua femeie din Lume, *gratulată* cu atare decorație); Premiul *Lenin* pentru Pace; Premiul Austriei pentru Știință și Artă. La sugestia noastră, profesorul Traian Gărduș a realizat acest interviu, direct în limba engleză (1980), de mai mulți ani este rezident canadian. S-a arătat interesat de cuprinderea discuției sale, purtate cu **Dorothy Crowfoot Hodgkin** în acest volum. Îi mulțumim!

○○○○

Xavier DENIAU
(Franța)

**ROMÂNIA S-A AFIRMAT
CA NAȚIUNE RESPECTATĂ ÎN LUME**

Spre sfârșitul anului 1983, mai mulți oficiali din Franța, majoritatea deputați în Adunarea Națională au vizitat județul Argeș. Printre aceste personalități s-a aflat **Xavier Deniau**, reprezentantul departamentului Loiret, primarul localității Escrignelles, Secretar general al Asociației Internaționale a Parlamentarilor de Limbă Franceză. Conform programului, aprobat ministerial, **Xavier Deniau** s-a arătat interesat, distinct, pentru cunoașterea Muzeului Golești și a comunei Izvoru. În calitate de președinte al Comitetului Județean pentru Cultură Argeș, l-am însoțit permanent pe oaspetele nominalizat, discuțiile noastre referindu-se, prioritar, la semnificația legăturilor tradiționale dintre Franța și România. S-a definit, în acest mod, interviul care urmează. Translator, atașat oficial, pentru limba franceză, Gheorghe Marinescu.

*
* *

- Vă aflați pentru prima oară în județul Argeș?

- În România am fost de mai multe ori, iar județul dumneavoastră îl vizitez pentru a doua oară. De asemenea, au văzut Argeșul, ca turiști, mai multe cunoștințe din Franța, precum și membri ai familiei mele. Cu toții avem cuvinte de stimă pentru oamenii acestor locuri, privind faptele lor înnoitoare, firea primitoare și sinceră. De la precedentă mea vizită, realizată acum câțiva ani, s-au obținut, după cum vedem direct, ori am concluzionat pe timpul discuției oficiale cu *liderii* județului, succese de seamă în toate domeniile. Ne bucură, special, rezonanța cotidiană a vizitei președintelui Franței, Charles de Gaulle, efectuată inclusiv la Pitești (17 mai 1968). Deși au trecut, de atunci, 15 ani, persistă, spre folosul ambelor țări, sensul *deciziilor* adoptate, favorabile, prioritar, segmentelor productive.

- V-a impresionat ceva anume în această zonă?

- Multe, foarte multe aspecte sunt demne de reținut! Ca să fiu, cumva, selectiv, mă opresc la marea amenajare hidrotehnică din cheile râului Argeș, la construcțiile foarte moderne, luminoase și aerisite din centrul municipiului Pitești, la Galeria de Artă Naivă, sau la Fabrica de Autoturisme de la Colibași, unde am constatat roadele colaborării economice dintre România și Franța. De asemenea, îmi vor rămâne întipărite, pentru totdeauna, imaginile de o reală frumusețe, spirituală și naturală, acumulate în urma vizitelor la Complexul Muzeal Golești, instituție atât de amplă, precum și în comuna Izvoru, din sudul județului. Am identificat, la Muzeul Golești, impresionante dovezi ale

tradiționalelor și trainicilor legături politice și culturale româno-franceze. Mă bucură faptul că, acestea sunt conservate și etalate cu toată atenția. Așa, de exemplu, am regăsit, în cadrul expozițiilor de la Golești, figura doctorului Carol Davila, venit din Franța în secolul XIX pentru a contribui la organizarea învățământului medical românesc. Împământenit la dumneavoastră ca medic de excepție, cu multiple calități, atât profesionale, cât și morale, Carol Davila reprezintă unul dintre exemplele interferării proiectelor gândite la Paris și București. Am reținut, tot de aici, numeroase însemne ale conlucrării româno-franceze din timpul pregătirii și realizării anumitor evenimente politice importante, caracteristice istoriei dumneavoastră moderne, precum și aprecieri, de înaltă valoare, ale forurilor franceze față de meritele mondiale ale unor români. Ne-am bucurat sincer pentru ilustrarea preocupărilor omului de știință român, George Bengescu, care a primit de două ori (1883 și 1890), printre altele, premii din partea Academiei Franceze. I s-au recunoscut, astfel, rezultatele muncii și pasiunii pentru cunoașterea operei savantului luminist, Voltaire (1694-1778), figură emblematică a enciclopedismului universal.

- Ați amintit mai sus și despre Izvoru...

- Vizita la Izvoru m-a emoționat! Nu am ajuns, de mulți ani, într-o localitate rurală, care să ofere multiple elemente de noutate, asemenea optimism și ospitalitate. Încă de la Primărie, unde a fost prezentată *schiza de sistematizare* a comunei, mi-am dat seama că mă aflu într-o zonă cu mare potențial economic, iar transformările de structură, realizate constant în România, exprimă, pentru Izvoru, deplină și motivată

aplicabilitate eficientă. Amenajările zootehnice, marile suprafețe cultivate cu grâu, porumb și legume, mulțimea caselor noi, școala foarte bine întreținută, salutul adresat de copii în limba franceză, costumele populare, instrumentele muzicale, bucatele servite la masă, firea deschisă a oamenilor, totul ne-a făcut impresie deosebită. Cele văzute la Izvoru completează, în bună măsură, informațiile despre această localitate, unde cunoaștem că a locuit, pentru o perioadă, familia generalului Ioan Peticari, de origine francez, căsătorit cu Elena, fiica lui Carol Davila, din care provine și soția mea, Ioana Peticari, susținând colaborarea româno-franceză, pe multiple planuri. Știam, de asemenea, că fiul doctorului Carol Davila, respectiv dramaturgul român, Alexandru Davila, a scris o parte din operă la *Castelul Peticari*, din Izvoru. Imobilul principal și parcul, sistematizat cu mulți ani în urmă (1904), se află, după cum am constatat, în reabilitare. Este dovada atenției pe care românii o dau istoriei și culturii lor naționale, naturii lor atât de generoase. Întors în Franța, voi povesti celor apropiați despre tot ceea ce am văzut în Argeș, obligându-mă să oferim muzeelor dumneavoastră unele materiale documentare referitoare la relațiile culturale și politice dintre Franța și România.

- Trebuie să recunosc, fără a vă flata, domnule Xavier Deniau, că sunt plăcut surprins de multitudinea cunoștințelor dumneavoastră referitoare la județul nostru!

- O bună parte dintre cele ce le-am relatat constituie acumulări datorate convorbirilor cu eminentul medic român, Gheorghe Marinescu,

excelent specialist, iubitor al patriei și locurilor sale natale. În cadrul acțiunilor Grupului Parlamentar Francez, pe care îl reprezint, am avut posibilitatea să cunosc, *peste țări și mări*, numeroase personalități. Sper să nu exagerez cu nimic, dacă foarte rar am întâlnit asemenea susținători ai ideii conform căreia, medicina este un excelent mijloc de cunoaștere a oamenilor, pentru apropierea popoarelor, așa cum este doctorul Gheorghe Marinescu, având și preocupări literare. Ca urmare, Asociația Internațională a Parlamentarilor de Limbă Franceză, care urmărește, printre altele, promovarea relațiilor bilaterale, folosind limba franceză, are în medicul român, de renume indubitabil, Gheorghe Marinescu, un susținător al conceptelor enunțate. Ca dovadă, multe din lucrările sale au fost publicate în limba franceză, stăpânită la perfecție. Prin asemenea modalități concludente, continuăm bunele noastre legături cultural-științifice, aspecte ce completează, generos, domeniile politice și economice.

- Aprecierile dumneavoastră elogioase, la adresa dr. Gheorghe Marinescu, ne bucură, întrucât și noi îl stimăm pentru modul cum reușește să fie mereu, oriunde s-ar afla, un fiu al comunei Izvoru, exponent al Argeșului.

- Și eu sunt adeptul unui asemenea mod de comportament! Niciodată nu apreciez pe cei care s-au dezis de țara și originea lor. Adevărații cetățeni au datoria sacră să fie, înainte de toate, *adevărați patrioți!* În ceea ce îi privește pe români, ca prieteni și admiratori ai valorilor franceze, aprecierile mele sunt cu atât mai deosebite, cu cât, niciodată nu s-au considerat inferiori altora, întotdeauna au știut să lupte, afirmându-se mereu, în rândul națiunilor respectate ale

Lumii. Bazându-mă pe ceea ce numim tradiționalitatea și contemporaneitatea conlucrării noastre multilaterale, îmi exprim bucuria de a fi avut posibilitatea să vizitez, încă o dată, județul Argeș. Există certitudinea revenirii pe aceste frumoase locuri!

- Cu speranța revederii la Pitești, ori în Franța, vă mulțumesc!

*
* *

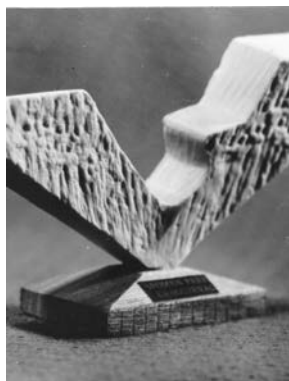
Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 4, Pitești, aprilie 1984; *Studii politice*, Pitești, 2004, p. 574 – 578. Personalitatea care ne-a acordat acest interviu, **Xavier Deniau**, primarul localității franceze, Escrignelles, din departamentul Loiret, *s-a cunoscut, acum câteva decenii*, cu descendenta familiei Peticari, Ioana, moștenitoarea, până în 1945, a domeniului de la Izvoru (sudul județului Argeș). Ulterior convorbirii purtate, la Pitești, cu parlamentarul nominalizat, ne-am revăzut în Franța (duminică, 24 iunie 1984). Momentul interfera prezența Ansamblului folcloric *Dorul*, din reședința Argeșului, coregrafia Dorin Oancea, pe scena Festivalului organizat în localitatea Saint-Jean-de-la-Ruelle, apropiată așezării Escrignelles, condusă, ca primar-deputat, prin autoritatea lui **Xavier Deniau**. Cu această ocazie, am cunoscut-o pe Ioana Peticari, stabilită în Franța, după *etatizarea* proprietăților familiale din România. A dorit să afle, mai ales, detalii referitoare la starea parcului și a castelului Peticari, unde, în 1984, era sediul Întreprinderii Agricole de Stat Izvoru. Ca președinte al Comitetului Județean pentru Cultură, am solicitat Ioanei Peticari, *formal*, acceptul

privind posibila organizare, în atare perimetru, a unei filiale muzeale, propice reliefării caracteristicilor *Argeşului de Sud* (denumire convenţională). Bucurându-se pentru această perspectivă, ne-a rugat să-i transmitem tematica viitoarelor expoziţii, urmând să obţinem, la timpul potrivit, inclusiv documente originale, privind rolul familiei Peticari în diversificarea relaţiilor româno-franceze. *Ideile convenite au rămas în stadiul de proiect*. După 1990, **Ioana Peticari** (1929-2005) şi **Xavier Deniau** (1923-2011) au redobândit, parţial, proprietăţile de la Izvoru, vândute, apoi, unor dezvoltatori agrari. Informaţii referitoare la multe aspecte, enunţate în paragrafele de mai sus, oferă *Enciclopedia Argeşului şi Muscelului, I-IV* (2008-2014), elaborată din iniţiativa semnatarului acestui volum. Spaţii adecvate sunt consacrate, bunăoară, familiilor de origine franceză, Davila şi Peticari, stabilite în România, din timpul domniei lui Carol I, având legături statornice cu acest perimetru geografic, mai ales datorită potenţialului economic, preocupărilor intelectuale, gospodăreşti, filantropice. Simbolic, de la medicul Gheorghe Marinescu (1922-1993), originar din localitatea amintită, păstrăm volumul său de versuri, intitulat *Pururea* (1980), precum şi câteva scrisori, semnate, literar, *George Marinescu-Dinizvor*. Îi păstrăm, pentru totdeauna, respectul nostru motivat prin ataşamentul său faţă de sudul judeţului Argeş.

○○○●○○○

Milan DJOKOVIČ
(Serbia)

**TRADIȚIA ȘI ACTUALITATEA MOTIVEAZĂ
PRIETENIA AȘEZĂRILOR NOASTRE URBANE**

Sâmbătă, 23 octombrie 1971, **Milan Djokovič**, președintele Adunării Obștești Comunale, din cunoscutul oraș Kragujevač, cândva, reședință a statului (Republica Socialistă Federativă Iugoslavia), și **Alexandru Popescu**, având funcția de președinte ales al Consiliului Popular Municipal Pitești (Republica Socialistă România), au *parafat*, în localitatea din Serbia, ca premieră, **Protocolul** înfrățirii celor două așezări urbane. Anterior acestui eveniment, după cum precizează documentele conservate prin grija prietenilor noștri, o delegație condusă de **Milan Djokovič** s-a aflat, la Pitești, reședința județului Argeș (miercuri, 18 – luni, 23 august 1971). Joi, 19 august 1971, oficialul sârb ne-a acordat, cu multă bunăvoință, următorul interviu. Translator, atașat oficial, pentru limba sârbă, Tenco Topală.

*
* *

- Avem certitudinea că apropiata parafare a Protocolului, privind înfrățirea localităților noastre urbane, va reprezenta un moment cu semnificații mult mai ample.

- Este adevărat! Ceremonia convenită pentru 23 octombrie 1971, la Kragujevač, se înscrie climatului colaborării de bună vecinătate, statornicit între țările noastre, ceea ce ne permite să gândim modalități specifice așezărilor, apropiate ca sens istoric și contemporan. Precizez că, înfrățirea dintre Kragujevač și Pitești este consecința intensificării ritmului privind edificarea Complexului Hidroenergetic *Porțile de Fier*, context în care s-au acceptat și relațiile urbane bilaterale. Sunt luate în calcul, totodată, uzinele de autoturisme *Crvena Zastava (Steagul Roșu)*, din Kragujevač, și *Dacia*, de la Colibași. Prioritățile celor două întreprinderi sunt convergente. Apoi, la 29 iulie 1971, s-a aflat, în orașul Kragujevač, ambasadorul României la Belgrad, Vasile Șandru, primit cu bucurie la sediul Skupștinei Opștinei (Adunarea Comunală). S-a convenit ca prima delegație, reprezentând forurile publice din Pitești, reședința județului Argeș, să ne viziteze cu ocazia celebrării zilei de 21 octombrie, când noi comemorăm un moment special, asupra căruia vom reveni.

- După cum am aflat, gestionarea responsabilităților comunale din Kragujevač nu anulează pasiunea pentru cunoașterea istoriei. Vă rugăm să sintetizați, în câteva fraze, principalele etape ale evoluției țării dumneavoastră.

- Cu mare plăcere! Iugoslavia are, în 1971, șase republici: Serbia, Croația, Slovenia, Bosnia și

Herțegovina, Macedonia, Muntenegru, la care se adaugă regiunile autonome Voivodina și Kosovo, incluse Republicii Socialiste Serbia. Suprafața totală a Federației este de 255 804 km², iar numărul locuitorilor se cifrează la peste 21 260 000 de cetățeni, din care, aproximativ 1 500 000 trăiesc în Belgrad, reședința oficială a statului. Tradiționalitatea noastră este milenară. Teritoriile au fost populate de triburi ilirice, integrate imperiilor roman și bizantin, iar, în etapele următoare, vor aparține slavilor sudici. După aceea, se formează principatele și regatele autohtone. Începând cu secolul XV, arealul de astăzi al Iugoslaviei a fost inclus, majoritatea, în Imperiul Otoman sau în Imperiul Habsburgic. În veacul XIX, mișcarea de eliberare consemnează mari succese, se obține independența națională, recunoscută pe plan continental prin *tratatele de pace* de la San Stefano și Berlin (1878). Au urmat, apoi, participări la cele două războaie balcanice (1912-1913) și la Primul Război Mondial (1914-1918). Apoi, la 1 decembrie 1918, era proclamat Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor, care, în 1929, adoptă numele de Regatul Iugoslaviei. Partidul Socialist – Muncitoresc, existent din aprilie 1919, devine, în iunie 1920, Partidul Comunist. Istoria țărilor noastre se intersectează deseori. Vă reamintiți, probabil, de anii 1920-1921, când realizăm, împreună cu Cehoslovacia, *Mica Antantă*, iar, în 1934, *Înțelegerea Balcanică* (alături de Grecia și Turcia). Desigur, cunoașteți și faptul că, în mai 1941, Iugoslavia a fost ocupată de trupele fasciste, germane și italiene. Dar, numai peste două luni, fără să se lase dominate, popoarele iugoslave, conduse de comuniști, formează Armata de Eliberare Națională, luând ființă, totodată, Comitetul Național de Eliberare, condus de eroul nostru național, Iosif Broz Tito.

Succesul acestor demersuri favorizează *depresurarea*, prin forțe proprii, a reședinței federale, respectiv Belgrad (20 octombrie 1944). Peste aproximativ un an (29 noiembrie 1945), este proclamată Republica Populară Federativă Iugoslavia, denumită, peste puțină vreme, Republica Socialistă Federativă Iugoslavia. Ultimii ani au fost deosebit de bogați în realizări. Tradiția și contemporaneitatea noastră se pot vedea peste tot, în această țară, prietenă a României!

- *Special, despre Kragujevač ce ne puteți spune?*

- Orașul Kragujevač, înfrățit cu municipiul Pitești, este cea mai importantă localitate urbană din Sumadia și Pomoravlia, regiunea cuprinzând întreaga zonă din sudul metropolei Belgrad, special valea fertilă a râului Morava Mare. Spre acest centru politic, economic și cultural al Serbiei a gravitat, deseori, istoria întregii Republici. Identificăm, mai întâi, urme materiale din epocile de început ale Omenirii, descoperite în vechea vatră și împrejurimi. Un loc aparte ocupă documentele referitoare la iliri, celți, romani, bizantini, care au lăsat bogate însemne ale culturii lor materiale și spirituale pe aceste meridiane, până în veacul V, când, aici, s-au instalat triburile slave. Urmează pagini referitoare la ocupația prelungită a imperiilor otoman sau habsburgic, diminuată prin luptele sociale și naționale, epicentrul fiind orașul Kragujevač. Rolul așezării, devenită localitate urbană în veacul XV, se accentuează, cu deosebire, începând din secolul XIX. În 1818, comandantul celei de-a doua răscoale sârbești împotriva turcilor, Miloș Obrenovič, a stabilit, la Kragujevač, prima Capitală a statului renăscut, precum și sediul Adunării Populare a Serbiei. După 1878, când este cucerită și se acceptă,

internațional, independența statului sârb, reședința se mută în metropola Belgrad. La Kragujevač iau ființă: primul gimnaziu din Serbia (1833), prima școală superioară (1838), transferată, ulterior, la Belgrad, devenită Universitate, precum și primul teatru (1853), care există și astăzi. În a doua jumătate a secolului amintit, se dezvoltă mișcarea socialistă și muncitorească, organizată de omul politic sârb, Svetozar Marcovici, la 12 februarie 1876, având loc ample demonstrații populare. Primul deputat de *stânga*, în Parlament, era tot din Kragujevač, unde s-a desfășurat inclusiv Congresul III al Partidului Social Democrat Sârb. Pentru perioada interbelică, orașul *polarizează* amplele mișcări greviste ale Iugoslaviei, manifestanții ridicându-se împotriva exploatării, dar și expansiunii germane.

- Ceea ce constituie, astăzi, o pagină de maximă referință în istoria și contemporaneitatea orașului Kragujevač este ziua de 21 octombrie.

- Esența datei de 21 octombrie surprinde două ipostaze: momentele din 1941, când, la Kragujevač, a fost cea mai mare zi de dolii din întreaga Lume, iar peste trei ani, în 1944, s-a reușit eliberarea de sub dominația fascistă. După ce trupele Germaniei naziste ocupaseră orașul Kragujevač (11 aprilie 1941), patrioții din regiunea Sumadia au organizat lupta clandestină de rezistență națională, precum și primele detașamente de partizani, având ca scop insurecția eliberatoare pentru întreaga țară. Tendințele anihilării acestor inițiative, pornite din orașul Kragujevač, erau consemnate în planurile de acțiune ale hitleriștilor. Ca dovadă, printr-un *Ordin* special se preciza necesitatea ocupării și

lichidării oricărei rezistențe din această parte a Serbiei. Tot ceea ce s-a petrecut, însă, la Kragujevač depășește cu mult practica naziștilor!

- *Așadar...*

- Pe baza *Ordonanței Comandamentului German*, la 21 octombrie 1941, în orașul Kragujevač au fost executați (într-o singură zi!) 7 000 de oameni, sperând (deșartă speranță!) să se dea un exemplu înfricoșător pentru ansamblul rezistenței din Serbia. Printre cei uciși s-au aflat 300 de elevi și profesori, mulți dintre copii având mai puțin de 10 – 12 ani. Impresionează, cu totul deosebit, evocarea aceluși moment când elevii unei clase a V-a, aflați în timpul obișnuitelor lecții, au fost dislocați pentru totdeauna, din preocupările lor copilărești, scoși în fața școlii și împușcați împreună cu dascălul lor. Pe bănci au rămas cărți și caiete deschise, având cifre sau cuvinte neterminate, alături de ghiozdane, haine, clasoare cu timbre, bilețele scrise, discret, către colegul apropiat. Toate s-au contopit într-un zbor neîmplinit, al *păsărilor copilăriei*, cărora oamenii răi le-au rupt aripile plătându-le începutului! Dar locuitorii regiunii Sumadia nu s-au resemnat! Vor transforma durerea acestui impresionant masacru în dârzenie, voință, speranță. Optimismul, dublat de mobilizarea generală, s-a concretizat în formarea, la începutul anului 1942, a primului detașament local, atașat Armatei de Eliberare Națională, devenit primul batalion (1943), ulterior, prima brigadă din Sumadia (1944). După lupte foarte grele și crâncene, care au durat trei zile, la 21 octombrie 1944, ca un simbol al renașterii umane, orașul Kragujevač a fost eliberat prin conlucrarea partizanilor cu Divizia 113 a *Armatei Sovietice (Armata Roșie)*.

Simbolul acestor evenimente este impresionantul monument sub formă de V, sugerând clasa a V-a, dar și victoria!

- *Ce alte recunoașteri privind eroismul acestei perioade există la Kragujevač?*

- Pentru a nu uita, organizăm *Marea vizită* la *Muzeul Memorial Octombrie*, construcție ultramodernă, edificată după proiectul arhitectului Ivan Antič. Etalează un portofoliu de peste 10 000 de exponate (documente, opere de artă figurativă, diorame, obiecte tridimensionale), care creează personalitatea specifică marilor ansambluri tematice. Noul complex, construit, în totalitate, din cărămidă roșie, cuprinde 15 corpuri, având înălțimi variabile, concepute sub forma unor paralelipede în zigzag, atât la sol, cât și în partea superioară. Lipsit total de ferestre, muzeul impresionează, la prima vedere, prin sobrietate dar, în același timp, atrage atenția publicului datorită formei geometrice originale exterioare. Veți constata, acolo, de exemplu, că *ideea insurecției*, este esențializată sub maniera unui val uriaș, realizat din numeroase drapele roșii, care învinge trecutul, prefigurat de o caracatiță conturată din resturi de avioane, tancuri sau tunuri. Iar pentru segmentul *Octombrie la Kragujevač*, sunt folosite peste 100 de arme și căști de oțel, blocate prin robustețea unui scut central. Semnificative sunt scenele vivante, intitulate *Moartea mastodonților* și *Soarele eliberator*. Într-o adevărată *carte vie* se constituie ultimele gânduri scrise, pe diferite materiale, de mai mulți membri ai *Grupului celor 7 000*, uciși la 21 octombrie 1941. Sunt mesaje cu mare încărcătură emoțională: „*Dragă tată și mamă, vă sărută pentru*

ultima oară, Liubișa"; „*Curaj și adio scumpii mei copii, vă spune al vostru tată, înainte de a muri luptând*”. Circuitul celor ce vizitează orașul Kragujevač, include, neapărat, acest muzeu.

- Am citit câte ceva și despre locul masacrului...

- Muzeul nu este singura dovadă privind tragedia de la 21 octombrie 1941. Recunoscând atitudinea și dârzenia eroilor, oficialitățile din Kragujevač au amenajat, la marginea orașului, în punctul numit Sumarice, acolo unde au avut loc odioasele crime, *Parcul comemorativ*. Pe o suprafață însumând 352 de hectare, sunt ridicate, folosind mai multe coline, monumente impunătoare dedicate, în primul rând, victimelor din 21 octombrie 1941, dar și luptătorilor căzuți la datorie, ca militari, în Armata de Eliberare. Cele 30 de morminte comune sunt străjuite de pietre și inscripții funerare. Dominant este monumentul amintit, sub formă de V, având mărime impresionantă, operă a sculptorului Milan Zivcovič, simbolizând, moral, victoria postumă a clasei amintite asupra ororilor războiului. Împrejurul acestei lucrări comemorative, anual, la 21 octombrie, peste 80 000 de oameni, așezați într-un imens amfiteatru natural, participă, efectiv, la derularea spectacolului evocator, denumit, sugestiv, *Marea lecție*. Conceput, de fiecare dată, pe baza unui alt scenariu, ideea, respectată riguros, alternează cântecele mobilizatoare, ritualul depunerii coroanelor de flori, partiturile simfonice, versurile consacrate victoriei finale, reverberația mesajelor pentru urmași. Din atare unghi de vedere, Jean-Paul Sartre apreciază: „*Cea mai profundă impresie care rămâne în memoria unui străin, după ce vizitează o țară, este legată de sentimentul suferinței și tristeții simțite de acesta în*

țara respectivă. Mie mi-a fost dat să trăiesc această amărăciune în orașul Kragujevač. Fiecare amintire pe care o port despre Iugoslavia este însoțită, indiscutabil, de amintirea despre Kragujevač, de amintirea despre eroismul întregului popor”.

- După asemenea evocare impresionantă, vă rugăm să ne vorbiți despre locul Uzinei Crvena Zastava în economia orașului pe care îl conduceți.

- Fără să exagerăm, această întreprindere conferă stabilitate nivelului dezvoltării industriei naționale. Totodată, în Kragujevač reprezintă cel mai important suport social privind pregătirea tehnologică a tinerilor. Specialiștii au montat: berlinele 101, 125 PZ, 750, 1300 și 1500F; microbuzele 430 Kombi și 1300 Kombibus; camioneta TR 1300; furgonul 430; camioanele 635 și 640. Exprimăm satisfacție pentru faptul că, experiența noastră, în acest domeniu, folosește constructorilor de autoturisme din Colibași, suburbie a municipiului Pitești, cărora le apreciem succesele. Îi felicităm, întrucât, după o perioadă de numai patru ani, obțin rezultate dintre cele mai bune. Activitatea economică la Kragujevač este completată, de asemenea, prin mai multe unități specializate ale industriilor textilă, electrotehnică, prelucrării metalelor. Sunt, așadar, numeroase aspecte relevante ce apropie orașele noastre.

- Viața cotidiană incumbă, desigur, și alte pârghii comunitare la Kragujevač.

- Vorbind despre actualele complementarități ale așezării cu peste 100 000 de locuitori, presupune să amintim preocupările pentru activitatea culturală,

științifică, didactică, sanitară, comercială, religioasă, urbanistică. Avem: Teatrul *Ioachim Vujić*, asemănător celui din Pitești, școli generale care folosesc programul prelungit pentru pregătirea temelor, mai multe licee, dotate cu laboratoare, săli de sport, internate și ateliere, ansambluri folclorice de amatori. Ne mândrim cu noul edificiu al Bibliotecii Centrale, unde regăsim, cu certitudine, inclusiv traduceri din literatura română.

- În finalul convorbirii noastre, vă invităm să transmiteți un mesaj special pentru cetățenii municipiului Pitești?

- Sunt deosebit de încântat, deoarece, pe timpul mandatului nostru, reușim înfrățirea dintre Kragujevac și Pitești. Transmitem locuitorilor reședinței Argeșului multă sănătate și prosperitate, sentimente de apreciere și respectul cuvenit acestor oamenii harnici, care clădesc unități economice moderne, cvartale rezidențiale complexe, instituții urbane funcționale, alte edificii apropiate sensurilor viitoarelor decenii. Toată prietenia și considerația noastră!

- Vă mulțumim!

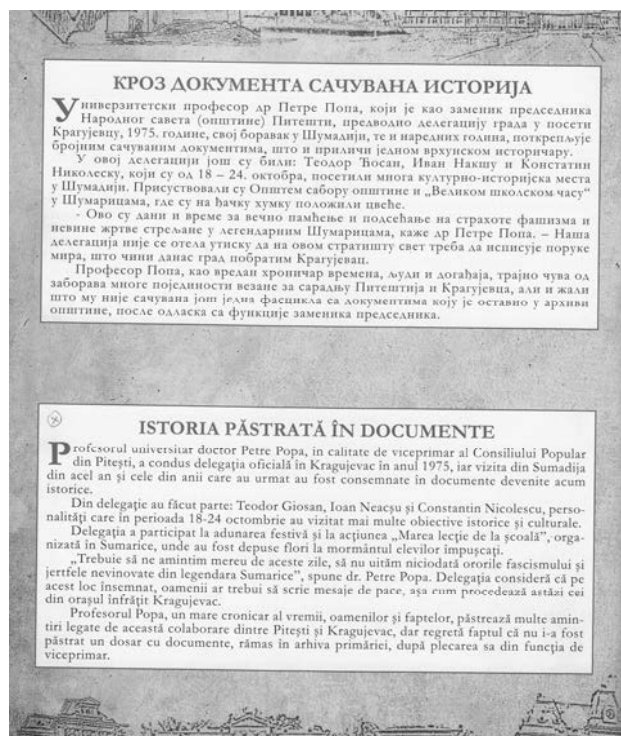
Kragujevac, 23 octombrie 1971

Presedinte al Adunării
comunale Kragujevac,
Milan Djoković

Presedinte al Consiliului
popular al municipiului
Pitești
Alexandru Popescu

*
* *

Textul se publică în premieră. Semnatarul acestui interviu a fost implicat, constant, în dezvoltarea colaborării dintre așezările urbane amintite, așa cum transpare inclusiv din albumul *Prietenie pentru totdeauna. Kragujevac – Pitești*, autori, Tudor Pendiuc, Sveta Madžarevič, limbile sârbă și română (2011), subcapitolul *Istoria păstrată în documente*, facsimil reprodus în continuare.

○○○●○○○

Ioan DUMITRACHE
(*România*)

**PIAȚA COMUNĂ A ȘTIINȚEI STIMULEAZĂ
PREOCUPĂRILE ȘI AFIRMAREA
CERCETĂTORILOR DIN ROMÂNIA**

De-a lungul timpurilor, Argeșul și Muscelul au *livrat* spiritualității noastre autohtone numeroase figuri *emblematic*, succesele acestor personalități contribuind, relevant, la dezvoltarea principalelor segmente, redimensionate continental. Un loc distinct ocupă, pentru vremurile actuale, multiplele realizări ale inginerului **Ioan Dumitrache**, originar din Dârmănești. După absolvirea studiilor superioare în specializarea *Energetică*, parcurge toate treptele didactice, ajunge profesor universitar, rectorul *Politehnicii* București, președintele Consiliului Național pentru Cercetare Științifică în Învățământul Superior/*CNCSIS*, membru corespondent al Academiei Române, iar Senatul Universității din Pitești, rector, matematicianul Gheorghe Barbu, l-a *gratulat* (18 mai 2001) cu titlul *Doctor Honoris Causa*. Asemenea atribute ne determină să spunem că **Ioan Dumitrache** reprezintă un *model* intelectual de excepție. Pentru a *deconspira* câteva dintre secretele favorizante împlinirilor

personale, dar și opinii referitoare la alte *convergențe*, am realizat, recent, următoarea convorbire.

*
* *

- *Domnule academician, Ioan Dumitrache, tradiționalitatea familiei dumneavoastră suprapune plaiuri muscelene, axiale Râului Doamnei, respectiv satele Dârmănești, Negreni, Piscani, Valea Nandrii, Valea Rizii, având tangențe și spre Râul Târgului. De la 26 august 1940, când sunteți născut, până acum, în aprilie 2015, aceste locuri ancestrale promovează, ca idee patrimonială, sentimentalism, nostalgie, rațiune? Genealogic, arborele secular este reprezentativ pentru arealul invocat? Cum se numesc bunicii, părinții, frații și urmașii dumneavoastră, ce preocupări definesc existența lor cotidiană?*

- Zona Râului Doamnei cuprinde, pe ambele maluri, localități recunoscute, în istorie, din cele mai vechi timpuri. Este de ajuns să amintim așezările Nucșoara, Stănești, Domnești, Corbi, Pietroșani, Coșești, Dârmănești, Ciumești, Mărăcineni. Satul meu natal, Valea Nandrii, atestat în urmă cu peste 500 de ani, se situează sub *coastele* dealurilor de salcâmi și foioase, având, aproximativ, trei km adâncime, ca alternanță, pășuni, văi, păduri. Apartenența la aceste plaiuri desprinse, parcă, din *poveste*, îmi conferă sentimentul stabilității și dragostei de glie, bucuria conectării la frumusețile naturii, *înfrățită cu pământeni*. Bunicii mei, Constantin Păun și Maria Dumitrache, sunt născuți pe asemenea meleaguri, iar părinții mei, Maria Marinescu și Grigore Dumitrache,

provin din obștile moșnenilor Muscelului. În familia tatălui meu regăsim patru băieți și două fete, din care, numai unul, Petre Dumitrache, a absolvit Școala Normală, devenind învățătorul comunei Ileana, județul Călărași, iar ceilalți rămâneau acasă. În familia mamei, au fost trei băieți și o fată, crescuți de bunica mea, văduvă din 1916. La rândul lor, părinții mei, Grigore și Maria Dumitrache, vor avea șase copii, doi băieți și patru fete. Eu am făcut clasele primare în satul natal, Valea Nandrii, iar cele gimnaziale, la Școala Elementară Dârmănești. Fratele, Dumitru, care a fost orb din naștere, va absolvi un liceu special din Cluj, apoi, Universitatea București, Facultatea de Filosofie. Sora noastră, Filofteia, a urmat o școală tehnică de țesătorie, lucrând, mai mulți ani, la Întreprinderea *Textila* Pitești. Celelalte trei surori nu au continuat studiile după cursurile gimnaziale. M-am căsătorit, în 1963, cu Marieta Arsene, absolventă a Institutului de Medicină și Farmacie *Carol Davila* București, actualmente profesor universitar (*Oftalmologie*) la facultatea de profil, mulți ani, șefă de secție și conducător de doctorat. Fiica noastră, Magdalena, căsătorită Anițescu, este, de asemenea, absolventă a Universității de Medicină și Farmacie București (1992), fiind, astăzi, profesoară la Universitatea din Chicago, Statele Unite ale Americii.

- Prevalent, copiii muscelenilor, așa cum este cazul dumneavoastră, urmau liceul la Câmpulung. Contrar cutumei, ați preferat, special, Școala Medie Nr. 1/Liceul Nicolae Bălcescu, astăzi, Colegiul Național Ion C. Brătianu, din Pitești, absolvit în 1957. De ce s-a aplicat asemenea azimut? Monografic, directorii etapei studiilor dumneavoastră, la instituția amintită, au fost geograful Gheorghe Toma (1952-

1955) și Ion Beșoiu (1955-1958). Prietenii, dascăli, episoadele rezonează amintirile de licean?

- Într-adevăr, am absolvit, în 1957, Liceul *Nicolae Bălcescu* Pitești, fiind atras atât de faima acestei instituții, dar, comparativ cu orașul Câmpulung, și prin distanța mai mică. Dacă era cazul, puteam ajunge, din Valea Nandrii, la Pitești, chiar pe jos. Am avut profesori de excepție, de care îmi amintesc cu deosebit respect și recunoștință, precum: Florin Cosmescu (fizică), Emil Morțun (matematică), Tudor Popescu (latină), Alexandru Stănescu (matematică). În internatul liceului, erau colegi remarcabili, iar atmosfera din sălile de lectură ne stimula spre studiu, pedagogii fiind apropiați de noi și de preocupările noastre la acea vârstă. Un episod special, pe care îl țin minte, este cel legat de refuzul servirii masei la cantină, atunci când, mai multe zile consecutive, am avut aceeași mâncare de pește, necorespunzătoare. A fost considerat un afront și un început de *revoltă* primind, cei din clasa a X-a, un avertisment serios. Plimbările prin pădurea *Trivale*, competițiile sportive organizate în aer liber, olimpiadele de matematică, la care am participat cu deosebită satisfacție, au rămas, pentru totdeauna, în mintea și sufletul meu.

- ***Ce a determinat, la vârsta de 17 ani, opțiunea studențească pentru Politehnica din București, iar aici, Energetica? Asemenea direcționări erau moda timpului, ori este vorba de pasiune? Marile obiective, stabilite guvernamental domeniului (26 octombrie 1950), vizând deceniul 1951-1960, livrarea energiei electrice de la Bicz (1960), începerea lucrărilor pe șantierul Hidrocentralei de pe Argeș (aprilie 1961),***

alte comandamente, stimulau, probabil, romantismul generației dumneavoastră. Motivați interferența realității cu ingineria specializată, devenită, așa cum se vede, câștigătoare!

- Împreună cu Andrei Ion, un coleg excepțional, ne-am pregătit, încă din clasa a IX-a, să dăm admitere la *Politehnică*. Doream să devin *inginer specialist* pentru a rezolva problema alimentării cu energie electrică, inclusiv pe valea Râului Doamnei, ceea ce ara, atunci, o preocupare cetățenească majoră. Colegul meu, talentat la desen, a optat, însă, pentru *Arhitectură*, dar eu, consecvent, ajungeam la *Energetică*. Am susținut examenul de admitere în septembrie 1957, fiind 11 candidați pe loc. Totuși, voi deveni student al celei mai prestigioase instituții de învățământ tehnic din România! Eram preocupat să știu cât mai multe, am învățat cu pasiune, urmărind să ajung, astfel, un inginer energetician bun. Proiectul de diplomă, prin tematică și conținut, mi-a deschis calea spre domeniul fascinant al automatizării. Am proiectat sistemul de automatizare a unei centrale termoelectrice pe cărbune, având cazane cu circulație forțată și grupuri turbo-generatoare de 100 MW. Practica pentru proiect, documentarea realizată sistematic au determinat succesul finalizării Examenului de Stat. La repartiție, ca urmare a rezultatelor profesionale, am fost solicitat să rămân în *Politehnică*. Acceptul viza, special, Catedra de Automatică, nou înființată la Facultatea de Energetică. În 1962, după pregătirea militară (trei luni), voi deveni șeful laboratorului *Automatică*, treaptă imediat următoare după preparator, așa cum au fost angajați și alți colegi. Poziția s-a remunerat mai bine, iar prestațiile *didactice* erau superioare preparatorilor. Continuum să învăț, având dorința permanentă de a fi în frunte, util

studenților și societății. Pasiunea pentru automată m-a stimulat continuu, rezultatele obținute favorizând încrederea în forțele proprii și împlinirile ulterioare.

- La finalizarea studiilor superioare în Capitală, mentorii, pe care îi puteți nominaliza, împreună cu decidenții oficiali, v-au selectat, dintre zecile de absolvenți, să le dezvoltați, perspectival, demersurile. Nu vă aflați, așa cum spuneau latinii, pe Terra ignota, solul Politehnicii era brăzdat, convingător, prin seriozitatea celor cinci ani de pregătire asiduă. Momentul septembrie 1962 a inaugurat, prin urmare, cea mai importantă perioadă din viața dumneavoastră! Notificați: parcurgerea temporală a treptelor didactice; anul finalizării doctoratului, subiectul abordat, numele îndrumătorului; contextul obținerii titlului de profesor universitar și a calității pentru conducerea studiilor doctorale. Există nume cărora le acordați credit să vă continue proiectele?

- Am intrat, așadar, într-o lume specială a vieții academice, unde cuvântul de ordine era *competența*. Atmosfera științifică din Catedră, la conducerea căreia se afla distinsul profesor universitar, dr. Corneliu Penescu, membru corespondent al Academiei Române, m-a marcat și stimulat pentru performanță. Contactul cu ingineri din industrie și cercetare, invitați ca asociați în facultate, a favorizat participarea la primele contracte. În 1965, eram admis doctorand pentru *Automatizări electrice*, având conducător pe ilustrul Corneliu Penescu, amintit mai sus. De altfel, după 1963, inițiasem cercetări în domeniul foarte atractiv al *Fluidicii*, special *sisteme fluidice numerice*. Rezultatele, bazate pe *Efectul Coandă*, folosind tehnologia

circuitelor imprimate în plăcuțe de zinc, au fost un succes notoriu. Primele *elemente fluidice logice* s-au prezentat, în 1963, la Congresul Federației Internaționale de Automatică/*International Federation of Automatic Control/IFAC*, de la Varșovia (Polonia). Tema doctoratului a fost din segmentul *fluidicii discrete*, iar teza, ***Contribuții la sinteza sistemelor fluidice numerice***, era finalizată și susținută, public, în 1970. Introduceam, noutate în materie, conceptul element fluidic cu *logică de prag*, prezentând mai multe comunicări pe această temă și publicând primul articol în revista *Automatica*, din București (1973). Finalizarea activității de cercetare, în domeniul fluidicii, s-a concretizat prin elaborarea unei tehnologii industriale, mai multe demonstrații în cadrul sistemelor protecție și comandă, respectiv implementarea în industria energetică, ori la Combinatul Chimic Râmnicu Vâlcea. Prima aplicație am realizat-o la reactorul nuclear de pe Platforma Măgurele (București). În 1973, obțineam, împreună cu colectivul condus de profesorul universitar dr. Ștefan Florea, Premiul *Traian Vuia* al Academiei Române, pentru un grup de lucrări științifice, inclusiv sistemul fluidic cu logică de prag, iar ca *apogeu* s-a publicat, la Editura Academiei, lucrarea ***Elemente fluidice*** (1979). Din 1975, voi iniția cercetări în domeniul *sistemelor numerice de conducere*, având la bază microprocesoare. Calitatea de conducător al colectivului mixt de cercetare, format din experți ai Facultății de Automatică, Institutului de Proiectări pentru Automatizare/*IPA* și Întreprinderea Automatica București, ne-a favorizat elaborarea primului sistem distribuit de conducere, introdus, apoi, în fabricație, la unitatea economică amintită. Continuarea acestor cercetări se concretizează prin elaborarea algoritmilor și strategiilor de conducere,

inclusiv strategii de conducere *adaptivă* și *optimală*. În perioada 1973-1980, am elaborat mai multe pachete de programe pentru analiza și proiectarea sistemelor automate (*SIMSID*, *SIMHID*, *PROSIM*, *PACSID*), utile studenților și cercetătorilor din *câmpul* automaticii. Treptele didactice ale învățământului superior, șef de laborator/asistent (1964), șef de lucrări (1967), conferențiar (1974), profesor universitar (1982) și profesor emerit (2010), s-au obținut competițional. Din 1987, conduc doctoranzi, până în prezent devenind *doctori ingineri*, sub îndrumarea noastră, peste 35 de tineri talentați. Mulți sunt profesori universitari, cercetători de prestigiu în țară și străinătate (Angola, Canada, Franța, Germania, Nigeria, Siria, Statele Unite ale Americii).

- Informațiile curriculare publice, inclusiv Enciclopedia Argeșului și Muscelului, developează, semnificativ, pentru etapa la care ne referim, stagiul tematic din Statele Unite ale Americii (1969), centrat pe cunoașterea secretelor automaticii și calculatoarelor industriale. Introduceți-ne în culisele acelor ani, favorabili deschiderii spre Occident, și antamarea performanțelor tehnologice, având influențe, pe termen lung, pentru economia României.

- Am avut șansa să fiu selectat, în urma concursului din 1969, pentru frecventarea Școlii de Vară, organizată la Institutul Politehnic din Worcester, Departamentul Inginerie Electrică și Calculatoare, Statele Unite ale Americii. Programul, oferit de *Fundația Națională pentru Științe*, avea, printre participanți, specialiști din Columbia, Iran, Mexic, România, Statele Unite ale Americii. Cursurile, care au

durat trei luni, s-au finalizat cu examene la cele două discipline predate de profesori excepționali: ***Matematică avansată pentru ingineri electricieni*** și ***Sisteme numerice de conducere***. Absolvind ambele examene cu calificativul A (*Excelent*), alături de alți trei colegi din Federația Americană, am fost invitat să semnez în ***Cartea de onoare*** a Institutului. Rămâne un moment special din viața mea, atât privind pregătirea profesională, dar, mai ales, pentru experiența dobândită într-o competiție internațională. Această primă deplasare externă asigură cadrul propice pentru testarea capacității mele profesionale. Am învățat multe de la profesori și colegi, încercând, apoi, să valorific noile cunoștințe. Ca dovadă, voi introduce, în toamna anului 1969, la cursul ***Automatizări electrice***, predat studenților din Facultatea de Electronică și Telecomunicații, concepte privind reprezentarea *intrare-stare-ieșire*, publicând, inedit, un material didactic referitor la reprezentarea structural-funcțională a *sistemelor dinamice*. Deși deplasarea invocată a venit cu întârziere, anterior fiind propus pentru doctorat în Anglia (1966) și la specializare, în Germania (1967), demersuri nefinalizate, stagiul american devenea fructuos. S-a ivit, atunci, posibilitatea să studiez și să mă documentez într-o instituție de învățământ performantă, având dascăli renumiți și bibliotecă foarte bine înzestrată. Reîntors în țară, ***Certificatul de absolvire***, calificativul A și aprecierea *Foarte pozitivă*, trimisă rectorului Politehnicii, din acea perioadă, profesorul universitar dr. Gheorghe Bărnănescu, au determinat să fiu preferat, timp de șase luni, pentru o bursă *Fullbright*. Deși, în 1970-1971 existase posibilitatea frecventării cursurilor de vară, favorabile obținerii titlului de *Master of Science*, am dorit să finalizez, la noi, *Școala Doctorală*, etalând, peste

Ocean, noua noastră calitate. Pentru etapa iunie-decembrie 1970, deveneam *Visiting Associate Professor* la Oklahoma State University/OSU, susținând prelegeri, desfășurând activitate de cercetare și îndrumând studenți ai programelor master sau doctorat. În 1971, eram selectat ca *Associate Professor* la Centrul de Știința Sistemelor din universitatea amintită (OSU), lucrând sub coordonarea profesorului Karl N. Reid, directorul instituției. Voi elabora, totodată, două lucrări științifice, susținute la conferințe adecvate. Cu aprobarea Departamentului de Stat, la propunerea profesorului Karl N. Reid, am vizitat mai multe universități și companii americane (International Business Machines/IBM, Vickers, Corning Glass, General Motors). S-a creat, astfel, posibilitatea participării la calibrarea și testarea *respiratorului fluidic* elaborat în cadrul Centrului, ori validarea principiului logic cu prag în fluidică, lucrare publicată, la București, de revista IFAC, *Automatica* (1973), amintită anterior. Experiența profesională, dobândită în perimetrul transatlantic, am încercat să o valorific eficient, atât în activitatea la catedră, dar și prin cercetarea științifică. Preocupările noastre au extins aria analizei și sintezei sistemelor dinamice, fiind elaborate mai multe pachete de programe pentru simulare și proiectare, concepând, totodată, ca noutate absolută, aparatul fluidic aferent controlului respirației, construit cu elemente proiectate și realizate în tehnologie proprie.

- Observăm, din scrierile dumneavoastră, ori pe surse credibile, apartenența la școala ingineriei de limbă engleză. Ca urmare, ne permitem să aducem, în prim-plan, una dintre aserțiunile filosofului britanic, Francis Bacon (1561-1626): ”Știința este

putere/Cunoștințele sunt o forță”. La rândul său, gânditorul nord-american, Ralph Waldo Emerson (1803-1882), glosa: ”Nu există cunoaștere care să nu fie putere”. În primele decenii ale secolului XXI, dar, mai ales ca nuanțe viitoare, când informațiile circulă, abundent, pe diferite canale, asemenea reflexii motivează, încă, fiecare națiune, să stimuleze cercetarea pragmatică? Se afișează, insistent, Piața Comună a Științei! Cum comentați asemenea realități?

- Evoluția Omenirii este strâns legată de progresele științei și tehnologiei, calitatea vieții cunoscând salturi spectaculoase, de la primitivism, spre zilele noastre, rezultatele cercetărilor fundamentale fiind determinante. Cele trei *revoluții industriale*, derulate până acum, au contribuit, esențial, la crearea civilizației, toate componentele primordiale existențialist, având succese continue. Sunt percepute, fără echivoc, condițiile trecerii la cea de-a patra revoluție industrială. Secolul XXI prefigurează rezultate deosebite, pentru știință și tehnologie, în contextul marilor provocări suprapuse diminuării resurselor energetice, schimbărilor climatice, îmbătrânirii populației, reducerii resurselor de apă potabilă sau produselor alimentare. Globalizarea și dezvoltarea durabilă impun cerințe noi, privind sistemele de educație, formare, inovare. Apariția centrelor inter și multidisciplinare, la nivel european, orientarea preocupărilor spre direcții cu impact major asupra cunoașterii, cooperării grupurilor de cercetători în *era conectivității*, reprezintă factori determinanți pentru realizarea a ceea ce numim *Piața Comună a Științei*. Dacă succesele domeniului pot deveni un bun al tuturor, într-o lume planetară, tehnologia, aplicațiile

cercetărilor științifice sunt dependente de *potențialul* fiecărei țări, iar dezvoltarea inegală continuă. *Este important să știi, dar mai important este să știi să realizezi ceva și, în special, să realizezi ceva inovativ!* Se anticipează *noua revoluție industrială*, având la bază *paradigma Cyber-Physical Systems*, care înglobează rezultatele semnificative din domeniile calculatoarelor, comunicațiilor, controlului proceselor fizice. Internetul obiectelor și serviciilor reprezintă un salt tehnologic remarcabil, cu impact major asupra existenței noastre. Într-un viitor nu prea îndepărtat, vom fi parte a unui *mediu inteligent*, când colaborarea între *agenți inteligenți artificiali* și între *agenți umani* și *agenți artificiali* va reprezenta starea de normalitate. Se construiește, încet dar sigur, societatea *agenților inteligenți*, unde nivelul de educație, capacitatea cognitivă și inovativă joacă rolul esențial. Toate aceste progrese, ale științei și tehnologiei, vor deveni bunuri accesibile pentru societatea globalizată, dar, cu *disparități* cauzate de evoluția economică inegală, specificitatea sistemelor educative, sănătatea populației țărilor aflate, încă, departe de Lumea civilizată. Trecerea la societatea bazată pe cunoaștere presupune un efort colectiv, direcționat spre educație consistentă, activitate eficientă de cercetare și inovare, cu impact tehnologic susținut printr-o democrație reală, formativă.

- *Volumul Membrii Academiei Române. Dicționar, Ediția a III-a (2003), precizează că, în urmă cu peste patru decenii, ați fost gratulat cu Premiul Traian Vuia, iar de la 21 iulie 2003, sunteți membru corespondent al celui mai prestigios for cultural autohton. Totodată, în 1998, deveneați președintele Consiliului Național al Cercetării*

Științifice din Învățământul Superior/CNCSIS, apoi, membru al Academiei Naționale de Științe Tehnice (1999), iar în anul următor (2000), rectorul Universității Politehnica București. Pentru asemenea panoplie, deosebit de onorantă, primiți, cu sinceritate, felicitările noastre istorice! Invitându-vă să confirmați veridicitatea acestor titluri sau responsabilități, precum și perioada mandatelor, listați, bilanțier, câteva realizări importante, menite să treacă proba consacrării, evocând numele, strădanile, faptele dumneavoastră.

- Așa cum s-a precizat anterior, în 1973, obțineam Premiul *Traian Vuia*, acordat de Academia Română, pentru lucrările din domeniul fluidicii, inclusiv concluziile cercetărilor referitoare la proiectarea elementelor fluidice cu logică de prag, finalizate prin publicarea monografiei *Elemente fluidice*, Editura Academiei, București (1979). După 1973, cercetările au fost direcționate, așadar, spre sistemele numerice și algoritmi avansați de conducere. Insistențele noastre, în cadrul colectivului mixt, format din experți de la *IPA*, *Intreprinderea Automatică* și *Facultatea de Automatică*, au favorizat omologarea și introducerea în fabricație a Sistemului Distribuit de Conducere/*SDC-2050*. Preocupările vor continua prin participarea la conceperea și dezvoltarea structurilor modularizate de conducere numerică cu procesoare de 32 biți și a unor algoritmi de conducere adaptivă și predictivă, pentru procese rapide și lente. Apoi, inițiam cercetări în domeniul sistemelor inteligente (1987), iar, peste cinci ani (1992), am constituit Centru Sistemelor Inteligente de Conducere și Bioinginerie/*CCIB*, unde, împreună cu doctoranzii, s-au elaborat *arhitecturi* și metodologii de conducere inteligentă a proceselor tehnice, aplicabile în

robotică, fabricație, energetică, biotehnologie. Ulterior (1994), organizam, ca nouă, la Universitatea Politehnică București, Centrul de Pregătire a Resurselor Umane/*CPRU*, model pentru dezvoltarea unor programe de formare continuă în domeniul ingineriei, precum și primul centru de cercetare interdisciplinară, recunoscut prin **Ordinul** ministrului Învățământului din perioada respectivă. Anul 1993 consemnează invitarea în grupul de experți străini și din țară, pentru reformarea învățământului superior al României. Contextul determină, în 1994, organizarea Consiliului Național al Cercetării Universitare/*CNSU*, devenit (1998) Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior/*CNCSIS*. Instituția, *brand* recunoscut în țară și străinătate, a funcționat peste un deceniu (2011), când era desființat de ministrul Educației. Inițial, am fost ales vicepreședinte al Consiliului (1994-1998), ulterior (1998-2011) devenind președinte, mandat reînnoit de mai multe ori. Din 1999, sunt membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Așa cum ați formulat prin întrebarea dumneavoastră precedentă, momente speciale, onorante pentru mine, sunt alegerea în funcția de Rector al celei mai reprezentative Universități Tehnice din România, *Politehnica* București (2000), precum și primirea ca membru corespondent al Academiei Române (21 iulie 2003). Am speranța că, în toate pozițiile pe care le-am ocupat, datorită, exclusiv, selecției democratice, nu i-am dezamăgit pe cei care și-au pus speranțele în capacitatea mea. Ca președinte *CNCSIS*, am încercat să instaurez un sistem transparent de alocare a fondurilor destinate cercetării, având la bază performanța, calitatea proiectelor și a conducătorilor de proiecte. Stăruințe s-au depus în

folosirea eficientă a împrumutului de la Banca Mondială, regăsit prin constituirea bazelor de *utilizatori multipli*, coordonarea programului privind centrele interdisciplinare, stimulatoriu pentru formarea tinerilor cercetători, ori proiectul elaborării strategiei de cercetare-dezvoltare (2007-2013). Am lansat și gestionat, totodată, programele de cercetare *Idei complexe*, având impact distinct pentru specialiști. Cel mai important rezultat al președinției *CNCSIS* poate să fie crearea climatului instituțional elevat, stabilirea precisă a responsabilităților, acordarea respectului colegial pentru toată *comunitatea academică*. S-a inițiat identificarea, evaluarea, atestarea centrelor de cercetare și revistelor sau jurnalelor științifice, din universitățile românești, iar prin apariția Centrului de Politica Științei și Scientometrie/*CPSS*, reușeam să avem, în 2011, peste 50 de reviste autohtone, indexate *ISI*, față de cele cinci ale anului 1998. Ca rector al Universității Politehnica București s-au urmărit, de asemenea, consolidarea climatului academic, favorizant implicării la toate nivelurile. În contextul unor resurse financiare reduse, reușeam finalizarea edificării bibliotecii (*la roșu*), reabilitarea parțială a căminelor studențești și a principalelor spații de învățământ, dotarea adecvată a centrelor de calcul, înființate în toate facultățile. Senatul a aprobat extinderea instituției cu patru facultăți: Inginerie Biomedicală, Inginerie și Managementul Afacerilor, Științe Aplicate, precum și a celei predate în limbi străine. Apar primele departamente: Matematică, Fizică, Științe Sociale, Limbi Moderne. Desigur, toate realizările, menționate parțial, aparțin colectivului de conducere, iar nerealizările, trebuie asumate de conducător!

- *Așa cum se cunoaște, la primirea, ca titular, în Academia Română, se prezintă Discursul de recepție, savantul Nicolae Iorga (1871-1940) sintetizând opiniile sale, prin cuvântarea "Două concepții istorice" (17 mai 1911). Perorația am folosit-o "În loc de prefață" la volumul nostru de autor, Permanențe istoriografice românești, Editura Didactică și Pedagogică, București (2000). Vă întrebăm: dacă acest protocol, din Aula Magna, nu este, după câte știm, obligatoriu, ce atitudine individualizată adoptați? Crochiul Discursului dumneavoastră este, deja, în sertar?*

- *Apreciez că orice membru titular ar trebui să prezinte un Discurs de recepție, alegând teme științifice, din domeniul activității personale, sau cu tentă filosofală, ori generalistă, ce interesează comunitatea academică. În ceea ce mă privește, am în minte un asemenea moment și idei pentru Discurs. Sper ca, într-o bună zi, acest lucru să devină realitate!*

- *Recent, mijloacele media ne-au reamintit că la 1/13 aprilie 1866, s-a inițiat Societatea Literară Română, devenită, ulterior (1/13 august 1967), Societatea Academică Română, iar, prin Legea din 30 martie 1879, se înființează Academia Română. Elita intelectualității este interesată de cerințele domeniilor tehnice? Se conturează, aici, grupul branșei dumneavoastră?*

- *Ingineria reprezintă un domeniu al științei și tehnicii cu impact major asupra dezvoltării tuturor sectorurilor socio-economice. Este prezentă în industrie, dar și în domeniile sănătății, educației prin*

mijloace specifice sau echipamentelor performante, concepute și realizate de ingineri. *Se poate aprecia că inginerii sunt creatorii civilizației!* Marile descoperiri ale secolelor XIX-XX, de la mașinile cu abur, la automobilele autonome, de la clădirile simple, din lemn, la modulele funcționale electronice, de la *veacul* electricității, la cel al conectivității, de la comunicațiile prin fir, la rețelele fără fir, de la sistemele de fabricație manuale, la sistemele inteligente de fabricație, ori altele, sunt datorate minții creatoare a inginerilor. România se numără printre țările cu un potențial ingineresc deosebit, completând patrimoniul realizărilor tehnice, la nivel mondial, cu nume recunoscute precum: Henri Coandă, Gogu Constantinescu, Traian Vuia, Costin D. Nenițescu, Remus Răduleț, Dragomir Hurmuzescu și mulți alții. Locul acestor creatori de științe și tehnologii se cuvine să fie în Academia Română. Consider important pentru prestigiul acestui for ca valorile recunoscute în domeniul științelor tehnice să facă parte din Academia Română! Alături de Secția *Științe Tehnice*, după 1990, la inițiativa academicianului Mihai Corneliu Drăgănescu, s-a înființat Secția *Știința și Tehnologia Informației*, dedicată onorării personalităților domeniului teoriei informației și informaticii aplicate. Automatica, prin suportul formal operant și intersecția naturală cu informatica aplicată, se regăsește, covârșitor, în zona acoperită de această secție nou înființată. De altfel, figuri marcante din domeniul automaticii au fost alese în Academia Română înainte de 1990: Aurel Avramescu, Corneliu Penescu, Vasile Mihai Popov, constituind, în Cadrul Secției *Științe Tehnice*, deja amintite, Comisia de Automatizări. Întrepătrunderea între automatică și calculatoare, între teoria sistemelor și informatica teoretică, reprezintă argumente pentru ca

Secția *Știința și Tehnologia Informației* să aibă, printre membrii activi, reprezentanți ai științei sistemelor, științei calculatoarelor, electronicii, comunicațiilor. Așa cum se vorbește despre elita intelectualității științelor exacte, culturii și artei, tot mai apreciată este, datorită rezultatelor și contribuției remarcabile în domeniul științei și tehnologiei, *gruparea inginerească*. O societate fără ingineri nu poate progresa, nu se dezvoltă, riscă să fie marginalizată. Rolul inginerilor, privind realizarea marilor provocări ale secolului XXI, este intens evidențiat, iar necesarul de ingineri, la nivel global, se află în continuă creștere. Este unul dintre motivele care m-au determinat să înființez, în 2011, Coaliția Română pentru Educație în Inginerie/*CREDING*, invitând, ca fondatori, cadre didactice, cercetători, reprezentanți ai mediului de afaceri.

- Senatul Universității din Pitești v-a conferit, la 18 mai 2001, titlul Doctor Honoris Causa, expresie a prestigiului și respectului acumulate în Argeș, precedând festivitatea decernării aceleiași distincții pentru Ioan Mihăilescu (29 mai 2001), Viorel Barbu (4 iunie 2001), Doina Ciorănescu (20 septembrie 2001), Eugen Simion (16 octombrie 2001). Ce semnificație acordați, personal, unui asemenea gest? Vă anexăm, spre aducere aminte, rândurile scrise, atunci, în Cartea de onoare a Universității noastre, condusă, multă vreme, de matematicianul Gheorghe Barbu.

- Acordarea titlului academic *Doctor Honoris Causa*, de către Universitatea dumneavoastră (2001), a reprezentat un moment special din viața mea, plin de

emoții, reamintindu-mi că, în perioada 1953-1957, eram un adolescent ambițios și dornic de cunoaștere, elev al actualului Colegiu *Ion C. Brătianu*. Cu atât mai mult, această distincție m-a marcat, deoarece sunt fiul județului, al unui sat românesc din Argeș-Muscel. Rectorului, profesor universitar dr. Gheorghe Barbu, îi port un real respect pentru contribuția deosebită la consolidarea Universității din Pitești, *pliată*, într-un timp relativ scurt, entităților de prestigiu ale României. Am fost onorat să prefătez ceremoniile similare, dedicate acordării titlului similar, cunoscutelor personalități contemporane: academicianul Viorel Barbu, academicianul Eugen Simion, profesorul Ioan Mihăilescu, rectorul Universității din București.

- Benefic pentru multiplicarea eforturilor proprii, în zilele de 10-11 mai 2002, avea loc, la Universitatea din Pitești, Conferința Națională a Cercetării Științifice din Învățământul Superior, Ediția a IV-a, direcționată, spre reședința Argeșului, grație dumneavoastră. Deși a trecut, de atunci, peste un deceniu, reuniunea este catalogată printre cele mai importante evenimente din istoria recentă a Cetății, fiind comentată în Monografia Universității (Ediția 2004, paginile 300-302), respectiv Pitești 620. Memento (2008, paginile 341-342), lucrări semnate de cel care vă relatează. Un discurs adecvat, pe tema cercetării, din partea dumneavoastră, personalitate autorizată a domeniului, este oportun pentru studenții și cadrele didactice de astăzi. În atare context, ce șansă acordați supraviețuirii universităților de talia celei din Pitești?

- Așa cum s-a relatat, în 1999, am inițiat conferințele *CNCSIS*, cadru favorabil prezentării

Raportului președintelui, dezbaterii problemelor specifice activității de cercetare din universități, direcționării noilor provocări, ilustrate prin vocea prin unor oficiali ai timpului, organizării sesiunilor de comunicări pe domenii. Cu acest prilej, se acordau premiile *CNCSIS* pentru *seniori*, având rezultate excelente în cercetare, dar și tinerilor cu activitate remarcabilă. Universitatea din Pitești a găzduit Conferința a IV-a *CNCSIS*, după Universitatea București, Politehnica București, Universitatea din Brașov. Criteriile care au determinat alegerea acestui centru universitar, pentru asemenea reuniune, au fost motivate prin dinamismul cercetării, rezultatele obținute în competițiile patronate de *CNCSIS*, coerența gestionării domeniului la nivel instituțional. Rămâne una dintre cele mai reușite conferințe, bucurându-ne de reprezentări din partea Academiei Române, Parlamentului, Ministerului Educației, structurilor științifice teritoriale. S-a realizat, sugestiv, Expoziția Cercetării Științifice din Învățământul Superior și unitățile colaboratoare, susținându-se, atunci, cele mai multe comunicări în plen, dar și pe secțiuni (peste 300). **Rezoluția** finală a evidențiat aportul deosebit al Universității din Pitești în organizarea unui eveniment memorabil! Din păcate, după 2011, nu s-au mai organizat manifestări cu participare elocventă din partea comunităților științifice românești, fără să mai vorbim de reprezentanți ai statelor europene. Cercetarea științifică reprezintă motorul dezvoltării societății, iar investiția în atare segment, asemănător educației, reflectă preocuparea națiunii pentru dezvoltare și inovare. Subfinanțarea de lungă durată, lipsa unei strategii unitare privind evoluția țării, în care domeniile sus menționate să joace un rol esențial, nu facilitează

dezvoltarea, participarea activă la consolidarea *patrimoniului cognitiv* universal, implicare reală în folosul societății. Deruta tinerilor talentați, având aptitudini pentru cercetare și învățământ, scăderea interesului decizional față de aceste domenii, motivează exodul capacităților valoroase către alte țări, unde se apreciază valoarea și performanța. *Plecarea din România a creierelor inovative reprezintă, poate, cea mai mare pierdere după distrugerea industriei autohtone și înstrăinarea bunurilor acestui neam.* Cred că ne putem redresa prin elite, implicarea acestora în programe concrete privind dezvoltarea științei și tehnologiei, lansarea unor strategii economice regionale și naționale, luând ca suport managerial, tinerii talentați, prezenți, încă, aici. După opinia noastră, se impun acțiuni energice precum: restructurarea principiilor educației, care să răspundă anumitor comandamente majore cum sunt flexibilitatea, predictibilitatea, eficientizarea maximală, personalizarea, transdisciplinaritatea, diversitatea, toate fiind necesare *reprofesionalizării* României; regândirea sistemului cercetării, înființarea rețelei de centre și institute performante de specialitate; susținerea excelenței în cadrul unor *cluster*e plurivalente și orientarea preocupărilor aplicative spre sectoare de interes major, economico-social; susținerea grupurilor de cercetare fundamentală și valorificarea rezultatelor în domenii cu succese vizibile, reducând birocrăția, activitățile colaterale, inutile, în procesul creației. Se impune, așadar, implementarea unui nou model în procesul formării viitorilor cercetători, depistării, evaluării și atestării performanțelor bazate pe rezultate, *anduranță*, impact. Prin urmare, consider că este momentul schimbării *paradigmei* educației, cercetării și inovării, iar noua generație, a celor dedicați domeniilor

amintite, exprimând deplină responsabilitate civică națională, să se comporte ca adevărați români, atitudine favorabilă continuității pe aceste plaiuri ancestrale.

- *Evident, cunoașteți bine, domnule academician, Ioan Dumitrache, realitățile din Argeș - Muscel. Mulți dintre consătenii dumneavoastră au prosperat pe seama dinamicii industriale de la Colibași/Mioveni, lansate în 1952, extinsă, considerabil, după 1968, recalibrată prin Compania de Automobile Dacia-Renault (1999). Alte mari capacități productive, din Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș, nu au rezistat, însă, concurenței. Aderarea României la Uniunea Europeană presupune, așadar, reorientarea economiei spre domenii convergente. Pentru finalul convorbirii noastre, recomandați câteva traiectorii favorizante pregătirii tinerilor din generațiile actuale și cele viitoare.*

- Într-adevăr, industria din Argeș-Muscel a cunoscut, în ultimele decenii, un *recul insurmontabil*, multe companii fiind închise sau vândute la prețuri ridicole. Sunt și excepții de re tehnologizare și lansare în competiția internațională, cum este cazul SC Dacia SA, de la Colibași/Mioveni. Reorientarea spre alte domenii și asigurarea locurilor de muncă pentru cei peste 20 000 de salariați ai unităților falimentate și lichidate, presupune regândirea dezvoltării județului, elaborarea strategiei pe termen mediu și lung. Direcții benefice pot deveni, spre exemplu, agricultura ecologică, serviciile, turismul, valorificând, astfel, patrimoniul natural și istoric de care beneficiază acest areal. Cele trei orașe tradiționale, Curtea de Argeș,

Câmpulung, Pitești reprezintă, inclusiv perspectival, puncte de mare atracție, aflându-se de-a lungul râurilor Argeș, Doamnei și Târgului. Cu infrastructură de transport și cazare, la nivelul secolului XXI, județul nostru va concura Valea Prahovei sau Nordul Moldovei. Domenii sugerând beneficii, sunt, fără îndoială, producția de energie, cu includerea surselor regenerabile și, bineînțeles, dar nu pe ultimul plan, valorificarea superioară a pădurilor. Printr-o politică rațională și strategie concurențială, cred că zona Argeș-Muscel, în următoarele trei decenii, are șansa relevanței spectaculare, ținând seama de calitatea oamenilor, potențialul natural, așezarea *lesnicioasă* pe traseele dintre vechile capitale voievodale (Curtea de Argeș, Câmpulung) și noile reședințe statale (Târgoviște, București). Valorificarea fructelor și altor produse obținute de mici fermieri, poate reprezenta un argument în plus, privind criteriile dezvoltării locale, interferate euroregiunilor Munteniei, agreate de forurile financiare continentale. Asemenea direcții impun pregătirea specialiștilor, *meseriași, tehnologi, oamenilor de concepție*. Ca urmare, devine oportună redimensionarea școlilor profesionale și tehnice, spre exemplu, pentru agricultură, medicină veterinară, tâmplărie, energetică. Totodată, Universitatea din Pitești are menirea să ofere programe corelate cerințelor acestor priorități. Școala viitorului presupune, totodată, conservarea mândriei naționale și locale, tinerii fiind chemați să contribuie, conștient, la redefinirea economiei, spiritualității, culturii autohtone. Cinstea, corectitudinea, responsabilitatea sunt calități pe care suntem datori să le insuflăm elevilor și studenților, concomitent cu pregătirea profesională solidă, obiectivând capacitatea rezolvării cerințelor cotidiene și inovării perpetue. Unirea

eforturilor celor solicitați să acționăm în asemenea direcții nu va fi zadarnică!

- Vă mulțumim!

*
* *

Textul se publică în premieră. Răspunsurile formulate de academicianul **Ioan Dumitrache** reamintesc, optimizant, referirile savantului francez, Henri Poincaré (1854-1912): „*Știința se face cu fapta, după cum o casă se înalță cu pietre. Dar, o acumulare de fapte nu este știință, după cum o grămadă de pietre nu este o casă!*”. Concluziile se impun, mai ales, pentru noile generații, confruntate cu numeroase tentații și posibilități. Tinerii acestor decenii, etapă introductivă pentru Mileniul III, sunt invitați să se inspire din viața și realizările interlocutorului nostru. Plecând, așadar, dintr-o localitate rurală modestă, prin eforturi *bine cântărite*, se află, acum, sub cupola Academiei Române! Lecturând prezentarea sa în ***Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I-IV*** (2008-2014), sinteză amintită anterior, vom identifica, nuanțat, perioadele ce-l caracterizează, existențialist, pe omul de știință nominalizat, titlurile scrierilor editate, responsabilitățile didactice, manageriale, obștești. Momente distincte, privind exprimarea profesorului **Ioan Dumitrache** în spiritualitatea națională rămân și titlurile *Doctor Honoris Causa*, acordate de universitățile din Timișoara (2000), Craiova (2001), Pitești (2001), Arad (2005). Facultățile tehnice îi datorează foarte multe!

Charles de GAULLE
(*Franța*)

TRĂIASCĂ PITEȘTII!

Vineri, 17 mai 1968, generalul **Charles de Gaulle**, președintele actualei Republicii Franceze, a vizitat municipiul Pitești, împreună cu doamna Yvonne de Gaulle, Couve de Murville, ministrul parizian de externe, alți reprezentanți iluștri din *Hexagon*. Au fost însoțiți de Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii

Socialiste România, prezent, deseori, în acest areal, dar și de Elena Ceaușescu, aflată, ca exprimare publică, pentru întâia oară la Pitești. Deplasarea din Capitală, spre centrele provinciale, debutase, joi, 16 mai 1968, pe calea aerului, până la Craiova (Dolj), iar de aici, cu autoturisme străine, s-a ajuns, succesiv, la Slatina (Olt), Pitești (Argeș), Târgoviște (Dâmbovița), Ploiești (Prahova), București (17 mai 1968). Primele trei consilii populare județene, foruri ale structurilor administrative istorice, redimensionate legislativ în februarie 1968, erau la conduse de argeșeni: Gheorghe Petrescu (Dolj), Constantin Sandu (Olt), Petre Dumnică (Argeș). Detaliul atrage atenția ziariștilor francezi, analiștii etichetând *geografia* invocată ca un veritabil rezervor din care se promovau lideri teritoriali,

susținători ai directivelor socialiste, propuse națiunii de șeful statului român. Cooptat în echipa municipală a evenimentului (primar, Gheorghe Marinescu), eram preocupat, sincer, ca istoric, de reușita vizitei comentate, atitudine motivată inclusiv prin faptul că, pe Platforma Industrială Colibași, atașată, la 16 februarie 1968, zonei urbane Pitești, se edificase, folosind *licență franceză*, singura uzină autohtonă ce producea automobile de oraș, obiectiv strategic de primă mărime. Comparativ cu evenimentul adus în prim-plan, s-a inaugurat *peste 100 de zile franceze* (20 august 1968). Misiunea personală asumată a implicat, prioritar, gestionarea originală a momentului întâmpinării înalților oaspeți, cu pâine și sare, după datina străbună. Ca personaj central, am optat, inspirat, pentru profesorul Constantin Albu (1881-1970), muzician emblematic al Argeșului, cunoscător al culturii occidentale, ceea ce a făcut o bună impresie. Era ajutat de câțiva tineri, având înfățișare adecvată, purtând, cu toții, costume naționale impecabile, specifice ariei noastre etnografice. În noaptea precedentă, experți francezi și români au identificat traseul rutier principal, de la intrarea dinspre Slatina, până la Micești (aici s-a oferit dejunul prestabilit), arterele centrale urbane, adiacente spațiului *consumării* orelor de vârf ale vizitei, estrada, ridicată pentru 400 de coriști (au interpretat melodia *Bine ați venit!*, compoziția dirijorului Alfons Popescu), podiumul ceremoniei, amenajat pe spațiul verde apropiat Cercului Militar, cu vizualizare directă asupra Grădinii Publice, edificiului unde se afla sediul administrației județene, astăzi, Muzeul Argeșului, dar și a *Statuiei 1907*, reținută, ca reper imagistic, de fotoreporterii străini (dislocată în 2007). La ivirea zorilor, s-au verificat, prin tehnici rafinate, produsele

alimentare, invocate mai sus, acordându-ni-se totala încredere morală și trecerea liberă până la intersecția Bulevardului *Republicii* cu Strada *Eroilor*, unde urma să-i așteptăm pe înalții demnitari. Totul a decurs normal! Apariția coloanei *limuzinelor* oficiale determină trompetiștii, aflați pe terasa Poștei, să dea *Onorul la general!* După coborârea din mașina *fanion*, salutul protocolar al reprezentantului gazdelor și acceptarea invitației pe care i-am adresat-o, în limba franceză, să deguste, simbolic, *pâinea și sarea noastră*, președintele **Charles de Gaulle**, plăcut impresionat, datorită farmecului scenei vivante, ne-a gratulat, la rândul său, clipă unică, prin gestul firesc al strângerii mâinii. Apoi, degajat, impunător ca *alură*, volubil, curtenitor, s-a contopit, câteva minute, cu mulțimea exuberantă, venită să-l întâmpine. Pe timpul pregătirilor, îi destăinuisem unui corespondent francez că doream, de la *Omul Europei*, aprecierea magică privind soarta păcii continentale. Răspunsul urma să fie formulat simplu: fragilă, sau, poate, echilibrată. Tentativa *micului interviu* a eșuat parțial! În schimb, ca recompensă ideatică, am primit, de la cunoștința amintită, *crochiul* cuvântării pe care președintele Franței urma să o țină, atunci, la Pitești, reprodusă în rândurile următoare. Este un adevărat *document istoric*, mult mai amplu decât schimbul pasager de replici, gândit, mental, în intențiile personale. Mesajul, adresat distinșilor oaspeți, a fost rostit, la Pitești, inițial, de Petre Duminică, președintele județului, deja nominalizat. Tonul afectuos din alocuțiunea acestuia îi va sugera generalului **Charles de Gaulle** fraza introductivă a discursului său. Urmează, însă, idei cardinale privind perspectiva colaborării româno-franceze, ori direcționări majore, nuanțate continental, concepte regăsite în paragrafele de mai jos.

*
* *

„În primul rând, vă mulțumesc, domnule președinte (Petre Duminică – nota noastră), pentru cuvintele amabile de bun sosit pe care le-ați rostit despre mine. Vă mulțumesc dumneavoastră, tuturor locuitorilor din Pitești, pentru că ați venit să mă primiți și în persoana mea să salutați Franța.

La amabila invitație a domnului Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, am venit în țara dumneavoastră pentru a studia împreună cu dânsul, pentru ca guvernele noastre să studieze împreună, mai temeinic și mai precis, cooperarea foarte prețioasă, foarte prietenoasă, care a început între țara dumneavoastră și țara mea. Am venit, de asemenea, pentru ca, împreună, să studiem care sunt îndatoririle de mâine și, în același timp, pentru a aduce întregii României salutul întregii Franțe.

Prima dintre îndatoririle noastre este aceea de a munci împreună pentru unirea Europei, de la un capăt la celălalt. Din nefericire, până acum, Europa nu a fost unită niciodată. Aceasta a provocat mari nenorociri atât Europei, cât și lumii întregi. Trebuie să unim Europa pentru pacea, pentru progresul, pentru fraternitatea ei și a întregii omeniri. Aceasta este o îndatorire franco-română.

O altă îndatorire este aceea de a munci împreună pentru dezvoltarea noastră. Trăim în epoca industrială, în epoca dezvoltării economice, în epoca progresului social. Este necesar ca o țară ca a dumneavoastră și o țară ca a mea – care dau dovadă de atâta omenie și dispun de mijloace – să muncească împreună pentru dezvoltarea propriului lor progres, pentru propria lor

capacitate industrială, economică și socială. Aceasta este ceea ce am început să facem împreună și aceasta este, domnule președinte, ceea ce vom face în viitor, mai amplu decât înainte.

În sfârșit, cea de-a treia îndatorire a noastră este să ne iubim și să ne stimăm. O merităm, dumneavoastră, românii, și noi, francezii. Suntem popoare animate de bunăvoință. Suntem popoare care se aseamănă dintotdeauna. Astăzi, văd mai bine ca niciodată, că ne stimăm și ne iubim, pentru ca în faptele noastre și în stăruințele noastre, în munca și succesele noastre, să fim unul lângă altul. Iată cea de-a treia îndatorire a noastră. Noroc Piteștii! Urez noroc acestui oraș mare, muncitor, înflăcărat și în plin progres. Vă las salutul Franței!

Trăiască Piteștii! Trăiască România! Trăiască prietenia româno-franceză!”(Charles de Gaulle).

A răspuns, prin cuvântarea sa, președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu.

*

* *

Textul *expozeului*, rostit de președintele *Hexagonului*, apare, pentru prima oară, într-un volum *provincial*. Vizita cunoscutei personalități universaliste la Pitești, **Charles de Gaulle** (1890-1970), președintele Franței (1959-1969), fondatorul Republicii a Cincea, instaurate pe baza referendumului național, desfășurat, duminică, 28 septembrie 1958, este consemnată în toate cărțile noastre, privind istoria reședinței Argeșului.

Mihail Petre GEORGESCU
(*România*)

***STATUL A FOST PREOCUPAT DE MENȚINEREA
STANDARDELOR LA SC ARPECHIM SA PITEȘTI
PÂNĂ ÎN 2004***

Inaugurarea oficială a Combinatului Petrochimic, din municipiul Pitești, județul Argeș (21 iulie 1969), era completată prin intrarea în funcțiune a Rafinării de Petrol (16 octombrie 1969). Noile capacități productive sunt unificate, administrativ, datorită aplicării prevederilor ***Hotărârii Guverului Nr. 387,*** București, 1973, șef al *executivului*, Ion Gheorghe Maurer. Timp de peste trei decenii și jumătate (1969-2004), Platforma Industrială *Pitești-Sud*, astăzi, SC *Arpechim SA*, a fost una dintre cele mai mari ale României contemporane, dar, în ultimii ani, asemănător altor situații, se confruntă, vizibil, cu numeroase dificultăți, considerate, eminent, insurmontabile. Conducerea acestor obiective s-a exercitat, pentru diverse etape, de inginerul **Mihail Petre Georgescu**, personalitate cunoscută a *Cetății*, care, în debutul anului 2015, ne-a acordat, cu amabilitate, interviul următor. *Developează*, competent, *dinamica* structurilor

economice invocate, prelevând, totodată, anumite perspective îmbucurătoare.

*

* *

- Domnule inginer, Mihail Petre Georgescu, sunteți o personalitate distinctă în peisajul industriei chimice românești, manager emblematic al Combinatului de pe Platforma Pitești-Sud, ceea ce ne determină să vă adresăm felicitările noastre istorice. Explicați-ne, pentru început, care este secretul atragerii simpatiei atât din partea oficialilor zilei, dar și a celor aflați în afara sistemului puterii? Din acest unghi de vedere, concludente sunt inclusiv rezultatele electorale, obținute în campaniile din 1996 și 2000.

- Secretul atragerii simpatiei, atât din partea oficialităților zilei, cât și din partea celor aflați în afara sistemului puterii, cred că se explică prin faptul că, în pozițiile de conducere, pe care le-am avut, m-am străduit să-mi îndeplinesc conștiincios atribuțiile, dovedind cinste și corectitudine managerială. Mi-a plăcut să fiu cât mai mult timp alături de personalul productiv, pentru ca, împreună, să rezolvăm atât problemele de natură profesională, dar și pe cele personale.

- Enciclopedia Argeșului și Muscelului, ori alte informații personalizate, decodifică atributul dumneavoastră de piteștean notoriu. Arborele genealogic, ramificat spre contemporaneitate, se poate livra cititorilor acestui interviu?

- Sunt, într-adevăr, piteștean. M-am născut, la 28 mai 1944, pe timpul bombardamentelor americane asupra Piteștiului, în casa unde locuim și acum. Mama și părinții săi au fost tot piteșteni, iar străbunicul, din partea mamei, era din comuna Vedea, satul Izvoru. La rândul său, bunicul din partea mamei, Ștefan Martinescu, a devenit, la 9 aprilie 1926, primar al Comunei Urbane Pitești, exercitând această funcție până la data de 3 decembrie 1928, când îl demite, împreună cu tot Consiliul, prefectul Armand Călinescu, pe fundalul controverselor dintre liberali și țărăniști. Anterior, a fost parlamentar. Din tabloul deputaților (1920-1921), singurul pe care îl recunosc este Octavian Goga. Tatăl meu, Constantin Georgescu a urmat carieră militară. Provenea dintre consătenii comunei Copăceni, județul Vâlcea și avea 11 frați. Atât tata, cât și mama, au fost veterani de război. Întru-cât, până la terminarea școlii elementare, am locuit prin garnizoane din Sinaia, Târgu Mureș, Brașov, Sibiu, cred că acest fapt a influențat comportamentul, disciplina și corectitudinea personală, apropiate mediului amintit. Împreună cu soția mea, Valeria, care este biolog, avem doi fii, Bogdan Teodor (inginer) și Andrei Cristian (economist), exprimând preocupări antreprenoriale, precum și doi nepoți.

- Liceul absolvit în reședința Argeșului (1962) rămâne, după o jumătate de secol, un reper nostalgic? Întrucât adolescența dumneavoastră suprapune primele modificări postbelice ale centrului urbei noastre, listați cinci edificii din alte timpuri, rezonând amintirile acelor vremuri.

- În 1962, am absolvit Liceul *Nicolae Bălcescu*, astăzi, Colegiul *Ion C. Brătianu*, unul din cele mai bune ale acelor vremuri. Aproape toți absolvenții, colegi cu mine, au intrat la facultate. Mulți trăiesc și acum în Pitești. Noi, toți aceștia, am fost și suntem organizatorii întâlnirilor de promoție. La început, ne-am întâlnit din zece în zece ani, apoi, la cinci și, de doi ani, încercăm să facem întâlnirile în fiecare toamnă. Rețin câteva edificii reprezentative și alte puncte de referință din perioada studiilor medii: Biserica *Sfântul Nicolae*, demolată la 12 iulie 1962, dărâmarea făcându-se cu două tancuri, iar ceasul bisericii este conservat, acum, la Muzeul Județean Argeș; *halele*, demolate în 1968-1969, pentru construirea Sediului Politico-Administrativ al Județului Argeș; *Strada Mare*, având multe clădiri, de la sfârșitul secolului XIX; *Pădurea Trivale*, cu foisorul, în care, zilele de sărbătoare, cânta fanfara; *Gara Pitești*, admirată la vremea respectivă, astăzi, demolată și reconstruită într-o nouă configurație.

- *Așadar, pasiunea pentru cunoașterea intimității cifrelor octanice ale petrolului și gazelor, ori alte ipostaze încă nedecarate public, motivează opțiunea studiilor superioare tehnice în București. După seria dumneavoastră (1967), Institutul s-a transferat la Ploiești? Unde faceți, din atare perspectivă duală, întâlnirile studențești de promoție? Nominalizați trei corifei, care au dat vigoare pregătirii profesionale, dar și trei colegi de generație, remarcați în spațiul cotidian, simbolizând continuitatea breslei petrochimicilor români.*

- Trebuie spus că, prima mea opțiune, în clasa XI, a fost să dau examen de admitere la *Medicină*. Aveam profesor apreciat la Științele Naturii, Titu Păuna, eram

pasionat de chimie și fizică, deci, nu existau temeri. Alegerea s-a schimbat aproape de bacalaureat. Pentru că originea mea socială nu era prea bună, iar, la Pitești, începuse să se audă că se va construi o mare unitate petrochimică, am schimbat orientarea spre Institutul de Petrol și Gaze din București. Și, uite așa, am intrat la Facultatea *Tehnologia și Chimizarea Petrolului și Gazelor*, având notă foarte mare. Am absolvit în 1967 cu media 10. Puteam să rămân la București, însă, voi prefera să vin acasă, în reședința Argeșului, unde începuse construcția Platformei Industriale *Pitești-Sud*. Am avut la facultate adevărați *corifei*, care au dat vigoare pregătirii generației noastre, așa cum au fost profesorii: Costin D. Nenițescu, Sergiu Raseev, Constantin Strățulă, Gheorghe Suciuc, Radu Țunescu. Dar, am avut și colegi, sau colaboratori, care am fost remarcați în spațiul cotidian, simbolizând continuitatea *breslei* petrochimicștilor români, precum inginerii: Andrei Grigorescu, Gheorghe Ivănuș (devenit profesor universitar), Petru Pop, Gheorghe Stanciu, Adrian Turcu.

- După evaluările noastre, rămâneți, ca arhetip temporal, singurul specialist, născut la Pitești, ajuns, ipostază de excepție, în vârful piramidei coordonatoare a Combinatului Petrochimic/SC Arpechim SA, din localitate (inaugurare calendaristică, 21 iulie 1969). Premeditat, după finalizarea facultății, pașii dumneavoastră s-au îndreptat spre reședința Argeșului? Concret și succesiv, ce responsabilități sunt demonstrate prin lecturarea Cărții personale de muncă, până în 1986?

- Am fost angajat în Combinatul Petrochimic Pitești la 18 decembrie 1967, ca inginer stagiar, Secția *Piroliza I*, urmând, apoi, treptele promovării: șef de formație, șef atelier, șef secție. În 1976, deveneam șeful noii instalații, ce se pregătea să pornească, respectiv *Piroliza II*. Din 1980, au început promovările spre funcții înalte de conducere: director, Uzina *Olefine* (1980-1982); director tehnic *Petrochimie* (1982 - 9 februarie 1984); director general, Combinatul Petrochimic Pitești (ianuarie 1984 – octombrie 1986), când, pentru rezultatele deosebite, obținute în activitatea productivă, unitatea a primit *Ordinul Muncii Clasa I* iar eu am fost gratulat, ca și alți colaboratori, cu *Ordinul Muncii Clasa II*. Era o mândrie pentru noi, singurii decorați și evidențiați, în acea perioadă, dintre toate combinatele petrochimice ale țării!

- În acest context, sunteți cel mai îndreptățit să elucidați câteva aspecte care ne preocupă existențialist: ce a motivat amplasarea unui mare combinat chimic la Pitești; care a fost dinamica nominală a edificării principalelor capacități productive; cine a proiectat, instituțional, asemenea obiective; cât a plătit statul pentru cumpărarea licențelor; dacă principalii constructori s-au dovedit condiționali și pricepuți; investiția se va amortiza la termenul prestabilit? Distinct: sursa aprovizionării cu materie primă, dar și rețelele utilitare erau sigure?

- Amplasarea acestui mare Combinat, în zona noastră, s-a justificat prin necesitatea prelucrării țițeiului extras din perimetrul Oltenia-Banat, ori adus din import, precum și asigurarea cu carburanți a județelor limitrofe. Proiectarea s-a făcut de unități românești specializate: Institutul de Proiectare Instalații

Petroliere/*IPIP* Ploiești (Prahova); Institutul de Cercetări Inginerie Tehnologică Petrol și Rafinării/*ICITPR* București. Pe lângă *aplicațiile* românești, din domeniul rafinării țițeiului, s-au implementat, special, pentru instalațiile petrochimice, procedee străine, de ultimă generație la data respectivă. Costurile, suportate de stat, au fost considerabile, dar și beneficiile, ceea ce va permite amortizări graduale. Referitor la edificarea Complexului, antreprenor general, Întreprinderea de Construcții-Montaj/Trustul de Construcții Industriale Pitești, deși avea, atunci, puțină *expertiză*, termenele s-au respectat, finalizarea datorându-se, în bună măsură, contribuției beneficiarului. Primii directori: Sava Costache (Petrochimie); Victor Nica (Rafinărie). Miniștrii inaugurărilor: Alexandru Boabă (Chimie); Matei Ghigiu (Construcții Chimice).

- *Cum a fost la Combinatul Petrochimic Midia Năvodari? Detaliați, acum, episodul atracției spre Marea Neagră (1986-1990), dar și reconversia ideii că patria dumneavoastră se cheamă, definitiv, Pitești (1990-2006).*

- În ziua de, luni, 6 octombrie 1986, eram transferat la Combinatul Petrochimic Midia (Năvodari, Constanța). Precizez că, în august, promisem, la Combinatul Petrochimic Pitești, vizita Elenei Ceaușescu, care deținea funcții foarte importante la nivelul statului, fiind, din 1975, deputat pentru Marea Adunare Națională, în Circumscripția Electorală *Pitești-Sud*. Am reușit să o impresionăm cu succesele noastre! *Necazul* a venit, pentru mine, în septembrie, 1986, când, ministrul de resort, Adrian Stoica, mi-a

comunicat că, pe baza deciziilor superioare, urma să fiu transferat la Combinatul Petrochimic Midia Năvodari/SC *Petromidia SA*, pentru a coordona punerea în funcțiune a instalațiilor petrochimice din această unitate. Am refuzat ferm! Voi ceda, totuși, în momentul convocării, la sediul Comitetului Județean Argeș al Partidului Comunist Român, liderul județului, Constantin Zanfir, spunându-mi, cu lacrimi în ochi, că, dacă nu accept această *promovare*, are dispoziții să mă distrugă! A trebuit să cedez! Refuzul avea la bază dragostea față de combinatul în care mă formasem, faptul că părinții erau destul de în vârstă și aveau nevoie de ajutorul meu, iar cei doi copii erau mici. Așa cum s-a precizat mai sus, luni, 6 octombrie 1986, m-am prezentat la Midia, fiind instalat, ca director general tehnic, în prezența demnitarului Gheorghe Oprea, prim-vice prim ministrul Guvernului României. Până în vara anului 1988, am reușit să punem în funcțiune compartimentul *Petrochimie*, primind, constant, ajutor de la foștii mei colegi, din Combinatul Petrochimic Pitești, buni specialiști, pe care îi aduceam, prin rotație, la Midia. Evenimentele din decembrie 1989 mă vor găsi la Midia. Timp de o săptămână (22 -28 decembrie 1989), pentru a fi alături de muncitori, în acele zile dificile, nu am plecat nici un moment din fabrică. Acolo dormeam, acolo mâncam! Am avut trei nopți extraordinar de tensionate, 22/23, 23/24 dar, în special, noaptea de Crăciun, 24/25 decembrie 1989. Pentru că auzeam permanent focuri de arme, a trebuit, și noi, să activăm gărzile patriotice, existente, atunci, în toate marile obiective industriale. Reușeam, astfel, să convingem salariații pentru a respecta programul de lucru, păstrând funcționalitatea tuturor secțiilor. După opinia unora, trebuia să părăsim locurile productive. Și iată că, victoria Revoluției a făcut posibilă, după 2

ianuarie 1990, revenirea acasă, în Combinatul Petrochimic Pitești, precum și la familie.

- Pentru completarea lucrării denumite Istoria Municipiului Pitești, elaborată de noi, în colaborare, prin 1987-1988, preconizată a se reedita (2018), ajutați-ne să descifrăm cauzele creșterii și descreșterii potențialului SC Arpechim SA, invocând, dacă veți considera necesar, prevederile Legii Nr. 15, publicată în Monitorul oficial al României Nr. 98, din 8 august 1990. Aderarea la Societatea Națională Petrom, apoi, maniera privatizării, prin Österreichischen Mineralölverwaltung Aktiengesellschaft/OMV (Austria), se bănuiau câștigătoare? Era singura alternativă lansată de factorii decizionali? Când (ziua), unde (țara) și cine a semnat protocolul?

- Încă din prima etapă după 1990, am fost adeptul, căutând să conștientizez conducerea de atunci, că extracția țițeiului, prelucrarea industrială, desfacerea produselor, trebuie să fie un tot unitar, nu fărâmițate, așa cum erau la noi. Urma să luăm, așadar, modelul marilor companii petroliere europene. Un prim pas, în atare direcție, a fost realizat prin **decizia** din 9 august 1996, când, Guvernul Nicolae Văcăroiu a hotărât formarea Companiei Române de Petrol/SC *Petrom* București, eu fiind desemnat să conduc noua structură economică. La 3 noiembrie 1996, eram ales și deputat de Argeș în Parlamentul României, unde voi rămâne numai patru luni. Am decis să-mi dau demisia, pentru a reveni, ca director general, la SC *Arpechim* SA Pitești, promovând opinia că această mare platformă trebuie să facă parte din *Petrom*. După discuții la toate nivelurile, în vara anului 1997, am avut succes, iar din cele cinci

mari rafinării ale țării, *Arpechim* Pitești (Argeș) și *Petro Brazi* Ploiești (Prahova) au intrat în compania amintită. Pentru etapa 2003-2006, am devenit director la *Petrom* București, iar Platforma Industrială *Pitești-Sud* s-a aflat, permanent, în atenția noastră.

- Ce mai funcționează, în debutul anului 2015, pe această platformă? După opinia dumneavoastră, situația se datorează managementului neperformant, tehnologiilor învechite, lipsei debușeurilor externe și interne, neglijenței guvernamentale, ecuației negocierilor pentru admiterea în Uniunea Europeană? Privatizarea s-a făcut la pachet, ori pentru fiecare entitate în parte?

- Privatizarea *Petrom*, din 2004 s-a făcut la pachet: *Petrom* (extracție și prelucrare); *Peco* (distribuție), prim-ministru fiind Adrian Năstase, iar ministrul Economiei, Dan Mircea Popescu. Din 2008, până în 2011, Compania *OMV Petrom* a reclamat funcționalitate neperformantă la *Arpechim* Pitești. Susțin că asemenea lucru s-a datorat managementului defectuos, sau, ceea ce nu este exclus, conceptul a fost lansat premeditat. Precizăm că, în perioada invocată, la *Arpechim* nu s-a asigurat funcționarea continuă și la capacitatea care să asigure activitate profitabilă. Situația determină, în 2008, oprirea instalațiilor din zona *Petrochimiei*. Peste un an (2009), acest compartiment a fost cumpărat, de la *OMV Petrom*, de *SC Oltchim SA*, Râmnicu Vâlcea, unitate care era, tradițional, beneficiarul materiilor prime produse la Pitești. În 2010, *Oltchim* a făcut toate lucrările de revizie și pregătirile pentru repornirea *Petrochimiei*, investiția ridicându-se la aproximativ 70 milioane EU. Dar, în primăvara următoare, când *Oltchim* intenționa

reactivarea complexului nostru, *OMV Petrom*, la 1 aprilie 2011, decide, parcă tot premeditat, oprirea și a Rafinăriei Pitești, furnizorul de materii prime pentru *Petrochimia* alăturată. Prin urmare, toată activitatea din acest mare Combinat este oprită de peste patru ani. De menționat că, până în 2004, *Arpechim* a fost singurul combinat petrochimic din România, unde statul investise sute de milioane de dolari, iar Rafinăria Pitești, în 2003-2004, era singura din țară care putea livra motorină și benzină la nivelul cerințelor calitative *Euro 4-5*. Rămâne, acum (2015), speranța venirii unui investitor serios, cu posibilități de a prelua atât Rafinăria, de la *OMV Petrom*, dar și *Petrochimia* Pitești, la pachet cu *Oltchim*, astfel încât, aceste *perle* ale industriei românești, de altădată, să fie puse în funcțiune la capacitate maximă. Pe lângă avantajele mari, privind potențialul productiv, se vor asigura peste 4 000 de locuri de muncă pentru personalul *tradițional*, ori cel *specializat*, după 1990, sau aparținând *noilor generații*, iar, pe orizontală, se vor putea angaja, aproximativ, 15 000 de persoane.

- Ulterior evenimentelor din decembrie 1989, sunt vehiculate anumite concepte privind inapetența românilor pentru tehnică, probatorii fiind și evenimentele grave ce au favorizat, în Pitești, incendiile de la piroliză (14 aprilie 1974), respectiv cracare catalitică (30/31 octombrie 1979). Dumneavoastră, care ați colaborat cu mii de muncitori, maiștri și ingineri, cum comentați asemenea prezumții? Industrializarea intensivă, din anii socialismului, a fost benefică, sau inutilă?

- Am apreciat, întotdeauna, pasiunea concetățenilor noștri pentru tehnică și inovare. Evenimentele grave, amintite mai sus, au demonstrat că, pentru platformele petrochimice din toată Lumea, există riscuri ce trebuie luate în calcul tehnologic. Da, industrializarea a fost și este necesară progresului națiunii române!

- ***Incertitudinea relansării Platformei Petrochimice Pitești-Sud este tot mai evidentă. Realitatea ne determină să aflăm în câți ani se va putea înnobila solul, folosit, anterior, pentru funcționarea instalațiilor amintite, dar și un pronostic privind valorificarea resurselor umane, disponibilizate falimentar.***

- Nu sunt pedolog, dar având *experiență chimică*, este vorba, probabil, de un deceniu. O soluție viabilă, privind resursele umane, devine *reconversia profesională*, policalificarea, adaptarea la cerințele pieței continentale a forței de muncă, *deschiderea* spre inițiative particulare, conlucrarea cu firme *potente*, din alte zone ale Lumii. Ceea ce spun eu, nu este o noutate, dar poate să devină un *proiect* pe termen mediu și lung! Totuși, susțin cu tărie, necesitatea relansării activității Platformei Industriale *Pitești-Sud*, care, integrează, pe un spațiu bine delimitat, rafinărie, petrochimie, secții conexe, iar conlucrarea cu *Oltchim*, consumator al unor materii prime, expediate de noi, poate aduce, după modelul Europei de Vest și Statelor Unite ale Americii, profituri consistente. Repornirea devine oportună statului român majoritar, sau prin cote semnificative partenoriale, în contextul declanșării conflictelor din imediata noastră apropiere, situație care impune măsuri asiguratorii, strategice, privind prelucrarea țițeiului,

stocarea și desfacerea cantităților necesare de combustibil.

- Calitățile dumneavoastră plurivalente sunt recunoscute prin diverse gesturi comunitare. Pentru finalul convorbirii noastre, vă întreb, fără insinuare, dacă persoanele implicate în conducerea firmei SC Arpechim SA, cărora le-ați oferit timona (2006), apelează, consultativ, la experiența acumulată de Mihail Petre Georgescu, aferentă gestionării sectoriale, ori totale, a marii platforme, timp de patru decenii, sau promovează sintagma că istoria începe cu mandatul fiecărui director general?

- Pentru perioada 2008-2014, când s-au traversat situațiile dificile, invocate mai sus, am fost, permanent, în contact cu managerii din *Arpechim*, elaborând, împreună, metodologiile conservării instalațiilor. Totodată, conducerea SC *Oltchim* SA m-a solicitat să monitorizez această strategie, pe care o dorim tranzitorie. Special a fost momentul din decembrie 2013, atunci când am fost invitat la discuții cu două firme din China, interesate să cunoască portofoliul tehnic și uman de la *Arpechim* Pitești și *Oltchim* Râmnicu Vâlcea. Recent, joi, 9 iulie 2015, am relatat actualului ambasador al Chinei, Xu Feihong, acreditat la București, prezent în municipiul Pitești pentru vernisajul unei expoziții, despre dorința colaborării noastre industriale. Era, deja, informat asupra posibilelor perspective favorizante. Dorim, fără echivoc, revenirea la normal! Trăim, așadar, cu speranța!

- Vă mulțumim!

*
* *

Textul se publică în premieră. Debutul anului 2015 reconfirmă situația nefavorabilă, din 2014, a Platformei Industriale *Pitești-Sud*, prezentată de interlocutorul nostru, Mihail Petre Georgescu, iar disponibilizarea personalului continuă. Periodic, sindicatele organizează diverse forme de protest, solicitând, oficialităților române, adoptarea unor decizii favorabile reluării producției, achitării salariilor restante, limitării șomajului. Asemenea *repere*, privind *disoluția* marilor obiective economice, se vor prezenta, contextual, în *Istoria municipiului Pitești*, reeditare preconizată pentru 2018. Totodată, cele patru tomuri ale *Enciclopediei Argeșului și Muscelului* (2008-2014), lucrare evocată permanent în acest volum, oferă numeroase consemnări privind *creșterea* sau *diminuarea* sistemului industrial definit, mai ales, la Pitești, Câmpulung, Curtea de Argeș, pe timpul economiei *etatiste*, ori, după 1990, când s-au acceptat, legislativ, criteriile concurențiale capitaliste. Invităm persoanele interesate să lectureze, special, paragrafele consacrate Platformei Industriale *Pitești-Sud*, conturată după cele denumite *Nord* (1951) și *Est* (1952). Interlocutorul nostru, **Mihail Petre Georgescu**, care a contribuit, efectiv, la definirea acestei entități, cu pondere relevantă în structuri naționale, îi recunoaștem, alături de colegii din *Petrochimie* și alți locuitori ai urbei, demersurile favorabile relansării industriei chimice din Pitești, iar speranțele sale ne optimizează.

○○○●○○○

Peter KUTZER
(*Austria*)

***ATMOSFERA LUCRATIVĂ DIN ARGEȘ DEVINE
RECONFORTANTĂ***

Marți, 21 octombrie 1986, conducerea Asociației de Prietenie Austria-România, care semnase, în București, cu Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, **protocolul** colaborării, aferent anului 1987, a vizat județul Argeș. Delegația, constituită din opt persoane importante, a fost condusă de reprezentantul forului amintit, **Peter Kutzer**. Oficialul vienez ne-a acordat acest interviu. Translator, atașat oficial, pentru limba germană, Elena Fâlfănescu.

*
* *

***- Înainte de toate, vă rog să primiți felicitări
pentru Ziua Națională a Republicii Austria, 26
Octombrie!***

***- Vă mulțumesc! Data semnifică momentul
adoptării Legii Constituționale, 26 octombrie 1955,***

atunci când Austria devenea Republică Federală și era declarată neutralitatea permanentă a statului. Anterior, la 15 mai 1955, trupele sovietice s-au retras definitiv de pe teritoriul nostru, unde staționau după finalul celui de Al Doilea Război Mondial (1939-1945). Tot în 1955, *Österreich* era admisă în Organizația Națiunilor Unite.

- Asemenea detalii, foarte oportune, facilitează evidențierea faptului că sunteți primul oficial din Austria pe care îl salutăm, personal, la Pitești.

- Este, cumva, o similitudine, deoarece și eu mă aflu pentru întâia dată pe aceste locuri. De-a lungul timpului, am vizitat, pe baza propunerilor partenerilor din București, mai multe așezări urbane ale Transilvaniei, unde am dialogat cu vorbitori de limbă germană, precum și câteva stațiuni turistice dobrogene.

- Traseele invocate vă conferă, probabil, posibilitatea unor aprecieri asupra realităților din România contemporană.

- Desigur! Cele două areale, citate mai sus, au, după opinia noastră, particularități diferite. Bunăoară, în Transilvania am văzut orașe care păstrează, sugestiv, *patina* vremurilor, când zonele intracarpatică s-au aflat sub administrația directă a Imperiului Habsburgic (1699-1867), ceea ce a stimulat preocupările de factură industrială, stilul edificiilor, configurația tramei stradale, diversificarea activităților în școli, biserici, instituții publice. Depășind anumite reticențe, privind istoria perioadei vieneze în Transilvania, mulți cetățeni cu care am discutat, inclusiv oficialități, recunosc și astăzi plusul civilizației adus, prin *Cancelaria aulică*, pentru aceste locuri tradiționale românești, suprapus

succesului reformelor inițiate de monarhii Maria Tereza (1740-1780), Iosif II (1780-1790), Francisc II (1792-1835). Peste nucleele de factură modernă austriacă s-au etajat, după 1867, până spre 1914, selectiv, influențe maghiare. Se observă, însă, detașat, fizionomia Transilvaniei prin implantarea strategiei gândite la București, aplicată, ulterior, reconfigurării teritoriale europene, stabilite la finalul Primului Război Mondial (1914-1918), când s-a format ceea ce dumneavoastră numiți *România Mare* (1918-1940). Așa cum mi s-a explicat, realitățile care au imprimat actuala *pecete* a Transilvaniei s-au conturat, mai ales, după 1950. Constatăm cu prietenie că **programele** guvernamentale socialiste postbelice au determinat și acolo industrializarea intensivă, gruparea micilor proprietăți rurale în ferme de stat sau cooperatiste, ridicarea noilor cvartale, mărirea numărului rezidenților din orașe, asigurarea drepturilor legale pentru naționalitățile conlocuitoare. Există, așadar, numeroase împliniri ale secolului XX. Sunt, însă, privind Transilvania, cel puțin două aspecte pe care, personal, nu le înțeleg. Primul se referă la fostele clădiri *nobiliare* sătești, multe părăsite, dar preluate de *obște* prin etatizarea din 1948-1955. După regulile împământenite în țările avansate, proprietarii trebuie să asigure *mentenanța* și folosirea coresponsabilă a imobilelor. Dacă ne gândim retroactiv, asemenea clădiri, ridicate din visteria fostei *protipendade*, aplicând proiecte avansate de specialiști, originari inclusiv din Austria, cumulează eforturile fizice susținute ale românilor transilvăneni, din etapa istorică respectivă, ai căror urmași trebuie să se bucure de existența acestui patrimoniu.

- Celălalt aspect, care vă frapează, se poate sintetiza?

- Bineînțeles! Este vorba de acceptarea, mai mult sau mai puțin oficial, a exodului cetățenilor de origine germană sau iudaică, din Transilvania, spre alte țări. Să fie, oare, exprimarea fenomenului respingerii conviețuirii multietnice răbufnită, surprinzător, la finele acestui veac? Dacă luăm în calcul complementaritatea seculară în domeniu, nu pot să-mi argumentez cauzele disconfortului ivit, consistent, după 1970. Bazându-ne pe experiența privind mediile demografice din Austria, vom reflecta asupra acestui fenomen, regăsit, special, în Transilvania, iar la proxima noastră convorbire, problematica se poate antama din nou.

- Sinceritatea semnalării celor două aseasonări delicate este de apreciat. Dar la Marea Neagră, cum a fost?

- După cum știți, Austria nu are țărmuri maritime. În schimb, ne mândrim cu porturile dunărene Viena și Linz. Litoralul românesc arată excelent, s-au construit, sistematic, noi hoteluri și baze de tratament, funcționale, confortabile, estetice. Vizitând câteva, înțeleg de ce mulți dintre concetățenii mei se decid să-și petreacă vacanța la Mamaia, Eforie sau Mangalia, printre motivații regăsindu-se inclusiv prețurile convenabile, asistența medicală, turismul de agrement. Sper ca, împreună cu familia, să fac un concediu reușit la Marea Neagră în anul imediat următor!

- Până atunci, există această incursiune în Argeș!

- Cunoscând *aprioric* programul noii noastre vizite în țara dumneavoastră, convenit prin Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, condus de prietenul nostru, Ioan Botar, originar, după câte cunoaștem, din Transilvania, despre care tocmai vorbeam, ne-am documentat asupra acestui județ prin surse clasice, ori de altă natură. Pentru Pitești, caracteristici distincte apar, recent, în *Meyers Neus Lexikon*, realizat de o editură din Leipzig (1974), unde se apreciază: „*Municipiul Pitești este reședința județului Argeș din sudul României (Muntenia). Are dezvoltată industria chimică, industria lemnului, industria textilă, industria constructoare de autoturisme, industria motoarelor electrice. Nod de cale ferată. Important centru cultural și urbanistic*”. Din cele prezentate de liderii județului în această dimineață, asemenea coordonate se confirmă viguros, iar atmosfera lucrativă reconfortantă, pe care o vedem la tot pasul, consolidează opinia privind evoluția accelerată a majorității orașelor și comunelor din România contemporană. Interesantă este, în atare context, dinamica relațiilor economice dintre țările noastre, nivelul schimburilor comerciale, prezența la târgurile din Austria a vinurilor de Ștefănești, automobilelor *Dacia*, fabricate în localitatea suburbană Colibași, legumelor proaspete din serele de la Bascov, sucurilor naturale *marca* Băiculești, obiectelor artizanale *meșteșugite* la Topoloveni sau Câmpulung. Exemplele pot continua.

- De unde aveți asemenea detalii?

- Foarte simplu! Asociația noastră de Prietenie se implică, permanent și voluntar, în organizarea

expozițiilor românești de turism din Austria, reuniunilor bilaterale tehnice, culturale, sportive, științifice. Este una dintre modalitățile folosite pentru cunoașterea preocupărilor cetățenilor din România, incluzând și Argeșul, ceea ce *developează*, prin generalizare, concepte privind evoluția *globală* a țării, standardele naționale de viață, integrarea în sistemul valorilor continentale.

- *Bănuim că vizita în Argeș, deși foarte scurtă, v-a motivat preocupările convergente.*

- Prin amabilitatea specifică românilor, ne-am bucurat, și aici, de un program condensat, benefic pentru noi. Impresii speciale ne-au lăsat monumentele eclesiastice de la Curtea de Argeș: Biserica Domnească (secolul XIV) și Mănăstirea Episcopală (secolul XVI). Pot spune că sunt familiarizat, cumva, cu ortodoxismul dumneavoastră, deoarece în Viena există o parohie românească, unde suntem invitați să participăm la diferite activități, uneori civile. Printre slujitorii de talent se află preotul Marin Braniște, doctor în teologie, care, probabil știți, este din Pitești, recomandându-ne, deseori, să ajungem în reședința Argeșului. Asociația noastră a primit, succesiv, *almanahurile* pe 1975 și 1976, editate de parohia adusă în discuție, din aceste volume aflând, printre altele, informații valoroase despre Curtea de Argeș, care ne-au pregătit *psihologic* pentru această vizită. Deși majoritarii din Austria suntem catolici, avem disponibilitatea conlucrării cu celelalte doctrine religioase. Efecte speciale ne-a furnizat expoziția, dacă am înțeles bine, unică în România, privind protecția mediului, de la Muzeul din Pitești. Împreună cu ceilalți membri ai delegației, am ajuns la concluzia că experții acestei instituții se dedică

unui *segment* de mare actualitate, promovând, ingenios, o disciplină a viitorului, *ecologia*. Cu toată certitudinea, lumea secolului XXI se va intersecta crizei infestării pământului și atmosferei, iar semnalul tras prin *panopliile* din așezământul amintit, merită atenția cuvenită. În Austria, avem numeroase muzee *clasice*, excelând cele de artă plastică, muzică sau istorie, unele fiind integrate marilor *abații*. Vom propune Ministerului Culturii de la Viena să trimită, în Argeș, un grup de specialiști, capabili să se inspire pentru promovarea atenționării generice, favorabile omului și naturii înconjurătoare nepoluate.

- Apropo de arta plastică. După câte am observat, în delegație se află câteva persoane interesate expres de acest domeniu.

- Da, este vorba de doi pictori și un critic al domeniului, care sunt membri fondatori ai Asociației de Prietenie Austria-România. Prin urmare, ați fost inspirați atunci când s-a prevăzut vizita la Galeria de Artă, dar și vernisajul noii expoziții a pictorilor profesioniști, urmată de discuția colegială organizată în atelierele proprii. Comparativ cu țara mea, constatăm că statul român încurajează preocupările creatorilor de atare factură, spațiile aferente acordându-se gratuit, sau cu chirii modice, existând, totodată, achiziții periodice plătite prin consiliile locale. Rămânem încântați de faptul că mulți *maestri* vienezi sunt cunoscuți și apreciați de cei cu care am discutat, iar folosirea uleiurilor naturale, tehnică preferată în Austria, se regăsește pe *șevaletele* plasticienilor argeșeni. Climatul generos, întâlnit la dumneavoastră, se va prezenta și ambasadei noastre la București, ceea ce favorizează,

perspectival, *ghidarea*, spre Pitești, a unor *portofolii* culturale din landurile Austriei. Vor urma, apoi, *replicile* Argeșului! Rămânem cu frumoase amintiri după ceasurile petrecute în această zonă tradițională a României, ceea ce ne determină să vă mulțumim.

- Plăcerea este de partea noastră să receptăm asemenea cuvinte măgulitoare!

*
* *

Textul se publică în premieră. Reședințele Principatelor, București și Iași, au beneficiat de existența consulatelor vieneze, încă din 1783, iar Legația României obține rangul de ambasadă, acreditată pe lângă *executivul* Austriei, la 26 septembrie 1963. Astăzi, capitala Austriei este sediul unor importante structuri ale Organizației Națiunilor Unite, unde lucrează inclusiv specialiști argeșeni. Comunitatea noastră din Viena gravitează în jurul Parohiei Bisericii Ortodoxe Române, *păstorită*, multă vreme, după cum spunea interlocutorul nostru, **Peter Kutzer**, de preotul Marin Braniște, cu activitate relevantă la Pitești. Din partea acestui veritabil intelectual eclesiastic, am primit, deseori, mesaje aniversare, iar, în 1977, ne-au parvenit, purtând semnătura preotului Marin Braniște (1915-1996), având doctorat în *Patologie*, câteva studii și analize personale, referitoare la evoluția învățământului medieval argeșean.

○○○●○○○

Carlos Van LANCKERE
(Belgia)

***METROPOLA BRUXELLES ARE STATUT
VERITABIL
DE CAPITALĂ EUROPEANĂ***

Timp de 12 zile (14-26 aprilie 1972), după traversarea rutieră a republicilor Ungaria, Austria și Germania Federală, ne-am aflat, reprezentând municipalitatea Pitești (Argeș), în Regatul Belgia/Royaume de Belgique/Koninkrijk België. Călătoria s-a realizat împreună cu Trupa de Teatru *Breve*, aparținând Palatului Culturii, director, Valeriu Dobrin, invitația fiind intermediată prin *National Vlaams Kristelijk Toneelverbond/NVKT/Asociația Națională Flamandă de Teatru*, din Gand/Gent. Miercuri, 19 aprilie 1972, obțineam, de la **Carlos Van Lanckere**, delegat al forurilor flamande, comentariile care urmează. Translator, atașat oficial, pentru limba franceză, doamna Devrise (România).

*
* *

- Domnule Carlos Van Lanckere, vă rugăm să acceptați exprimarea bucuriei personale, deoarece, la prima noastră deplasare în Europa Occidentală, vizităm Belgia, prietenă statornică a României.

- Vă înțelegem starea individuală de spirit, iar valoarea sentimentelor naționale este reciprocă. Pregătirile pentru primirea dumneavoastră ne-au determinat să răsfoim albumul *perlelor* conlucrării bilaterale. Am descoperit, bunăoară, că, la 25 februarie 1866, ducelui Filip de Flandra i s-a propus, parlamentar, să ocupe tronul României, dar, invitația a fost *declinată*. Spre informare, Filip era fratele regelui Belgiei, Leopold II (1865-1909). Peste câțva timp, savantul român, Emil Racoviță (1868-1947), a participat la expediția antarctică a navei *Belgica*, din 1897-1899, ceea ce relevă o fațetă originală a interferențelor culturale dintre cele două state. Apoi, în perioada interbelică, România era numită, uneori, *Belgia Orientului*, iar orașul București, *Micul Paris*. Sintagmele prefigurează un *triunghi* continental, format din Franța, Belgia și România, *arhetip* devenind, simbolic, drapelul, format, în toate cazurile, din trei benzi verticale, colorate, de la catarg, în: albastru, alb, roșu (Franța); negru, galben, roșu (Belgia); albastru, galben, roșu (România). Există multe alte apropieri între națiunile noastre! După 1960, diplomația româno-belgiană se exprimă conform principiilor difuzate de Grupul prieteniei *legislatorilor*, constituit în 1961, dar, mai ales, prin ridicarea legațiilor din Bruxelles/Brussel și București, la rang de ambasadă (3 decembrie 1963).

- Sunteți, observăm ca specialist, pasionat de istorie! Felicitările noastre! Profitând de această

deschidere tematică, evaluați câteva din reperele dezvoltării Regatului Belgia.

- Teritorial, avem 30 513 km², iar statistic, în 1972, suntem 9 810 000 de locuitori. După *disoluția* regimului european al celebrului împărat francez, Napoleon I (1804-1814/1815), Belgia, Olanda și Luxemburg au format Regatul Unit al Țărilor de Jos. Ulterior, la 25 august 1830, s-a declanșat, însă, revoluția belgiană *de catifea*, Congresul Național proclamând independența statală (Bruxelles, 18 noiembrie 1830). Peste două zile (20 noiembrie 1830), se adopta ***Legea fundamentală***, Belgia devenind monarhie constituțională, *productivă* până astăzi, primul rege, Leopold I (1831-1865). Deși, în 1831, s-a hotărât *neutralitatea perpetuă* a țării, conflagrațiile mondiale au favorizat ofensiva germană, dinamismul agresiunii impunând, în sens peiorativ, expresia *Soarta Belgiei* (ocuparea Capitalei: 20 august 1914; 17 mai 1940). Eliberarea se va face în contextul generalizat al surclasării *atacatorilor*. Refacerea postbelică a presupus mari eforturi naționale și acceptarea noii configurații continentale. Succesele sunt relevante!

- ***După câte cunoaștem, țara dumneavoastră a fost, pentru o anumită perioadă, putere colonială.***

- Principalele teritorii externe, coordonate de Casa Regală din Belgia, erau în Africa. Bunăoară, prin ***decizia*** Conferinței Internaționale de la Berlin (1884-1885), regele Leopold II, amintit mai sus, primea, cu *titlu personal*, o bună parte din Congo, suprafața respectivă totalizând de 80 de ori mai mult decât Belgia acelor timpuri. În 1908, Congo Belgian se transfera, din

proprietatea monarhiei, spre domeniile statului, care plătea despăgubiri Casei Regale. Situația s-a menținut până la 30 iunie 1960, când, naționaliștii din Congo au proclamat independența statului lor, devenit, anul trecut, la 27 august 1971, Republica Zair, capitală, orașul Kinshasa. Tot în Africa, după Primul Război Mondial (1914-1918), Belgia va administra Rwanda-Burundi, căreia, de la Bruxelles, după 44 de ani, i s-a acordat independența (1962).

- *Considerați, acum, în 1972, că sistemul colonial a fost rentabil pentru Belgia?*

- Stăpânirea teritoriilor africane a presupus programe investiționale, diplomație, riscuri, dar și venituri consistente, obținute, cu deosebire, din zonele bogate în minereuri. Practica este general valabilă. Pentru belgienii *dedicați* conducerii administrației congoleze, avantajele personale au fost evidente, o parte din beneficii *livrându-se*, însă, *fiscal*, visteriei statului. Companiile belgiene au stimulat prosperitatea acționarilor, s-au dezvoltat, *acolo*, anumite afaceri, iar *aici*, inclusiv la Gand, există perimetre rezidențiale și productive care probează avantajele domeniului. Așa cum am procedat, luni, 17 aprilie 1972, când v-am facilitat vizitarea locurilor istorice de la Waterloo, amintind ultima bătălie a împăratului Napoleon I (17-18 iunie 1815), în zilele următoare, vom *provoca* o întâlnire cu câțiva coloniști, reveniți din Africa, urmând să le adresați întrebări edificatoare.

- *Vă suntem recunoscători pentru deplasarea de la Waterloo și așteptăm extinderea conversației despre Congo. Până atunci, să acostăm în Flandra!*

- Belgia are nouă provincii, complementare Valloniei și Flandrei, de aceea, folosim două limbi oficiale, franceza, respectiv flamanda. Organizația noastră culturală, *NVKT*, aparține provinciei Flandra de Est/*Oest Vlaanderen*, reședință, orașul Gand/Gent. Există și Flandra de Vest/*West Vlaanderen*, sediul administrativ, Bruges/Brugge. Pentru că vă aflați la Gand, trebuie spuse câteva detalii: este al doilea port al Belgiei, așezat pe fluviul Escaut/Schelde, după Anvers/Antwerpen; ocupă locul trei ca aglomerație urbană, precedat de Anvers și Liège/Luik; etalează repere distincte, Universitatea/*Rijksuniversiteit te Gent* (1817) și clădirile seculare, Castelul Gravensteen (IX-XII), Catedrala Saint Baafs (XII-XIV), Primăria (XIV-XVI). Renumele orașului contemporan Gand este menținut datorită *nodului* de comunicații, activității comerciale intense, complexelor unde găsim de la ac, la autoturism și elicopter, floriculturii, atelierelor devenite fabrici textile (bumbac, in, iută, cânepă), metalurgiei, unităților pentru producerea energiei electrice, firmelor constructoare de mașini, iar mai nou, instalațiilor specializate în mase plastice. Renumită este școala flamandă de pictură, la Gand lucrând, pentru un timp, celebrul artist renascentist, Jean Van Eyck (1390-1441), care a lăsat creștinătății fresca *Altarul mielului mistic*, capodoperă ce atrage numeroși pelerini.

- ***În România, se vehiculează informații referitoare la posibila federalizare a Belgiei.***

- Problematika noastră națională *îmbracă* diverse particularități, uneori greu de sesizat din afară. Există, persistent, această direcționare, favorabilă concilierii regionale. Personal, consider că eventuala federalizare

nu contravine unității Regatului Belgia și sensurilor continentalizării europene. Date fiind realitățile actuale, menite să favorizeze toate provinciile vallone și flamande, schimbarea *tipologiei* structurii teritoriale vizează, mai mult ca sigur, etapa finală a mileniului nostru. Vom trăi și vom vedea cum se concretizează o asemenea dispută sensibilă!

- *Ca istoric, implicat în activități didactice și responsabilități comunitare, ne-ar ajuta câteva explicații referitoare la actuala fizionomie a Europei Occidentale, folosind exemplul Belgiei.*

- Selectând, țara noastră a contribuit, direct, la constituirea Organizației Națiunilor Unite/ONU (1945), definitivarea *Tratatului de Pace de la Paris* (1947), înființarea Uniunii Europene Occidentale/UEO (1948). Perspectivele *geografiei continentale de vest* au vizat, prioritar, consolidarea superiorității economiei capitaliste. Inițial, Belgia constituia, împreună cu Olanda și Luxemburg, Uniunea Vamală *Benelux* (1947), state care, peste zece ani, deveneau cofondatoare ale Comunității Economice Europene/CEE (1957), numită, frecvent, *Piața Comună*. Distinct, Belgia, Franța, Germania Federală, Italia, Luxemburg, Olanda, formau așa-numitul *G6* (Corpul celor șase state avansate ale Europei Occidentale). Echilibrul politic și economic se exprima, inclusiv pentru Belgia, prin numeroase disponibilități, așa cum sunt: desființarea, între aceste țări, a restricțiilor circulației produselor, persoanelor și bunurilor; *monitorizarea* producției metalurgice, mai ales a cărbunelui și oțelului, aflate la baza industriei de armament; stabilirea *conduitei* în adoptarea deciziilor internaționale majore. Toate entitățile ce structurează

G6 sunt membre ale Tratatului Atlanticului de Nord/NATO (1949). Importanță cardinală prezintă faptul că, orașul Bruxelles a devenit sediul mai multor organizații aferente: Comandamentul Militar NATO (1967), Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului/CECO (1951), Comunitatea Europeană a Energiei Atomice/EURATOM (1958), Comunitatea Economică Europeană/CEE/Piața Comună (1958).

- România face parte din ONU (1955), iar alături de alte state socialiste, este printre fondatorii Pactului Militar/Tratatului de la Varșovia (1955) și Consiliului de Ajutor Economic Reciproc/CAER (1949), cu sediul la Moscova.

- Oficialitățile belgiene, dar și ceilalți cetățeni, cunosc aceste apartenențe ale României. Interesantă este, pentru noi, deschiderea forurilor de la București, privind contactele cu Occidentul, *apetența* pentru tehnologiile industriale avansate ale Europei de Vest, exportul relaționat inclusiv prin *moneda forte* (dolarul american). Există, așadar, multiple punți de legătură, favorabile conlucrării dintre România și Belgia, un loc aparte ocupând schimburile culturale, derulate convingător.

- Frază precedentă ne determină să vă solicităm, în continuare, câteva comentarii referitoare la exprimările specifice mediilor culturale din Flandra de Est.

- Pentru conservarea și promovarea tradițiilor provinciale, s-au constituit asociații, cluburi, grupuri, fundații, având caracter obștesc. Funcționează pe bază

de voluntariat, pot colabora cu instituțiile publice, firmele particulare, specialiștii din țară și străinătate, au libertatea angajării unor schimburi externe, așa cum este cel cu dumneavoastră. Grupul nostru de teatru, integrat *National Kristelijk Toneelverbond/NVKT*, format din pasionați ai genului, având vârste, profesii și opțiuni filosofale diferite, s-a constituit în urmă cu 12 ani. Abordăm, constant, un repertoriu cu tematică flamandă, ne autofinanțăm, respectăm legile. Este bine că statul român acordă atenție inclusiv formațiilor de amatori, care beneficiază de prevederi bugetare, locații, programe competitive, specifice acestui segment cultural. Anterior, ne-am aflat în dialog cu o trupă de teatru din Sibiu.

- Domnule Carlos Van Lanckere, aseară, marți, 18 aprilie 1972, ați urmărit, pentru prima oară, spectacolul trupei noastre, din Pitești, prezentat pe scena Teatrului din Saint Niklaas. Ce concluzie preliminară se poate contura?

- Maniera structurării repertoriului, sub formula *colaj*, mi se pare fericită, devine operantă, mobilă, atractivă. Regizorul Valeriu Dobrin posedă experiența prestațiilor pentru publicul străin, iar, ca urmare, a montat aceste trei piese scurte: *Podul/De brug; Rochia/Het kleed; Fiii doamnei Dongen/De zonen van Mevrouw Dongen*, apropiate, tematic, spiritualități noastre. Inspirat este genericul unitar, intitulat *Gioconda și ... celelalte/ De Joconda en ... de anderen*, având trimitere, concomitent, la rolurile principale feminine, dar și la confruntările cu probleme grave, vehiculate, temporar, sau moral, pretutindeni. Artiștii dumneavoastră amatori s-au întrecut, frecvent, pe ei înșiși, atingând treapta profesionalismului.

Bariera limbii a fost repede *frântă*, prin expresivitate personalizată, scenografie, capacitate de comunicare cu sala, efecte secundare. Toate acestea denotă seriozitatea repetițiilor, exprimări scenice multiple, transpunerea discretă în ipostaza personajelor creionate de autorii dramatici. Cu certitudine, următoarea reprezentație, prevăzută în sala principală a Teatrului din Gand (sâmbătă, 22 aprilie 1972), va fi o *reuniune* pe măsura așteptărilor spectatorilor, dar și a criticilor avizați. Ne bucură inspirata noastră conlucrare cu artiștii amatori de teatru din Pitești, reședința județului Argeș, cărora le transmitem sentimente amicale, succese viitoare, liniște, pace.

- *Vă mulțumim! Ne vom revedea, peste câteva luni, în România!*

*
* *

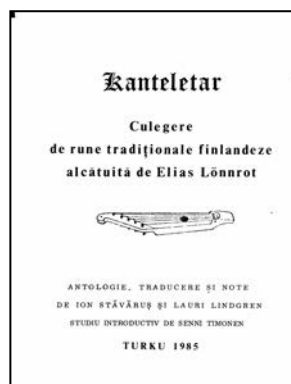
Textul se publică în premieră. Turneul din Belgia, al trupei *Breve*, aparținând Palatului Culturii Pitești, a fost, la timpul respectiv, prima deplasare externă a unei formații de teatru, constituită grație eforturilor și pasiunii amatorilor argeșeni. Experiența se va multiplica pe durata prestațiilor din Franța (22 martie – 4 aprilie 1974). Demersurile s-au datorat regizorului Valeriu Dobrin (1935-2007), directorul instituției amintite, interpreților principali, Marta Diaconu, Gheorghe Gentea, Florica Ciurezu, celorlalți colaboratori pasionați de arta scenică. Intuiția interlocutorului nostru, **Carlos Van Lanckere**, privind federalizarea Belgiei, s-a dovedit câștigătoare, noua structură era acceptată, parlamentar, în 1994, iar

constituțional, datează din 2006, rege, Albert II. Precizări complementare se regăsesc în cartea noastră, *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice* (2009), paginile 12-19 (Belgia). Sediul NATO este, acum, la Mons, centrul administrativ al provinciei Hainaut, sistemul socialist s-a desființat (1989-1990), Piața Comună și-a asumat obiective politice (1991), iar metropola Bruxelles rămâne, cu adevărat, centrul interferențelor continentale. Modificările aduse în prim-plan reflectă dinamismul vieții internaționale, având efecte dintre cele mai spectaculoase, cu deosebire, pe *Bătrânul Continent*. Analizii diferitelor generații dezbat, uneori cu înverșunare, dacă sistemul colonial, instituit de Casa Regală din Belgia, a contribuit la *implantarea* conceptelor moderne în Africa. Concluziile se lasă așteptate! Dincolo de sintagma prin care *România este Belgia Orientului*, pasionații spectacolelor teatrale, precum și cei de la *Trupa Breve*, pe care am avut onoarea să-i însoțesc la Gant, Bruges, Waterloo (1972), manifestă interes pentru descifrarea creațiilor simbolistului Maurice Maeterlinck (1862-1949), laureat al Premiului Nobel (1911). Piese sale, axate pe teme iubirii, fericirii, morții, degajă mister, neliniște, transfigurare (*Prințesa Maleine, Orbii, Oaspetele nepoftit, Pasărea albastră*). Acest autor belgian, de limbă franceză, era preferatul interlocutorului nostru, **Carlos Van Lanckere**. Uneori, apare în repertoriul Teatrului *Alexandru Davila* Pitești.

○○○●○○○

Lauri LINDGREN
(*Finlanda*)

***CUNOAȘTEREA LIMBII ROMÂNE ESTE UN
ELEMENT FUNDAMENTAL PENTRU ÎNTĂRIREA
RELAȚIILOR NOASTRE DE PRIETENIE***

Cu mai mult timp în urmă (3-4 decembrie 1985), a vizitat județul Argeș delegația Asociației Culturale Finlanda-România, condusă de profesorul **Lauri Lindgren**, directorul Departamentului *Limbi Romanice* al Universității din Turku. Aflat în țara noastră, la invitația Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, împreună cu Mario Honkanen-Cosma, secretara asociației, și Ritva Väliaho, directorul Bibliotecii din Valkealkoski, cunoscutul romanist finlandez, președintele asociației amintite, ne-a acordat, *vorbind românește*, exclusiv pentru revista *Argeș*, editată la Pitești, interviul următor.

*

* *

- Vă bucură faptul că vorbiți foarte bine românește?

- Expresia de „foarte bine” folosită de dumneavoastră mă încântă nespuse de mult. Dacă adevărul este acesta și nu folosiți o formulă măgulitoare, însemnează că mi-am realizat o bună parte din scopul propus acum 15 ani, atunci când, în preocupările mele cotidiene, au început să-și facă loc, perseverent, descifrarea și însușirea tainelor limbii și culturii românești. Ca o încununare a eforturilor mele de a face din cunoașterea limbii române nu numai un element fundamental pentru apropierea culturii finlandeze de cultura românească, ci, în primul rând, o cale de întărire a relațiilor de colaborare, pe diverse planuri, dintre țările și popoarele noastre, am avut marea onoare de a fi ales ca președinte al Asociației de Prietenie Finlanda-România.

- După modul în care debutează convorbirea noastră, presupun că Asociația condusă de dumneavoastră are o frumoasă activitate.

- Așa consider și eu! De altfel, țin să precizez că Asociația de Prietenie Finlanda-România se poate mândri cu faptul că ființează de mai multe decenii, dar, în ultimii ani, s-a revigorat tocmai ca expresie a diversificării modalităților de cunoaștere și de apropiere a națiunilor noastre. În rândul Asociației se află peste 1000 de membri, având profesii și preocupări dintre cele mai diferite. Periodic tipărim buletinul *Viestī* (*Vești*). Sub egida Asociației, lectoratul de limba română de la Universitatea din Turku editează revista *Columna*, unde s-au publicat, printre altele, sub formula textelor paralele (în limba română și în limba finlandeză) *Miorița*, *Luceafărul*, numeroase creații din literatura clasică și contemporană românească, articole despre arta

dumneavoastră plastică, diverse informații pe teme social-politice, care au trezit un viu interes în rândurile cititorilor. Sunt și alte aspecte, zic eu, de mare importanță pentru cunoașterea culturii românești în Finlanda. Așa, de exemplu, în localitatea Toijala există cea mai mare colecție de carte românească din Nordul Europei, formată din peste 3 000 de volume, precum și o importantă secție muzicală cuprinzând mai multe sute de discuri românești. Asociația de Prietenie Finlanda-România se poate considera ca fiind forul ce a inițiat, în diferite orașe din Finlanda, cursurile populare pentru cunoașterea istoriei și a culturii românești, a tradițiilor și a elementelor contemporane din domeniul relațiilor bilaterale. În acest context, am avut posibilitatea să prezentăm atât înfăptuirile din țara dumneavoastră, cât și politica externă de pace și colaborare, ale căror principii fundamentale au fost expuse cu foarte mult succes ... în cadrul Conferinței din capitala țării noastre – Helsinki.

- Ce ne poți spune, în sinteză, despre studierea limbii române în Finlanda?

- Primele încercări de a face cunoscută, în mod sistematizat, limba română în Finlanda, datează de la începutul deceniului patru al secolului nostru. Atunci s-a elaborat chiar și un curs pentru cei ce doreau să cunoască limba poporului dumneavoastră. Asemenea preocupări s-au extins însă, cu deosebire, în perioada postbelică, în mod special începând din anul 1970, de când la Universitatea din Turku s-a introdus, în Catedra de limbi romanice, limba română, alături de limbile franceză, italiană și spaniolă. Printre primii absolvenți ai cursurilor de limbă română sunt și eu. Apoi, m-am specializat în

țara dumneavoastră, prin intermediul stagiilor de la Sinaia și București. Anul 1975 marchează începutul activității lectoratului de limba română, cu activitate permanentă, la Universitatea din Turku. Ne-au ajutat, cu foarte bune rezultate, să ne perfecționăm însușirea limbii române, cadrele dumneavoastră universitare – Petru Mihai Gorcea, Nicolae Constantinescu, Florian Vlădică și, în prezent, Ion Stăvăruș. Împreună cu acesta din urmă am tradus, foarte recent, în limba română, culegerea de rune tradiționale finlandeze, apărută în cadrul Colecției de publicații a Departamentului de limbi romanice a Universității din Turku. Pentru a vă reaminti de vizita noastră la Pitești, vă ofer exemplarul cu numărul 161, cuprinzând cele mai semnificative rune din tradiționalitatea finlandeză.

- Vă asigur că voi lectura cu mare interes acest volum, încercând să găsesc similitudini cu elemente din creația românească.

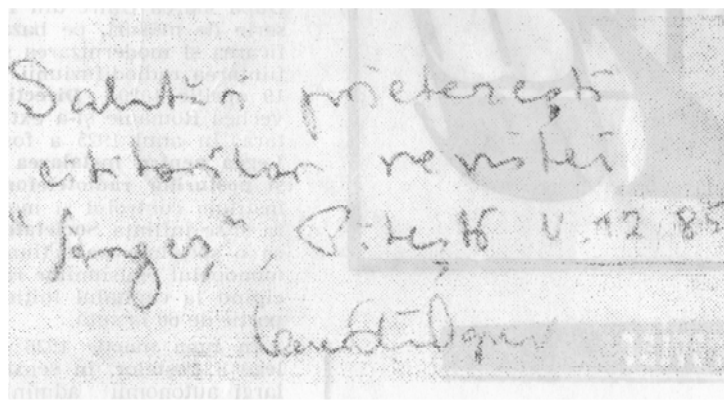
- Sper să ajungeți la aceeași concluzie la care eu deja am ajuns, respectiv la faptul incontestabil că între cultura românească și cultura finlandeză sunt numeroase apropieri și chiar suprapuneri, ce facilitează inclusiv studierea și însușirea limbii române în mediul universitar.

- Vă aflați pentru prima oară în județul Argeș?

- Nu! Am mai venit în aceste locuri cu câțiva ani în urmă, pentru a vizita orașul Curtea de Argeș. De această dată, am avut însă revelația *întâlnirii* cu oamenii modernului municipiu Pitești, cu arhitectura și cu industria acestui mare centru al României, cu spiritualitatea sa relevantă. M-am *întâlnit* la Pitești cu

politica dumneavoastră națională de ridicare a potențialului tuturor localităților țării, de evoluție neîntreruptă a economiei, științei și culturii. La Pitești, ca de altfel în tot județul Argeș, am avut posibilitatea să văd o activitate vivantă, pornind de la fabricarea autoturismelor, până la expunerea artei naive, de la amenajarea hidrocentralelor la lectura în biblioteci, ori de la desfășurarea unei activități constructive moderne la studierea matematicii în facultăți și în alte instituții de învățământ, toate acestea fiind integrate organic actualei etape a României contemporane. M-am bucurat pentru faptul că oamenii din Pitești sunt exuberanți și plini de solicitudine, ei iubesc munca, merg la teatru, intră în librării, își plimbă în liniște și cu multă dragoste copiii pe străzi și în parcuri. Plecăm de aici cu numeroase amintiri frumoase, care ne vor determina, cu certitudine, să intensificăm activitatea Asociației de Prietenie Finlanda-România, în scopul întăririi colaborării dintre țările noastre. Ca atare, doresc prietenilor din Pitești, din Argeș, mari succese și multiple satisfacții viitoare.

- Vă mulțumesc!

*

* *

Text publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 2, Pitești, februarie 1986; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 386 - 389. Anumite detalii, regăsite în convorbirea noastră, cu universitarul **Lauri Lindgren**, transpar, benefic, din volumul *Katsaus Suomen Historiaan*, autor, Matti Klinge (1981; 1995), revizuit, ulterior (2000), tradus, acolo, pentru România, de Teodor Palic, sub genericul *Privire asupra istoriei Finlandei*, Helsinki, 2001. Informații suplimentare livrăm cititorilor care admiră *Țara celor 1 000 de lacuri*, prin volumul nostru de autor, *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice*, Pitești, 2009 (p. 52-57). Asemenea exprimări tipografice contribuie la consolidarea prieteniei tradiționale dintre România și Finlanda, recunoscută continental. Totodată, precizăm faptul că, filologul Petru Mihai Gorcea (1941-2005), titular la Pitești (1964-2004), a predat limba română *umaniștilor* Universității din Turku (1975-1978), etapă favorabilă cunoașterii reciproce a spiritualității celor două națiuni. Se adaugă detaliile dobândite prin studierea volumului *Memorii*, scris de mareșalul Finlandei, Carl Gustaf Emil Mannerheim (1867-1951), publicat, inițial, în Suedia (1954). Peste decenii (2003), se editează și la noi, traducerea aparținând literatului Teodor Atanasiu. Cartea ne-a fost oferită de Ambasada Finlandei la București.

○○○●○○○

Valentin LIPATTI
(România)

***ENCICLOPEDIC, FRATELE MEU, DINU
LIPATTI, A FOST CATALOGAT MARE PIANIST
CONTINENTAL***

Satul denumit Ciolcești, aparținând comunei Leordeni, județul Argeș, este locul unde, marți, 17 decembrie 1985, s-a deschis, oficial, așadar, Casa memorială *Dinu Lipatti*, onorând, astfel, personalitatea marelui pianist și compozitor român (1917-1950). Fratele său, cunoscutul profesor universitar (*Limba franceză*), ambasadorul **Valentin Lipatti**, este una dintre figurile marcante ale intelectualității noastre contemporane. Părinții lor, Theodor, diplomat de origine greacă, și Ana, au cumpărat, prin 1872, în așezarea amintită, moșia *Fundățeanca*, edificând, special pentru muzician, o vilă cochetă, rămasă, timp îndelungat, nefolosită. După 1945, suprafețele cultivabile, pădurea și imobilele erau preluate de stat, devenind, parțial, fermă specializată pentru Stațiunea de Cercetări Viticole Ștefănești, Argeș. În 1980, la solicitarea diplomatului, privind amenajarea clădirii amintite ca *așezământ comunitar*, forurile abilitate au aprobat demersul invocat, responsabilitatea fiind atribuită Comitetului

Județean pentru Cultură și Educație Socialistă Argeș, condus, atunci, de semnatarul acestui volum, și Muzeului Județean Argeș, director, Radu Stancu. Asemenea context a favorizat convorbiri periodice, ori schimburi de scrisori cu **Valentin Lipatti**, care s-a implicat, nemijlocit, în realizarea proiectului amintit. Valoare specială prezintă documentele originale, referitoare, prevalent, la viața și creația lui Dinu/Constantin Lipatti, oferite instituțiilor nominalizate mai sus, etalate, acum, în expoziția permanentă din Ciolcești. Împlinirea, la 17 decembrie 1995, a celor zece ani, de când s-a inaugurat această casă memorială, ne-a determinat să-i solicităm, lui **Valentin Lipatti**, interviul următor, idee acceptată, în București, cu deosebită amabilitate. Este valoros, pentru noi, inclusiv autograful.

*

* *

- Domnule ambasador, Valentin Lipatti, vă rog să primiți, evocând apropiatele sărbători de iarnă, Crăciunul 1995 și Anul Nou 1996, urările noastre tradiționale, multă sănătate, spor în finalizarea scrierilor aflate pe masa dumneavoastră de lucru.

- Mulțumiri amicale, domnule profesor Petre Popa. Când mă gândesc la amenajarea Casei Memoriale *Dinu Lipatti*, amintirile mele se îndreaptă, special, către dumneavoastră, care ați contribuit, direct, la realizarea acestui proiect, folositor culturii naționale, atât de drag sufletului meu. Eforturile nu au fost zadarnice, iar ca dovadă, enciclopediile actuale, catalogând pe fratele meu, Dinu Lipatti, ca mare pianist continental, interferează, distinct, așezământul de la Ciolcești.

- Reconstituind, împreună, etapa 1980 – 1985, favorabilă dimensionării acestui reper, este bine să punctăm faptul că, astăzi, 17 decembrie 1995, se împlinește un deceniu de la inaugurare.

- Aveți perfectă dreptate și vă felicit pentru că *agenda* dumneavoastră consemnează evenimentul. Dacă o să *creionați*, câte ceva, pe această temă, trebuie precizată, neapărat, receptivitatea exprimată, la timpul potrivit, de liderul județului Argeș, Ion Sîrbu, atitudine favorabilă optimizării preocupărilor noastre. Succesorul său, Constantin Zanfîr, reîntâlnit, acum câteva zile, prin Capitală, a dovedit, apoi, atașament față de cerințele pregătitoare deschiderii oficiale, datată, calendaristic, așadar, marți, 17 decembrie 1985. Gratitudine directorilor Stațiunii Ștefănești, Constantin Budan și Toderiță Giosanu, specialiști recunoscuți în horticultură, care ne-au înțeles intențiile, acceptând și determinând recondiționarea vilei.

- Contextul adus în discuție ne conferă posibilitatea să spunem că, amenajările de la Ciolcești au presupus formarea unei echipe complexe: oficialități locale, agronomi, constructori, drumari, muzeografi, electricieni, alte persoane dornice să se implice voluntar.

- Fără îndoială, un asemenea proiect nu putea prinde contur ignorând folosirea conexiunilor necesare. Vă cer permisiunea să remarc, special, conlucrarea familiei noastre cu Florentina Cojocaru, de la Muzeul Județean Argeș. Pentru elaborarea tematicii expoziției permanente, sau folosind alte prilejuri, ne-a vizitat, de

câteva ori, aici, pe strada *Alexandru Sahia*, Nr. 59, București, dovedind, convingător, înțelegerea importanței valorizării succesorilor pianistului și compozitorului Dinu Lipatti. Preocupările sale, dedicate acestui scop, exprimate pasional, sunt regăsite, semnificativ, în portofoliul casei memoriale. Ca urmare, vă rugăm să-i transmiteți, din partea mea, dar și a soției mele, actrița Aurelia Sorescu – Lipatti, mulțumirile noastre pentru perenitatea realizărilor de acum un deceniu, inclusiv constituirea *Fondului Lipatti* în biblioteca muzeului, care, sperăm, se va conserva corespunzător. Aceleași cuvinte de stimă directorului instituției, dr. Radu Stancu, celorlalți participanți la acțiunile reliefate, concret, în Casa memorială *Dinu Lipatti*, din Ciolcești, Leordeni, Argeș.

- Stimate domnule profesor, iată, aici, scrisoarea primită de la dumneavoastră, expediată din București, 13 aprilie 1985, în care ilustrați, sistematizat, aspecte precum: calitatea bună a reparațiilor imobilului; executarea, de sculptorul Ion Irimescu, a bustului Dinu Lipatti; recondiționarea pianului; achiziționarea mobilierului adecvat; asphaltarea drumului din Șoseaua Națională București – Pitești, până la obiectivul respectiv (2,5 km). Toate acestea, dar și multe alte detalii, coagulând inițiative benefice, aparținând unor persoane din Argeș sau din București, cunoscute numai de noi, s-au finalizat la termenele preliminate. Mesajele clasice, primite inclusiv de la dumneavoastră, le vom publica, probabil, într-o culegere gândită ad-hoc, intitulată, provizoriu, Epistolele unei jumătăți de veac (1950-2000).

- Perspectiva apariției unui asemenea *tom* devine provocatoare! Sperăm ca, în 2000, să fie difuzat și în Capitală. Oricum, sunt deosebit de bucuros pentru faptul că v-am cunoscut, iar colaborarea noastră *paseistă*, sinceră și lucrativă, degajă comentarii pe măsură. Iată cum, promovarea imaginii fratelui meu, Dinu Lipatti, a devenit *liantul* unor relații elevate, generând replici nuanțate individual.

- Evenimentele din decembrie 1989 au deschis, practic, o nouă etapă în evoluția României contemporane, având trimiteri favorabile recuperării proprietăților confiscate după 1945.

- În legătură cu semnificația, cauzele și derularea momentelor tensionate din etapa decembrie 1989 – mai 1990, putem face numeroase comentarii. Ne limităm, ca efect personal, la una dintre urmările schimbării regimului politic, *livrând* informația reconstituirii dreptului nostru de proprietate asupra bunurilor din Ciolcești, dobândit, deja, în urmă cu trei ani (1992). Noua *configurație* nu schimbă statutul Casei Memoriale *Dinu Lipatti*, care poate să rămână, în continuare, filiala Muzeului Județean Argeș. După *limpezirea* cadastrului, o parte din suprafețe se vor vinde, la prețuri convenabile, sătenilor interesați, iar vila și terenurile apropiate este posibil să fie destinate, testamentar, constituirii Fundației *Dinu și Valentin Lipatti*, administrată nonprofit, în scopuri sociale.

- Decizii interesante, apropiate generozității dumneavoastră! Pentru finalul discuției noastre, întrucât despre Dinu Lipatti ne documentăm vizitând expoziția de la Ciolcești, vă solicităm câteva

cardinalități privind viața și activitatea lui Valentin Lipatti.

- Cu mare plăcere! Sunt născut în capitala României, București (26 martie 1923), am urmat liceul la Paris și București (1934-1942), ulterior, literele și filosofia din cadrul Universității București (1942-1945). Formarea ca intelectual poartă *pecetea* culturii franceze, ceea ce a *ghidat* preocupările noastre didactice și diplomatice. Inițial (1947-1964), voi profesia la Facultatea de Limbi Romane și Clasice din Capitală, devenind, apoi, funcționar superior al Ministerului Afacerilor Externe (1964-1984). În anumite etape, am reprezentat România, cu titlu de ambasador, la Organizația pentru Educație și Cultură/*UNESCO*, având sediul în Franța (1965-1971), ori, ca trimis special (1972-1975), cea mai importantă misiune fiind *negociator-șef* la Conferința pentru Securitate de la Helsinki (Finlanda). Concomitent, am elaborat cărți cu tematică polivalentă, inclusiv traduceri, în și din limba franceză (1945-1984), analize punctuale, precum *Balcanii ieri și azi* (1988), volum pe care, dacă îmi reamintesc bine, vi l-am oferit cu dedicație, sau reflexii memoriale, purtând titlurile: *Strada Povernei 23* (1993); *În tranșeele Europei* (1993); *Război și pace în Balcani* (1994). Zilele acestea, vor apărea eseurile *Lumea în tranziție* (1995).

- *Așa este, lucrarea dumneavoastră, Balcanii ieri și azi, primită cu autograf (25 octombrie 1988), dar și alte elaborări semnate Valentin Lipatti, ocupă un spațiu special în biblioteca noastră, ceea ce denotă aprecierea conținutului, stima pentru autor, succesele editoriale. Concluziv, discuțiile purtate cu dumneavoastră, sau lecturarea scrierilor având*

tematică istorică, sunt adevărate lecții de viață. Vă mulțumim! Poate ne vedem pe Moșia Fundățeanca.

- Sperăm să ajungem, acolo, la primăvară!

Al Dtale cu aceeași stima și afecțiune

Valentin Lipatti

*
* *

Textul se publică în premieră. Continuarea discuției, preconizate pentru aprilie 1996, nu a mai avut loc. Pe timpul iernii 1995-1996, starea sănătății interlocutorului nostru, **Valentin Lipatti**, s-a deteriorat, accentuat, iar la 21 ianuarie 1996, soția lui, actrița Aurelia Sorescu, nominalizată anterior, a decedat. Peste alți trei ani, universitarul, diplomatul, omul de vastă cultură s-a stins din viață în București (joi, 25 martie 1999). Acum, la Ciolcești, Leordeni, Argeș, există ceea ce preconizase: Fundația *Dinu și Valentin Lipatti*. Informații complementare subiectelor abordate, *dialogal*, regăsim în *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, II* (2010, variantă electronică). Scrisorile, provenite de la **Valentin Lipatti**, se vor publica într-un volum de autor. O copie a documentelor este conservată prin grija Florentinei Cojocar. S-a dedicat, efectiv, realizării proiectului de la Ciolcești.

○○○●○○○

Valeri MUSATOV
(Federația Rusă)

***DUPĂ CONVORBIRILE SOVIETO-AMERICANE
DE LA REYKJAVIK, LUMEA VA CUNOAȘTE
SCHIMBĂRI RADICALE***

La mijlocul lunii octombrie 1986, atenția multor locuitori de pe *Mapamond* a fost îndreptată spre Reykjavik, reședința oficială a Islandei. Aici, s-au derulat convorbiri, la cel mai înalt nivel, sovieto-americeane, privind posibilitatea reducerii potențialului militar strategic, una dintre căile rezolvării pașnice a *diferendelor* dintre sistemele politice care își dispută supremația mondială. Pe această temă, dar și referitor la alte aspecte contemporane, am dialogat, la Pitești, cu **Valeri Musatov**, șef de sector în Secția de Relații cu Partidele Comuniste și Muncitorești din Țările Socialiste, a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Deosebit de amabil, **Valeri Musatov** ne-a răspuns la câteva întrebări, oferindu-ne, totodată, în întregime, ***Comunicatul*** inedit al Agenției TASS, realizat în urma Conferinței de Presă, din 12 octombrie 1986, a liderului sovietic Mihail Gorbaciov. Translator, atașat oficial pentru limba rusă, Alexandru Nica.

*
* *

- *Reprezentând forurile culturale județene, vă rugăm să primiți, aici, la Pitești, salutul nostru prietenesc.*

- Bucuria de a mă afla, pentru câteva ore, în acest areal este sinceră! La plecarea din București, am fost prevenit că zona Argeșului rămâne, din multe puncte de vedere, *tipică* în ceea ce privește realitățile românești. Cunoscând, din anii precedenți, diverse alte *spațialități* ale statului dumneavoastră, deși timpul avut la dispoziție pentru a vă *analiza* este limitat, totuși, mi-am conturat o imagine dintre cele mai favorabile, referitoare la locurile unde *rezidați*. Oamenii din secolele anterioare au construit, de-a lungul timpului, vechile capitale autohtone, de la Curtea de Argeș și Câmpulung Muscel, sau tradiționalul centru comercial Pitești. Cei din ultimele decenii lasă posterității infinit mai multe repere ale hărniciei și talentului lor: Hidrocentrala și Barajul *Vidraru* (Arefu), Drumul Național Transfăgărășan, Fabrica de Porțelan Curtea de Argeș, Uzina de Autoturisme *Dacia* (Colibași), Platforma Petrochimică (Pitești), alte zeci de obiective industriale și agrare. Unele dintre acestea au avut ca punct de plecare, cândva, experiența specialiștilor sovietici, iar, acum, se extinde colaborarea fructuoasă cu deosebire în plan economic. Deoarece asemenea relatare se poate continua, felicitându-vă, mă opresc la exemplele de mai sus.

- *Știm că sunteți unul dintre documentariștii care au pregătit argumentele sovietice pentru*

convorbirile cu americanii de la Reykjavik. Ce ne puteți relata pe această temă?

- Da, m-am aflat în echipa de care vorbiți! S-a optat pentru Capitala Islandei, întrucât este un loc retras, mult mai liniștit comparativ cu alte centre cuprinse în circuitul convorbirilor diplomatice. Islanda, spre informarea dumneavoastră, dispune de climă maritimă-temperată, este republică tradițională, cu *Althing* (Parlament) fondat în 930 (considerat cel mai vechi din Europa), iar, în 1949, a intrat în North Atlantic Treaty Organization/*NATO*/Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, exprimându-se, discret, fără *tonalitate zgomotoasă*, amenințătoare. Locuitorii, majoritatea *pescari*, trudesc din greu pentru prosperitate socială, economică, familială. *Islanda nu are căi ferate!* În ceea ce privește orașul Reykjavik, locul întâlnirii la cel mai înalt nivel, acesta păstrează *patina* specifică așezărilor urbane mici (circa 80 000 de locuitori) din nord-vestul Europei, având un aeroport *cochet*, folosit pentru *escalele* transatlantice. Noile edificii, cu destinație specială, dispun de *logistică* modernă. Confortul și securizarea activităților de un asemenea prestigiu sunt garantate prin acțiunile Guvernului islandez, la care se adaugă cele proprii fiecărei delegații.

- Se pot spune câteva cuvinte despre protagoniști?

- La Reykjavik s-au întâlnit, pentru convorbiri de maximă importanță, privind viitorul *Terrei*, Mihail Sergheevici Gorbaciov, liderul politic al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, și Ronald W. Reagan, președintele Statelor Unite ale Americii. În ceea ce îl

privește pe Mihail Gorbaciov, sintetizând *traectoria* sa *oficială*, pot să vă spun că, s-a născut la 2 martie 1931, este absolvent al Facultății de Drept, de la Universitatea *Lomonosov* din Moscova (1955), precum și al Institutului de Agricultură din Stavropol (1967). A intrat în viața politică prin 1955, inițial, ca secretar al Organizației de Tineret, *Comsomolul* din Stavropol, avansând, treptat, până în 1978, când era ales secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. În martie 1985 a devenit Secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, membru al Prezidiului Sovietului Suprem. Prin **Constituția** noastră este statuat rolul de conducător al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, iar, ca urmare, Secretarul general al acestuia devine reprezentantul oficial al Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice în relațiile internaționale, cu drepturi depline privind adoptarea celor mai importante decizii. Interlocutorul american, Ronald W. Reagan, s-a născut la 6 februarie 1911, ajungând, în 1981, la 70 de ani, *Președintele 40* al Statelor Unite. Acum se află în cel de-al doilea executiv la *Casa Albă*. Apreciat ca actor de film, se va implica, având deosebite succese, și în domeniul public, fiind *etichetat*, după originala *metodă* americană, *Great Communicator*, comparativ, de exemplu, cu predecesorul său, James E. Carter, numit, pur și simplu, *Cultivatorul de alune*. Ronald W. Reagan a absolvit, în anul 1928, Colegiul *Eureka* din statul Illinois, dar ca politician s-a remarcat în California, unde a fost un redevabil reprezentant al Partidului Republican. Așadar, cei doi *protagoniști* care s-au întâlnit recent la Reykjavik au, aproximativ, aceeași *calitate* a mandatelor lor oficiale în conducerea celor mai mari puteri ale Lumii. Chiar dacă, numai parțial,

asupra problemelor discutate în Capitala Islandei, s-a ajuns la un anumit consens, principalul domeniu îl reprezintă posibila monitorizare a *dinamicii* dezarmării, reducerea numărului rachetelor nucleare, distrugerea celor ce au ca rază medie și mai scurtă de acțiune de la 500 de km., până la 5500 de km. Cu toată certitudinea vor exista, în anii imediat următori, numeroase modificări în ceea ce privește fizionomia *Mapamondului*, mai ales a relațiilor Est-Vest. Deocamdată, vă ofer posibilitatea să cunoașteți, prin *vocea* autorizată a lui Mihail Gorbaciov, punctele de vedere ale Agenției Internațională de Informații a Rusiei/TASS. În câteva zile veți primi, sper, **Comunicatul** original al părții americane, având la dispoziție, astfel, termenii comparabili oficiali, exprimați la Reykjavik.

Mihail Gorbaciov despre întâlnirea la nivel înalt.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS)

Caracterizând întâlnirea sovieto-americană din Reykjavik, Mihail Gorbaciov a spus: „*Atmosfera la întâlnire a fost prietenoasă. Noi am avut posibilitatea să ne expunem liber și neîngrădit părerile despre unele sau altele din probleme, iar aceasta ne-a permis să ne adâncim înțelegerea relațiilor bilaterale și, înainte de toate, asupra problemelor arzătoare care stau în centrul atenției opiniei publice mondiale ... Am crezut că de această întâlnire vor depinde multe ... Noi am adus aici un pachet întreg de propuneri mari, care, dacă ar fi fost primite, ar fi condus foarte repede la progres în toate problemele luptei pentru dezarmare, în eliminarea armelor atomice, la înlăturarea temerilor de război atomic și eliberarea lumii de amenințarea atomică*”.

Mihail Gorbaciov despre posibilitatea unei noi întâlniri la nivel înalt.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). „Nouă ne trebuie o întâlnire cu rezultate... Ea va trebui să ducă la rezultate concrete și la schimbări cardinale, mai ales într-o asemenea problemă arzătoare, cum este cea a controlului asupra înarmării atomice, stoparea înarmărilor, lichidarea armelor nucleare”.

Mihail Gorbaciov despre armamentul strategic.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). „I-am propus Președintelui Reagan ca noi, acum, de la Reykjavik, să dăm directive miniștrilor noștri, sau altor servicii corespunzătoare, să pregătească trei proiecte asupra înțelegerii, pe care am fi putut să le semnăm în timpul vizitei mele în Statele Unite ale Americii ... Unul din ele – asupra armamentului strategic. Noi am propus să reducem cu 50%, nu mai puțin. Astfel, socotim ca la sfârșitul secolului să lichidăm total cea mai ucigătoare armă”.

Mihail Gorbaciov despre rachetele cu rază medie de acțiune.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). „Am propus președintelui Statelor Unite ale Americii să renunțăm la toate variantele discutate până acum, pe etape, în timp și așa mai departe, să ne întoarcem la propunerile americane, să eliminăm total din Europa rachetele cu rază medie de acțiune, atât cele americane cât și cele sovietice”.

Mihail Gorbaciov despre posibilitatea de control.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). „Am opinat pentru existența unui control triplu. Un astfel de control asigură deplina siguranță a ambelor părți, că nici una din ele nu va cădea într-o capcană. Noi

suntem pentru orice fel de formă de control și suntem oricând gata să convenim asupra problemelor acestui complex. Dacă pornim pe drumul eliminării practice a armelor nucleare, a potențialului strategic și a rachetelor cu rază medie de acțiune, atunci fiecare parte trebuie să garanteze că în perioada respectivă nu va căuta să ajungă la supremație militară și nu va încerca să-și impună voința”.

Mihail Gorbaciov: „*Am rămas credincioși spiritului Genevei”.*

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS).
„Conducerea sovietică a rămas fidelă angajamentelor asumate la Geneva. Noi am prelungit Moratoriul instituit asupra oricărei experiențe nucleare. Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice a propus programul de lichidare a armelor atomice până la sfârșitul acestui secol... Iată, sunt deja 14 luni de când pe poligoanele noastre atomice domnește liniștea. Aceasta este mărturia loialității noastre față de înțelegerile de la Geneva și față de răspunderea noastră în legătură cu soarta omenirii. Asemenea hotărâri nu se iau ușor dacă ținem seama de faptul că în acest timp în Nevada exploziile continuă ... Noi am făcut propunerea: Hai să ajungem odată, la sfârșitul întâlnirii noastre de la Reykjavik, să stăm și să discutăm despre totala interzicere a experiențelor atomice. Noi am fi putut să examinăm stadiul puterii și numărului exploziilor nucleare și am fi mers cu lucrările generale ale înțelegerii până la totala interzicere a experiențelor nucleare. Noi ne-am aflat chiar aproape de găsirea formulei acestei probleme. Se producea o apropiere, dar, când s-a produs ruptura în această direcție, s-au oprit discuțiile și s-au întrerupt căutările. Și noi, și americanii, și opinia publică mondială trebuie acum să ne gândim la problema principală. Problema

războiului și a păcii, problema amenințării atomice. Tot ceea ce noi am propus Președintelui corespunde intereselor și poporului american și tuturor popoarelor”.

Mihail Gorbaciov despre poziția delegației americane.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). „Noi am simțit la această întâlnire deficiențele noii mentalități. Și iarăși a apărut fantoma supremației militare. Cu toate acestea, tot ce s-a făcut, acest pachet de propuneri pe care le-am adus, acest drum lung pe care l-am parcurs în convorbirile noastre despre mari reduceri ale armamentului atomic, toate acestea au constituit o mare experiență pe care am căpătat-o aici, la Reykjavik. Cred că și Președintele și noi trebuie să ne gândim foarte serios la situația care s-a creat, în ansamblu, aici, la întâlnire, și să revenim și să încercăm să trecem peste ceea ce ne desparte. Noi ne-am înțeles asupra multor probleme pe care le-am depășit. Se poate că Președintele are nevoie să se sfătuiască cu Congresul, cu cercurile politice, cu opinia publică americană. Să lăsăm America să gândească! Noi vom aștepta fără să ne schimbăm propunerile. În consecință, a fost o întâlnire interesantă, importantă, care promite mult. Atâta vreme cât ea se termină astfel să nu disperăm. Această întâlnire ne-a condus la o etapă foarte importantă a stabilirii punctului la care am ajuns și a arătat că înțelegerea este posibilă. Despre acest fapt eu sunt convins”.

Mihail Gorbaciov: „Pierdem o șansă istorică”.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). „Noi am fost aproape de a lua hotărâri de importanță istorică... Dar întrucât administrația americană, așa cum

*înțelegem noi acum, aspiră să treacă, prin **Inițiativa de apărare strategică**, către supremația militară, merge chiar până acolo că a înmormântat inclusiv înțelegerile la care am ajuns. Rămăsese numai să semnăm și să trecem la aplicarea practică”.*

Mihail Gorbaciov: „A sosit vremea faptelor”.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). *„Așa cum noi cu americanii, tot astfel și opinia publică mondială trebuie să gândească asupra problemei principale a situației actuale în lume, care neliniștește popoarele tuturor țărilor – problema războiului și a păcii... Tot ceea ce noi am propus Președintelui corespunde intereselor atât ale poporului american, cât și ale popoarelor tuturor țărilor. Când am venit la întâlnire în Reykjavik, am spus că a sosit timpul faptelor. Aceste vorbe au fost profetice. Într-adevăr, a venit vremea faptelor și noi vom acționa. Noi nu vom da înapoi pe linia noastră de pace, de luptă împotriva cursei înarmărilor, pentru lichidarea și interzicerea armelor atomice, pentru îndepărtarea spectrului atomic de deasupra Globului pământesc. Cred că în această luptă nu vom fi singuri”.*

Mihail Gorbaciov: „Lumea are o șansă unică”.

Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). *„Toate puterile realiste ale lumii trebuie acum să treacă la fapte. Noi, toți locuitorii lumii socialiste, din lumea capitalistă, din țările în curs de dezvoltare, avem acum o șansă unică, în sfârșit, să trecem în mod real la încetarea cursei înarmărilor, la interzicerea armelor atomice, la distrugerea lor și să îndepărtăm de omenire amenințarea atomică ... În legătură cu aceasta, noi am înaintat Președintelui următoarea problemă: o dată cu încheierea întâlnirii noastre de la Reykjavik să stăm și să discutăm în ansamblu problemele privind interzicerea exploziilor nucleare”.*

*La conferința de presă de la Reykjavik, 12 octombrie 1986 (TASS). Răspunzând la întrebarea dacă mai rămâne de actualitate continuarea dialogului între Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice și Statele Unite ale Americii, Mihail Gorbaciov a spus: „Mă gândesc că acum a crescut și mai mult necesitatea dialogului, oricât ar fi el de greu. America trebuie încă să se hotărască... Ea, după mine, încă nu s-a hotărât și aceasta am simțit-o observându-se în poziția Președintelui american. Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice nu se teme de **Inițiativa strategică de apărare**... De asemenea, din punct de vedere militar. Mai mult decât atât, la noi se va găsi pentru aceasta răspuns și nu va fi nevoie să sacrificăm prea mult. Însă există aspecte serioase ale acestei probleme. Primul – politic. El naște neîncredere, suspiciune și atunci nu se mai pune problema micșorării înarmării. Pentru aceasta este necesară o altă situație. Este, se înțelege, și aspectul militar. Prin **Inițiativa strategică de apărare** trece drumul evoluției a noi tipuri de armament, către o nouă etapă a cursei înarmărilor, pe care nu o dorim”.*

Convorbirile de la Reykjavik, din octombrie 1986, nu au rămas, totuși, fără urmări pozitive în ceea ce privește relațiile sovieto-americane. Acestea vor crea extensie vizibilă asupra întregii lumi postbelice. Astfel, în ziua de 8 decembrie 1987 s-a semnat, la Washington, **Tratatul sovieto-american cu privire la lichidarea rachetelor nucleare având rază medie și mai scurtă de acțiune**. Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice dispunea, atunci, de 1752 de rachete din cele două categorii, iar 896, erau în posesia Statele Unite ale Americii. După finalizarea mandatelor sale republicane de președinte al americanilor (1981-1988), actorul Ronald W. Reagan a fost urmat, în 1989, la Casa Albă,

de republicanul George H.W. Bush, numit și *Marele industriaș*. Acesta a găsit noi modalități, suficient de pragmatice, pentru a *supralicita* dorința de schimbare, în sistemul economic socialist, exprimată de liderul sovietic Mihail Gorbaciov. Concretizarea unor noi principii ale acceptului Kremlinului, privind dezarmarea nucleară, s-a aflat, ca pretext, la baza hotărârilor, deosebit de importante, adoptate la celebra întâlnire de la Malta, devenită un reper al istoriei mondiale ultracontemporane.

*

* *

Text publicat, anterior, în *Studii politice*, Pitești, 2004, p. 588-597. Tematica abordată pe timpul discuției noastre cu **Valeri Musatov**, găzduită de reședința Argeșului (1989), cunoaște, pentru etapa 2010-2015, reactualizări sensibile, exprimate, *universalist*, prin poziționările Federației Ruse, care a preluat, parțial, *tehnologia* Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, și Statele Unite ale Americii. Comparativ cu *momentele Reykjavik* (octombrie 1986), prezentate în paginile anterioare, *cheia* succeselor, sau eșecului, privind conservarea echilibrului mondial, definește, acum, voința altor lideri, grupul *actorilor decidenți* fiind completat, evident, cu potențialul Chinei. Totodată, *spațiul arab* este vulnerabil, Uniunea Europeană exprimă anumite disfuncționalități, iar mulți *pământeni* au rezerve în ceea ce privește conlucrarea *Marilor Puteri* pentru evoluția Omenirii. Considerăm că victoria trebuie să aparțină *taberei pozitiviștilor* indestructibili.

○○○●○○○

Tudor PENDIUC
(*România*)

**ÎNTREBĂRILE DUMNEAVOASTRĂ VOR
GENERA AMPLE COMENTARII**

Duminică, 23 februarie 1992, în urma *turului* hotărâtor de *scrutin*, **Tudor Pendiuc**, reprezentând Frontul Salvării Naționale/*FSN*, a devenit primarul municipiului Pitești, *epicentrul* județului Argeș. Promovând un *slogan* din patru cuvinte, respectiv *Omul care sfințește locul!*, a surclasat, atunci, zece candidați ai partidelor sau grupărilor politice, precum și nouă independenți. *Panoplia* interfera sensurile prevederilor *Constituției* României din 1991. Succesul s-a multiplicat, apoi, încă de cinci ori, esența candidaturii având ca suport numai trei vorbe: *Omul sfințește locul!* Opțiunile electoratului i-au fost favorabile primarului **Tudor Pendiuc** la: 18 iunie 1996 (*desemnat* de Uniunea Social-Democrată/*USD*); 18 iunie 2000 (din partea Partidului Democrat/*PD*), preferând, la 22 noiembrie 2000, Partidul Democrației Sociale din România/*PDSR*); 6 iunie 2004, *învingător*, ca membru al Partidului Social Democrat/*PSD*; 1 iunie 2008 (sub aceeași *siglă*); duminică, 10 iunie 2012 (propus tot de social-democrați). Este vorba, așadar, de un adevărat *record în*

materie! De-a lungul timpului, ca istoric neangajat politic, am constatat, cu satisfacție, rezultatele favorabile obținute, în diverse compartimente urbane, prin stăruința diriguitorilor *Cetății* Pitești, prevalente fiind inițiativele și managementul primarului **Tudor Pendiuc**. Asemenea evaluări se regăsesc inclusiv în cărțile noastre, scrise împreună cu valoroși colaboratori: *Pitești 620. Memento* (2008); *Pitești. Tradiție și contemporaneitate* (2008); *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, Tom III* (2012). Concluzia asupra perioadei invocate transpare, apoi, din eseul *Agendă plurivalentă echilibrată*, semnat de cel care vă relatează, apărut în volumul *O carte de suflet pentru Tudor Pendiuc. 20 de ani primar, 20 de ani împreună cu piteștenii*, București, 2012. Considerente de atare factură au determinat solicitarea noastră, adresată, la 29 august 2014, primarului reședinței Argeșului, pentru a formula comentarii asupra celor 12 întrebări, convergente subiectului denumit, generic, *Interviuri nonconformiste de pe patru continente*. Sunt listate, *ad literam*, în continuare.

*
* *

- *Domnule primar, Tudor Pendiuc, pentru început, vă rugăm să primiți gândurile noastre frumoase și felicitări la împlinirea celor șase decenii de viață (5 august 2014). După cum observăm, ați receptat cu dezinvoltură asemenea moment! Vă reamintiți, cumva, festivitatea primului tort aniversar din copilărie?*

XXX

- *Sunteți un intelectual notoriu, pasionat, aspect lăudabil, de politică, administrație, didactică, publicistică. Se pot ierarhiza cele patru dimensiuni într-o ordine preferențială pragmatică?*

XXX

- *Logica, morala, filosofia zilelor noastre articulează, fundamental, principii tradiționale. Explorând unghiul de vedere contemporan, ajungem, mental, la destăinuirea învățatului clasic roman, Plinius cel Tânăr, transmisă confratelui său, Cornelius Tacitus: „Eu îi consider fericiți pe aceia cărora zeii le-au hărăzit darul fie de a făptui lucruri demne de scris, fie de a scrie lucruri demne de citit, și nespun de fericiți pe aceia care au parte de amândouă aceste daruri”. Cum vă poziționați în atare triadă?*

XXX

- *Fără îndoială, municipiul Pitești, pe care îl conduceți, emblematic, de atâția ani (22), reprezintă creuzetul aplicării unor importante inițiative personale. Ideea mandatelor viitoare rămâne o aplicație individuală, electoratul asimilându-vă, constant, cu perenitatea victoriilor. Ce cărți câștigătoare păstrați, în subsidiar, pentru scrutinul ulterior? Vizați și amenajarea unui loc sacru, dedicat eroilor, circumscris manifestărilor din 2018, Pitești 630?*

XXX

- *În cartea dumneavoastră, realizată în colaborare cu istoricul militar, colonel Cornel Carp, intitulată Pitești. 20 de ani de istorie (1989-2009),*

amintiți la pagina 191, episodul pendulării (22 noiembrie 2000) între Partidul Democrat/PD și Partidul Democrației Sociale din România/PDSR, astăzi, Partidul Social Democrat? PSD. Se pot detalia rațiunile traseului invocat?

XXX

- De regulă, în campaniile electorale, mai ales după 2000, sunteți punct de sprijin al prezumtivilor parlamentari argeșeni, ori candidați la președinția României. Toate aceste gesturi au fost productive?

XXX

- Organizația Argeș a Partidului Social Democrat/PSD v-a propulsat, recent, președinte interimar, având perspectiva unui lider preferat. Cum poate influența asemenea ipostază evoluția municipiului nostru?

XXX

- Avem convingerea că majoritatea realizărilor anterioare vor trece proba timpului, consacrand numele dumneavoastră. Listați, totuși, zece proiecte majore finalizate, suprapuse, citadin, stării sufletești confortabile a edilului coordonator?

XXX

- Mai este municipiul Pitești, în 2014, un centru industrial prosper al României? Statistic, față de etapa 1980-1990, potențialul tradițional a scăzut

vizibil. Revigorarea domeniului, prin atragerea capitalului străin, vă preocupă?

XXX

- Vizitele dumneavoastră pe Mapamond sunt frecvente. Ce perimetru, dincolo de România, vă place în mod special, dezvoltând, ipotetic, o preferință rezidențială familială?

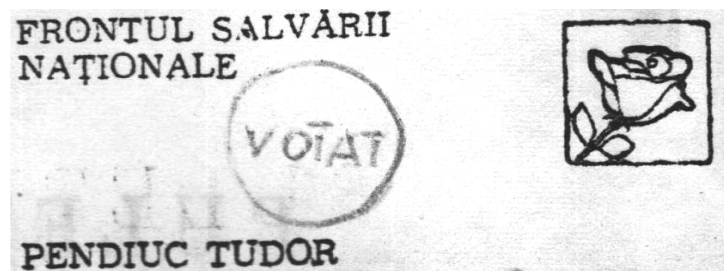
XXX

- Beneficiul cel mai plauzibil al generațiilor viitoare, interesate, probabil, de etapa tranzitorie a urbei spre continentalizare, vor fi memoriile primarului Tudor Pendiuc. Există creionări sistematice în asemenea domeniu?

XXX

- Respectând cutumele creștin-ortodoxe, destăinuți-ne trei păcate pentru care veți implora divinitatea să nu fiți acuzat la intrarea în Paradis!

XXX

*

* *

Întrebările se publică în premieră. Acceptul interlocutorului ne-a parvenit la 12 septembrie 2014, primarul **Tudor Pendiuc** precizând că *răspunsurile vor genera, firesc, ample comentarii*, urmând să fie *livrate*, virtual, peste două săptămâni. Tot atunci, ne-a comunicat dorința sa, privind realizarea unei sinteze, intitulată ***Pitești. Un sfert de secol de istorie (22 decembrie 1989 - 22 decembrie 2014)***. I-am recomandat, ca autori, oferindu-le un *sumar* adecvat, pe foștii noștri studenți de la Universitatea din Pitești, profesorii **Ion Marius Motreanu, Liviu Valentin Motreanu, Marius Cârjan**. Dar, surprinzător pentru cei mai mulți argeșeni, printre care se numără și autorul acestui volum, **Tudor Pendiuc** a intrat în *malaxorul* justiției (vineri, 7 noiembrie 2014), statut prelungit, sub diferite modalități, restrictive sau executorii, inclusiv astăzi (sâmbătă, 1 august 2015). *Ecuția* amână, *sine die*, finalizarea interviului evocat. Totuși, ideile conturate, în august – septembrie 2014, apoi, *retorica* paragrafelor, gândite, prezumtiv, de interviuatul nostru, **Tudor Pendiuc**, pot deveni, jurnalistic, *studiu de caz*. După cum se cunoaște, primarul **Tudor Pendiuc** este *decidentul* înființării Filarmonicii din Pitești (2007)! Fredona, *simfonic*, atunci, ***Eroica*** (Ludwig van Beethoven), iar, acum, ascultă cu smerenie ***Neterminata*** (Franz Peter Schubert). Ca istoric, îi transmitem, nedisimulat, îndemnul să-și scrie, neapărat, *memoriile*. Sunt utile pentru ***Istoria municipiului Pitești***, reeditare preconizată în 2018.

○○○●○○○

Leonid POPOV
(Federația Rusă)

**ATUNCI CÂND SUNT ÎN ROMÂNIA, MĂ
CONSIDER DE-AL CASEI**

La 12 aprilie 1981, s-au consemnat două decenii de când *Omul* a pătruns în *Cosmos* (12 aprilie 1961), primul *temerar*, aviatorul sovietic Iuri Alekseevici Gagarin (1934-1968), folosind nava *Vostok 1*. Evenimentul aniversar era marcat, special, prin trimiterea în spațiul extraterestru, joi, 14 mai 1981, a navei *Soiuz 40*, ghidată de tandemul ruso-român, **Leonid Popov – Dumitru Prunariu**. În calitate de membru al delegației României, prezentă la Moscova, Federația Rusă (23-30 mai 1981) pentru celebrarea finalizării misiunii enunțate, l-am cunoscut, personal, pe renumitul cosmonaut, **Leonid Ivanovici Popov**, care ne-a acordat, joi, 28 mai 1981, acest interviu. Translator poliglot, cosmonautul român, Dumitru Prunariu. Tot atunci, am obținut, de la **Leonid Popov**, un autograf, reprodus în revista *Argeș*, din Pitești, iunie 1981.

*
* *

- Felicitări pentru noul succes, obținut alături de concetățeanul nostru, Dumitru Prunariu, misiune adiacentă performanțelor dumneavoastră anterioare.

- Vă mulțumesc! Fiecare zbor cosmic are frumusețe și caracteristici proprii. De această dată, lângă mine s-a aflat românul Dumitru Prunariu, rezultatele și aprecierile partajându-se, așadar, în mod egal.

- După lansarea pe orbită, presa apărută la București v-a nominalizat elogios. Puteți să ne precizați, pentru revista Argeș, din Pitești, câteva detalii despre dumneavoastră?

- Sunt cetățean și militar sovietic, m-am născut în Federația Rusă, servesc armata unională, iar aviația este pasiune *cultivată* din vremea copilăriei și adolescenței, dar *tranzată*, ca specialitate, după studii aprofundate și exerciții pe măsura importanței ori dificultăților domeniului. Calitatea de *pilot cosmonaut* am obținut-o în urma selecțiilor foarte riguroase, cumulând inclusiv cunoștințe tehnice *rafinat*e, numeroase ore petrecute la manșă, simulări graduale, eforturi fizice adecvate. Am fost gratulat, la finalizarea primei misiuni cosmice, cu înaltul titlu de *Erou al Uniunii Sovietice*, acordat personalităților care obțin rezultate excepționale. Asemenea recunoaștere morală stimulează activitatea noastră cotidiană.

- Ați devenit, prin urmare, un arhetip, integrat Clubului mondial constituit din elita cosmonauticii, având, până astăzi, 103 membri.

- Traseul afirmării nu este presărat, exclusivist, cu laude și reușite depline. Ascensiunea *enigmatică* a cosmonauților, la propriu sau la figurat, generează beneficii reale științei contemporane, iar în sens individual, se poate întâmpla să-ți fie, uneori, fatală. Eu am avut șansa aptitudinilor *genetice*, suprapuse condiționărilor sistemului invocat, regăsite în rigurozitatea posibilelor participări la zboruri interplanetare. Sunt conștient de faptul că misiunile mele concrete, îndeplinite, până acum, de două ori, având succese notabile, furnizează noi concluzii aferente patrimoniului mondial. *Clubul elitelor*, amintit de dumneavoastră, există, după opinia noastră, în sens dublu: *definirea solidarității cosmice*, indiferent de emisferă umană sau geografică, respectiv *exersarea stării de fapt*, ceea ce presupune cuantificarea responsabilizării fiecăruia dintre cei implicați în asemenea demers, mergând, dacă este cazul, până la sacrificiu.

- *Percepția noastră este aceea că specialiștii sovietici sunt angajați, oficial, într-o competiție cu structurile cosmonautice din Statele Unite ale Americii.*

- Există, cu certitudine, asemenea proiecție *fasciculară*, motivând strategia fiecărei părți. Rezultatele de până acum reliefează, benefic, alternanța succeselor, iar *casada paternității* interferează pacifismul declarativ, susținut prin numeroase inițiative diplomatice favorizante menținerii echilibrului continental. Așa, de exemplu, primul *Om* în *Cosmos* a fost Iuri Alekseevici Gagarin (1934-1968), cetățean și aviator sovietic, care, la 12 aprilie 1961, efectua celebra

rotație solitară în jurul Globului. Decesul său prematur, în urma unui accident aviatic, ne emoționează continuu. La rândul lor, specialiștii americani au prevalența *pasului pe Lună*, Neil Armstrong (născut în 1930), comandantul navei cosmice *Apollo 11*, fiind primul pământean ajuns pe acest astru (20 iulie 1969). Enumerarea poate continua. Nu intuiesc momentul când se va *stopa* competiția adusă în discuție. Este notorie, însă, tendința construirii navetelor de *mare capacitate*, unde vom regăsi, laolaltă, cosmonauți sovietici, americani, francezi, indieni, chinezi, probabil și români, ori de alte naționalități sau etnii.

- *Revenind la momentul consemnat astăzi, împlinirea celor două decenii de zboruri cosmice, spuneți-ne dacă echipajul Leonid Popov – Dumitru Prunariu s-a constituit prin opțiune reciprocă.*

- Nici vorbă! Pentru calitățile sale, eu îl apreciez foarte mult pe *Dorin*, cum îi spunem, colegial, în Centrul de Pregătire din *Orașul Stelar*, dar decizia s-a adoptat prin concluziile instructorilor și experților care se ocupă, distinct, de acest program bilateral. După nominalizarea *tandemului*, ne-am dat seama că suntem compatibili pentru atare misiune, existând similitudini ce pot favoriza realizarea directivelor stabilite pe Pământ și optimizarea preocupărilor din zilele cât ne vom afla în Cosmos. Acolo, *sus*, pe *traseele orbitale*, interacțiunea noastră a funcționat excelent. Principii asemănătoare au determinat *sudarea* celui alt echipaj, Iuri Victorovici Romanenko – Dumitru Dediu, iar la testarea finală, au prevalat **Leonid Popov – Dumitru Prunariu**.

- *În etapa pregătirilor și exercitării misiunii cosmice, Leonid Popov a fost, așadar, comandant.*

- Zborurile extraterestre în echipă presupun, fără excepție, aplicarea acestui cod cu nuanțe militare. De altfel, amândoi suntem ofițeri, iar experiența este un atu imbatabil pentru mine (poate și vârsta), Dorin fiind la prima sa *deplasare* în *luminișurile* cosmice. Vă reamintiți instructajul șefului direct atunci când ați făcut armata, probabil cu termen redus, pe timpul *modulului* cald? *Dacă o patrulă (terestră), formată din două persoane, pleacă în recunoaștere, una are calitate supremă, iar hotărârile se pot adopta consensual.* Respectând dimensiunile, *ecuația* funcționează, mai ales, în *câmpul* astronauticii. Dovedind seriozitate și pricepere, comandantul, împreună cu subalternul au revenit, conform previziunilor, pe cosmodromul asiatic, iar acum ne bucurăm pentru această reușită, care probează cooperarea tehnico-științifică dintre Uniunea Sovietică și România.

- *Cunoaștem faptul că, pe parcursul ultimilor ani, v-ați aflat de mai multe ori în țara noastră.*

- Prima vizită am făcut-o, împreună cu familia, pe litoralul Mării Negre. Era după misiunea inițială în Cosmos, iar mulți turiști m-au recunoscut, solicitând autografe, realizarea de fotografii, detalii referitoare la identificarea României din viteza amețitoare a navei. Ne-am simțit foarte bine. Apoi, conlucrând cu microgrupul românilor din *Orașul Stelar*, edificat special pentru cei care se ocupă cu **Programul Intercosmos**, ne-au fost oferite câteva excursii la București, Bacău și Craiova, renumite în industria

aeronautică europeană. *Escale* prelungite s-au făcut la Braşov, locul naşterii colegului nostru, Dorin Prunariu, generos în prezentarea staţiunilor montane apropiate. Datorită circumstanţelor favorabile, pot spune că, în România, *mă consider de-al casei!* Acest sentiment se va consolida în timpul vizitelor ulterioare, atunci când avem programate noile noastre *incursiuni* pe pământul României Socialiste prietene. Sunt bucuros că am contribuit, prin conlucrarea din primăvara anului 1981, la cuprinderea ţării vecine în grupul naţiunilor interesate de explorarea Cosmosului.

- Mulţumindu-vă pentru discuţie, precizăm că până la sosirea dumneavoastră, revista „ Argeş”, din Piteşti, municipiu aflat la circa 100 km. de Capitală, va sintetiza convorbirea noastră, un exemplar al gazetei urmând să vă parvină prin intermediul Ministerului Român al Apărării Naţionale.

- Aştept cu mare interes lecturarea acestei publicaţii.

*Pentru revista „ Argeş”
Piteşti*

St. K. ...

*
* *

Textul se publică în premieră. Unele detalii referitoare la întâlnirea cu **Leonid Popov** au apărut în revista *Argeș*, Nr. 2, Pitești, iunie 1981, unde este reprodus și autograful cosmonautului sovietic, amintit la începutul interviului, alături de cel oferit de Dumitru Prunariu. Ulterior, aceste documente s-au grupat în culegerea antumă de autor *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 322-325; 393-398. Astăzi, după 54 de ani ai succeselor cosmonauticii (1961-2015), *contabilizând*, totodată, trei decenii și jumătate, *scurse* după convorbirea invocată mai sus (1981-2015), apreciem, în continuare, eforturile istorice, direcționate spre cunoașterea spațiilor extraterestre. Echilibrul intercontinental, propriu acestui domeniu, nu mai este, acum (2015), *apanajul* Federației Ruse și Statelor Unite ale Americii! Explorări *solitare*, sau prin *tandemuri*, dar și *nave multietnice*, realizează diferite *școli* ultraperformante din Lume, iar câteva *module* sofisticate *vizitează* suprafața mai multor sateliți ai Pământului. Așteptăm, cu mare interes, prima *colonie* amenajată de tereștri, dincolo de orizonturile *stratosferei* tradiționale, în *geografia marțialilor*, dar și finalizarea competiției dintre oamenii cu potențial financiar *fabulos*, care și-au rezervat, deja, locuri în *vehiculele* planetare. În acele momente, va debuta, fără discuție, o altă eră generalistă!

○○○○

Dumitru PRUNARIU
(România)

ANII AU TRECUT REPEDE, CHIAR FOARTE REPEDE!

Duminică, 12 aprilie 1981, s-au împlinit două decenii de la pătrunderea omului în *Cosmos*. Atunci, în primăvara anului 1961, după cum ne reamintim, Iuri Gagarin realiza, la bordul navei *Vostok 1*, prima rotație în jurul *Pământului*, ajungând, apoi, cu bine, pe *Terra*. Jubileul celor 20 de ani a fost excelent ilustrat prin lansarea, joi, 14 mai 1981, a navei cosmice *Soiuz 40*, având la bord un echipaj comun ruso-român, format din comandantul navei, Leonid Popov, Erou al Uniunii Sovietice, pilot cosmonaut, și **Dumitru Prunariu**, cosmonaut cercetător, pilot inginer, cetățean și Erou al României. Pentru câteva zile ne-am aflat la Moscova, într-o delegație oficială a țării noastre, pentru a participa la manifestările prilejuite de încheierea cu succes a acestei noi misiuni cosmice internaționale, prima însă pentru știința și tehnica românească. Iată, în continuare, câteva dintre cele mai importante momente ale unei asemenea adevărate șanse. Le-am încredințat, la întoarcere, revistei *Argeș*, din Pitești, cu dorința sinceră de a rămâne un veritabil document al acestui

Floral românesc, tot mai respectat pentru împlinirile sale contemporane. Domeniul pe care îl abordăm oferă, aşadar, numeroase noutăţi.

*
* *

Pregătirea psihologică! Am plecat din Bucureşti în dimineaţa calmă şi însorită a zilei de duminică, 24 mai 1981. Emoţiile, chiar dacă nu se declarau, erau vizibil întipărite pe figurile şi în gesturile noastre. Aflasem din mass-media despre aterizarea cu succes a echipajului amintit, eram deja informaţi asupra rezultatelor de prestigiu obţinute de **Dumitru Prunariu** în timpul zborului orbital şi, totuşi, faptul că aveam posibilitatea să fim printre primii români care vor putea să-l vadă, să-l felicite şi să-l asculte, acolo, la mii de kilometri, pe unul dintre cei mai tineri Eroii ai Ţării, ne înfiora. Privind retrospectiv cele câteva zeci de minute petrecute pe Aeroportul Internaţional Bucureşti-Otopeni, înainte de decolarea spre Moscova, cred că le pot încadra, fără să greşesc, în ceea ce se numeşte, în mod obişnuit, *pregătirea psihologică*. Cerinţele unei asemenea adevărate profesii au fost îndeplinite de generalul-locotenent Gheorghe Zărnescu, comandantul aviaţiei româneşti, originar din Argeş, care ne-a prezentat, cu o excelentă bună-dispoziţie şi foarte documentat, o serie de elemente fundamentale privind evoluţia favorabilă a pregătirii, pline de răspundere, a tinerilor ingineri aviatori români, **Dumitru Prunariu** şi Dumitru Dediu, pentru ca misiunea cosmică să reuşească pe deplin. Într-un asemenea generos context, am aflat că **Dumitru Prunariu**, pasionat de cunoaşterea spaţiului extraterestru încă din anii

copilăriei, a suportat foarte bine efortul zborului cosmic, s-a dovedit deosebit de activ în timpul misiunii, îndeplinind cu minuțiozitate programul prestabilit. Totodată, el a întreprins experiențe de mare valoare pentru știința contemporană, onorând astfel încrederea de a fi primul român în Cosmos. Cu tot efortul depus, **Dumitru Prunariu** – ne relatează comandantul aviației noastre, pe Aeroportul bucureștean – a rămas un tânăr entuziast, permanent cu zâmbetul pe buze, preocupat deja ca aviația națională să obțină noi și remarcabile împliniri. Așadar, conchidea generalul-locotenent Gheorghe Zărnescu, marea izbândă a primului român în Cosmos nu a transformat firea și comportamentul civic, social, uman al inginerului-aviator **Dumitru Prunariu**, devenit, după deplina reușită a misiunii sale, și cosmonaut cercetător! Tot ceea ce s-a spus în acele minute la Otopeni se va dovedi cu prisosință pentru etapele imediat următoare.

Ora 12 fix! Ziua de luni, 25 mai 1981, debutează printr-o scurtă vizită la Ambasada României, aflată într-o clădire modernă, reprezentativă pentru zona *Mosfilmskaia* în care a fost construită acum câteva decenii. Ambasadorul Traian Dudaș coordonează calm, cu multă pricepere, pregătirile în vederea primirii cosmonauților. Sunt verificate ultimele amănunte și apoi, având în față mașina oficială a Ambasadei, cu fanioanele României ca insemne distincte, ne îndreptăm spre *Orașul stelar* sau *Orașul Gagarin*. La Aeroportul aflat în imediata apropiere a comunității cosmonauților, se surprinde ușor atmosfera de mare sărbătoare, specifică evenimentelor excepționale, conexe istoriei aviației. Din mulțimea prezentă se detașează, prin ținuta lor, temerarii lansați și întorși din Cosmos în etapele precedente. Facem cunoștință cu mulți dintre aceștia. Unii sunt îmbrăcați în uniforme militare, afișând înalte

grade, alții poartă haine civile, având însă cu toții pe piept dovada celor mai înalte aprecieri – titlurile de Eroi. La ora 12 fix, aidoma exactității cosmice, dintr-un avion special coboară echipajul **Prunariu-Popov**. Momentul devine, în același timp, solemn, entuziast și emoționant pentru toți cei de pe marele Aeroport moscovit. Îl privesc cu atenție pe primul nostru cosmonaut. Este un tânăr frumos și viguros, radiază vizibil pentru marele succes obținut în numele României, în cea mai recentă ramură a zborurilor spre înălțimi. Marcat de bucuria revenirii la Centrul de Pregătire, între colegii de vocație, unde s-a aflat timp de trei ani, **Dumitru Prunariu** se constituie, pentru micul grup de conaționali aflat acolo, într-un simbol al cutezanței și modestiei, al tenacității și sănătății, al prezenței active românești în panteonul științelor contemporane. Îi strâng cu emoție mâna, îl îmbrățișez pentru o clipă, simțindu-l ca un temperament echilibrat și conștient de semnificația evenimentului cardinal pe care l-a încheiat cu succes. Aceste calități ale inginerului și cosmonautului român, **Dumitru Prunariu**, devenit o personalitate unică în România, se vor remarca și în zilele următoare, când îl vom urmări cu toată atenția și admirația ...

Un autograf pentru revista Argeș! În după-amiaza zilei de joi, 28 mai 1981, am o nouă posibilitate de a fi în apropierea cosmonauților, prilejuită de recepția oferită de ambasadorul plenipotențiar al României. Sunt prezenți mulți eroi ai Cosmosului, oamenii de știință, diplomați, alți invitați din unități economice și culturale ale Capitalei. Revăd cu plăcere cunoștințe din cadrul Ambasadei, *Consiliul de Ajutor Economic Reciproc/CAER*, sau de la alte misiuni românești, precum și membri ai diferitelor delegații care au vizitat județul Argeș. Schimburile de impresii

devin favorabile caracterizării la un nivel superior, corespunzător realității, a capacităților fizice, intelectuale, tehnice și practice ale românilor **Dumitru Prunariu** și Dumitru Dediu. Aceștia sunt asaltați de persoane oficiale, prieteni, cunoștințe, care doresc să se fotografieze împreună cu ei ori familiile lor, fiindu-le alături cosmonauții Leonid Popov și Iuri Viktorovici Romanenko, aflați, anterior, în spațiul extraterestru (1970), spre amintirea acestei reușite seri românești. Atmosfera favorabilă ne îndeamnă să solicităm echipajului **Dumitru Prunariu-Leonid Popov** un autograf, dedicat, exclusiv, revistei *Argeș*, însoțit, *ad-hoc*, de câteva cuvinte asupra pregătirii și finalizării misiunii lor. Propunerea a fost primită cu bucurie, mai ales că, primul cosmonaut român, **Dumitru Prunariu**, are, la Pitești, rude apropiate, iar cosmonautul rus, Leonid Popov, apreciază autoturismul *Dacia*, cunoscut prin intermediul prietenilor săi români. Așadar:

- *Cum a fost pregătirea?*

- Foarte interesantă!

- *Ce momente se simt mai bine?*

- Lansarea, plasarea pe orbită, cuplarea, decuplarea, traiectorizarea și ... ajungerea pe Pământ!

- *Ce vi s-a părut cel mai greu?*

- Presurizarea excesivă a presei, televiziunii și radioului, aplicată pe Terra!

- *Pe când o întâlnire, la Pitești, cu Dumitru Prunariu?*

- Foarte curând! Doresc să cunosc mai bine acest mare centru urban al României contemporane, având, astfel, posibilitatea să-i întâlnesc pe toți prietenii argeșeni ai tinerei noastre cosmonautici!

*
* *

Text publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 2, Pitești, iunie 1981; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 393-398. După câteva zile, atunci, în mai 1981, la Moscova, cosmonauții Leonid Popov și **Dumitru Prunariu** vor accepta, *distinct*, acordarea unor interviuri *clasice*, semnificative pentru caracterizarea evenimentelor științifice, de excepție, la care ne referim. Dialogul purtat cu comandantul navei *Soiuz 40*, Leonid Popov, se poate analiza lecturând paginile precedente (295-301), iar filele următoare (308-314) se referă la **Dumitru Prunariu**. Acum, în 2015, există suficiente motive să ne gândim la influența zborurilor cosmice asupra *stării de fapt* a Omenirii! Din perspectiva istoricului, asemenea fenomen a lansat, spre nemurire, numeroși cercetători, tehnologi, ofițeri de carieră, personalități decizionale, iar viitoarea locuire pe alte planete antamează, probabil, completarea teoriei referitoare la faptul că, *Pământul este epicentrul Universului!* Spre informare, este bine să reamintim faptul că, succesul cosmonautului american, primul Om, ajuns pe Lună, Neil Armstrong, cu *Apollo 11* (22h, 40', 22") a fost recunoscut public, de liderii României, pe timpul unei vizite efectuate la Pitești (21 iulie 1969).

Dumitru PRUNARIU
(România)

**ÎN 1979, ROMÂNIA A FOST INVITATĂ SĂ
PARTICIPE LA PROGRAMUL INTERCOSMOS**

Joi, 14 mai 1981, nava cosmică *Soiuz 40*, transportând echipajul ruso-român, format din pilotul comandant Leonid Popov, Erou al Uniunii Sovietice, și **Dumitru Prunariu**, pilot inginer, cetățean al țării noastre, a fost lansată, cu succes, pe orbită. După îndeplinirea misiunii, revenirea terestră s-a finalizat, conform coordonatelor prestabilite, pe un *cosmodrom* amenajat special. Având șansa să fac parte din delegația României, prezentă la Moscova (23-30 mai 1981) pentru celebrarea finalizării misiunii enunțate, l-am cunoscut, personal, pe *temerarul Dumitru Prunariu*. Anii au trecut repede, chiar foarte repede! Amabil și surâzător, ignorând *chingile* protocolului, din timpul recepției oferite de ambasadorul României în Uniunea Sovietică, Traian Dudaș, la care ne-am referit mai sus, ne va acorda joi, 28 mai 1981, acest interviu, precum și un autograf, reproduse în continuare, pentru revista *Argeș*, din Pitești.

*

* *

- *Sunteți formidabil! Noi am sosit din țară acum câteva zile, acolo, toată lumea vă rostește, cu deosebit respect, numele.*

- Informația dumneavoastră mă copleșește! După cum probabil cunoașteți, profesiunea mea tutelară este de factură militară, iar primul zbor, efectuat în Cosmos, poate să fie considerat, efectiv, realizarea unei misiuni ordonate, care se execută, nu se discută!

- *Eu locuiesc la Pitești, unde apare revista Argeș, iar cititorii doresc să afle, pentru început, câteva amănunte despre dumneavoastră.*

- Cu multă plăcere! M-am născut în municipiul Brașov, la 27 septembrie 1952, iar după studiile medii, atras fiind spre inginerie, deveneam student al Facultății de Aeronautică din cadrul Institutului Politehnic din București. *Calificarea* mea superioară este aceea de specialist și cercetător științific în domeniul amintit. Inițial, am fost angajat *tehnolog* la Întreprinderea de Construcții Aeronautice, din Brașov, iar în 1977, prin absolvirea școlii Militare pentru Ofițeri de Aviație, subordonată Ministerului Apărării Naționale, *traiectoria curriculară* s-a modificat radical. Au urmat numeroase antrenamente la sol, ori în aer, apoi orele de zbor pe avioane tot mai *sofisticate*, împreună cu instructori foarte exigenți, ulterior singur. *Păsările de oțel* m-au fascinat întotdeauna. Sunt căsătorit, soția este cercetător pentru același segment, ne respectăm pasiunile, avem doi copii.

- *Cum ați ajuns cosmonaut?*

- În 1979, România a fost invitată să participe la **Programul Intercosmos**, coordonat de Uniunea Sovietică, iar forurile superioare de la București au acceptat acest proiect. Ca urmare, prin intermediul ministerului amintit, s-au organizat mai multe selecții și testări foarte riguroase, la care am participat din dorința intrării în primul eșalon al viitorilor cosmonauți români. Probele, deși de mare dificultate, le-am promovat cu succes. Următorul *filtru*, mult mai *alambicat*, s-a consumat în Centrul de Pregătire a Cosmonauților *Iuri Gagarin*, de lângă Moscova. Din România, am fost admis împreună cu prietenul meu, Dumitru Dediu. Timp de trei ani, într-o companie selectă, formată din *extraterestri* experimentați, ori *candidați* la această enigmatică profesie, originari din Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii, Franța, Italia, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, ne-am antrenat după un rețetar specific, aplicat cu succes pentru misiunile anterioare. Spre finalul etapei invocate, experții centrului au constituit *tandemurile* ruse-româno, formate din Leonid Ivanovici Popov – Dumitru Prunariu, respectiv Iuri Viktorovici Romanenko – Dumitru Dediu. Preferința *decidenților* îmbarcării pe nava *Soinz 40* a fost de partea noastră.

- ***Cunoaștem detaliul că această nouă pătrundere în spațiul cosmic are o semnificație distinctă.***

- Echipajul **Leonid Popov – Dumitru Prunariu** a indus, pentru mediile interesate de strategia interplanetară, *doctrina continuității* demersurilor tehnico-științifice, inaugurată acum douăzeci de ani. Este consemnată, așadar, *sărbătorirea primei rotații în jurul Pământului*, datorată curajului talentatului aviator

sovietic, Iuri Alekseevici Gagarin (1934-1968), folosind nava Vostok 1 (12 aprilie 1961). Așa s-a deschis *era expedițiilor cosmice*. Mă bucură faptul că un român, indiferent de numele său, va rămâne înscris pe *răbojul* ce amintește rememorarea acestor două decenii, pline de rezonanțe motivante. A urmat, ca succesiune cu totul semnificativă, *primul pas pe Lună* (20 iulie 1969), *operă unicat* a cosmonautului american Neil Armstrong, comandantul navei *Apollo 11*. Periodic, alte *vehicule*, unele de mare capacitate, străbat *culoare* cosmice. Astăzi, există un adevărat *Club mondial*, care *listează* 103 membri, ultimul admis fiind cel ce vă poate răspunde la următoarea întrebare.

- Ne-am aflat, împreună cu ceilalți componenți ai delegației venite din România, la multe momente terestre din aceste zile, unde, atât Leonid Popov, dar mai ales dumneavoastră, sunteți bombardați cu numeroase interogări. Vă obosește noua ipostază, considerată eroică?

- Din contră, îmi *administrează* optimism, recunoaștere profesională, mândrie patriotică. Să ne referim, special, la conferința de presă, organizată în sala Agenției Internaționale *Novosti*. După cum ați observat, acolo erau *acreditate* persoane foarte importante, reprezentând principalele state de pe *Mapamond*. Întrucât Leonid Popov este deja un veteran al misiunilor cosmice, ținta preferată am devenit eu, răspunsurile urmând să *descifreze* imaginea țării pe care o reprezint, gradualitatea competenței, dificultatea momentelor limită, părerea personală asupra automatizării zborului, posibilitatea comunicării universale. Nu știu ce opinie aveți dumneavoastră

despre *prestația* mea, dar am încercat, și cred că am reușit în mare măsură, să formulez răspunsuri cumpătate, argumentate științific, fără conotații politice, alternând limbile română, rusă, engleză. Deși pe timpul misiunii interplanetare, comandantul navei a fost Leonid Popov, deciziile le-am adoptat prin consens, legătura cu Centrul de Comandă s-a ținut în limba rusă, iar mesajul meu pentru concetățeni este transmis în limba română. Convențional, pentru asemenea *expediții*, se folosește, internațional, limba engleză.

- Aveți idee în ce a constat colaborarea noastră cu sovieticii pentru realizarea acestui eveniment?

- Un aspect pe care îl confirm este acela că echiparea navei *Soiuz 40* s-a efectuat inclusiv prin contribuția tehnică și financiară a României, ceea ce a ridicat costurile implicării guvernamentale privind finalizarea programului bilateral. Ca urmare, la primirea noastră de președintele României, Nicolae Ceaușescu, unde s-a aflat și președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Elena Ceaușescu, moment suprapus ultimei decade a pregătirilor misiunii, ni s-a recomandat expres, celor doi prezumtivi cosmonauți, Dumitru Prunariu și Dumitru Dediu, ridicarea cotei de responsabilitate asupra funcționării aparaturii instalate la bord, provenite, parțial, din laboratoare autohtone, prelucrarea riguroasă a datelor obținute pe timpul zborului, conturarea unor concluzii oportune îmbogățirii criteriilor fundamentale și aplicative pentru viitor. De aceea, ulterior revenirii pe *Terra*, am raportat ierarhic, la București, despre activitatea noastră în spațiul cosmic, posibilitatea realizării obiectivelor prestabilite, funcționarea dotărilor proprii, care s-au dovedit utile, fezabile, performante.

- *Cu acordul dumneavoastră, îmi permit să observ că sunteți mulțumit de ceea ce ați realizat în zilele domiciliului interplanetar.*

- Privind retrospectiv, fără să fiu lipsit de modestie, cred că da! Urmează, peste câteva săptămâni, *expertiza* întregii misiuni, de la intrarea și comportamentul în Centrul de Pregătire (1979), până la revenirea pe Pământ, refacerea fizică, interpretarea și difuzarea rezultatelor științifice. Avem certitudinea că efortul național și personal se va considera util sporirii prestigiului României în sfera abordată, iar cărțile de istorie nu vor ignora un asemenea demers major, integrat preocupărilor universale.

- *Starea dumneavoastră de spirit este, cu adevărat, molipsitoare. În țară, urmează, desigur, numeroase primiri oficiale, întâlniri protocolare, adunări publice. Vă rog, de pe acum, să rezervați timp și pentru deplasarea la Pitești.*

- Asupra unor aspecte de această natură vom discuta după revenirea la București. Ceea ce vă pot spune, acum, este dorința noastră sinceră de a cunoaște mai bine reședința Argeșului, devenită, în ultimele decenii, mare centru urban și industrial, cu valențe europene. Totodată, vom perfecta întâlnirea cu cât mai mulți dintre prietenii tinerei noastre cosmonautici, existând posibilitatea lansării, la Pitești, a volumului meu de autor, *creionat* pe măsura *ofensivei* pe *tărâmurile* extraterestre. Despre arealul adus în prim-plan, cunoștințele se suprapun relatărilor *livrate* de părinții mei, care au colegi plecați din Brașov să fabrice autoturisme la Câmpulung și Colibași. Acolo s-au

transferat, pe timpul ultimei conflagrații mondiale, anumite secții din unitatea aviatică reprezentativă, existentă în Transilvania, iar câteva utilaje, rămase la întreprinderile mecanice amintite, vor constitui *zestrea* inițială a viitoarelor activități specifice domeniului. În plus, comandantul meu de navă, Leonid Popov, apreciază noile variante *Dacia*, arătându-și disponibilitatea achiziționării unui automobil produs în România după licență *Renault*.

- Știm că vă așteaptă, chiar în această seară, diverse obligații convergente renumelui dumneavoastră. De aceea, vă mulțumim pentru timpul acordat și ne vom revedea, cu toată certitudinea, la Pitești!

Pentru revista „Argeș”
Pitești
Dumitru

*
* *

Sinteza interviului și autograful lui **Dumitru Prunariu** au apărut în revista *Argeș*, Nr. 2, Pitești, iunie 1981. Reuniunea preconizată a avut loc, la Pitești, peste un an și jumătate (11-12 noiembrie 1982).

Dumitru PRUNARIU
(România)

**APRECIEM INTERESUL ARGEȘENILOR
PENTRU TÂNĂRA NOASTRĂ COSMONAUTICĂ**

Așa cum a *pronosticat* atunci când ne-am cunoscut, la Moscova, **Dumitru Prunariu** va ajunge, în municipiul Pitești, peste aproape un an și jumătate. Dialogul cu admiratorii cosmonauticii românești s-a desfășurat în *aula* Casei de Cultură a Sindicatelor (11-12 noiembrie 1982). A fost însoțit de alte personalități, specializate în domeniu, figură distinctă fiind academicianul Eugen Macovschi. Se onora, astfel, prima ediție a Festivalului Filmului Științific Românesc, unde, cosmonautul a prezentat volumul său *La cinci minute după Cosmos*, București, 1982, realizat împreună cu Alexandru Stark. Lansarea a fost precedată de: întâlnirea oficială, vizitarea *Muzeului Ecologiei*, Întreprinderii *Dacia* (Colibași), Clubului Tehnic al Tineretului. În deschiderea simpozionului tematic, referitor la cunoașterea Cosmosului, semnatarul acestor interviuri a prezentat *aserțiunea* care urmează.

*

* *

Astăzi, joi, 11 noiembrie 1982, avem posibilitatea să salutăm, cu deosebit respect, prezența la Pitești a tânărului Erou al României, primul nostru cosmonaut, căpitan dr. inginer cercetător **Dumitru Prunariu**. Marele dumneavoastră succes, dar și eforturile celor ce v-au facilitat temerara călătorie în Cosmos, ne îndrituie să vă adresăm emoționante felicitări, multiplicat de prețuirea tuturor argeșenilor. Prin această nouă realizare umană, s-a dat strălucire tradiționalelor aripi românești, spre renumele locuitorilor de la Dunăre și de pe Carpați.

După cum probabil vă reamintiți, v-am cunoscut personal la Moscova, în frumoasele zile ale sfârșitului de mai 1981. Atunci, un mic grup de români, constituiți într-o delegație oficială sosită de la București, întâmpina în metropola europeană echipajul **Leonid Popov-Dumitru Prunariu**, revenit pe Terra cu puține zile înainte. Era imediat după încheierea complexe și dificilei dumneavoastră misiuni cosmice. Despre **Dumitru Prunariu** cunoșteam, încă din țară, multe lucruri. Câteva le reamintesc numeroasei asistențe, însumând peste 1000 de persoane. Știam, de exemplu, că sunteți născut în Brașov, la 27 septembrie 1952, având acum, deci, vârsta de aur a unei tinereți împlinite printr-o formidabilă aureolă. Ați absolvit Facultatea de Aeronautică de la Institutul Politehnic din București, devenind astfel specialist în aeronave. Sunteți căsătorit cu o talentată cercetătoare pentru domeniul amintit și aveți doi copii. Inițial, ați fost inginer la Întreprinderea de Construcții Aeronautice din Brașov, finalizând apoi, în 1977, cursurile Școlii Militare de Ofițeri de Aviație. De-a lungul unor asemenea timpurii traiectorii terestre, relevante au devenit rezultatele excepționale în comanda zborurilor păsărilor de oțel. Ca dovadă, în

1979 erați selecționat, urmare a unor teste de mare dificultate, în grupul prezumtivilor cosmonauți români.

Ulterior instruirii specifice noii profesii, realizată în bazele de antrenament din România, se acceptă, printr-un filtru foarte sever, intrarea în Centrul de Pregătire a Cosmonauților *Iuri Gagarin* de lângă Moscova. Pentru o durată de trei ani, compania a fost selectă, aici găsindu-se viitori cosmonauți din mai multe țări ale lumii: Uniunii Sovietice, Statele Unite ale Americii, Franța, India, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia. România era reprezentată de un reductabil *tandem*: Dumitru Prunariu și Dumitru Dediu. Șansa de îmbarcare vă va aparține dumneavoastră, motivația rezidând în rezultatele probelor de rafinament. Acestea au fost pe măsura capacității teoretice și pragmatice de excepție, a pasiunii, dăruirii, talentului, condiției fizice și intelectuale pe care le posedați. Ați devenit astfel primul cosmonaut al României, într-o etapă jubiliară, când se împlineau, pentru știința mondială, 20 de ani de la pătrunderea primului om în Cosmos. La 12 aprilie 1961, Iuri Gagarin, folosindu-se, atunci, de nava *Vostok 1*, a reușit să finalizeze asemenea premieră, zborul uman în spații considerate enigmatice. Întâia rotație în jurul Pământului a deschis, fără exagerare, *apetitul* cosmic.

Ca urmare, după multe alte reușite, la 14 mai 1981, nava *Soiuz 40*, având la bord echipajul **Leonid Popov - Dumitru Prunariu**, vă conexa la marea familie a celor 103 cosmonauți implicați în imprevizibila aventură extraterestră. Erați astfel înnobilit, pentru eternitate, cu titlul cutezantei sublime și al responsabilității maxime. Îmi face deosebită plăcere să evoc data de luni, 25 mai 1981, când m-am aflat pe Aeroportul din apropierea *Orașului Stelar*. Era momentul sosirii celor mai proaspeți cosmonauți,

recuperați din zona asiatică prestabilită pentru aterizarea capsulei navei purtătoare.

Pentru noi, cei ce vă așteptam ca reprezentanți ai românilor din Țară, momentul devenise, în același timp, solemn, entuziast, emoționant. V-am privit cu atenție și cu multă admirație, restul Lumii interesându-mă mai puțin. Pista de beton se dovedea neîncăpătoare, aflându-se acolo mulți virtual îndrăgostiți, până la sacrificiu, de zborurile spre Cer. Erați obosit, dar fericit, și preocupat, apoi radios, văzând drapelul marelui pavoaz național ridicat la catarg. Cosmonautica românească pătrundea atunci, cu dezinvoltură, prin **Dumitru Prunariu**, în universalitate. Ulterior, 26-27 mai 1981, m-am aflat în preajma dumneavoastră, la mitinguri și conferințe de presă, în laboratoarele unde se face pregătirea colegilor de generație, preocupări sau aspirații, la Casa memorială *Serghei Pavlovici Koroliov* (1906-1966), părintele cosmonauticii din marele stat vecin răsăritean, la televiziune, pe străzi, în săli de spectacole, ori cu diverse ocazii oficiale. Noi fațete ale personalității primului cosmonaut român le-am descoperit pe timpul *Conferinței de presă*, din marea sală a celebrei Agenții Internaționale *Novosti*. Întrebări au fost multe și cu diferite nuanțe. Toate răspunsurile se dovedeau excelente, cu deplină acoperire în argumente, dovedind ziaristilor și telespectatorilor (conferința s-a transmis în direct pe principalul program de emisie), că stăpâniți tainele noii profesii.

Ați fost cum ne doream: patriot, cu bogate cunoștințe în diverse domenii, sigur și pătrunzător, calm și lucid, responsabil și plauzibil în formulări adecvate pentru zecile de interpelări ce vi s-au adresat. În plus, ați vorbit, impecabil, în câteva limbi de notorietate. Peste alte 24 de ore, ne-am revăzut la recepția de la Ambasada României (28 mai 1981), când

reuşeam să vă smulgem din *chingile* protocolului, obținând, astfel, un autograf și câteva cuvinte adresate cititorilor revistei **Argeș**. Tot acolo, la Moscova, ne-ați acordat, distinct, interviul *clasic* alături de Leonid Popov, gânduri editate în acest volum. Dumitru Prunariu s-a ținut de cuvânt! Iată, așadar, premisele acestei extraordinare seri științifice! Îmi stăruie în memorie, având suficient tâlc, întrebarea cu destule subînțelesuri pe care, conform spuselor cosmonauților, comandantul-șef al Centrului de Pregătire din orașelul *Iuri Gagarin*, generalul Gheorghi Beregovoi, o adresa, după lansarea ordinului, colaboratorilor săi: „*Există propuneri?*”, la care, echivoc, se răspundea în cor: „*Nu sunt obiecțiuni!*”. Ca atare, vă invit la tribună, cosmonaut Dumitru Prunariu!

Au vizitat cu deosebită plăcere Muzeul județean - Argeș și am fost foarte impresionat în special partea de ecologie și considerăm că această secție merită o atenție deosebită și ar putea constitui un exemplu pentru orice muzeu din țară. Mă bucură admirativ pentru cei care au realizat această „operă de artă” românească.

11. 11. 1982

Primul cosmonaut român
Dumitru Prunariu cu soția

*

* *

Text publicat, anterior, în *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 322-325; 398.

Bent ROMSDAL-KNUDSEN
(Danemarca)

**ȚARA DUMNEAVOASTRĂ DISPUNE DE UN
EXCELENT POTENȚIAL UMAN**

Luni, 8 august 1983, delegația Asociației de Prietenie Danemarca-România s-a aflat în municipiul Pitești, vizita fiind mijlocită prin Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea. Președintele acestei asociații, **Bent Romsdal-Knudsen**, răspundea la câteva întrebări, oferite semnatarului acestui volum. Traducător, atașat oficial, pentru limba germană, Elena Fâlfănescu.

*
* *

- Există o motivație anume pentru care vă aflați în Pitești?

- Da! Există o asemenea motivație. Despre municipiul Pitești mi s-a vorbit deseori în timpul precedentelor vizite din România, ca fiind una dintre cele mai interesante localități urbane din țara dumneavoastră. S-a precizat că mă voi afla într-un centru care a renăscut, în deceniile postbelice, datorită

dezvoltării industriei moderne. Venind aici m-am putut convinge că tot ceea ce s-a spus anterior este un adevăr incontestabil. Aveți un oraș de o reală frumusețe, cu o arhitectură de mare rafinament, cu multe spații verzi și construcții impunătoare. Îmi place că în Pitești industria se află amplasată pe mari platforme specializate, aflate în afara zonelor de locuit. Atmosfera cotidiană mi se pare favorabilă unei activități complexe, urmată de rezultate bune. Spun aceasta întrucât, deseori, se poate surprinde *tensiunea* unei localități după modul în care cetățenii circulă pe stradă, cum discută, sau după cum îi primesc pe vizitatori.

- Apreciind, cu multă satisfacție, această scurtă caracterizare a municipiului Pitești, vă rugăm să ne condensați, în câteva cuvinte, celelalte vizite ale dumneavoastră în România.

- Am fost în România, pentru prima oară, acum un deceniu și jumătate (1968). De atunci, ajung, aici, aproape în fiecare an. Ceea ce m-a determinat să perseverez pentru a cunoaște țara dumneavoastră a fost evoluția dinamică în anii din urmă, firea deschisă a oamenilor, frumusețile naturii. În timpul primelor vizite m-am oprit în Moldova și Maramureș, unde am văzut lucruri excepționale, având valoare de unicat în spiritualitatea europeană. Treptat, mi-am dat seama, călătorind și în alte zone ale țării dumneavoastră, că aproape în fiecare localitate există activități de excepție, care, unite, dau României calitatea unui areal de certă valoare economică și culturală.

- Observăm, cu mare bucurie, că avem în dumneavoastră un fin cunoscător al României contemporane!

- În Danemarca, țara dumneavoastră este cunoscută de un mare număr de oameni, având profesii, vârste și convingeri politice diferite. Conducerea Asociației de Prietenie Danemarca-România este mândră pentru faptul că numărul membrilor săi a ajuns, în acest an, la peste 250, aria lor de preocupări pentru a cunoaște sau a face cunoscută România fiind deosebit de diversă.

- Considerăm că ar fi interesant pentru cititorii revistei Argeș, editate la Pitești, să relatați câteva dintre cele mai importante acțiuni întreprinse de Asociația de Prietenie Danemarca-România.

- Principala caracteristică a acestor manifestări este permanența lor. Așa, de exemplu, noi am considerat importul de autoturisme românești în Danemarca nu ca un simplu fapt comercial, ci ca aspect concret al manifestării prieteniei dintre statele noastre. Ca urmare, când s-a vândut în Danemarca primul autoturism *Dacia*, fabricat la Pitești, am organizat o reuniune distinctă, prin care am făcut cunoscute date privind istoria, economia, cultura românească. Periodic, edităm un ***buletin informativ*** despre țara dumneavoastră, consacrat prezentării diferitelor obiective turistice din Transilvania, deoarece, anul acesta, mai mulți danezi au hotărât să-și petreacă, o parte din vacanță, în perimetrul carpatin. Sunt membri ai Asociației care sprijină turneele formațiilor artistice românești, studiază arta populară tradițională, iubesc vinurile și bucătăria dumneavoastră. La 23 August și la Anul Nou, derulăm activități speciale. Totul se realizează

firesc, cu stimă și prețuire pentru poporul român. Beneficiem, permanent, de sprijinul Ambasadei României, al Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea.

- *Mulțumindu-vă pentru tot ceea ce faceți în scopul cunoașterii țării noastre în Danemarca, vă rugăm să vă spuneți părerea despre vizita în județul Argeș.*

- Pornind de la cea ce s-a prezentat în cadrul discuțiilor protocolare, apoi, în timpul vizitelor la Întreprinderea de Autoturisme, Casa memorială *Liviu Rebreanu*, Muzeul Ecologiei, Complexul Muzeal Golești, conchidem că a fost o vizită utilă Asociației, pe care o conduc, aproximativ, din 1970!

*Dansk-Rumænsk Forening har igen vundet repræsentat af 5 medlemmer her i Rumænien. I Pitești har vi haft den store oplevelse at se dette by lige nærmest, og vi håber at nogle flere af vore mere kommer om få den samme store oplevelse.
1983-08-08.
DANSK-RUMÆNSK FORENING
Bent Rossdal-Hvidsten*

*
* *

Consemnarea de mai sus relevă aprecieri pentru România și Pitești. Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 1, Pitești, ianuarie 1984; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 399 – 402.

○○○●○○○

Alexei RUMIANȚEV
(Federația Rusă)

**RITMUL ȘI EVOLUȚIA ECONOMIEI MONDIALE
SUPRAPUN CONTROVERSE PERMANENTE
ÎNTRE MARILE PUTERI**

Pe această temă, am avut posibilitatea să dialogăm, la Pitești, în debutul anului 1983, cu profesorul **Alexei Rumianțev**, redactor-șef al *Revistei economice* din Uniunea Sovietică. Vizitând pentru a doua oară mai multe unități economice și social-culturale din județul nostru, ca invitat al Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, **Alexei Rumianțev** a acordat acest interviu, în exclusivitate, revistei *Argeș*, din Pitești. Traducător, atașat oficial pentru limba rusă, Alexandru Nica.

*

* *

- Pentru început, am dori să vă adresăm o întrebare frontală, respectiv: redactorii șefi acordă, totuși, interviuri pentru alte publicații?

- În ceea ce mă privește, sunt un adept al depășirii acestui *precept*, cu care de altfel nu m-am împăcat niciodată. Ca urmare, l-am înlocuit cu ideea conform căreia, în practică, un redactor șef de revistă, mai ales economică, are, totuși, datoria de a-și expune public principiile ce-l călăuzesc în definirea conținutului publicației respective. De aceea, mă bucur foarte mult că revista *Arges* dorește să prezint, pentru cititorii ei, unele aspecte care mă preocupă.

- Mulțumindu-vă pentru acest accept, doresc să vă adresez, tot frontal, întrebarea următoare: care este opinia dumneavoastră despre actuala criză economică?

- Ca să fiu foarte sincer, pornind fie și numai de la simplu fapt că, de regulă, în ultimul timp, redactorii șefi ai unor publicații cu profil economic nu sunt niciodată menajați în a li se solicita răspunsuri pe această temă, mă așteptam la o asemenea întrebare. Trebuie să spun că, într-adevăr, acest deceniu a debutat printr-o atmosferă economică încordată, care s-a transformat deja într-o nedorită criză. În economia capitalistă este cea mai mare criză de după anii '30, având ca repercusiuni, în primul rând, creșterea vertiginoasă a numărului de șomeri, ajungându-se acum, numai în țările occidentale dezvoltate, la peste 30 de milioane de oameni fără lucru. Totodată, în zonele amintite a scăzut nivelul producțiilor, așa cum este cazul, de exemplu, în Statele Unite ale Americii, unde s-a înregistrat, în anul 1981, o reducere vizibilă, de circa 8%, a volumului industrial. De altfel, unii conducători politici, dar și specialiști pe probleme economice din țările capitaliste, sunt obligați să recunoască acest fapt ca fiind o crudă realitate. Își

îndulcesc însă necazurile cu iluzia că această criză ar avea, chipurile, un caracter și mai grav în statele socialiste. Adevărul este însă vizibil *escamotat*. Datele economice arată că în țările noastre s-a realizat creșterea permanentă a economiei, o ascendență veridică a principalilor indicatori față de perioada precedentă. După statisticile pe care le dețin, pe ansamblul structurilor integrate, în anul 1981 s-a obținut un ritm de creștere cu 2,5% mai mare față de anul 1980.

- Există, probabil și unele noi concluzii, la care ați ajuns, studiind actualele ritmuri ale evoluției țărilor socialiste.

- Este de la sine înțeles că asemenea sporuri le-am fi dorit mult mai mari, dar trebuie să avem în vedere influența nefastă a unor elemente de criză care se repercutează și în țările noastre. Fără să minimalizăm greutatea pe care le traversăm, suntem datori să căutăm noi căi de accelerare a progresului socialist. Personal nu cred că s-au epuizat întrutotul, în acest sistem, posibilitățile extensive de creștere economică și că există, pe mai departe, posibilități de construire a noi obiective, de sporire a numărului de muncitori și specialiști. Devansând însă procesul *extensiv*, devine imperios necesar caracterul *intensiv*, de o mai mare amploare față de anii precedenți, activându-se, cu deosebire, factorii de eficiență și calitate. Acest demers foarte complex, absolut necesar, pe care va trebui să *pedalăm*, prioritar, cel puțin un deceniu, este o cale sigură privind aspectul că țările socialiste vor putea să diminueze considerabil efectele actualei crize economice. De altfel, după cum probabil cunoașteți și dumneavoastră, în literatura de specialitate din

Occident a încetat să se mai vehiculeze ideea *crahului* economiei țărilor socialiste, tocmai ca o recunoaștere a ritmului mereu ascendent al creșterii industriale din statele noastre. Cu toate acestea, situația economică trebuie să fie permanent pe agenda de lucru a tuturor guvernelor.

- Într-un asemenea context, al abordării problemelor prioritare ale lumii contemporane, vă rugăm să ne prezentați câteva din elementele componente ale ariei preocupărilor Revistei economice din Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice pe care o conduceți ca redactor șef.

*- Revista economică, din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste este o publicație săptămânală, editată de forurile politice abilitate. Primul număr a apărut în 1918. Acum, se tipărește în 800 000 de exemplare, fiind, în cazul publicațiilor de acest profil, cel mai mare tiraj din Lume. Se difuzează în 72 de țări de pe tot Globul, contribuind, așadar, la prezentarea evoluției economiei sovietice, în primul rând în țara noastră, precum și în cele mai diverse zone geografice, cercuri de specialiști, de afaceri, ori comunități și grupări social-politice. Publicația prezintă lunar îndeplinirea *Planului de stat*, analize referitoare la diferite sectoare economice, gradul de realizare a programelor tehnico-științifice fundamentale, metode de conducere a întreprinderilor sau de concepere a diferitelor mecanisme externe. Revista are însă, ca obiectiv principal, educarea economică a cetățenilor sovietici. Într-un asemenea context, precizez faptul că, începând din 1971, ne-am implicat într-un sistem național de contribuție la sporirea gradului de pregătire multilaterală a locuitorilor, în care*

scop, publicăm sistematic programe de studiu, manuale populare, tematici, calcule, grafice și planșe economice care, alături de alte forme, constituie modalități de stimulare a gândirii și acțiunii creative. Realizăm, de asemenea, diferite materiale privind economia celorlalte țări socialiste, precum și a altor state. Ne preocupă foarte mult să *angajăm* direct gândirea civică pentru a găsi noi modalități de creștere a eficienței muncii în industrie sau agricultură, urmând ca, paralel, să sugerăm și unele modalități noi de distribuire a produsului social. Este oportun, inclusiv prin intermediul revistei, să contribuim la formarea, în condițiile complexe ale contemporaneității, a unui *stăpân responsabil* al mijloacelor de producție, al avuției naționale prezente și viitoare. Prin aceasta, noi ne considerăm o publicație având funcția de *consiliu central metodic* pentru informarea și educarea economică a maselor din întreaga Uniune. Este, dacă vreți, o interferare organică a obiectivelor politice cu cele productive, în sens educativ, pe care și le-a asumat redacția noastră.

- Cunoaștem că ați vizitat de mai multe ori România și, în același timp, nu vă aflați nici în Argeș pentru prima oară. Cum apreciați evoluția economică a județului nostru?

- Urmăresc de mulți ani procesul edificării noii societăți în România. Deseori, în revista pe care o conduc am publicat diferite materiale despre țara vecină. Prin ceea ce s-a înfăptuit și se realizează aici, se concretizează ideea precizată la începutul acestei convorbiri, în sensul că, statele socialiste, având în vedere natura sistemului social-politic și economic, precum și modul de conducere a industriei sau agriculturii, prin unirea eforturilor întregului popor, pot

asigura ritmuri ascendente de evoluție, chiar și în condițiile manifestării influenței crizei mondiale. În ceea ce privește județul Argeș, pot spune că sunt plăcut impresionat de sporurile pe care le înregistrați în toate domeniile de activitate. Deși am fost la Pitești cu doi ani în urmă, m-am găsit, inclusiv de această dată, în fața unui oraș mereu înnoit. Mă refer, de exemplu, la ritmul construcțiilor de locuințe, la nivelul volumului producției industriale, la viața culturală, pe care le apreciez ca fiind ample, edificatoare privind dinamica dezvoltării generale pe baza hotărârilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Cunosco, totodată, că președintele Nicolae Ceaușescu s-a aflat deseori în acest județ, acordând o atenție consecventă zonei argeșene, atât de bogată în tradiții istorice, dar mai ales în realizări contemporane. Iată de ce, doresc să transmit cititorilor revistei *Argeș*, precum și celorlalți locuitori, cele mai calde aprecieri pentru toate succesele lor, asigurându-i de stima cititorilor *Revistei economice* din Uniunea Sovietică, precum și de faptul că, dacă mi se va oferi, în viitor, un nou prilej, voi fi foarte bucuros să vizitez aceste frumoase și prospere locuri din România.

- Cu speranța că vom avea posibilitatea să ne revedem la Pitești, vă mulțumesc!

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: *Argeș*, Nr. 3, Pitești, martie 1983; *Studii politice*, Pitești, 2004, p. 563 – 568.

○○○●○○○

Jean-Paul SOISSON
(*Franța*)

**HEXAGONUL A FOST ȘI RĂMÂNE UN PRIETEN
STATORNIC AL ROMÂNIEI**

După câteva decenii de la ultima noastră vizită în Franța (10 - 28 iunie 1984), *livrăm*, celor interesați, sinteza convorbirii cu **Jean-Paul Soisson**, primar-deputat al orașului Auxerre, purtată, sâmbătă, 16 iunie 1984, localitate preferată, de tineri români ai secolului XIX, pentru studii europene. Printre aceștia s-a numărat și Ion Ionescu de la Brad (24 iunie 1818 – 29 decembrie 1891), renumit agronom și cercetător științific, personalitate despre care intenționăm să scriem un volum de factură enciclopedică. Se impunea, obligatoriu, consultarea filelor a ceea ce oficialitățile din Auxerre numesc, bilanțier, *Galeria savanților străini*, interferând persoane venite din alte țări, la specializare, pe diverse domenii, în regiunea Bourgogne, ori zone adiacente. Detaliile *descifrate* s-au datorat, prevalent, primarului amintit, care ne-a introdus, cu dezinvoltură, pe traseele cunoașterii orașului său, *păstorit* de ceva timp, dar aglomerat, atunci, datorită atât Festivalului Folcloric Internațional, girat prin Patronatul Laic *Paul Bert*, la care participa

inclusiv Ansamblul *Dorul*, din Pitești, cât și alegerilor pentru Parlamentul Comunităților Europene. Translator, atașat oficial, poliglotul Alexandru Vasile.

*
* *

- *Bonjour, monsieur le maire, Jean – Paul Soisson!*

- *Bienvenu à Auxerre, monsieur le professeur, Petre Popa!*

- *Pentru familiarizare cu așezarea pe care o conduceți, vă adresăm rugămintea să ne spuneți câteva caracteristici ale acestui oraș important al Hexagonului.*

- Plăcerea este de partea noastră! Ne raliem, astfel, ideii că *statul francez a fost și rămâne un prieten sincer al țării dumneavoastră*. Centrul urban în care ați sosit, tradițional pentru această geografie, face parte din departamentul Yonne, denumire preluată de la cursul de apă eponim (293 km). Prefectura suprapune teritoriile apropiate, constituind, împreună, regiunea Bourgogne, având reședința la Dijon, iar în vecinătate se află arealul Champagne. De la Paris, până la noi, sunt, pe diagonală, 175 km, aparținând traseului rutier major spre Lyon. Aferent *Basse Bourgogne*, orașul Auxerre este, secular, *capitală* istorică și artistică. Efigiile de rezistență rămân, imbatabil: Catedrala *Saint – Etienne*, din secolele XIII –XVI, ocrotind cripte ale veacului XI; Mănăstirea *Saint – Germain* (secolele XII –XIV), cu dovezi subsidiare ale epocii carolingiene (veacul IX);

Turnul Orologiului (secolul XV), ridicat pe o arcadă gallo - romană; Biserica *Saint-Pierre* (secolele XVI – XVII), cu portal renașcentist (1550). Prin 1925, aveam 21 000 de locuitori, astăzi, cifra s-a triplat. Activitatea industrială este concentrată pe o platformă distinctă. Există firme cu potențial redutabil, camere de comerț, agricultură sau de meserii, licee, instituții bancare și de credit, palat al justiției, muzee, așezăminte religioase catolice fundamentaliste, ori protestante, sindicate de inițiativă locală. Arterele interioare de circulație dezvoltă personalități originare din Auxerre, sau având contribuții relevante la consolidarea națiunii franceze.

- *Se pot nominaliza câteva dintre acestea?*

- Începem cu precizarea că orașul Auxerre este *patria* Sfântului Germain, născut aici, devenit episcop (*évêque*), personalitate medievală timpurie de prim rang, imortalizat prin conservarea *L'Abbaye* (Mănăstirii) ce-i perpetuează numele și faptele comunitare. Îl sărbătorim, cu mare fast, în fiecare an, la 31 iulie. *Trama* stradală evocă, de asemenea, pe baronul Jean-Baptiste-Joseph Fourier (1768-1830), fiu al orașului nostru, matematician celebru, coordonatorul publicării operei *Memorialul expediției din Egipt*, pe timpul lui Napoleon Bonaparte, la care a participat direct. Rezonant este Paul Bert (1833 – 1886), născut tot la Auxerre, psiholog, ministrul Instrucțiunii Publice, reprezentantul Franței la Annam și Tonkin, mort în Hanoi (Vietnamul de astăzi). Din 1907, există, la Auxerre, Patronatul Laic *Paul Bert*, sub egida căruia se organizează, ca și în acest an, reuniuni culturale internaționale. Din România a sosit, după cum am fost

informat, un grup de artiști amatori, reprezentând județul Argeș, cunoscuți, desigur, de dumneavoastră.

- Așa este! Am călătorit, până la Auxerre, împreună cu valorosul nostru colectiv folcloric, numit Dorul, cuvânt sugerând respectul față de trăinicia spiritualității autohtone. Sunteți invitatul de onoare la spectacolele Ansamblului amintit (50 de persoane), mulțumindu-vă, bineînțeles, pentru generozitatea municipalității Auxerre.

- Vom participa, alături de mai mulți consilieri locali și regionali, fiind dornici să receptăm specificitatea românească, promovată prin arta populară.

- Foiletând materialele promoționale, primite la sosirea în Auxerre, am reținut că, o stradă principală readuce, spre zilele noastre, pe Louis Adolphe Thiers. Este originar din această parte a Franței? Eu, fiind istoric, am lecturat paginile sale, referitoare la Revoluția Franceză.

- Deși, comparativ cu dumneavoastră, am altă profesie cardinală, sunt pasionat de evoluția, în general, a popoarelor Lumii, realizând, în mod particular, *incizii* asupra anumitor personaje celebre, așa cum este și Louis Adolphe Thiers. *Decupând* chiar din opera sa, aflăm, bunăoară, că, sâmbătă, 18 martie 1815, împăratul Napoleon I, revenit, în Franța, pentru *domnia celor 100 de zile*, a făcut, la Auxerre, joncțiunea cu trupele conduse de prietenul său, mareșalul Michael Ney, proclamat, în 1812, prinț al Moscovei. După opinia noastră, Louis Adolphe Thiers

rămâne, veșnic, un *arhetip notoriu* pentru indivizii ce luptă să-și depășească, vizibil, condiția primară existențialistă. Născut în Marsilia (15 aprilie 1797) și decedat la Paris (3 septembrie 1877), spre finalul vieții a declarat: „*Numai Voltaire m-a întrecut!*“. Avea circa 1,55 m înălțime, dar, se va impune prin *statuaritatea* faptelor și gândirii sale: ziarist, avocat, istoric, om politic, de mai multe ori ministru, ori prim – ministru (1836, 1840, 1848, 1871 - 1873), președinte fondator al *Republicii a Treia*, opozant, nedisimulat, al împăratului Napoleon III, ceea ce i-a atras, temporar, exilarea în Belgia, Anglia, Italia, Elveția. Considerat, pentru lichidarea, prin forță militară, a Comunei din Paris, ca fiind *piticul monstru*, salvează Franța după eșecul răsunător din războiul contra Prusiei (1870 – 1871). Tratatul de la Versailles, cu Otto von Bismarck, acest *cancelar de fier* al Germaniei, demonstrează *geniul diplomatic* propriu lui Louis Adolphe Thiers, reușind, lucru greu de explicat, reducerea cuantumului despăgubirilor datorate *teutonilor*, devenind, apoi, artizanul achitării sumelor în devans, adunate prin *colectă publică*, gest patriotic de mare rafinament psihologic. Retragerea trupelor străine spre Berlin conferea Franței republicane recâștigarea prestigiului mondial. După ce a catalogat, pragmatic, *eșecul Hexagonului* din conflagrația amintită, *incident periferic*, demisiona la 24 mai 1873 („*Maurul și-a făcut datoria, maurul trebuie să plece!*“). Cine face, acum, spre finalul secolului XX, asemenea gesturi? Pentru orice lector, *Istoria Revoluției Franceze* (zece volume), respectiv *Istoria Consulatului și a Imperiului* (20 de volume), scrise de Louis Adolphe Thiers, sunt fabuloase! L-au condus, pe *ultimul drum*, aproximativ 20 000 de cetățeni, florile ornând 384 de care mortuare. Cimitirul secular, fondat de Père François de La Chaise

(1624 – 1709), confesorul iezuit al regelui Ludovic XIV cel Mare (1643 – 1715), într-o grădină personală din *Orașul Lumină*, îl prezintă posterității, simbolic, pe *adulatul* nostru, Louis Adolphe Thiers! V-a deranjat *tonul patetic* al acestui adevărat expozeu?

- Din contră, am fost numai ochi și urechi! Dar eponimia Charles de Gaulle? La 17 mai 1968, generalul, ca președinte al Franței, a vizitat municipiul Pitești, reședința județului Argeș, din care venim noi, împreună cu președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu. Ne-am aflat în avangarda acestui eveniment, mai ales că se pregătea lansarea producției la Uzina de Autoturisme, construită după licență Renault, denumită, la inaugurare, Dacia (titulatură amintind regatul antic dintre Dunăre și Carpați), unitate industrială integrată, benefic, economiei contemporane.

- Am citit, cu mare interes, la timpul potrivit, despre această vizită, fiind convins că se adaugă altor gesturi favorabile prieteniei popoarelor noastre. Revenind, însă, la întrebarea de mai sus, precizez că marea majoritate a locuitorilor din Auxerre sunt adepții ideilor lui Charles de Gaulle, expuse și aplicate pe timpul Rezistenței antifasciste (orașul a cunoscut ocupația germană din 1940 – 1944), ulterior, în etapele succesive ale mandatelor prezidențiale (1959 – 1969), care definesc, distinct, esența *Republicii a Cincea*. Prin urmare, consider strada *Charles de Gaulle*, din Auxerre, o fărâșă de respect postum pentru liderul Franței, confruntat cu dimensiunile surmontării tuturor dificultăților imediat postbelice. Încetarea prerogativelor prezidențiale s-a făcut, după cum

probabil cunoașteți, sub *presiunea străzii*, ipostază pe care nu o merita!

- *Domnule primar – deputat, Jean - Paul Soisson, prezența noastră la Auxerre denotă un interes cu totul special. Este vorba de extinderea documentării asupra unui celebru agronom român, Ion Ionescu (de la Brad), care, spre mijlocul secolului XIX, s-a specializat, aici, în fabricarea șampaniei. Vă spune ceva acest episod?*

- Fiind contactat, recent, de consilierul, pe domeniu, al Ambasadei României la Paris, am reușit să antamăm câteva adevăruri, rezultatele fiind îmbucurătoare. Numele amintit apare consemnat, documentar, în *Galeria savanților străini*, respectiv un *sinoptic* al persoanelor venite, din alte țări ale Lumii, pentru studii colegiale, sau universitare, ori stagii de formare și doctorale la Auxerre, explorând, astfel, experiența productivă specifică regiunii Bourgogne. Concetățeanul dumneavoastră s-a aflat, în Auxerre, șase luni, fiind găzduit la actualul Hotel *Deschamps de Charmelieu*, din piața *Saint – Eusébe*, ridicat prin veacul XVIII. Perioada, identificată arhivistic, este, cert, toamna anului 1839 – primăvara anului 1840. Pregătirea efectivă s-a realizat la Ferma *Dépréau*, una dintre cele mai cunoscute *școli practice de viticultură* din Europa secolului XIX. Acolo, a învățat să *fabrice*, cum vă exprimați anterior, celebrul vin acidulat, numit, frecvent, *șampanie*, licoare franceză apreciată pe tot Mapamondul. Suprafețele cultivate cu viță – de – vie, aparținând fermei amintite, dominau colinele mereu însorite din apropiere, dar ajungeau, atunci, până la periferia orașului Auxerre. Însotit, permanent, de mentorul său, francezul Maisonnabe, viitorul agronom

român, Ion Ionescu, va deprinde, la noi, *tainele producerii șampaniei*, sistematizate, datorită cursurilor intensive frecventate la Paris. În zilele următoare, veți avea posibilitatea să admirați podgoriile regiunii Bourgogne, dar și *hrubele* ce conservă *șampania franțuzească*, asistând la anumite *ritualuri* derivate din consumarea acestei băuturi. Spre amintire, vă rog să primiți o sticlă de șampanie, *marca Auxerre!*

- Suntem, efectiv, emoționați de noutățile aflate din partea dumneavoastră, referitoare la personalitatea despre care dorim să scriem o carte, unul dintre primele exemplare tipografiate urmând să ajungă la biblioteca orașului Auxerre.

- Ne vom bucura împreună la apariția tomului dedicat acestei figuri marcante, după câte am înțeles, ale agronomiei românești, comentariile făcând referiri distincte, sperăm, la apetența sa pentru cultura franceză.

- Vă aflați, așadar, în campanie electorală europeană, aspect degajat din mijloacele publicitare și comentariile auzite la tot pasul. Noi, fiind din altă parte a continentului, nu suntem obișnuiți cu atare sistem. Ghidați-ne, prin explicarea câtorva considerente, asupra acestui fenomen.

- Să încercăm o anumită sistematizare a problematicii. Imediat după finalizarea ultimei conflagrații mondiale (1945), principalele țări din Europa de Vest au aderat la conceptual inițiat de francezul Robert Schuman (1886 – 1963), formând *Piața Comună* (1957), cu perspective, prevalent, economice. Treptat, s-a evoluat spre o structură

politică, la care sunt raliat, ca fondatoare, Franța, Republica Federală Germania, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg. Constituiau, nu intrăm în detalii, *Grupul Comunităților Europene*, având ca suport legislativ *Tratatul de Fuziune*, vigorat, administrativ, la 1 iunie 1967. Ulterior, tratatul a fost semnat de Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (1972), Danemarca (1972), Irlanda (1972), Grecia (1979). Sunt avansate tratativele cu Spania și Portugalia. Peste aproximativ un an, *Grupul Comunităților Europene* va avea 12 state, ceea ce reprezintă un succes deosebit privind garanția realizării noii etape a realităților occidentale. Pentru coordonarea unitară sunt constituite câteva foruri specializate, un rol important revenind Parlamentului European, cu sediul la Strasbourg, ales pe cinci ani. Este format din reprezentanții fiecărei națiuni, stabiliți prin *vot popular*. Măine, duminică, 17 iunie 1984, au loc asemenea alegeri, fiind în competiție candidații înscriși pe liste *partinice*, sau ale unor alianțe. Interesul cetățenesc, *developat* prin participare la urne, diferă pe regiuni, departamente, localități urbane și rurale. Dacă la primele alegeri europarlamentare, numărul votanților a fost consistent, pe parcurs, interesul față de scrutin a scăzut sensibil. Rezultatele se vor comunica, oficial, peste câteva zile. Până atunci, veți pleca, însă, spre România, iar Serviciul de Relații Externe al Primăriei Anxerre va transmite, la Pitești, o corespondență specială.

- *Constatăm că legăturile dintre cele două municipalități exprimă, deja, anumite convergențe. Ne putem gândi la viitoarele relații protocolare dintre Anxerre și Pitești? Noi suntem înfrățiți cu orașele Kragujevač, din Iugoslavia (1971), și Sumgait, din Azerbaidjan (1972), iar documentele pentru*

colaborarea cu Caserta, din Italia, se află pe masa de lucru a celor două consilii urbane.

- Orașul Auxerre are mai multe *parteneriate* în Europa și Africa, dar urmărim stabilirea unor conlucrări cu așezări din zonele estice. Discuția de astăzi poate constitui premiza unui obiectiv apropiat. După ce veți ajunge *acasă*, așteptăm semnale încurajatoare!

- *Vă mulțumim pentru timpul acordat, având, acum, imaginea concretă a zonelor unde agronomul Ion Ionescu (de la Brad) a deslușit, în premieră pentru Principatele Române, tehnologia fabricării șampaniei.*

- *Au revoir!*

*
* *

Textul se publică în premieră. Numărul apărut luni, 18 iunie 1984, al cotidianului *L'Yonne Républicaine*, din Auxerre, sintetiza, prin titlul *Complimente*, convorbirea noastră cu primarul Jean – Paul Soisson (16 iunie 1984), difuzând următorul text: „*Prietenii de la Biroul Patronajului Laic Paul Bert, constatând că, printre invitații lor români se afla dr. Petre Popa, președintele Comitetului Culturii al Județului Argeș, deputat în Consiliul Județean, omolog, într-un fel, lui Jean – Paul Soisson, deputat – primar și consilier general, au avut ideea să-i solicite, acestuia din urmă, o mică întâlnire oficială... S-a instituit un dialog de cuvinte amabile. A fost vorba de prietenia dintre cele două națiuni și schimburile culturale, dat*

*fiind că acestea sunt cele care contribuie la o mai bună cunoaștere. Jean – Paul Soisson a evocat dorința multiplicării legăturilor dintre Europa de Est și de Vest. Domnul Petre Popa a transmis mult succes în alegeri, dar nu a spus cui îi adresa urările”. Apoi, luni, 25 iunie 1984, o altă publicație, **La Nouvelle République**, se referea, într-un context ceva mai amplu, la următorul detaliu tematic: „Delegația română, care a venit la Auxerre spre sfârșitul săptămânii trecute, a fost deosebit de impresionată pentru primirea care i-a fost rezervată. Cu această ocazie, Petre Popa, președintele Comitetului de Cultură al Județului Argeș, a propus ca orașul Auxerre să se înfrățească, pe viitor, cu orașul Pitești”. Demersurile noastre, din 1984, privind relațiile permanente dintre cele două municipalități, nu se vor finaliza. În schimb, volumul **Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist român**, autor, Petre Popa, s-a tipărit la Editura Enciclopedică, București, 2000 (zece capitole, 372 de pagini), informațiile culese atunci fiind subintitulate **Fabricant de șampanie la Auxerre**. Un exemplar al cărții era expedit, apoi, Primăriei din orașul francez amintit.*

○○○●○○○

Marc SOUSTROT
(Franța)

***ATUNCI CÂND INTERPRETĂM MUZICĂ
SIMFONICĂ ROMÂNEASCĂ, NE RAPORTĂM LA
VALOAREA LUI GEORGE ENESCU***

Miercuri, 12 septembrie 1979, Teatrul *Alexandru Davila*, din Pitești, a găzduit concertul extraordinar, susținut de Orchestra Filarmonică *Val de Loire* (Franța), eveniment integrat turneului desfășurat, în mai multe centre urbane românești, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste. După spectacol, cunoscutul dirijor și compozitor, **Marc Soustrot**, ne-a acordat, cu generozitate, interviul următor, dedicat iubitorilor de muzică simfonică din Argeș, prezenți, în număr record, la această reuniune. Translator, atașat oficial, poliglotul Alexandru Vasile.

*
* *

- Ca reprezentant al forurilor administrative locale, vă rog să primiți urările noastre de bun venit la Pitești, precum și felicitările sincere pentru concertul de înaltă ținută artistică, dirijat de dumneavoastră.

- Vă mulțumim! Suntem una dintre orchestrele *tinere* ale Franței, ca urmare, aprecierile oficialităților, specialiștilor, presei, ale spectatorilor, în general, ne optimizează, degajând încrederea pe care orice artist dorește să o cultive cu minuțiozitate.

- *Tineretea invocată pornește chiar de la dirijor!*

- Așa pare la prima impresie! În orchestră sunt, totuși, după cum ați observat, instrumentiști mult mai tineri, absolvenți ai instituțiilor superioare de învățământ profilat din Franța, Belgia, Olanda, Italia, dar și câțiva studenți talentați. Fără să exagerăm, *Piața Commă* muzicală funcționează normal. Selecția este concurențială, pe stagiuni, oportunități temporale, contractele inițiale prelungindu-se dacă strategia instituției cunoaște succese existențialiste.

- *Aveți și români?*

- Nu! Timpul este, însă, un aliat al viitorului. Am colaborat cu câțiva instrumentiști din Est (Iugoslavia, Bulgaria, Polonia), care și-au făcut datoria pe deplin. Cunoaștem că aveți conservatoare performante în marile centre urbane din țară, conclucrarea ulterioară fiind benefică reciproc.

- *Cum receptați debutul primului dumneavoastră turneu în România?*

- Interesant! Ne-am acomodat foarte repede, găsind, aici, vorbitori de limbă franceză, iubitori ai culturii pariziene, turiști care admiră Valea Loarei, dar, cu totul special pentru orchestra noastră, oameni

sensibili și cunoscători ai specificului interpretării muzicii simfonice.

- *Privilegiul vizionării, la Pitești, ipostază absolută, a unei orchestre externe, de prestigiu european, așa cum sunteți dumneavoastră, impune, fără echivoc, cunoașterea locurilor din care veniți.*

- Răspundem cu mare plăcere sugestiei dumneavoastră! Înaintea creionării acestor informații, dorim să ne exprimăm bucuria pentru faptul că suntem în arealul unde se produce, după licență *Renault*, autoturismul *Dacia*. Pe străzile din București, am intuit, fără mari eforturi psihologice, *mândria națională* a celor aflați la volanul vehiculelor fabricate, dacă am reținut bine, într-o așezare suburbană a municipiului Pitești, începând cu 1968. Este un sentiment aparte, reținut, voluntar, ca vizitatori ai României. Persoanele care ne însoțesc ne-au relatat, de asemenea, că, în urmă cu aproximativ un deceniu, generalul Charles de Gaulle, fostul președinte al Franței, a vizitat județul Argeș, unde i s-a făcut o primire triumfală. Dar, să revenim la întrebarea *cardinală!* Suntem mesagerii muzicali și prietenoși ai regiunii *Val de Loire*, zonă riverană, prin 130 de kilometri *costieri*, cu oceanul spre America de Nord, condiție naturală ce impune, frecvent, expresia *Loire Atlantique*. Suprafața terestră însumează aproape 7 000 de km², iar statisticile demografice vorbesc despre 935 000 de locuitori stabili, aproximativ jumătate rezidând în *epicentrul* urban Nantes. Alte orașe importante sunt: Angers (est), Saint Nazaire (vest), Chateaubriant (nord), Legé (sud). Vă așteptăm, așadar, pe Valea Loarei, *Pays des châteaux!* Invitația este adresată, special, de

reprezentanții primăriilor Nantes și Angers, aflați alături de noi în acest turneu. Asigură, împreună cu celelalte municipalități ale regiunii, dar și prin contribuția sindicatelor oficiale, ori ale inițiativelor turistice locale, parțial, suportul financiar pentru activitatea Filarmonicii. Am primit informația că în România există 18 orchestre simfonice ale statului! Este un efort guvernamental considerabil, regăsit, însă, multiplicat intelectual, prin atitudinea rafinată a spectatorilor ce participă la prestațiile specifice *muzicii culte*, făcând *săli pline*. Orașul dumneavoastră nu are, deci, Filarmonică. Este bine să cunoașteți: asemenea instituție se întreține foarte greu! *Melomanii* se pot deplasa ușor la București, circulația pe autostradă este o adevărată promenadă!

- *Programul încheiat acum câteva minute, răsplătit, pe bună dreptate, prin aplauze prelungite și multe flori, a cuprins creații din portofoliul unor compozitori francezi de renume, selectați, fără îndoială, după preferințele chef d'orchestre.*

- Cutumian, filarmonicile franceze conservă anumite priorități, exersate, spunem noi, dirijorii, până la perfecțiune. Este, dacă vreți, *galeria componisticii*, suportul fiecărei orchestre, asigurându-se, astfel, la nivelul *Hexagonului*, echilibrul tematic preconizat. Luăm în calcul posibilitatea *citirii superioare a știmelor instrumentale*, dar și dificultatea *partiturilor pentru soliști*. Rezolvarea *ecuației* ne-a preocupat, distinct, în condițiile turneului din România. După cum relevă programul difuzat, ca succesiune scenică amintesc, prevalent, *apetența* pentru **Albert Charles Paul Roussel** (Tourcoing, 5 aprilie 1869 - Royan, 23 august 1937), *navalist* convins, explorator împătimit al

zonelor orientale, pasionat de cunoașterea *mediului marin*. Se încadrează, datorită motivelor transpuse pe portativ, *grupului compozitorilor peisagiști universali*, sensuri și concepte infuzate, didactic, multor *elevi* din celebra *Schola Cantorum*. Ceea ce am interpretat în spectacolul de astăzi constituie simbolistica muzicii baletului *Bacchus et Ariane*, translând, nuanțat și comportamental, subsidiaritatea legendei spre actualitate. Al doilea *titan*, oferit, simbolic, spectatorilor din Pitești, este **Charles Camile Saint-Saëns** (Paris, 9 octombrie 1835 - Alger, 16 decembrie 1921), personalitate polivalentă (pianist, compozitor, organist, dirijor, critic imparțial, militant pentru fundarea Societății Naționale de Muzică din Franța). Se integrează *grupului renascentiștilor simfonismului autohton*. Foarte cunoscute rămân cele 13 opere ale sale, mai ales *Samson et Dalila*, personaje fabuloase, extrase din *Vechiul testament* ebraic, reinventate, inconfundabil, prin creația sa de excepție. Premiera, petrecută pe scena *Teatrului Curții Germane din Weimar* (2 decembrie 1877), a fost o deplină reușită, la care a contribuit inclusiv Franz Liszt, apropiat *geografiei* dumneavoastră. Din respect pentru Saint-Saëns, dar și pentru public, am inclus, în programul turneului românesc, special, *Concertul Nr. 3 pentru vioară și orchestră*, unde se contopesc valoroase subtilități stilistice, proprii convingerilor estetice ale compozitorului, descifrate, după opinia noastră, remarcabil, de solistul Pierre Amoyal. Reacția favorabilă a publicului validează opțiunea repertorială, premeditată cu mai multă vreme în urmă. Despre cel de al treilea compozitor, valorificat scenic în spectacol, **Auguste Jean Guillaume Hubert César Franck** (Liège, 10 decembrie 1822 - Paris, 8 noiembrie 1890),

analizii francezi îl *titrează* ca fiind *maestru al dezvoltării variațiilor muzicale*. Profesor de orgă, din 1872, al Conservatorului parizian, interpret *sacru* și *profan*, s-a impus autoritar, în epocă, prin lucrări echilibrate de anvergură. Așa este, pentru concertul de astăzi, *Simfonia în re minor*, catalogată una dintre cele mai *literaturizate* creații ale perioadei ascensiunii stilului modernist, calități intuite, vizibil, de spectatorii piteșteni.

- *Influența covârșitoare a Școlii franceze, asupra spiritualității românești, se suprapune exprimării robuste a lui George Enescu (Liveni, 19 august 1881 - Paris, 4 mai 1955). Vă rog să realizați amănuntul că pe scena din fața noastră s-a aflat, în zilele de 9 și 10 noiembrie 1915, ulterior, 20 februarie și 29 noiembrie 1923, marele compozitor, dirijor, interpret George Enescu. Momentele entuziasmante vor determina pe iubitorii muzicii din Pitești, în frunte cu primarul, să gândească o adevărată trinitate a culturii naționale: Mihai Eminescu (poezie), Nicolae Grigorescu (artă plastică), George Enescu (muzică), nume asociate valențelor formative ale panopliei Orașului Lumină. Prin Pitești au trecut Franz Liszt (1846), amintit de dumneavoastră, apoi, în anul următor, Johann Strauss-Fiul, iar, din 1972, organizăm Festivalul Darclée. Ființează, de ani buni, Orchestra de Cameră a Palatului Culturii.*

- Sunt impresionat de aceste destăinuiri, măgulitoare pentru un centru urban atât de industrializat. Vom relata colaboratorilor despre asemenea preocupări, favorabile cultivării și îmbogățirii tradiției scenei Teatrului *Alexandru Davila*. În cercurile muzicale din care fac parte, atunci când se decide,

periodic, abordarea creației simfonice românești, ne raportăm, fără rezerve, la cotele valorice ale lui George Enescu. Lexicoanele specializate suprapun personalitatea sa prezentării, la Paris, a *Poemei Române* (1898), premierei operei *Oedip* (1936), opțiunii de a se stabili definitiv în Franța (1946), acordării titlului de membru corespondent al Academiei din partea țării noastre. Sunt lăudabile, pentru România, înființarea Filarmonicii *Enescu*, inițierea Festivalului *Enescu* (prima ediție, 1958), amenajarea muzeelor *Enescu*, deschiderea Centrului de Studii *Enescu* (București), valorificarea unor *documente muzicale*, recuperate din arhiva *Enescu*. Cu ocazia viitoarei noastre vizite la Paris, vom așeza, fiți sigur, o floare pe mormântul marelui român, George Enescu!

- Vă mulțumim, domnule Marc Soustrot! Cartea Cetății s-a completat, astăzi, cu evenimentul muzical finalizat prin acest interviu, consemnând, pentru istorie, protagoniștii concertului Orchestrei Filarmonică Val de Loire.

*
* *

Textul se publică în premieră. Acum (2015), conducerea Filarmonicii din Pitești, instituție care nu exista în 1979 (concert inaugural, 25 mai 2007, director fondator, Jean Dumitrașcu), intenționează perfectarea unei colaborări cu **Marc Soustrot**, succesul viitorului eveniment fiind, deja, garantat.

○○○●○○○

Thèrése STEINMETZ
(Olanda)

***FOLCLORUL ROMÂNESC ESTE, CU ADEVĂRAT,
FORMIDABIL!***

În perioada 15 martie – 4 aprilie 1982, am călătorit în Olanda, asigurând, împreună cu Nicolae Zevedei, primarul orașului Curtea de Argeș, *manageriatul* Ansamblului folcloric din localitate, invitat să prezinte mai multe spectacole cetățenilor *Țării Lalelelor*. Pentru diversificarea repertoriului, dansatorii și instrumentiștii noștri colaborau, de peste un deceniu, cu apreciată cântăreață olandeză, **Thèrése Steinmetz**, integrată, inclusiv atunci (1982), turneului prestabilit. Beneficiind de această oportunitate, i-am solicitat cunoscutei artiste, câteva comentarii tematice, regăsite în cele ce urmează. Translator, atașat oficial, poliglotul Alexandru Vasile.

*
* *

- Cunoaștem, stimată Thèrése, că nu peste mult timp veți efectua un turneu în România, pe care publicul nostru îl așteaptă cu mult interes ...

- Plăcerea este, în primul rând, de partea mea, întrucât doresc să vă spun că România este o țară pe care o iubesc și o apreciez foarte mult, printre altele și datorită muzicii și dansurilor sale, folclorului său care este, într-adevăr, formidabil. De aceea, impresionată de valoarea de excepție a cântecelor dumneavoastră populare, m-am angajat într-o temerară încercare, respectiv mi-am asumat marea răspundere de a învăța și a prezenta, în public, unele dintre cele mai interesante componente din paleta foarte amplă, uluitor de bogată, a eposului românesc.

*- Cu toate că în România, ca și în alte state ale lumii, numele, vocea și personalitatea dumneavoastră sunt în bună măsură cunoscute și mult apreciate, vă rugăm, totuși, să ne spuneți câteva cuvinte despre ...
Thérèse Steinmetz.*

- În general este foarte greu să vorbești despre tine; totuși, îmi dau seama că nu pot să mă eschivez total în fața acestei întrebări. De aceea, voi spicui câte ceva din ceea ce cred eu că ... sunt. Da, sunt o îndrăgostită de muzică și de frumos. Moștenesc această predilecție de la tatăl meu, care a fost un faimos cântăreț de operă, precum și de la mama mea, care a fost pianistă. La 20 de ani am absolvit Conservatorul din Amsterdam, apoi am lucrat o perioadă la teatrele muzicale olandeze, iar ulterior m-am consacrat muzicii ușoare. Treptat, am devenit cunoscută și, zic eu, îndrăgită de publicul olandez, ceea ce m-a determinat să-mi constituie o mică trupă instrumentală și un program special pentru televiziune și pentru turnee de

mai lungă durată, realizate în diferite zone geografice ale lumii.

- Dacă știm bine, repertoriul dumneavoastră este unul dintre cele mai bogate ...

- Remarca mă încântă. Nu pot, desigur, să absolutizez acest fapt, dar știu că nu am avut liniște până când nu mi-am încercat puterile în a aborda partituri din cele mai diverse locuri ale Globului, interpretate, de regulă, în limba țărilor respective. Așa am ajuns să-mi îmbogățesc repertoriul cu multe creații originale din Anglia, Cuba, Venezuela, Spania, Argentina, Mexic, Grecia, Israel, Turcia, Iugoslavia, Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice, Italia, Canada, Noua Zeelandă, Belgia, Republica Federală a Germaniei, din regiunea Mării Caraibilor sau a Antilelor și, în ultimul deceniu, din România.

- Cum ați ajuns să interpretați cântece populare românești?

- *Experiența mea românească* este, cred, una dintre cele mai originale. Am avut posibilitatea să văd în Olanda mai multe ansambluri folclorice românești, dintre care m-a impresionat Ansamblul *Argeșul*, format din frumoasa și foarte dinamica trupă de dansatori de la Casa de Cultură din Curtea de Argeș și virtuoasa Orchestră *Doina Argeșului* (Teatrul din Pitești). Acești artiști români realizează o excelentă prestație artistică, de mare temperament și sensibilitate. În 1970, ca participantă la Festivalul de Muzică Ușoară de la Brașov, unde am avut, se pare, succes, întrucât, după cum cunoașteți, m-am întors, acasă, cu *Cerbul de Aur*, mi s-au creat noi imagini, mult mai bogate, asupra

cadrului general, exprimând specificul muzicii dumneavoastră populare. Ca urmare, în 1977, am fost iarăși în România. Acum, iată-mă, în aceste zile, pregătind noul turneu în România, prin colaboratoarea cu Ansamblul *Argeșul*, pe timpul spectacolelor *olandeze*. Ca *repetiție generală*, a viitorului meu turneu, am interpretat, după cum ați văzut, mai multe cântece populare românești, pentru publicul spectator, și telespectatorii olandezi, folosind spectacolele de la Gorinchem, Raalte, Oldenzaal.

- *Dacă nu suntem indiscreți, ce repertoriu românesc veți aborda în apropiatul dumneavoastră turneu din țara noastră?*

- Mă gândesc să prezint publicului românesc, din punctul meu de vedere, mai multe noutăți, printre care, *Sârba oltenească*, *La Sântămăria Mare*, *Piatra, piatră de e piatră*, *Hăulita* și altele, pe care le exersez împreună cu mica mea orchestră condusă de Nico Van Der Linden jr. Sper că, prin tot ceea ce am să realizez în apropiatul turneu din România, să aduc sentimentele de stimă ale oamenilor de muzică din țara frumoaselor lalele, spectatorilor din tot atât de frumoasa țară a Dunării și a Carpaților.

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 5, Pitești, mai 1983; *Studii culturale*, Pitești, 2003, p. 410 – 414.

○○○●○○○

Constantin STROE
(România)

***ÎNCĂ DIN 1968, AM AVUT CONVINGEREA CĂ
UZINA DACIA VA MARCA POZITIV PEISAJUL
INDUSTRIAL ROMÂNESC***

Cunoscuta întreprindere de autoturisme, din Colibași, localitate suburbană, atunci, municipiului Pitești, a fost inaugurată la 20 august 1968. Devenită societate comercială pe acțiuni după 1990, s-a privatizat, grație firmei franceze *Renault*, în urmă cu un deceniu și jumătate (2 iulie 1999). Managerul de succes, inginer dr. **Constantin Stroe**, furnizează, prin răspunsurile din paginile următoare (marți, 2 decembrie 2014), detalii semnificative privind evoluția Platformei *Dacia*, regăsită, acum, în orașul Mioveni, Argeș.

*

* *

***- Sunteți, fără îndoială, lider autentic al
industrii românești de autoturisme, iar
managementul de succes, exercitat prelungit, pe
Platforma din Colibași, astăzi în orașul Mioveni,
consolidează pregnant asemenea statut. Interesant***

este aspectul că, în societatea autohtonă, divizată partizan, beneficiați atât de aprecierile factorilor influenți, dar, mai ales, din partea oamenilor obișnuiți. Putem afla câteva motivații ale acestei ipostaze, după opinia noastră, greu de egalat ?

- Aș vrea să precizez de la început un lucru: nu mă consider deloc un *lider autentic al industriei românești de autoturisme* pentru că, nu conduc și nu am condus industria de autoturisme. Am fost în fruntea echipei care a coordonat *Dacia* în etapa tulbure a tranziției din 1990, până la privatizarea din 1999. În continuare, am condus echipa mixtă franco-română, care a implementat strategia și programele Grupului *Renault* de renaștere a uzinei și de punere în fabricație a autoturismului *Logan*. După 2003, motivele fiind logice, managementul *Daciei* a fost asigurat de profesioniștii *Renault*, cu care am colaborat de atunci din poziția pe care o ocup în Consiliul de Administrație. Revenirea *Renault* la *Dacia* a creat o oportunitate excelentă de modernizare și de creștere a fabricației de componente auto în țară, astfel că am considerat necesar să sprijin acest sector, asumând managementul Asociației Constructorilor de Automobile din România/*ACAROM*. A fost o decizie bună, din moment ce numai sectorul de componente auto va atinge în acest an o cifră de afaceri de circa 12 miliarde de euro. Întrebarea dumneavoastră mă pune în situația de a-mi face un bilanț succint al activității profesionale în cei 47 de ani pe care i-am dedicat *Daciei* și industriei auto. Timpul a dovedit că marea majoritate a acțiunilor desfășurate pe parcursul anilor au fost corecte și finalizate cu succes. Oamenii obișnuiți, în special cei ai *Daciei*, le-au apreciat. Nu și toți factorii de influență

oficiali și temporari, locali sau de la București. Le înțeleg opiniile și nu am resentimente: ei nu au trăit în interiorul mediului industrial de la *Dacia*, astfel încât criteriile lor de apreciere a rezultatelor noastre puteau fi diferite. Unii dintre aceștia nici nu aveau criterii, ci numai slăbiciuni omenești. Reușitele mele profesionale, cât și cele izvorâte din coordonarea echipelor de conducere, nu s-au întemeiat pe *motivații* exterioare persoanei mele. Dacă mă întreb pe ce s-au bazat aceste reușite, pe care oamenii de bună credință le-au apreciat, pot să-mi răspund senin, fără dorința de a mă autoamăgi: pe respectul față de oamenii pe care îi știam aproape, pe loialitatea echipei mele, pe tenacitate și flexibilitate, pe aptitudinea de a asculta și de a învăța de la cei care m-au înconjurat. Și totuși, îmi place să cred că poziționarea pe care mi-o faceți de *lider autentic al industriei românești de automobile* își are explicația în impactul indiscutabil pe care rezistența la șocurile tranziției și performanțele *Daciei* l-a avut în industria orizontală a producătorilor de componente auto, cărora le-a oferit piață și continuitate. Consider necesară această precizare deoarece industria românească de automobile cuprinde și o zonă care se adresează altor beneficiari.

- *Originar din Hulubești, Dâmbovița, ați decis, inginerește, la timpul potrivit (1968), abandonarea zonelor industriale prahovene consolidate în favoarea centrului care se definea treptat, respectiv municipiul Pitești. A fost un traseu câștigător ?*

- Am primit repartiție, după moda vremii, și am lucrat câteva luni la Teleajen (Prahova), într-o uzină destul de bine *așezată* în peisajul industrial de atunci. Dar, încă înainte de a ajunge acolo, aflasem că la Pitești

urmează să se construiască o uzină care va produce autoturisme în colaborare cu francezii de la *Renault*. Țara intrase, după două decenii de sovieto-comunism sumbru, într-o etapă efervescentă de deschidere economică spre vest și de speranță. A-ți construi și realiza proiecte profesionale, legate de noua fabrică de la Pitești, era o tentație formidabilă pentru majoritatea tinerilor ingineri din domeniul mecanicii. Printre ei m-am numărat, bineînțeles, și eu. Așa că, îndată ce mi s-a aprobat, am părăsit uzina prahoveană pentru ceea ce urma să devină, în curând, *Uzina de Autoturisme Pitești*. Nici un moment, pe timpul celor 47 de ani care au urmat, nu m-am îndoit de justetea pasului făcut atunci.

- La Uzina de Autoturisme Colibași, afirmarea dumneavoastră în perioada 1968-1989 s-a exprimat succesiv, de la coordonarea secțiilor prelucrătoare, până la directoratul tehnic al Centralei. Developați câteva resorturi interioare nebănuite care v-au favorizat.

- Dacă idealul de viață fixat în tinerețe, urmat, apoi, pe parcurs, este potrivit firii tale și simți că aduci o doză de mulțumire oamenilor în mijlocul cărora lucrezi, nu te preocupă *resorturile interioare* speciale care intervin pentru a depăși dificultățile legate de munca ta și, cum spuneam mai înainte, nu ai nevoie de motivații din afară. Stresul, munca, insatisfacțiile curente pe care le-am trăit în și pentru *Dacia*, m-au marcat pe parcurs, dar le-am plasat undeva, în *softul* personal, de unde, rareori, le *accesez*. Procedez astfel, pentru că idealul tânărului inginer, Constantin Stroe, din 1967, s-a împlinit ! Nu am nutrit ambiția *de a*

ajunge și a rămâne în vârf, cum spuneți dumneavoastră, dar am avut-o pe aceea de a-mi face cât mai bine profesia de inginer, la început. Atunci când oamenii *Daciei*, în 1990, m-au chemat s-o conduc, ținta mea *inconturnabilă* a devenit supraviețuirea uzinei în cei 10 ani de tranziție, care au precedat privatizarea. Nu sunt introvertit și nu am făcut analiza eventualelor resorturi interne ce au acționat în momentele dificile, care nu au lipsit. Acesta ar putea fi, la un moment dat, un eventual subiect de reflecție, când mă voi retrage din activitate. Acum, nu simt tentația să o fac. Probabil că, pe lângă resorturi favorizante, mi-aș redescoperi și *însatisfacții*.

- *Un aspect mai puțin cunoscut generațiilor tinere este conducerea temporară a Fabricii pentru Autoturisme de Mic Litraj Timișoara. Cum ați ajuns acolo? După 1990, supraviețuieste? Micul litraj universal are viitor?*

- Pentru a vă răspunde, vă voi relata un episod dur din viața mea profesională, plasat, temporal, după alte câteva, la fel de tensionate. Mai întâi, am refuzat *dispoziția* conducerii *superioare* de atunci, a partidului și guvernului, referitoare la preluarea conducerii Uzinei de Autocamioane Brașov (29 noiembrie 1987), la două săptămâni după greva *istorică* a muncitorilor din acest municipiu. A urmat, imediat, demiterea mea de la *Dacia* și lunile *surghiunului* la Slatina, Scornicești (Olt), ulterior, Craiova (Dolj). După toate acestea, am fost chemat la București, de primul ministru, Constantin Dăscălescu, care, în stilul ce-i era caracteristic, mi-a spus că va rămâne familia fără mine, dacă nu mă duc la Timișoara să fabric autoturismul *Lăstun*. Chemase, în birou, un general, adjunctul

Miliției Române, dar și pe adjunctul ministrului construcțiilor de mașini. Le-a spus la amândoi următoarele: „Îl luați, îl urcați în tren, și-l duceți la Timișoara, să facă Lăstunul!”. Aveam doar costumul de pe mine și un diplomat. Era în mai 1988. În anii '88-'89, am condus colectivul *Întreprinderii de Autoturisme Timișoara*, care a fabricat cele 5 637 de automobile *Lăstun*. Nu am fost implicat în concepția autoturismului. Pentru acest model făcuse o adevărată pasiune cuplul prezidențial de atunci al României, Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu. Am rezolvat, însă, problema asimilării noului reper în fabricația de serie. Episodul despărțirii mele de *Dacia 500*, cum fusese denumit, între timp, *Lăstunul*, a fost la fel de dramatic, dar în alte circumstanțe. În 20 decembrie 1989, Timișoara era deja liberă și oamenii au început să-și *curețe vârfurile*. La amiază, muncitorii s-au strâns în mijlocul uzinei, m-au ridicat pe un pedestal improvizat și mi-au comunicat: „*Rămâi cu noi!*” Eram foarte marcat, pentru că, în sinea mea, îmi doream să plec de acolo. În exilul pe la Slatina, Scornicești, Craiova și Timișoara, nu-mi putusem lua familia lângă mine. Am fost singurul director, din cei 38 câți avea Timișoara, nedat afară de salariați la Revoluție. Sigur că, fabricația de autoturisme la Timișoara nu a putut supraviețui. Piața, după Revoluție, avea alte așteptări, iar *Lăstunul* era departe de a le satisface. Dar, cum s-a văzut pe parcurs, ideea de autoturism mic, mai ieftin, cu emisii reduse, sigur și cu performanțe acceptabile, a rămas și rămâne valabilă.

- *In 1990, foștii colaboratori și subalterni, folosind libertatea obținută prin evenimentele revoluționare din decembrie 1989, v-au instalat, la*

Colibași, pe scaunul directorului general, misiune atractivă, dar foarte complicată atunci. Sintetizați strategia depășirii sincopelor, folosită echilibrat, până la jumătatea anului 1999.

- Iată cum s-a reluat *istoria* mea la *Dacia*. În ianuarie 1990, a venit la Timișoara noul ministru al Industriei Construcției de Mașini, Ion Aurel Stoica, pentru a *inspecta* Întreprinderea de Autoturisme din acest municipiu. L-am așteptat pe aeroport pentru a-l conduce la fabrică. Atunci când am intrat cu ministrul în curtea uzinei, am constatat că acolo așteptau vreo 12 mașini de la Pitești, cu câte patru-cinci oameni în fiecare. Veniseră să-i ceară ministrului să mă transfere înapoi la *Dacia*. Într-o sală lungă de consiliu s-au așezat timișorenii pe-o parte, piteștenii de cealaltă parte, iar ministrul le-a zis: „*Eu mă duc cu domnul Stroe să-mi arate fabrica, voi negociați-l!*”. Până la urmă, timișorenii au înțeles că trebuie să mă întorc la familie și așa am ajuns înapoi la Pitești. Mărturisesc că evenimentul mi-a produs o mare bucurie: reveneam la *vechea pasiune, Dacia*, de care fusesem în mod brutal despărțit, astfel că am acceptat, fără rezerve, cererea oamenilor, devenind directorul general al uzinei. Dar, ceea ce a urmat s-a dovedit a nu fi un *vis frumos*, ci un calvar de zece ani pentru supraviețuirea *Daciei* în marasmul economic instalat după Revoluție. Pentru a înțelege în ce condiții a trebuit să supraviețuiască *Dacia*, este oportun să ne aducem aminte câteva dintre *fenomenele* care au definit tranziția românească: lipsa completă de interes pentru întreprinderi a *statului proprietar*, cu consecința *decapitalizării* totale a capacităților productive și eliminarea investițiilor; inflația galopantă; destructurarea lanțurilor de furnizori; sistem bancar riscant; desființarea rețelei centrale a

întreprinderilor de comerț exterior; diminuarea autorității statului; proliferarea *căpușării* întreprinderilor. De altfel, cele mai multe dintre acestea s-au prăbușit. Am conceput, atunci, o strategie de supraviețuire a *Daciei*, care a funcționat în pofida tuturor dificultăților enunțate. Strategia s-a concentrat, în principal, pe următoarele elemente *tactice*: prioritate absolută păstrării pieței interne prin preț mic, sacrificând, parțial, *marja* dezvoltării; controlul ferm al costurilor, mai ales în relația cu furnizorii, contracarând presiunea extraordinară a corupției din această zonă; maniera fermă, dar constructivă, în conducerea operativă, a echipei manageriale, prin care am blocat tendința generală din economie de disoluție a autorității și a gestiunii; evitarea catastrofei *decapitalizării* cu minimum de îndatorare; reorganizarea și *animarea* exportului; flexibilitate organizațională pentru stăpânirea costurilor și eliminarea *căpușelor*; gestionarea atentă și anticipativă a problemei sociale, extrem de delicată, la *Dacia*, existând, atunci, 31 000 de salariați. În aceste condiții, am reușit atingerea unei producții record de autoturisme *Dacia*, aproape 110 000 de unități în 1998 (maximul istoric). Am *forțat greș* pe sistemul industrial deja învechit și anchilozat a unor modele noi de vehicule, lansând în fabricație *Dacia Nova* (1995), proiectată integral de inginerii Platforma Mioveni. Baza tehnologică din uzină, aproape de epuizare, nu mai putea susține, însă, standardele competitive la export. Așadar, prin *Nova* viitorul uzinei era incert. Modelul *Nova* a reprezentat, totuși, un *jalon* realizat al strategiei de supraviețuire a *Daciei*, până la privatizarea din 1999. În anii '90, am reușit să amplificăm exportul în China, realmente, *colac de salvare* pentru *Dacia* etapei respective. În afară de

Dacia Nova, am introdus în fabricație, stabilind termene foarte strânse, modele și tipuri de autoutilitare, cum au fost camionetele *Dacia 1307* și *1309*, implementând, operativ, *injecția* de benzină, cerută prin noile norme contra poluării. Stadiul evoluției pieței mondiale și cerințelor celei locale, a limpezit, pentru noi, cei care asiguram managementul de la *Dacia*, în decada '90, ideile esențiale și traseul viitor: sistemul industrial al *Daciei* nu putea asimila autoturisme sofisticate; modernizarea necesita investiții străine directe, purtătoare de *know-how*; ponderea pieței interne aparținea autoturismelor ieftine, ca de altfel și pentru celelalte țări în curs de dezvoltare; fabricația europeană de automobile *migra* spre est-sud-est unde costurile muncii erau mici; fuziunile între *giganții* auto deveniseră o soluție pentru competitivitate; constructorii *independenți*, mai ales cei mici, nu aveau perspectivă în lumea globalizată a automobilului. *Cuplarea* cu unul dintre *constructorii mari* era, deci, vitală pentru *Dacia*. Ca urmare, am fixat, încă din 1991, ca *țintă strategică* esențială, privind asigurarea viitorului *Daciei*, intrarea în sfera unui producător de anvergură mondială, pe cât posibil, *Grupul Renault*. În paralel, concepusem și derulam, deja, pentru orice eventualitate, un *plan B*, aferent situației că nu se putea realiza privatizarea pe *filierea* enunțată.

- Ediția din 2008 a cărții noastre, intitulată *Pitești 620. Memento, notifică, distinct, ziua de 2 iulie 1999, când, în București, erau semnate, oficial, documentele referitoare la privatizarea SC Automobile SA, Mioveni, sub umbrela protectoare a firmei franceze Renault. Este corectă informația? Cine sunt arhitecții deciziei finale? Au existat și alte variante?*

- Întrebarea privind prevalența *Renault* devine legitimă. În esență, răspunsul este acela că *fundația* industriei auto, existente la acea oră în România și, în primul rând, sistemul de producție de la *Dacia*, erau de sorginte *Renault*, iar experiența vechii colaborări cu această *emblemă* rămăsese în memoria oamenilor de pe Platformă, dar și a mea personal, ca foarte pozitivă. Au existat, ca variantă de rezervă, pe parcurs, șapte serii de contacte, încercări, negocieri, mai mult sau mai puțin interesante, cu *Peugeot*, *Hyundai* și altele. În final, oferta *Renault* a fost cea optimă, depășind așteptările noastre în toate privințele: finanțarea modernizării generale a uzinei, produse competitive, acces la piața internațională, condiții bune de lucru pentru oameni, rezolvarea problemei sociale. Negocierile pentru privatizarea *Daciei* au fost finalizate prin contractul din 2 iulie 1999. Avatarurile negocierilor și finalizarea contractului de privatizare alcătuiesc ele însele o *istorie* interesantă, al cărei suspans nu a ținut de voința *Daciei* și a *Grupului Renault* de a încheia acest contract, ci de depășirea barierelor administrative și birocratice românești, care păreau, la un moment dat, de netrecut. Printre oficialii de atunci, ce au realizat, benefic, importanța privatizării *Daciei* prin *Grupul Renault*, sprijinind încheierea **Contractului**, au fost: Radu Sârbu de la *Agenția pentru Valorificarea Activelor Statului/AVAS*; Ion Diaconescu, președintele Camerei Deputaților; Radu Vasile, premierul României; Traian Băsescu, ministrul Transporturilor; Traian Remeș, ministrul Finanțelor. *Arhitectul* principal al privatizării *Daciei* a fost președintele *Grupului Renault*, Louis Schweitzer, căruia am reușit să-i atrag atenția cu o afirmație ce l-a descumpănit: „*Dacia este singura*

marcă din lume care oferă un automobil cu prețul final de 3 000 de dolari. Renault nu va reuși niciodată singur această performanță, împreună, însă, putem să cucerim piețele continentelor!”. **Programul** generos pe care Renault l-a oferit Daciei și României a făcut ca astăzi să ne bucurăm de succesul nemărginit pentru mine, atunci, și pentru ceilalți responsabili care au contribuit la finalizarea privatizării în 1999. Rămânând la termenii din domeniul edificiilor, dacă *arhitectul* a fost Renault, atunci, *constructorii* sunt oamenii Daciei.

- Patronatul Hexagonului, probabil cel mai apropiat intereselor naționale, coagula, totodată, satisfacțiile personale, precedate de numeroase negocieri, demersuri guvernamentale, calcule financiare, nopți albe, frisoane. Retrospectiv, atunci când s-au construit primele linii de montaj din Colibași (1966-1968), uzinele pariziene aparțineau statului? Ce evoluții punctuale au înregistrat ulterior, devenite favorabile preluării pachetului majoritar de acțiuni la Mioveni?

- În 1966, când *Uzinexportimport*, în numele statului român, a negociat și a încheiat **contractul de licență** pentru fabricarea Daciei 1300, Renault era regie națională franceză. Pe parcursul anilor, structura de capital al firmei Renault a evoluat în sensul creșterii ponderii capitalului privat. Procesul negocierii contractului inițial a fost laborios și îndelungat. Este un merit al autorităților române de atunci că au ținut seama de opțiunile specialiștilor noștri în privința automobilului care urma să se producă la Pitești, Renault 12, favorabile integrării autohtone a componentelor și transferului de sublicențe. Rezultatul a fost un contract robust, cu avantaje economice

reciproce. Pentru partea română, va avea un rol determinant în dezvoltarea întregii industrii orizontale. La Colibași, capacitatea de producție inițială a fost de 55 000 de automobile/an, dar, prin investițiile și dezvoltările ulterioare, s-a ajuns la o producție maximă de aproape 110 000 de automobile/an înaintea privatizării.

- Acum, în 2014, datorită inspirației, diplomației și perseverenței dumneavoastră, Platforma Dacia-Renault este reper european credibil și potent, contabilizează beneficii, câștigă piețe, iar vitalitatea productivă menține tonusul miilor de muncitori și specialiști din zonă. Felicitările noastre istorice! Tabloul cromatic schițat este configurat pe termen lung?

- Tabloul pe care îl schițați pentru Platforma Dacia-Renault este absolut realist. Dacia va produce în 2014, circa 340 000 de autoturisme, precum și 450 000 de colecții CKD. Pentru că ponderea automobilelor Duster, în structura fabricației de la Mioveni, a continuat să crească, în 2014 înregistrăm o nouă mărire a cifrei de afaceri anuale comparativ cu 2013. Exportul a crescut pe primele 10 luni cu 7,4% față de 2013. Brandul Dacia este cunoscut și apreciat în peste 50 de state. Dinamica înmatriculărilor automobilelor Dacia este printre cele mai mari în Europa, inclusiv în țări ca Anglia, Germania, Franța. Fenomenul Logan, născut la Dacia-Renault, face, deja, istorie la scară internațională, este studiat în universități tehnice ca model de revoluție industrială modernă în domeniul automobilului. Elementul decisiv pentru viitorul Daciei este competitivitatea globală. Perspectiva uzinei se

clădește folosind câțiva *piloni* solizi, cunoscuți de noi foarte bine: formidabila forță industrială, financiară și de inovare a Alianței *Renault-Nissan*; competitivitatea gamei de produse și experiența celor care o concep; agilitatea marketing-ului *Renault*; dimensiunile rețelei comerciale *Dacia-Renault*; soliditatea sistemului de producție *Renault* instalat la Mioveni și a sistemului managementului calității; stabilitatea rețelei de furnizori. Se adaugă, desigur, calificarea recunoscută a forței de muncă locale. Nu omit să menționez profesionalismul managementului actual, care a demonstrat că poate să conserve un echilibru just între costuri și performanța industrială a *Daciei*. În legătură cu prima parte a întrebării, permiteți-mi, domnule profesor, să vă corectez: paternitatea ideii de autoturism *low-cost* și cea a proiectului de renaștere a *Daciei* revine, cum am mai spus, fostului președinte al *Grupului Renault*, Louis Schweitzer, meritul meu limitându-se la tenacitatea cu care am reușit să-i determin acceptul *delocalizării*, la noi, a proiectului *Renault* de automobil *low cost*. Considerăm relevant faptul că, în primul an după preluarea *Daciei*, o parte însemnată din sistemul *Renault* a fost sceptică privind reușita. Între idee / proiect și ceea ce înseamnă, la ora actuală *Dacia*, se află inspirația, inteligența, experiența și munca nenumăraților francezi și români. Ei merită felicitările! Alături de ei, am pus și eu tot sufletul pentru a obține și a dezvolta acest proiect la Pitești.

- Disecarea convergențelor aduce în prim-plan actualul potențial economic al municipiului Pitești. După cum ne reamintim, la inaugurarea Întreprinderii de Autoturisme Colibași (20 august 1968), președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, invita participanții să reflecteze:

*“Gândiți-vă ce industrie exista în Pitești în ’38 sau ’45, în ’50 sau mai târziu... În ultimii ani, au apărut puternice uzine constructoare de mașini, industria chimică, industria ușoară...”. Apoi, *Lexiconul orașului german Leipzig preciza (1974): “Municipiul Pitești este capitala județului Argeș, din sudul României (Muntenia). Are dezvoltată industria chimică, industria lemnului, industria textilă, industria constructoare de autoturisme, industria motoarelor electrice”. La aproape o jumătate de secol după emiterea acestor valorizări, atașate independenței statistice a orașului Mioveni față de municipiul Pitești, cum caracterizați specificul structural propriu reședinței Argeșului tradițional?**

- Am participat la inaugurarea uzinei și la defilarea cu *Dacia 1100* din 1968. Preliminam, încă de atunci, conștiința că *uzina noastră va marca o evoluție fundamentală a peisajului industrial românesc*. Din fericire, aceeași constatare o pot face și acum, după aproape cinci decenii. Din păcate, în special *tranziția* determină ca municipiul Pitești să piardă aproape toate capacitățile productive care îl făceau, acum 40 de ani, cel mai dinamic și plurivalent centru urban al țării. Este regretabil pentru piteșteni, deși economic se justifică, întru-cât sediul oficial al firmei *Dacia* se află, acum, la Mioveni. Cu Platforma *Dacia*, mutată, din punct de vedere administrativ, reședința județului Argeș a pierdut cel mai important *bastion* de imagine pe care l-a avut, deși majoritatea specialiștilor și muncitorilor de la *Dacia* fac, zilnic, naveta la Pitești, deci, sunt piteșteni.

- *Teoretic, în cercurile speculative există diverse concluzii asupra industrializării intensive a țării, din*

etapa 1952-1989. Sunt evocate, printre altele, dispersia negativă a resurselor umane, inapetența românilor pentru tehnică, oportunitatea aplicării nihilismului prin lichidarea capacităților ce promovează comunismul postbelic. Baricada sincerității dumneavoastră cum se poate etala?

- Problemele legate de industrializarea intensivă a țării în perioada comunistă, pe care le puneți în discuție, m-au preocupat și pe mine. Cu toate că m-am lovit în activitatea cotidiană de anumite consecințe ale acestora, nu am competența necesară să le evaluez retroactiv. Aspectele respective sunt, sau ar trebui să fie analizate de economiștii și istoricii specializați în evoluția recentă. Asupra a două lucruri mă pronunț, însă, cu claritate: *aserțiunea* potrivit căreia românii nu au apetența pentru tehnică nu este deloc adevărată, fiind contrazisă de ceea ce reușesc să facă, efectiv, inginerii și muncitorii de la *Dacia* și din toată industria auto românească. Colegii mei francezi, care pot realiza comparații, apreciază, inclusiv în mod public, calitatea muncii oamenilor și buna lor adaptabilitate la evoluțiile tehnologice. În legătură cu afirmația unuia dintre guvernanți, *proclamată* la începutul anilor '90, Petre Roman, aceea că *industria românească este un morman de fier vechi*, o calific iresponsabilă și păguboasă, având consecințe defavorabile, care nu vor mai putea fi niciodată corectate!

- *Reamintiți cititorilor, spre final, intervalul temporar al exercitării președinției Consiliului de Administrație în structurile Platformei Mioveni, clarificând, totodată, dacă actuala funcție, de vicepreședinte, este viageră.*

- Din 2002, am fost desemnat vicepreședinte al Consiliului de Administrație la SC *Automobile Dacia* SA, care funcționează în conformitate cu legislația românească în materie. Funcția de membru al consiliului amintit nu este viageră, ci trebuie confirmată la fiecare doi ani de către Adunarea Generală a Acționarilor/AGA. Faptul că am fost reconfirmat de fiecare dată, înseamnă că am rămas și util și necesar.

- Cetățenii vă interferează categoriei marilor manageri contemporani, rezistenți fizic și intelectual, în bătălia afacerilor, având conturi pe măsură. După modelul altor figuri emblematic, vă preocupă ideea înființării unei fundații, burse, ori altei forme de atare factură, care să vă perpetueze renumele și faptele carierei? Oricum, pentru pământeni, drumul spre Paradis este pavat cu intenții bune!

- Excluzând *exilurile* forțate, am fost permanent, până la terminarea mandatului de director general, salariatul *Daciei*. Ca președinte al Asociației Constructorilor de Automobile din Romania/ACAROM, nu primesc salariu. Este limpede, sper, am fost om de afaceri *redutabil* în interesul *Daciei*! Consider că, tangența noastră la categoria *marilor manageri*, care participă la *bătălia afacerilor*, se raportează modului cum am reușit să facem, din *Afacerea Dacia*, una profitabilă. Conturi am, ca fiecare cetățean în ziua de azi, dar sursele nu sunt afacerile personale, ci veniturile de natură salarială. Nu am în vedere să înființez *fundații, burse*, sau alte activități legate de numele meu, pentru că nu dispunem de resursele financiare necesare unor asemenea *gesturi*, de altfel onorabile, iar faptele mele, transferate posterității, atâtea câte sunt, vor

rămâne în memoria celor legați, primordial, de *Dacia*, ceea ce mi se pare suficient!

*

* *

Textul se publică în premieră. Mai multe informații, oferite, profesionist, de **Constantin Stroe**, vor nuanța concluziile folosite, anterior, la elaborarea *Istoriei municipiului Pitești*, Editura Academiei Române, București (1988), autori, Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu, retipărire preconizează peste trei ani (2018). Detalii importante sunt livrate inclusiv prin volumele listate bibliografic: *Medalioane universitare* (2000); *Monografia Universității din Pitești* (2004); *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I-IV* (2008-2014). Semnatarul interviului este onorat pentru receptivitatea exprimată de managerul fondator al Companiei *Dacia-Renault*, interferată *descifrării* tradiției, prezentului, dar, mai ales, perspectivelor Platformei Industriale *Pitești-Est/Mioveni*. Personalitate distinsă, favorabilă *dialogului* constructiv, își identifică preocupările majore cu activitatea laborioasă a celor din domeniu, racordate prestigiului economiei naționale, nivelului beneficiilor sociale, apropiate *standardelor* continentale. Atunci când ne-am propus realizarea acestei cărți, s-a luat în calcul prezența *sine qua non*, în paginile scrierii invocate, a inginerului dr. **Constantin Stroe**, iar, acum, intenția devenind realitate, îl putem *cataloga*, fără să greșim, un *veritabil învingător* al timpurilor contemporane! Felicitări și mulțumiri!

○○○●○○○

Vincenzo TARSIA
(Italia)

**LOCUITORII DIN AGRIGENTO VENEREAZĂ
SIMBOLUL CONCORDIEI**

Vineri, 8 februarie 1985, am avut marea bucurie să dialogăm cu prefectul/*prefetto* provinciei Agrigento, din regiunea autonomă Sicilia, *dottore* **Vincenzo Tarsia**, reprezentantul Guvernului Italiei în teritoriul amintit. Convorbirea a fost posibilă datorită participării noastre, ca invitat, alături de Ansamblul Folcloric *Dorul*, din Pitești, județul Argeș, director artistic, Dorin Oancea, la: Sărbătoarea Populară *Migdalul în Floare/Sagra del Mandorlo in Fiore* (Ediția 41); Festivalul Internațional de Folclor/*Festival Internazionale del Folklore* (Ediția 31); Alaiul tradițional/*Corteo Storico d'Italia* (Ediția 2). Manifestările s-au derulat sub *manageriatul* Primăriei Urbane Agrigento, Agenției Provinciale Autonome de Turism, Camerei de Comerț Agrigento (3-10 februarie 1985). După salutul protocolar, din Palatul Prefecturii, adresat tuturor delegațiilor străine, participante la aceste reuniuni, moment *gestionat* împreună cu *dottore* Giuseppe Barba, primarul/*il sindaco* orașului Agrigento, prefectul **Vincenzo Tarsia** ne-a răspuns la

câteva întrebări punctuale, sinteza interviului fiind reprodusă în cele ce urmează. Translator, atașat oficial, pentru limba italiană, Corneliu Lamba.

*

* *

- Domnule prefect, Vincenzo Tarsia, vă mulțumim pentru acceptarea acestei discuții, adiacente momentelor amintite, în alocuțiunea dumneavoastră, de acum câteva minute.

- Responsabilitatea instituțională pe care o exercităm presupune desfășurarea frecventă a unor asemenea întâlniri, iar, în cazul dumneavoastră, adaug, subiectiv, satisfacția cunoașterii unor oficiali ai departamentelor României, *sora* Italiei, din Europa de Sud-Est. Dați-ne voie să vă mulțumim și noi, pentru acordarea ***Diplomei de onoare*** a Comitetului Județean de Cultură Argeș, condus, așadar, de dumneavoastră, ca președinte, pe care a primit-o inclusiv primarul municipalității Agrigento, Giuseppe Barba, gest al prieteniei și aprecierii strădaniilor comunitare, interferate celor trei activități denumite, generic, *Migdalul în Floare*. La rândul nostru, vă înmânăm Medalia *Agrigento 1985*, precum și macheta miniaturală a *Templului Concordiei*, emblema provinciei, în preajma căruia, cu certitudine, veți avea zile minunate!

- Fiind profesor și istoric, vă garantez că semnificația primirii acestor însemne, din partea dumneavoastră, se va regăsi la catedră, ori în viața publică. Pentru îmbogățirea orizontului nostru

documentar, prezentați câteva caracteristici, proprii arealului unde ne aflăm.

- După câte cunoașteți, Republica Italia are, statistic, 301 220 km², majoritatea celor 20 de regiuni/*regioni* fiind riverane mărilor Adriatică, Ionică, Mediterană, Tireniană. Reprezentativă este Sicilia (25 400 km²), compusă din mai multe prefecturi, printre acestea și provincia Agrigento (22 de localități urbane sau rurale). Remarcăm așezările: Agrigento, reședință prefecturală, oraș multimilenar; Sciacca, stațiune balneară, renumit centru ceramic, Aragona, Licate, Casteltermini, Naro, Ribera, Menfi, ori porturile Mediteranei, Pato și Empedocle. Ultima denumire evocă, *eponimic*, personalitatea filosofului, medicului și poetului grec, Empedokles (490-430 î. Hr.), născut la Agrigento, considerat fondatorul *patrulaterului* elementelor ce asigură existențialitatea Lumii, respectiv *focul, aerul, apa, pământul*. După opinia *savantului* antic, mișcarea, ca fenomen universalist, se datorează *atracției* sau *repulsiei*. Este nominalizat în toate enciclopediile statelor civilizate, iar contemporanii, mai ales cei din Agrigento, îi promovează, constant, renumele.

- Mediile intelectuale române apelează, uneori, la teoriile învățatului elen Empedokles. Dar, după cum se observă, toponimia și cartografia din provincia mediteraneană Agrigento, aflată în extremitatea sud-vestică a Sicilia, reverberează, covârșitor, influența Eladei!

- Este motivant! Insula Sicilia, datorită poziției naturale strategice, după cunoașterea, vremelnic, a

stăpânirii Cartaginei fenicienilor, ajunși în nordul Africii (814 î. Hr.), a făcut parte din Grecia antică, orașul Agrigento (anul fondării, 582 î. Hr.), numindu-se, atunci, Akragas. Inscripționarea *Agrigentum*, apropiată celei contemporane, o datorăm romanilor cuceritori (210 î. Hr.). Împreună cu celelalte zone siciliene, actuala provincie Agrigento suportă, succesiv, dominația vandalilor, ostrogoților, bizantinilor (foloseau, oficial, tot limba elină), arabilor (orașul apare grafiat *Kerkent*), normanzilor, germanilor, francezilor, spaniolilor, austriecilor, sardinezilor, italienilor. Astăzi, regiunea Sicilia este entitate administrativă autonomă a peninsulei, statut acordat în 1948.

- Așa se explică, prin urmare, diversitatea stilurilor constructive, dominante fiind eșantioanele ce rememorează Grecia Mare/Magna Grecia, monumente care atrag vizitatori de pe toate meridianele.

- Pentru provincia noastră, special referindu-ne, însă, la orașul Agrigento și vecinătățile imediate, *turismul este o adevărată industrie*, clima fiind, pe toată durata anului, deosebit de *prietenosă* (mediteraneană, cu nuanțe subtropicale sudice), iar vegetația pe măsură (cereale, citrice, migdale, măsline). Pantele montane și câmpia *litorală* Mării Mediterane se prelungesc, *spre apă*, cu amenajări ambientale de ultimă oră. Prin urmare, majoritatea locuitorilor, din cei peste 60 000 de rezidenți ai orașului Agrigento, se ocupă cu valorificarea potențialului agrar, prelucrarea resurselor alimentare, comerțul, turismul performant. Punctul atracției maxime rămâne, constant, *Valea Templelor/Valle dei Templi*, declarată, prin *Hotărârea* Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și

Cultură/*UNESCO*, rezervație de importanță mondială. Celebre sunt ruinele templelor în stil *doric*, dar și celelalte *situri* arheologice, amintind *Dioscurii* (Castor și Pollux, fiii gemeni ai supremului Zeus și ai Lediei), divinitățile Demetra, Iunona, Concordia, Heracles, Iupiter, Esculap, Vulcan, *Panoplia* este completată cu numeroase morminte/*tombe*, sarcofage, bazilici, portaluri, statui, muzee, pinacoteci, oglindind spiritualitatea epocilor când provincia Agrigento, de astăzi, a fost locuită de *semințiile* amintite mai înainte. *Valea* actuală este *garnisită*, inovativ, datorită unor companii private, ori firmelor tradiționale, cu hoteluri, restaurante, mijloace de agrement, specifice turismului modern. Precizăm faptul că, prefectura și primăria depun eforturi stăruitoare pentru protejarea acestei zone unice, delimitată, clasificată, inventariată, inițial, prin demersurile savantului englez, Alexander Hardcastle (1872-1933), adevărat *Mecena* al veacului său. Este imortalizat datorită bustului ridicat în fața Villei Aurea, pe un mic *promontoriu*, dar și prin opera scrisă, donată bibliotecii din Agrigento. Îndemnul de a vizita *Valea Templelor* devine, cumva, formală, deoarece, poimâine, duminică, 10 februarie 1985, după *marea defilare*, a tuturor participanților, pe străzile principale din Agrigento, Festivalul Internațional, care este competitiv, se finalizează în spațiul scenic apropiat templului Concordiei. Sperăm ca Ansamblul *Dorul* să fie pe podium! Locația simbolizează dorința noastră ca arta populară să contribuie la promovarea conceptelor păcii și înțelegerii dintre națiuni.

- Sunteți foarte aproape de Africa! Există, din atare perspectivă, avantaje și disfuncționalități?

- Vecinătatea ne-a fost hărăzită prin voința creației arhaice, fenomenologia stimulând moralitatea respectării coordonatelor geografice. Fundamentală este, așadar, ancestralitatea cu legendara metropolă Cartagina, amintită mai sus, din Golful Tunis, așezare construită, distrusă, refăcută succesiv, *traietorie* apropiată, principial, existenței fiecărei demografii. Traversarea, spre sud, ori spre nord, a Canalului Tunis (140 km lățime, 90 km lungime) redimensionează, de milenii, navigația, comerțul, legăturile etnice, interferențele spirituale, călătoriile. Ca urmare, conexiunile Siciliei cu teritoriile africane de proximitate, Tunisia, Algeria, Libia, favorizează deschideri internaționale benefice. Temporar, Italia a fost putere colonială pe acest continent! Refacerea postbelică a potențialului economic național, apoi, participarea Italiei, ca stat fondator, la constituirea *Pieței Comune* și semnarea *Tratatului de la Roma* (1957), motivează opțiunea multor africani privind imigrarea în Sicilia. Uneori, asemenea acțiuni nu sunt *acoperite* prin documente legale. Fenomenul, după opinia noastră, trebuie ținut sub control, înainte să devină cronic. Măsurile adoptate, recent, de oficialitățile statelor respective, vor favoriza, calitativ, *administrarea* echilibrată a unor asemenea ipostaze. Extrapolând situațiile neplăcute, putem spune că Festivalul de la Agrigento diversifică modalitățile conlucrării Europei cu Africa.

- *Strategia dumneavoastră este reflectată, în prezența, la Agrigento, a grupurilor folclorice din aproape toate continentele!*

- Lecturând, împreună, lista actualei ediții, identificăm invitați din: Angola, Bulgaria, Iordania,

Irak, Italia, Marea Britanie, Olanda, Polonia, România, Spania, Statele Unite ale Americii, Ungaria, Venezuela. Spectatorii și *jurații* au posibilitatea să analizeze, obiectiv, *prestațiile* unor artiști amatori reprezentând Africa, America de Nord, America de Sud, Asia, Europa. Vom insista ca, în 1986, să ne onoreze și un grup din Australia. Concomitent cu festivalul concurs, existent de peste trei decenii, din 1984, s-a adăugat *Corteo Storico d'Italia*. Manifestarea particulară *sui-generis*, are menirea să reevalueze tradiții, momente, personaje, legende, legende, evenimente religioase sau civice, din veacurile precedente, asigurând, astfel, ceea ce dumneavoastră, istoricii, numiți *filum*. Interpreții sunt de vârste, profesii și convingeri diferite, iar *regia* urmărește naturalețea interpretării, evitând senzaționalul. *Alaiul* este constituit, pentru 1985, din șapte *cete comunale*. Dorim ca, în anii următori, toate localitățile provinciei Agrigento să adere la *Corteo*!

- Asemenea preocupări tematice avem și în România, dar, specificitatea dumneavoastră rămâne, fără egal. Ansamblul nostru, care este din municipiul Pitești, județul Argeș, iar nu din București (reședința statului), așa cum scrie în programul festivalului, ilustrează, repertorial, dansuri, piese orchestrale și cântece cu vădite nuanțe seculare. Îi rugăm pe reprezentanții organizatorilor să nu se formalizeze pentru inandvertența amintită, mai ales că ambele municipii, București și Pitești, fac parte din zona etnografică Muntenia, iar distanța care le unește este, aproximativ, de 100 km. Presa din Roma și Agrigento ne-a identificat exact!

- Fără să facem, din atare amănunt, un caz special, aspectul trebuie corijat pentru *animațiile* zilelor următoare, celor vinovați urmând să li se transmită reproșurile de rigoare.

- Apreciind operativitatea recomandării, suntem interesați să aflăm, domnule prefect, Vincenzo Tarsia, dacă Valea Templelor devine atractivă numai pe durata Festivalului Internațional Migdalul în Floare.

- Curiozitatea dumneavoastră ne creează posibilitatea să spunem câteva cuvinte referitoare la sistemul promovării permanente a imaginii, de neegalat, a perimetrului turistic adus în prim-plan. Valea Templelor găzduiește, succesiv, reuniuni anuale, nuanțate, incontestabil, valoric, precum: spectacole de teatru (*ianuarie*); sărbătoarea deja cunoscută, *Migdalul în Floare* (deci, *februarie*); Sărbătoarea Primăverii (*martie*); Săptămâna Sfântă (*aprilie*); recitaluri de poezie și cântece siciliene (*mai*); Gala cinematografică *Efebo d'Oro* (*iunie*); Târgul artizanatului artistic (*iulie*); Săptămâna *Pirandella* (*august*); conferirea Premiului Internațional *Telamone* (*septembrie*); Festivalul Etnogastronomic (*octombrie*); Gala premiilor provinciale, dedicate creatorilor din diverse domenii, născuți pe aceste locuri, indiferent unde s-au stabilit ulterior (*noiembrie*); Sărbătoarea Crăciunului și întâmpinarea Anului Nou (*decembrie*). Semnificație aparte, în *calendarul* nostru, reprezintă acordarea premiilor *Telamone*, inițiativă ce aparține Centrului pentru Programarea Acțiunilor Sociale Agrigento. Formularea este inspirată după arhitectura clasică elenă, *telamonii* fiind statuile masculine care preiau funcția coloanelor, asemănător *cariatidelor*. Premiul are mai multe categorii. În 1984, președintele României,

Nicolae Ceaușescu, a fost gratulat cu Premiul *Telamone pentru Pace*, argumentația evidențiind plasarea liderului țării dumneavoastră în grupul elitelor favorabile conlucrării pașnice mondiale, mesaj transmis, insistent, prin vizite externe, discursuri, întâlniri bilaterale, acceptarea sistemului structural, specific fiecărui stat. Distincția a fost înmănată ambasadorului României la Roma, Ion Constantinescu, sosit, aici, împreună cu atașatul cultural, Vasile Ciucă, în debutul lunii decembrie 1984. Spre informarea celor prezenți, o parte din sicilieni agreează, doctrinar, *politica de stânga*, opusă pauperizării sociale, mai ales în zonele fără potențe industriale clasice, relevante.

- Atribuirea Premiului Telamone pentru Pace, șefului statului nostru, onorează relațiile de sinceritate statornicite între România și Italia. Evenimentul a fost mediatizat, cum se cuvine, inclusiv la Pitești, deoarece, președintele Nicolae Ceaușescu a reprezentat regiunea noastră, ca parlamentar, timp de 17 ani (1952-1969), etapă când județul Argeș cunoștea ritmuri economice și urbanistice superioare mediei naționale.

- Detaliul furnizat de dumneavoastră completează portofoliul documentar privind motivarea acordării premiilor *Telamone*. Revenind la calendarul nostru cultural, amintim, special, *Săptămâna Pirandello*. Ne mândrim cu faptul că, asemănător ilustrului gânditor antic, Empedokles, renumitul scriitor polivalent, Luigi Pirandello (1867-1936), este fiul orașului Agrigento. Locuința în care s-a născut, aflată pe strada *Caos*, apropiată traseului rutier Sicilia 115 (Trapam-Siracusa), are, acum, titulatura: Casa memorială *Luigi Pirandello*.

Conform programului prestabilit, mâine, sâmbătă, 9 februarie 1985, veți ajunge acolo, putând evoca, astfel, mental, verbal, vizual, existența pământească și opera italianului, Luigi Pirandello, care, în 1934, a obținut Premiul *Nobel* pentru Literatură. Expoziția cuprinde biobiografia *maestrului*, având privilegiul să răsfoiți, opțional: volume narative (*Răposatul Matei Pascal, Cei bătrâni și cei tineri, Nuvele pentru un an*); piese de teatru (*Liola, Gândește-te Giacomino!, Dar nu-i ceva adevărat, Henric IV, Șase personaje în căutarea unui autor*); culegeri de versuri și eseuri (*Elegii romane, Umorele*). Emoționant!

- Pledoaria dumneavoastră ne-a transpus, deja, suprarrealist, în Casa memorială Luigi Pirandello. Dorim să spunem, totuși, ceva special! Teatrul din Pitești poartă numele dramaturgului român, Alexandru Davila (1862-1929), contemporan, prin urmare, cu Luigi Pirandello (1867-1936). Probabil că s-au cunoscut! Vom cerceta! Importanță are menținerea, în repertoriul nostru permanent, a două dintre valoroasele creații pirandelliene: Șase personaje în căutarea unui autor și Henric IV.

- Ce surpriză plăcută!

- Domnule prefect, având în vedere asemenea convergențe simbolice, vă propunem să facem diligențele necesare stabilirii unor relații preferențiale între municipalitățile Agrigento și Pitești.

- Sugestia este o adevărată provocare! Suntem convingeți că vom realiza acest proiect, lansat pe timpul Festivalului Internațional *Mandorlo in Fiore*, Agrigento, Sicilia, Italia, 3-10 februarie 1985.

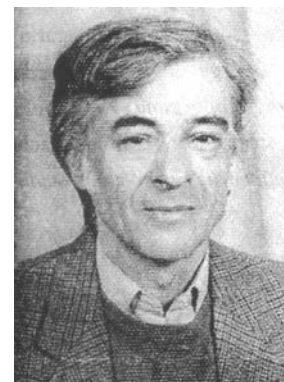
*
* *

Interviul se publică în premieră. Referindu-se la momentele evocate mai sus, Lillo Argento notifica în *Giornale di Agrigento*, luni, 9 februarie 1985, sub genericul *Sagra. I partecipanti al di festival ricevuti dal prefetto e dal sindaco*, printre altele: „*Qui il nuovo prefetto di Agrigento, Vincenzo Tarsia, ha rivolto agli ospiti il suo saluto soffermandori sui valori della Sagra. Durante la scambio di doni, ha ricevuto pure un particolare messaggio da parte del governo Argeş, professor Petre Popa*”. Ansamblul *Dorul*, din Piteşti, câştiga, la acest Festival, Marele Premiu al Oraşului Agrigento şi Locul I pentru cele mai frumoase costume, presa vremii comentând, elogios, turneul argeşenilor în Sicilia. Luni, 11 martie 1985, am expediat, pe adresa Casei memoriale *Luigi Pirandello*, din Agrigento, afişe, programe, cronici, referitoare la traducerea şi prezentarea operei cunoscutului autor italian pe scena Teatrului *Alexandru Davila*, din Piteşti. Asemenea relaţii se vor nuanţa în etapele ulterioare.

○○○○

Vasile TONOIU
(România)

**GLOBALIZAREA AFECTEAZĂ PATERNITATEA
CONCEPTELOR FILOSOFIALE**

Convorbirea noastră telefonică, purtată, spre finalul anului 2014, cu filosoful **Vasile Tonoiu**, profesor la Universitatea din București, a fost agreabilă și plină de surprize. Născut în localitatea argeșeană Corbeni (3 februarie 1941), s-a dedicat aprofundării sistemelor existențialiste, cu deosebire *filosofiei științei, ontologiei și hermeneuticii*. Apreciat pentru contribuția distinctă la dezvoltarea segmentelor enunțate mai sus, devine membru corespondent al Academiei Române (24 octombrie 1997), apoi, membru titular (21 iulie 2003). Se interferează, astfel, intelectualilor de excepție, originari din acest areal, primiți, folosindu-se motivații nuanțate, după 1990, în cea mai prestigioasă instituție culturală autohtonă, precum: Dan Barbilian/Ion Barbu (literatură și matematică), Ioan Dumitrache (inginerie), Marius Iosifescu (matematică), Dan Horia Mazilu (literatură), Gheorghe Păun (matematică și informatică), Eugen Proca (medicină), Ion Sălișteanu (arte plastice), Dan Simonescu (biblioteconomie), Vladimir Streinu/Nicolae Iordache

(literatură). Personalitate *dialogală*, **Vasile Tonoiu** a binevoit să ne răspundă, în scris, la câteva *provocări*, enunțurile sale fiind date, luni, 26 ianuarie 2015.

*
* *

- *Domnule academician, Vasile Tonoiu, sunteți unul dintre universitarii prolifici ai României contemporane. Felicitările noastre sincere! Pentru început, vă rugăm să comentați chemarea gânditorului transatlantic, Charles Beard (1874-1948), detașată, contextual, din Istoria poporului american: “Fiecare intelectual trebuie să fie, în primul rând, un fiu al vremii sale!” Suprapuneți atare idee, selectiv, proiectelor, succeselor și eșecurilor dumneavoastră de până acum.*

- A fi un *fiu al vremii tale* este, cum ai spune, *forțând puțin*, cu adevărat, *fiul mamei tale*! Acesta nu este un imperativ decât într-un sens foarte special: a te pune în serviciul necesităților și tendințelor majore ale epocii tale, pe care nu tu o alegi, și a nu te sustrage obligațiilor ce decurg de aici, căroră se cuvine să le răspunzi în felul și după puterile proprii. În alt sens, suntem cu toții, cum s-a spus, *îmbarcați, expuși* unor condiționări biologice, sociale și istorice, pe care le interiorizăm și le asumăm ca indivizi și ca persoane. Nu le putem nesocoti după bunul plac! Important este ce facem noi din și cu aceste *date* și cum anume *făcutul* nostru vine să-și verse fructul în noi condiționări pentru contemporanii noștri și, poate, pentru cei ce vor veni după noi. Prin aceasta, nu doar că noi suntem ai vremii

noastre, dar și vremea noastră se determină și se îmbogățește prin faptul că îi aparținem în chip activ.

- Recent, la Curtea de Argeș, în timpul prezentării publice a volumului IV, din Enciclopedia Argeșului și Muscelului (S-Z+ anexe), am avut prilejul să evocăm, rezumativ, personalitatea dumneavoastră. Cultivați, frecvent, ancestralitatea locurilor natale? Oferiți cititorilor noștri, dacă se poate, arborele genealogiei tradiționale!

- Interesul pentru arhaic și arhetipal se observă și în lucrările mele despre hermeneutica lui Mircea Eliade, privitoare la *homo religiosus* și în cele despre *Poeticile* lui Gaston Bachelard. Cât despre originile *tribului* Tonoiu, nu am întreprins nimic special pentru a le reconstitui. Au făcut-o alți Tonoiu, ca de pildă, un văr din Ploiești, inginer chimist și pictor amator. Se pare că ne-am trage din crescători de oi și de vite de undeva de lângă Sibiu, care, cu câteva secole în urmă, s-au stabilit în zona Argeșului (Corbeni, satele Poenari, Berindești, Tulburea). Nu mi s-a dat să cunosc nici un Tonoiu care să nu-mi fie rudă mai apropiată sau mai depărtată.

- Cine v-a stimulat descifrarea primelor sensuri ale filosofiei, în anii adolescentini ai Liceului Vlaicu Vodă, din Curtea de Argeș? Era, atunci, o garnitură profesorală cu demnitate în această școală? Sunteți bucuros că parcurgeați asemenea traiectorie a libertății de gândire? Ce variantă de rezervă se contura în cazul unei avarii?

- Am avut parte, la liceu, de profesori eminenti, precum Ion Rizescu (română) și Teodor Leca (fizică-chimie). Prin ei, grație lor, mi-au plăcut și disciplinele

pe care le predau. Fiecare a rămas dezamăgit, oricum contrariat, aflând că am intrat la Filosofie, asimilată, pe atunci (1957), de către cei din generația lor, ca fiind o instituție de învățământ complet aservită ideologiei de partid oficiale. În parte, așa a și fost! Dar s-a făcut și carte! Cred că o oarecare deschidere a mea către filosofie a venit de la profesorul de psihologie, Tudose Dracu Moldoveanu. Dar, o înrâurire decisivă a avut *aura* de mister și de promisiuni ascunse, care înconjura, pentru urechea mea, cuvântul filosofie. Familia mea nu avea mijloace necesare întreținerii la facultate. Am fost norocos că media obținută la admitere îmi permitea să beneficiaz de bursă. În caz de nereușită, nu aveam un plan de rezervă bine conturat. Ce-o da Dumnezeu, cum se zice cu o expresie ușor fatalistă.

- Fiul unui locuitor de la Corbeni, Argeș, localitate renumită din mai multe perspective, ajungea, în 1957, studentul Facultății de Filosofie a Universității Constantin I. Parhon, București. S-a dat examen de admitere? Ce stare interioară vă domina atunci? Există, cu toată certitudinea, figuri emblematice ale timpului, devenite, treptat, modelele dumneavoastră! Doriți să nominalizați câteva?

- Grija mea esențială era să mă pregătesc bine la română, istorie și psihologie, ca să reușesc cu bursă. Concurența a fost mare pe locurile rămase pentru cei care nu aveau dosar foarte bun (părinți muncitori sau țărani colectivști), cum era și cazul meu (12-13 pe un loc).

- Lecturând pagina care vă este consacrată în Dicționarul Academicienilor (2003), am reținut traiectoria perfectă a cadrului didactic universitar,

atașat locului de muncă: preparator (1962-1965), selectat, bineînțeles, dintre studenții cei mai merituoși; asistent (1965-1968); lector (1968-1989); profesor (1990). Putem remarca, din această dinamică, acordarea titlului profesoral în mod excepțional, fără prestarea conferinței? De-a lungul acestor etape, călătoriile și stagiile externe sunt relevante?

- Până la evenimentele din 1989, am fost oprit la poziția de lector, în pofida cărților și studiilor publicate. Și atunci, ca o recompensă, imediat după Revoluție, am fost promovat profesor, fără a mai trece prin poziția conferențiar. Din câte știu, de un asemenea *salt* au mai avut parte lectorii de la *Litere*, Nicolae Manolescu și Mircea Martin. În 1968, am participat la Congresul Internațional de Filosofie din Viena (Austria), prezentând comunicarea intitulată *Deschiderea la experiență ca opțiune metodologică*. Cu acea ocazie, îl voi cunoaște pe matematicianul și filosoful elvețian Ferdinand Gonseth, bucuros acesta că, un specialist din *Est*, deci, de dincolo de *cortină*, se interesează de reflecțiile și studiile lui de filosofia științei și epistemologie. Am păstrat legătura prin scrisori și, în două rânduri, am luat parte la o reuniune internațională de comunicări și dezbateri pe tema relației știință/credință, prezidată de prestigiosul gânditor elvețian, și a doua oară, la un colocviu de epistemologie, încheiată cu constituirea unei asociații internaționale, ce-i poartă numele, printre ai cărei membri fondatori am onoarea să mă număr.

- Pentru documentarea cititorilor, la 30 de ani, erați, deja, doctor în filosofie (1971), iar, pentru 1972, Academia Română vă acorda Premiul Vasile Conta. Nu oricine s-a bucurat, la vârsta amintită, de

asemenea onoruri! Domeniul abordat în teza doctorală se regăsește și în volumul premiat? Mentorii dumneavoastră, din etapa invocată, îi putem afla?

- Volumul premiat este o versiune prescurtată a tezei de doctorat, respectiv *Idoneismul, filosofie a deschiderii* (1971).

- Vă rugăm să motivați preocuparea dumneavoastră distinctă pentru difuzarea, în România, a idoneismului metafilosofiei și hermeneuticii. Erau, atunci când v-ați angajat într-un atare proiect de anvergură, trasee tematice mai puțin aglomerate colegial? Ce incumbă, ca definiție primordială, domeniile filosofice amintite mai sus?

- Preocuparea pentru a face cunoscut în România *idoneismul* are, cred, două motivații mai importante. Prima este una *tacit polemică* și se opunea dogmatismului filosofiei marxiste oficiale. Cealaltă ține de o anumită afinitate între *idoneism* și înclinația așa-zicând naturală a propriei mele gândiri. În plus, eu am ținut ani la rând cursul de *Materialism dialectic*, cum se intitula, studenților de la Facultatea de Matematică, iar lecțiile mele, inspirate și de *idoneism*, au fost bine primite și datorită faptului că un domeniu privilegiat de *extracție* și de *aplicație* al acestei filosofii a fost matematica, cu care eu însumi am avut grijă să mă familiarizez. După Revoluție, am avut normă întreagă la Facultatea de Filosofie. Mi s-a părut potrivit să aduc la studenți o atitudine intelectuală convenită față de filosofie. Îmi servea, ca model, lucrarea lui Lucian Blaga, intitulată *Despre conștiința filosofică*. În mod firesc, am adâncit această tematică de *metafilosofie* ce se regăsește

și în scrierile mele mai noi. Lecturile sistematice din Mircea Eliade, Hans-Georg Gadamer și Paul Ricoeur (din gânditorul francez am și tradus *Eseuri de hermeneutică*) mi-au consolidat interesul anterior, dar oarecum sporadic, pentru *hermeneutica* filosofică.

- Lista volumelor de autor, precum și traducerile divulgă, prioritar, apetența pentru școala franceză de filosofie? Câteva cuvinte despre gânditorii occidentali regăsiți, frecvent, în preocupările dumneavoastră, sunt binevenite! În perioada vechiului regim, nu ați cochetat și cu filosofia marxistă?

- Deși Germania rămâne, împreună cu Grecia veche, țara filosofiei prin seriosul și adâncimea gândirii speculative, am o apreciere specială pentru filosofia de expresie franceză, care, atunci când nu este frivolă și destructivă, îmbină, cu sintagmele gânditorului Blaise Pascal, spiritul de finețe și spiritul de geometrie. Nu este bine spus că aș fi cochetat, în vechiul regim, cu filosofia marxistă: eram ținut, prin *meserie*, s-o predau. Dar m-am ferit, ajutat și de un bun simț țărănesc, s-o fac în detestabilul stil propagandistic. În rest, am scris câteva studii despre *Dialectica lui Marx, Marx, teoretician al istoriei*, dar dintr-o perspectivă precumpănitor *epistemologică*, studii din care nu lipsesc și anumite repere și observații critice. O făceam nu ca *marxist*, în sens ideologic, ci ca *marxolog*.

- În condițiile continentalizării și globalizării, se poate vorbi de Piața Comună a Științelor? Despre această realitate perorează, după câte cunoaștem, Fernand Braudel (1902-1985), director al Școlii Practice de Înalte Studii din Paris, cercetător aplicat filosofiei istoriei. Vă atrage asemenea concluzie?

- Fără îndoială, fenomenul *europenizării* sau *globalizării* afectează inclusiv știința și filosofia, în general cultura, deopotrivă, ca *logistică, stil, birocrație, diluare a paternității ideilor*.

- *După 1995, așa cum rezultă din crochiul biografic pentru acordarea distincțiilor Argeșului, la Muzeul Golești, aparițiile editoriale, semnate Vasile Tonoiu, sunt de excepție! În ultimele două decenii, opera dumneavoastră s-a îmbogățit cu șapte cărți de filosofie dialogală, valoroase fiind și tomurile, probând creație literară. Toate sunt nou-nouțe, ori unele se pot încadra sintagmei portofoliu de sertar? Ce titluri au prelevanță într-o eventuală ierarhie sentimentală?*

- Scrierile poetice și, parțial, de eseistică, publicate după 1995, au fost *de sertar*, celelalte s-au redactat cu puțin înainte de publicare. Am noroc cu Editura Academiei, condusă de academicianul Dumitru Radu Popescu, atât de generoasă cu ofertele mele.

- *Cuantumul aprecierilor științifice, didactice, obștește vă plasează printre figurile cele mai onorate din România: membru corespondent al Academiei (24 octombrie 1997), respectiv membru titular (21 iulie 2003). Argeșenii stimează verticalitatea, sinceritatea, tenacitatea dumneavoastră. Care a fost Discursul de recepție la primirea laurilor academici? Se poate rezuma ideatic?*

- În general, *Discursul de recepție* se ține mult după primirea în Academie și nu este obligatoriu. Se poate foarte bine și fără!

- Pentru finalul convorbirii noastre, suntem interesați să aflăm dacă vă preocupă diversificarea conlucrării cu factorii diriguitori ai comunei Corbeni. Există, acolo, Fondul de carte Vasile Tonoiu? Sunt posibile și alte însemne personalizate? Așa cum preconiza retorul roman Seneca/tatăl, ceea ce nu izbândește rațiunea, poate să rezolve timpul!

- Mă simt atașat de locurile natale, în ciuda faptului că, în ultima vreme, vârsta și dificultățile practice ale deplasării, precum suprimarea cursei feroviare *Săgeata* (București – Curtea de Argeș) ori neștiința mea în ale șoferiei, am ajuns mai rar acolo. **Fondul de carte Vasile Tonoiu**, cum îl numiți, ar fi nepotrivit și nemeritat, acolo, la Corbeni. Cu oficialitățile locale nu am nici o relație!

- Vă mulțumim! Sinceritatea și disponibilitatea dumneavoastră pot deveni, oricând, un model!

*
* *

Textul se publică în premieră. Demersul nostru, pe această temă, a fost intermediat de literatul George Tătăruș, originar din Corbeni, domiciliat la Pitești. Pentru completarea detaliilor, referitoare, mai ales, la opera academicianului **Vasile Tonoiu**, cititorii sunt invitați să lectureze *Enciclopedia Argeșului și Muscelului (I-IV)*, inițiată de autorul acestui volum.

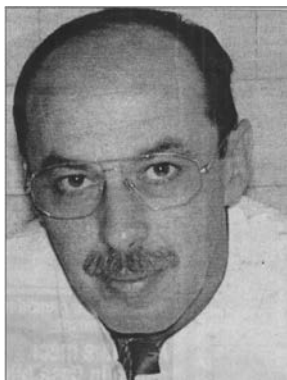
○○○●○○○

ADDENDA

INTERVIURI FAMILIALE

Dan Gabriel POPA
(*România*)

PROFESIA DE MEDIC ÎMI CONFERĂ MARI SATISFAȚII

Duminică, 28 noiembrie 2004, în România s-au desfășurat alegeri generale. Pe lista candidaților pentru Senat, din partea Alianței *Dreptate și Adevăr PNL-PD*, s-a decis ca reprezentantul județului Argeș să fie medicul **Dan Gabriel Popa**. Bilanțul scrutinului îl va propulsa parlamentar, timp de patru ani, până la 30 noiembrie 2008. Joi, 11 noiembrie 2004, cotidianul *Societatea argeșană*, din Pitești, a publicat un interviu acordat de cel nominalizat mai sus, text interferat, cu acordul cuvenit, acestui volum. Detaliile introductive, ori alte coroborări, precizează că **Dan Gabriel Popa**, născut la Călineștii Argeșului (22 aprilie 1961), aparține unei familii cunoscute de intelectuali, părinții săi, profesorii Petre Popa și Livia Popa (1936-2001), dar și bunicii din partea mamei, învățătorii Gheorghe Petre (1911-1995)

și Cristina Petre (1912-1975), ajutându-l să dobândească o personalitate puternică, exprimată constant. După absolvirea Școlii Nr. 10/*Marin Preda* (1976) și a Liceului/Colegiul *Zinca Golescu* Pitești (1980), finalizează Institutul de Medicină și Farmacie din București (1987), promovând examenul, pentru diplomă, cu medie maximă, specializarea *Medicină Generală*. Activitatea în domeniu este permanentă: Spitalul Județean Argeș (1987-1991); dispensare urbane (1991-1997); cabinet individual, medic de familie (1997~). Obține *primariatul* la București (1997), apoi, frecventează mai multe *module* interne și internaționale, convergente *manageriatului sanitar* (1997; 1999-2000). Succesiv, a ocupat importante funcții *directorale*: Direcția Sanitară Argeș (1997-1999); Casa de Sănătate Argeș (fondator, 1999); Centrul de Diagnostic și Tratament Pitești (1999-2001). Devenit membru al Partidului Democrat (1996), este ales în Consiliul Municipal Pitești (2000-2004), coordonând activitatea comisiei apropiată preocupărilor sale cotidiene. Etapa evocată se continuă, așadar, prin calitatea de senator (2004-2008), ceea ce va contribui la responsabilizarea spiritului civic, selectarea mai riguroasă a priorităților, promovarea dialogului constructiv, acceptarea condiționărilor existențialiste majore, inclusiv profesional. Științific, s-a exprimat prin intermediul presei scrise, culegerilor de studii și articole, emisiunilor *media*, reuniunilor tematice, documentărilor externe. Reproducem, în continuare, interviul amintit, păstrând *retorica* paragrafelor din 2004.

*

* *

- Care este primul lucru din viața dumneavoastră de care vă aduceți aminte?

- Primul lucru de care îmi aduc aminte este, cu certitudine, chipul mamei. Sigur, și chipul tatălui meu, părinții care aveau, în permanență, grijă de *starea mea*. Realmente, chipurile lor îmi vin primele în minte.

- Care a fost primul lucru pe care l-ați învățat?

- Cu toată certitudinea, primul lucru pe care l-am învățat a fost *să rup câteva cuvinte*, iar, de mers, exercițiile s-au dovedit ceva mai grele! Țin minte că nu am avut curaj să pășesc până nu mă *agățam* de un nasture al bluziței mele. A fost ca mersul pe bicicletă! Eram la bunici și, dacă la început mă sprijineam de pantalonii sau de cureaua bunicului, în cele din urmă, am ajuns să depind de un nasture!

- Cine v-a învățat acest lucru?

- Bunicii din partea mamei. Erau niște oameni deosebiți, cadre didactice la Teiu și, în vacanțe, îmi plăcea foarte mult să stau la țară. În afară de aer curat, hrană bună și afecțiune deosebită, bunicul, pasionat matematician, și bunica, talentată la desen, m-au ajutat, esențial, în formarea intelectuală.

- Cine a avut cea mai mare influență asupra vieții dumneavoastră?

- În mod sigur părinții mei, oameni extrem de echilibrați, cu principii foarte bine întipărite, la rândul lor, de la bunici. Nu rigizi, nu să mă bată la cap, sau să-

mi impună reguli speciale. Voi reuși să-mi dezvolt personalitatea de care, eu, realmente, sunt mulțumit. Sper ca și cei din familie, care mai trăiesc, să împărtășească același sentiment.

- Care a fost cel mai bun sfat pe care l-ați primit de la mama/tatăl dumneavoastră?

- Să îmi văd de treabă, fiind eu însumi, adaptabil situațiilor întâlnite, să evit excesele de orice fel, și să rămân conștiincios.

- Care a fost prima persoană la care ați ținut?

- Sigur, acum, gândind așa, retrospectiv, întotdeauna mi-a fost greu să fac o ierarhie, dacă am ținut mai mult la mama, la tata, sau la bunici. În perioada copilăriei eram cu toții foarte apropiați, deci, nu mi-am pus niciodată această problemă. Am ținut, *onorant*, la familia mea!

- Ce nu ați învățat la școală?

- În general, m-au atras toate obiectele de studiu, până spre finalul clasei a X-a, când voi susține *treapta*. Pe vremea aceea, în 1978, se dădea *treapta* a doua liceală! Am mers pe *chimie-biologie*, pentru că, hotărârea era, deja, luată, să mă îndrept spre Medicină. Până atunci, am învățat, în mod egal, la toate materiile. Mi-a plăcut să învăț, fără să fiu *tocilar*! Probabil, un rol important l-au avut acei profesori, care au știut să ne dezvolte dorința acumulării cât mai multor cunoștințe.

- Ce anume a trebuit să învățați singur?

- Singur, am învățat din experiențele pe care le-am trăit, nu ceva anume, ci multe lucruri pragmatice. Repet, pe vremea studiilor mele, liceale ori superioare, sistemul de învățământ era mult mai bine structurat și pus la punct decât acum, oferind un mare volum de informații. Dacă aveai profesori buni, cum am beneficiat eu, iar intelectul *rezona*, să zicem, favorizant, multe repere se conservau din timpul orelor didactice.

- Care a fost prima dumneavoastră slujbă?

- Cea de medic, în 1987, când am terminat Facultatea. Chiar vorbeam cu prietenii și colegii despre faptul că, noi, atunci, nu aveam posibilitatea, așa cum vedeam în puținele filme americane, de pe vremea regimului comunist să prestăm, complementar, *slujbe* din care să câștigăm bani și să ne întreținem pe timpul studiilor, sau, depășind contextul obișnuit, să cunoaștem alte medii. Intrat, *din prima*, la facultate, nu am avut *sincope*, sau *perioade moarte*. Deci, prima mea *slujbă* a fost cea de medic, în noiembrie 1987, prin repartiție guvernamentală, la Spitalul Județean Argeș.

- Care a fost cea mai proastă slujbă pe care ați avut-o?

- De atunci, din 1987, voi practica mai multe *slujbe*, pentru că, paralel cu activitatea *tutelară*, voi lucra și în administrația sanitară. Nu am avut ghinionul să ocup funcții neinteresante! Din atare punct de vedere, sunt unul dintre cei mulțumiți cu evoluția postuniversitară. Deoarece, medicina este *profesiune liberală*, există șansa să dai de șefi obtuzi sau care își păzesc, neapărat, scaunul! Așadar, nu pot evoca, până

acum, *slujbe* proaste. Eventual, regret etapele relativ scurte, atunci când am deținut anumite responsabilități, care nu mi-au permis să duc proiectele chiar până la capăt, mă refer la cele specifice administrației sanitare.

- Când anume v-ați decis asupra carierei dumneavoastră?

- După cum s-a precizat, în clasa a X-a de liceu. Obiectivele deveniseră clare: intrarea la Medicină!

- Dacă nu ați fi făcut ce faceți acum, ce anume v-ar fi plăcut să faceți?

- Îmi place foarte mult ceea ce fac acum, dar dacă, ipotetic, ar fi trebuit să mă îndrept spre un domeniu convergent, alegeam fizica. Am participat la olimpiadele de profil iar, uneori, mă gândeam, să urmez *fizica nucleară*, la Institutul de la Măgurele, chiar obișnuindu-mă, treptat, cu ideea că voi ajunge acolo! Pe de altă parte, într-o vreme, tot prin liceu, le spuneam părinților mei că doresc să ajung *ziarist*! Cu toate că nu se scria, atunci, foarte mult, îmi încolțise un asemenea gând! Ceea ce nu am reușit să fac, după Medicină, din lipsă de timp, a fost Facultatea de Psihologie.

- Care a fost primul lucru pe care vi l-ați cumpărat?

- Nu realizez dacă este primul, dar, îmi aduc aminte că, trecusem în clasa a VII-a, și am fost selectat pentru o tabără din Iugoslavia, Piteștiul fiind înfrățit, de pe vremea aceea, cu orașul Kragujevač, făcându-se schimburi de copii, cum se procedează și acum. De acolo, aduceam acasă, foarte fericit, mohair pentru

mama (la noi, nu se găsea), un aparat de ras pentru tata, iar, pentru mine, o cutie mare cu gumă de mestecat.

- *Ce marcă avea prima dumneavoastră mașină?*

- Prima meu autoturism a fost un *Oltcit*, cumpărat imediat după ce m-am căsătorit (1988). Eram mulțumit în perioada respectivă, mai ales că reușisem să luăm un *exemplar* din celebrele loturi pentru export.

- *Care a fost prima dumneavoastră dragoste și cât a durat?*

- Prima dragoste! Eram la grădiniță, atunci când s-a înfiripat, probabil, pentru prima oară, prietenia cu o colegă de grupă. În general, ne jucam, la bloc, și băieți și fete, grădinița, chiar dacă se găsea foarte aproape de casă, nu plecam niciodată fără să-mi aștept vecina. Părinții noștri se distrau și ne testau! La vârsta respectivă, chiar a fost dragoste, mai ales că nu aveam surioare sau frațiori.

- *Ce faceți când sunteți nervos?*

- Aici este, într-adevăr, o problemă! Încerc să evit asemenea stare, dăunătoare pentru mine, ca medic, pentru sănătatea mea și a celor din jur. Atunci când intrăm în ipostaze dintr-astea, se alege praful! Inevitabil, de multe ori, ridic tonul, încerc să mă descarc fără să fiu violent, să lovesc, sau alte exprimări asemănătoare. Din nefericire, caracteristica noastră, a tuturor, când acumulăm foarte mult *stres*, ajungem, conflictual, în apropierea semenilor, care, teoretic, nu

au nici o vină! Calmul și înțelepciunea sunt calități oportune pentru comportamentul civilizată, cotidian!

- *Ce anume vă obsedează?*

- Nu am obsesii în modul organic, fobii sau anxietate despre cutremure, metrouri, nopți furtunoase. Asemenea manifestări, proprii multor indivizi, le-am receptat fără efecte majore. Mă obsedează, însă, dorința de a duce lucrurile până la capăt! Atunci când greșesc, dacă îmi dau seama de eșec, mă *regrupez* și caut calea cea buna. Uneori, mi se reproșează că nu sunt consecvent. Dincolo de părerile colaterale, îmi place să cred că urmăresc finalizarea proiectelor, începând cu *gesturi casnice*, minore, până la decizii foarte importante.

- *Ce va plece să gătiți?*

- Mai bine zis, îmi plăcea să gătesc, dar, pentru ultimii ani, acuzăm lipsa de timp. Când eram în clasele primare și plecam la bunici, doream să le fac eu, de exemplu, omletă. Mă învățase mama, era frumos, trebuia să respecti anumite reguli. Mi-a reușit, deseori, salata de vinete, dar și maioneza nu se *tăia* niciodată. Retrăiesc, deseori, ceasurile petrecute în bucătărie!

- *Ce vă place/ce nu vă place să mâncați?*

- În general, nu sunt foarte pretențios la mâncare. Îmi repugnă, fără o motivație anume, conopida sau, cu toate că tata are origini oltenesti, mâncarea de praz. Savurez, prin urmare, mâncărurile normale și gustoase. Bineînțeles, contează foarte mult ambianța!

- Cine vă este cel mai bun prieten?

- Din acest punct de vedere, am avut noroc! Rezistă, până la ora actuală, câteva prietenii, de peste trei decenii și jumătate. Rămânem loiali, cu toate că trei dintre *amicii* mei *tradiționali*, sunt plecați din țară, dar, relația noastră este la fel de strânsă și ne vizitam reciproc. Mi-am făcut buni prieteni și în ultimii ani, care sunt, aici, la Pitești.

- Care este cel mai păcătos obicei pe care-l aveți?

- În mod evident, fumatul. Păcătos, nesănătos, nedorit, dar, aceasta este realitatea!

- Ce vă face să plângeți, ce vă face să zâmbiți?

- Multe lucruri mă fac să zâmbesc, chiar să râd în hohote, existența noastră cotidiană având mare nevoie de asemenea stări sufletești. Glumele bune, ironiile subtile, replicile spontane, aduc fericire clipelor! Am plâns foarte mult atunci când a murit mama (marți, 23 ianuarie 2001), în rest, profesia de medic ne tonifică. Regretat, sincer, decesul bunicilor, dar de plâns, așa cu adevărat, a fost numai în *momentul tragic* al *plecării* mamei mele, Livia Popa, pe alte *tărâmur*i.

- Cât de des citiți?

- Din păcate, în ultima vreme, referindu-ne la scrierile *clasice*, mai puțin decât este necesar. Am citit, când eram elev, multă beletristică, apoi, ca student, au prevalat *tratatele* de specialitate. Acum, volumul de

informații este foarte mare, iar timpul, parcă, tot mai puțin. Ne acaparează, deseori, presa, materialele tehnice, profesionale, iar atunci când reușim să lecturăm câteva pagini *corifeice*, aproape că nu mai rezistăm. Desigur, atractiv este și *internetul*. Așadar, în ultima vreme, cărți mai rar, *șintim* ceea ce devine pragmatic și lucrativ.

- *Cum va simțiți la volan?*

- Foarte bine! Îmi place să conduc inclusiv pe distanțe continentale. De mai mulți ani, fac drumuri lungi în străinătate, am ajuns și în Suedia. Deci, volanul nu mă obosește, devine chiar relaxant. Apropo de întrebarea dumneavoastră, privind opțiunile dacă nu deveneam medic, una dintre *fanteziile* adolescenței s-a numit *șofer internațional*.

- *Cum arată o zi obișnuită a dumneavoastră?*

- Începe în jurul orei 8:00, atunci plec din casă. De regulă, programul medical se pliază anumitor repere fixe, dar implicarea în multe acțiuni comunitare determină *flexibilizări* notabile. Managementul timpului este, încă, o problemă.

- *Va administrați averea în detaliu?*

- Da, sunt scrupulos la cifre, iar quantumul invocat nu este prea *stufos*. Probabil, aș fi fost un bun contabil. Nu am trăit momente în care să nu știu ce să fac cu banii. Dacă vor veni perioade în viață, când aceștia să nu fie preocupare cotidiană, tot o să rămân preocupat de modul cum se *consumă*. Bineînțeles, fără să fiu rigid!

- *Vă iubiți munca?*

- Da, este o muncă deosebită! Contactul zilnic cu oamenii rămâne o experiență extraordinară, mai ales că, în postura de doctor, ai menirea să-i ajuți, efectiv, *ceea ce îmi conferă satisfacții deosebite.*

- *Cum reacționați în fața unui obstacol?*

- De regulă, mă adaptez repede la situațiile date, conștientizez momentele dificile, dar și posibilele consecințe. Cert este amănuntul: nu mă pierd în fața obstacolelor!

- *Cum vă vedeți peste un an?*

- Având în vedere apropiatele alegeri generale, există premise să devin senator. Cititorii să fie siguri că voi rămâne absolut același medic, fără discuție.

- *Pe cine ați rănit de-a lungul carierei?*

- Sper că nu am rănit prea mulți contestatari, iar dacă am făcut-o, îmi place să cred că meritau, la momentul respectiv, un asemenea tratament. Nu sunt genul să rănesc, cu orice preț! Când există motive foarte întemeiate, atunci virulența argumentelor devine cel mai important antidot!

- *Care sunt cântecul, cartea, filmul, cântărețul și artistul favorit?*

- Cartea este *Arcul de triumf*, de Erich Maria Remarque, care mi-a marcat adolescența și tinerețea. Am recitit-o de multe ori. Și la film este clar. Sunt două filme revăzute întotdeauna cu plăcere, foarte diferite ca stiluri. Primul este *Strada Hanovra*, iar celalalt, *Vânătorul de cerbi*. Îmi place foarte mult să reascult *Phoenix* și *ABBA*, nu am fost genul care să *supraliciteze rock, hard*, dar nici de partea cealaltă, respectiv muzica simfonică. Îmi plac și acestea, dar preferate sunt cele amintite mai sus. Ca artiști, îi apreciez, distinct, pe Valeria Seciu și Ștefan Iordache, pe care i-am văzut, deseori, pe timpul studenției. Adăugăm numele lui Robert De Niro, precum și multe dintre actrițele tinere.

*
* *

Interviul a fost cuprins, inițial, în culegerea *Cine e cineva în Argeș?*, Pitești, 2004, p. 245-247, coordonator, Gheorghe Smeoreanu. Ca senator, medicul **Dan Gabriel Popa**, a făcut parte din: Grupul Parlamentar al *Alianței Dreptate și Adevăr PNL-PD* (secretar); Comisia pentru Sănătate, Ecologie și Sport (membru); Comisia pentru Cultură, Artă și Mijloace de Informare în Masă (secretar); Grupul Parlamentar de Prietenie cu Portugalia (președinte); delegația oficială care a vizitat Republica Africa de Sud, inclusiv zona Capul Bunei Speranțe. Este inițiator și coautor al unor proiecte de legi pentru perioada 2004-2008. După încheierea mandatului, revine la *profesia tutelară*. Pentru etapa 2011-2013, a fost managerul Serviciului Județean de Ambulanță Argeș.

○○○●○○○

Livia POPA
(*România*)

***CENACLUL LITERAR NICOLAE LABIȘ, DIN
LICEUL ZINCA GOLESCU PITEȘTI, RĂMÂNE
INIȚIATIVA MEA DE SUFLET***

În toamna anului 1996, Liceul/Colegiul *Zinca Golescu* Pitești, a sărbătorit 75 de ani (1921-1996). Printre fostele eleve și absolvente ale Liceului de Fete, cum s-a numit instituția la înființare, s-a aflat, în 1954, viitoarea profesoară (Limba și literatura română), **Livia Popa**, devenită cadru didactic la aceeași unitate de învățământ (1962). Temporar, devine directoare adjunctă, inspectoare, membră a Consiliului de conducere din Ministerul Învățământului și Comisiei Olimpiadei Naționale pentru Limba Română. Printre inițiativa sale, benefice elevilor cu aptitudini literare (1966), rămâne Cenaclul *Nicolae Labiș*, despre care este vorba în paginile următoare. Preambulul convorbirii s-a conturat, atunci când, poeții Florin Mugar și Dan Rotaru i-au adrest profesoarei **Livia Popa** câteva întrebări, *grupate*, apoi, în revista *Argeș*, Nr. 56, din 1971, sub genericul *Loialitate*. Se reconstituie, astfel, *geneza* cenaclului literar din actualul Colegiu *Zinca Golescu* Pitești.

*

* *

- Cum s-a născut ideea necesității acestui cenaclu?

- Ca profesoară de limba română, îndrumam elevele spre elaborarea unor teme cu caracter deschis: expuneri la alegere, alcătuirea de texte pentru programe artistice, epistole. Adesea, descopeream la unele dintre fete evidente înclinații literare. Era în toamna anului 1966. O lună-două și aveau să se împlinescă zece ani de la moartea poetului *primelor iubiri*. În Liceul *Zinca Golescu*, din Pitești, lua ființă, atunci, un *cerc de creație literară*, transformat, apoi, în *Cenaclu*, împlinind, astfel, o dorință mai veche a elevelor cu preocupări literare. Numele Cenaclului, rezonant adolescenței anilor de liceu, devine *Nicolae Labiș*. Cenaclistele vor fi întotdeauna adolescente, patronul lor va avea veșnic *douăzeci de ani și încă unul*. *Prima lor iubire*, regăsită în poezia lirică, în creația epică sau dramatică, va fi o scurtă fulgerare sau, poate, pasiune de-o viață, dacă va avea harul însuflețirii cuvintelor, dacă va purta fiorul originalității. Prima filă a Cenaclului *Nicolae Labiș* a fost scrisă, de atunci, joia, bilunar, la orele 19. În cadrul restrâns, sau alături de invitați, se vor redacta alte pagini ce vor purta, peste ani, amintirea pasionantelor controversate pentru *descoperirea poeziei*.

- Și numele?

- Am fost, la facultate, colegă cu poetul Nicolae Labiș. Cum promoția anterioară, la terminarea studiilor,

a primit numele *Camil Petrescu*, noi am dorit, cum era și firească, să luăm numele colegului dispărut. Nu ni s-a aprobat. Motiv pentru care am renunțat și la banchetul tradițional. Dar, denumirea Cenaclului nu am ales-o eu, ci elevele. Sunt dornice să afle cum a fost Labiș, care-i erau prietenii, dacă era socotit, într-adevăr, mare. Intenționez ca, în afara deschiderii festive cunoscute, să introducem, spre sfârșitul ședințelor, ***Evocarea Labiș***, având la dispoziție unele pagini consacrate poetului, care au apărut prin reviste. Mă gândeam ca, folosind banda magnetică, să dăm cuvântul chiar autorilor acestor rememorări.

- Care a fost satisfacția cea mai mare pe care v-a adus-o Cenaclul?

- Bucurii au fost multe! Aș vorbi acum despre reușita unei acțiuni organizate în cadrul Cercului pedagogic al profesorilor de limba română din liceele municipiului. Fiind anunțate că vom avea, la o ședință de lucru obișnuită a cenaclului, numeroși oaspeți profesori, am intrat în panică. Ne era teamă că ne vom intimidă. Mă gândeam că fetele, inhibate de emoție, nu vor putea să fie cele pe care le cunoșteam, le stimam, le iubeam! Am ales, pentru a fi discutate în reuniunea respectivă, aleatoriu, trei poezii. Totul trebuia să fie loial, în primul rând față de noi. Numai cine cunoaște activitatea de cenaclu își poate da seama că o ședință nu poate fi regizată! Fetele au fost la înălțime, iar profesorii care au asistat s-au simțit cuprinși, parcă, de nostalgia adolescenței. Discutarea creațiilor a fost urmată de un recital, cuprinzând, imprimare pe magnetofon, cele mai bune poezii ale elevelor. M-am

bucurat de acest succes nu numai pentru noi, ci și la gândul că numele școlii a fost prezentat frumos.

- Și necazuri?

- Sincer vorbind, mă supără, în discuțiile Cenaclului, atât spiritul negativist al unor participante cu privire la poezia modernă, cât și entuziasmul nediferențiat al altora, la tot ce e nou, original, indiferent de calitate. Dar asemenea exagerări sunt specifice adolescenței! (**Ștefan Miriu/Florin Mugur, Dan Rotaru**).

*

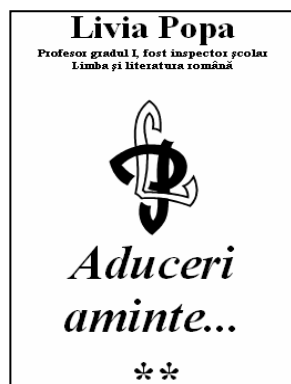
* *

Textul s-a publicat anterior în: revista *Argeș*, Nr. 56, Pitești, 1971; *Aduceri aminte*, I, Pitești, 2002, p. 90-93. Când s-a lansat proiectul evocat, în urmă cu aproape jumătate de secol (1966-2015), profesoara **Livia Popa**, inițiatoarea Cenaclului *Nicolae Labiș*, număra doar cinci ani de activitate didactică. A fost, pentru început, bucuria reunirii, într-o ambianță stimulatorie, a firilor sensibile și înzestrate, ce simțeau imboldul confesiunii stării lor sufletești. Ulterior, creațiile literare, purtând semnătura celor formați intelectual în Liceul/Colegiul *Zinca Golescu* Pitești, deveneau publice și responsabile! (Extras din volumul *Dezvoltarea aptitudinilor creatoare și a spiritului de discernământ la elevi prin Cenaclul literar*, Pitești, 1976, rămas în manuscris, autoare, **Livia Popa**).

○○○●○○○

Livia POPA
(*România*)

**ÎNTÂLNIRILE CONSACRATE SĂRBĂTORIRII
ȘCOLII NOASTRE REVERBEREAZĂ MULTIPLE
AMINTIRI**

Prin *Decretul Consiliului de Stat al României* (1971), Liceul Nr. 2, din Pitești, fost, inițial, Liceul de Fete, primea numele *Zinca Golescu*, figură *distinsă* a zonei Argeș-Muscel (1792-1879), soția cunoscutului *luminist* Constantin/Dinicu Golescu. *Eponimia* amintește, spiritual, rolul acestei personalități în educarea fiilor săi, *Frații Golescu*, promotorii unor demersuri naționale pentru modernizarea societății autohtone. La reuniunea dedicată sărbătoririi celor 75 de ani, care aminteau înființarea școlii (1921-1996), printre participanți s-a aflat inclusiv **Livia Popa** (1936-2001), fostă elevă, apoi, profesoară și directoare adjunctă a instituției invocate. Gândurile sale, de atunci, sunt condensate interviului oferit elevei Ileana Leotescu (octombrie 1996).

*
* *

- *Vă rog să-mi prezentați, pe scurt, începutul și drumul urmat de cariera dumneavoastră.*

- După absolvirea facultății la București (1959), inițial, am predat, doi ani, limbile română și latină, în Școala Medie/Liceul din Topoloveni. Apoi, soțul meu s-a mutat cu serviciul în Pitești. Așa am ajuns la Școala Nr. 4, unde voi lucra foarte puțin (1961-1962). Din septembrie 1962, până în septembrie 1983, am predat limba română la *Zinca Golescu*. Spre finalul carierei didactice, ajungeam inspector școlar județean de specialitate (1 septembrie 1983 – 18 aprilie 1989).

- *Ce amintiri (plăcute sau neplăcute) păstrați elevilor din Zinca? Cum erau orele de curs?*

- Mereu am iubit copiii! Poate și pentru că am copilărit printre ei. Părinții mei erau cadre didactice. Am încercat să fac din orele de română spectacole. Ce eleve erau în *Zinca*! La început numai fete, căci liceul nu era mixt. Erau sufletiste și pline de sensibilitate. Nu priveau literatura numai obiectiv. Întotdeauna am regretat că nu pot imprima ce spuneau ele. Cuvintele simple, rostite cu inocență, sunt mai frumoase decât orice operă critică. M-am întrebat de multe ori dacă eu aș fi putut spune ce spuneau fetele. Întotdeauna mi-am admirat copiii. Și i-am iubit. Dacă nu-i iubești, nu poți fi profesor. Este mare lucru să-ți iubești copiii, dar și ei să te iubească!

- *Ați fost șefa Catedrei mai mulți ani. Ce amintiri vă leagă de colegii dumneavoastră?*

- Colegii erau minunați! Știam și să ne distrăm împreună, dar știam și când trebuie să luăm lucrurile în

serios. La activitatea din Catedră, reuniunile se transformau în adevărat *sanctuar*. Eram conștiincioși pentru că ne respectam între noi. Pe marginea unei teme metodice anunțate, prezentam toate greutățile de care ne-am izbit la clasă. Sub titulatura *Cronica noutăților*, erau citite recenzii ale unor apariții editoriale din ultima lună. În încheiere, asistam la așa-zisa oră demonstrativă, *lecție deschisă*. Ne luam foarte în serios menirea. Niciodată nu făceam ceva doar de suprafață. Tot ce făceam, făceam bine.

- *În afară de elev, profesor și director adjunct al Liceului Zinca Golescu, ați fost inspector. Ce ne puteți spune despre această perioadă a vieții dumneavoastră?*

- Și aici doream să fac lucruri bune! Printre altele, s-au realizat ample pregătiri pentru copiii de la Olimpiadă. Programul era strict. Testări, exigențe și corectări, obligatoriu, cei mai talentați profesori. S-au ales viitorii laureați, dintre elevii afirmați în domeniu. Am făcut parte, mulți ani, din Comisia Națională. Toți copiii din Argeș aveau măcar *Mențiune*. În doi ani consecutivi, județul Argeș a obținut, la gimnaziu, *Locul I pe țară*, ceea ce ne-a onorat!

- *Știu că activitatea dumneavoastră nu se restrângea doar la pregătirea olimpicilor. Vă rog să amintiți și alte laturi ale acesteia.*

- Am organizat inclusiv sesiuni de referate și comunicări, pentru elevi și cadre didactice, subiectele prezentate fiind premiate la diferite concursuri. Să exemplificăm. Introspecția asupra operei poetului din

Pitești, Dan Rotaru, a obținut *Premiul I* la Oradea (mai 1980), iar analiza volumelor scrise de poeta Ludmila Ghițescu, domiciliată tot în reședința Argeșului, *Premiul special* la Timișoara (august 1980). Lucrările erau suficient de atractive. Pentru a fi evidentă puterea de esențializare, fiecare trebuia să poarte un *motto*. Aș dori să amintesc, în mod special, lucrarea unui fost profesor al școlii. Din păcate, nu mai este printre noi, Florin Anghel, dascăl pentru eternitate! Titlul ales, în spiritul Cellei Serghi, era ***Dulcea povară a anilor tineri*** iar *motto* devenea semnificativ. Parcă îl aud colegul nostru rostind cuvintele argheziene: „Vreau, când strâng mâna unui tânăr, să am impresia că am îmbrățișat un om întreg și adevărat”. În final, voi aminti titlurile unor lucrări importante, ale altor doi profesori din liceu, aflați printre noi: Ion Lică-Vulpești, un realist romantic, ***Ziua cu gândurile'n hățuri***, și Marin Ioniță, scriitor al tuturor vârstelor, ***Un șlep în derivă***.

- ***Revenind la activitatea prelungită în Zinca! Știu că ați pus bazele Cenaclului literar Nicolae Labiș. Puteți să-mi spuneți, pe scurt, ce înseamnă acesta pentru dumneavoastră?***

- Cenaclul este, pentru mine, într-un anumit mod, ***Cartea personală de vizită***.

- ***De ce Nicolae Labiș?***

- Am fost colegă, la Facultatea de Filologie, din București, cu poetul Nicolae Labiș, dar foarte puțin timp. Din păcate, el a plecat prea devreme dintre noi! Deși doream să ne intitulăm promoția *Labiș*, oficial, nu vom primi această calitate.

- ***Când și cum a luat ființă Cenaclul?***

- În 1966, la zece ani de la moartea poetului. Ședințele se desfășurau bilunar, joi seara, sub un *moto* adecvat: „*Sunt douăzeci de ani și încă unul .../ N-aș vrea nici unul să i-l dau minciunii*”. Doamna Livia Popa deschide cu emoție ***Albumul Cenaclului***, mâinile îi tremură, în ochi îi strălucesc două luminițe, dar, citește: „*Cândva, peste ani, la apariția unor noi volume, autorii își vor aduce aminte că pentru prima oară în acest Cenaclu au zburat. Am vrea ca toți cei ce rămân și cei ce vor veni să păstreze de la noi sinceritatea și bucuria creației, dorința de a da cât mai multe zile însorite primăverii literaturii române. Aceste rânduri au fost pentru noi, cei de la cenaclu, un crez!*”.

- ***Îmi puteți descrie succesiunea activităților unei ședințe?***

- Devenise un fel de *ritual*. Ședințele erau seara. Stingeam lumina, aprindeam lumânări. Ascultam cu toții, stând în picioare, o melodie tristă, interpretată la pian, precum și versuri din opera lui Labiș, recitate, cu emoție, de un copil. Urma prezentarea noutăților din librării și a acțiunilor culturale, intitulate ***Agendă argeșeană***. Apoi, *intrau în scenă* scrierile noului talent din rândurile elevilor. Toți ceilalți se aflau pentru prima dată în contact cu textul ilustrat. Urmăream spontaneitatea! Invitații noștri au fost, în majoritate, scriitori argeșeni. Volumele lor nu erau prea mult comentate de critica specializată, iar, ca urmare, se arătau interesați pentru aflarea opiniilor membrilor cenaclului nostru.

- *Mi-ați putea oferi câteva nume ale invitaților Cenaclului?*

- Am aici, în *Album*, chiar câteva rânduri scrise de invitați. Amintesc o parte dintre ei și câteva impresii: profesoara Desdemona Slavic, mult timp, directoarea liceului; George Tomozei: „*Vă ofer o iscălitură care a fost, cândva, vecină de catalog cu a lui Nicolae Labiș*”; Victor Hîlmu: „*Un mic semn de mare prețuire*”; Sin Arion: „*Cu dragoste și simpatie pentru Cenaclul care poartă numele unui fost coleg al meu, Nicolae Labiș, de la Institutul Mihai Eminescu, din București. Multe succese*”; Ileana Vulpescu, Romulus Vulpescu. Și cum l-aș putea uita pe cel care și-a legat numele, de începutul *animației*, Ion Popescu-Gopo. Ne-a ajutat, permanent, directoarea Liceului, Cecilia Petrescu.

- *În final, doresc să-mi spuneți câteva cuvinte despre revista Sânziana. De ce Sânziana?*

- Numele mă duce cu gândul la ceva gingaș. Însă și la mitologie. Este cel mai potrivit pentru ceea ce era revista în acei ani.

- *Când a apărut și care sunt fondatorii ei?*

- A apărut în mai 1967. Profesorii animatori au fost Florica Constantinescu, Romulus Sorescu, Augustin Stoenescu. Acesta din urmă mai editase o revistă de succes, la Liceul *Alexandru Odobescu*, numită *Zorile*. Deși nu mai este printre noi, ne reamintim veșnic de pedanteria sa. Nu-i scăpa nici o virgulă. Era un om și un specialist minunat!

- *Vă rog să-mi prezentați câteva rubrici ale revistei.*

- Amintesc: *Din lirica noastră* (cuprindea noile talente), *Cum scriem, cum vorbim?*, *Itinerare*, *Jurnale de vacanță*, *Culegeri de folclor*, *Traduceri* și altele. Rubricile erau diversificate de la un număr la altul. Mă cuprinde tristețea când mă gândesc că acum nu mai apare *Sânziana*. Mare, mare păcat! Văd aici, însă, o adevărată *perlă* numită *Ecoul la Sânziana*, scrisă de mână! Felicitări elevei dintr-a XI-a E, Ileana Leotescu!

*
* *

Textul s-a publicat, anterior, în *Aduceri aminte. II*, Pitești, 2006, p. 126-131. Nostalgia profesoarei **Livia Popa** a determinat, așadar, scrierea unui număr *disparat* al revistei invocate, intitulat *Ecoul la Sânziana*. Eleva de atunci, Ileana Leotescu, inițiatoarea proiectului, reflecta: „*Atâta timp cât putem să facem ceva, vom face!*” (*Ecoul la Sânziana*, Pitești, octombrie 1996, manuscris).

○○○●○○○

Petre POPA
(*România*)

ISTORIC AL CETĂȚII PITEȘTI

Realizarea volumul nostru tematic, ***Interviuri nonconformiste de pe patru continente*** (2015), generează posibilitatea includerii, între copertele acestei cărți, a convorbirii omului de cultură, **Jean Dumitrașcu**, astăzi, directorul Filarmonicii Pitești, purtate, la mijlocului anului 2003, cu semnatarul actualului

demers editorial. Etapa suprapune conducerea, ca decan fondator, a Facultății de Istorie, Filosofie, Jurnalism, Universitatea din Pitești. Noua entitate s-a definit, inclusiv la insistențele celui ce vă relatează, prin aprobarea Senatului (3 februarie 2002), rector, profesorul universitar dr. Gheorghe Barbu, secretar științific, profesorul universitar dr. Gheorghe Secară, și ***Hotărârea Guvernului României, Nr. 410***, București, 25 aprilie 2002. Se uneau, sub atare *siglă* (1 octombrie 2002), specializările: *Istorie-Muzeologie* (anterior, Facultatea de Litere-Istorie); *Filosofie* (inițial, la Teologie); *Jurnalism* (preluată de la Științe Economice și Administrative). Acum, se numește Facultatea de Științe Socio-Umane. Reproducem, la mai bine de un deceniu, interviul amintit.

*
* *

- Domnule decan Petre Popa, aş dori să constat, înainte de a trece la întrebări, că aţi publicat, din 1969 şi până în prezent, 30 de volume pe teme istorice, dintre care, uluitor, 15 numai din anul 2000 încoace! Nu o să vă întreb totuşi de unde această putere de muncă, fiind mai mult interesat să aflu de unde aveţi o asemenea pasiune pentru istorie.

- Pasiunea pentru istorie provine din familie. Deşi părinţii mei erau truditori ai pământului, iubeau ştiinţa de carte, ascultau emisiuni radio, apoi TV. Tatăl meu a fost cantor bisericesc şi primele cărţi citite de mine au fost cele din biblioteca de la biserică din satul natal, Bocşa, ulterior de la şcolile frecventate. Treptat, ne-am format, eu şi sora mea, Elena, ajunsă inginer agronom, o bibliotecă reprezentativă în casa părintească aflată, în cea mai mare parte, şi acum acolo. Deşi absolvent al Şcolii Medii Tehnice de Comerţ, din Craiova (1953), deveneam student la Facultatea de Istorie, Bucureşti. Iniţial, doream să mă îndrept spre Academia de Studii Economice, dar tatăl meu, mai ales, s-a opus, având toată viaţa rezerve faţă de profesiunile ce intrau în legătura cu banii. Ca dovadă, nu a luat niciodată, împrumuturi, nici bani de la bănci, nici de la alţii, fiind tare chibzuit cu agoniseala proprie dar, cu toate acestea, generos cu vecinii. Cred că această calitate, şi altele, le-am moştenit şi eu.

- Cum era atunci la facultate?

- Facultatea de istorie m-a încântat, mai ales prin două aspecte: mentorii și biblioteca instituției. Am avut dascăli renumiți precum: Dumitru Almaș, Dumitru Berciu, Mihai Berza, fostul secretar al lui Nicolae Iorga, Emil Condurachi (academician), Valeria Costăchel, Ion Ionașcu, Vasile Maciu, Ion Nestor, Andrei Oțetea (academician), Aron Petric, Dionisie M. Pippidi, Aurelian Sacerdoțeanu. Foarte mult m-a atras Dumitru Almaș, prin cursul său de istorie universală, curs pe care îl predau și eu în prezent, printre altele. Îmi aduc minte că, în 1957, conducerea Facultății a hotărât să particip la manifestările de la Putna consacrate sărbătoririi celor 500 de ani de la urcarea pe tronul Moldovei a lui Ștefan cel Mare. De asemenea, am făcut parte din grupul studenților care, în 1958, ne-am aflat la Praga, pentru zece zile, într-o excursie documentară pe teme istorice.

- De care dintre colegi vă amintiți?

- Am fost coleg de grupă sau de generație cu istorici de renume ai țării, precum: Ioana Constantinescu, Florin Constantiniu, Mircea Dumitriu, Niculina Florea, Iulian Ilie-Rizea, Constantin Iliescu, Anastasie Iordache, Constantin Mocanu, Mircea Mușat, Vasile Novac, Apostol Stan, Constantin Vlăduț. Special, vă amintesc faptul că, atunci, locuiam în același dormitor al studenției cu viitorul scriitor Mihail Diaconescu, primul redactor-șef al revistei *Argeș* (1966), astăzi cunoscut universitar și director al publicației amintite. Ne leagă foarte multe amintiri și o stimă reciprocă. Mihail Diaconescu a preferat să se *cazeze* printre studenții de la istorie. Un argument în plus, cred, pentru cultivarea pasiunii sale istorice, manifestată, ulterior, în tot ceea ce a scris!

- *Cum ați ajuns, în Argeș, dumneavoastră, un oltean de Vâlcea?*

- Într-adevăr, sunt născut în comuna vâlceană Măciuca, satul Bocșa, la 16 august 1935, dar trăiesc de 45 de ani în Argeș. Cum am ajuns... argeșean? Teza mea de licență, despre problematica agrară de la 1848, a fost apreciată cu nota maximă. Fiind al doilea pe lista de repartizare, aveam posibilitatea să rămân în cercetare, la București, dar am preferat activitatea didactică, împletită apoi cu investigațiile științifice. Cred că nu am greșit alegând Argeșul, un județ plin de istorie. Este de ajuns să spun că la Curtea de Argeș și Câmpulung Muscel au fost primele capitale ale Țării Românești! Așa am ajuns profesor la Bogați, Argeș, și de atunci, m-am identificat, *oltean fiind*, cu Argeșul. Ulterior, voi deveni director al Casei de Cultură Topoloveni (1959-1961), apoi, directorul Bibliotecii Regionale din Pitești (1961-1964). Pentru a menține permanent legătura, cu catedra, activitățile didactice au fost prestate de mine la liceul din Topoloveni. Și mai târziu, indiferent unde m-a condus destinul profesional, în perimetrul centrat însă pe județul Argeș, nu am întrerupt niciodată activitatea didactică ori de cercetare. Nu am reușit însă și o continuitate... familială în domeniul istoriei, fiul meu fiind medic. Dar vreau să predau ștafeta foștilor și actualilor mei studenți. De exemplu, noua ediție, *Istoria municipiului Pitești*, pe care o coordonez, este realizată cu sprijinul lui Marius Cârjan (specializat în istorie modernă, șef de promoție în 2002, la Istorie), al lui Marius Păduraru (medievist), Narcis Gherghina (istorie contemporană) și al unui student din anul IV, Constantin Augustus Bărbulescu

(perioada veche). Ușor-ușor, voi transfera preocupările mele pentru o cât mai bună cunoaștere a istoriei Argeșului unei echipe tinere.

- *Despre funcțiile publice pe care le-ați deținut ce puteți spune?*

- Timp de un deceniu și jumătate (1964-1979), demersurile profesionale au constat în îndeplinirea, succesiv, a mai multor funcții administrative, inclusiv aceea de viceprimar al municipiului Pitești, ocupându-mă de domeniile învățământ, cultură și sănătate, pe care am căutat să le racordez cotelor dezvoltării intensive a municipiului. Îmi aduc aminte că în fiecare an inauguram o școală sau un nou spațiu destinat noilor facultăți sau o unitate sanitară! Au fost anii când, printr-o amplă conlucrare cu factori decizionali și de specialitate, m-am implicat nemijlocit în realizarea unor obiective culturale, precum modernizarea construcției Teatrului *Alexandru Davila*, ridicarea statuii *Nicolae Bălcescu*, reamplasarea *Monumentului Independenței*, inițierea *Simfoniei lalelelor*, editarea revistei social-culturale *Argeș*, înfrățirea municipiului Pitești cu alte centre din Europa ori Asia. O altă etapă exprimării pe plan profesional se constituie între 1979-1990, când am fost președintele Comitetului Județean pentru Cultură Argeș. Preocupările majore au vizat menținerea standardului de calitate a activității din instituțiile profesionale urbane, confruntate cu autofinanțarea, creșterea dotărilor din unitățile rurale, transformarea municipiului Pitești într-un reper cultural de referință al Munteniei (de pildă, nu întâmplător au primit numele de *Muntenia* hotelul impunător și piața centrală!), relansarea, pe diverse *paliere*, a fostelor reședințe medievale, Curtea de Argeș și Câmpulung, salvarea

monumentelor istorice, inclusiv a celor eclesiastice, edificarea unor noi lucrări de artă monumentală. Asemenea priorități s-au găsit în anumite înfăptuiri, la care se întrunesc și inițiative proprii, cum sunt: redimensionarea Mausoleului de la Mateiaș, Valea Mare-Pravăț, Câmpulung Argeș, amenajarea Muzeului de Istorie din Curtea de Argeș și a Casei Memoriale *Dinu Lipatti*, din Leordeni, realizarea statuii *Basarab I Întemeietorul*, a busturilor (*opere* ale studenților Institutului de Arte Plastice *Nicolae Grigorescu* București, cu sprijinul rectorului Vasile Drăguț, regretatul istoric și critic de artă) din cadrul *Rotondei personalităților*, de la Golești (când era director dr. Vasile Novac) și a monumentului de pe *Drumul Voievozilor*, acțiune gestionată de inginerul Ioan Gheorghe, expunerea, pentru public, a statuii *Ion I. C. Brătianu*, recuperată din depozitul Combinatului Fondului Plastic București, edificarea Casei Cărții și a Casei Artelor din Pitești, organizarea manifestărilor complexe *Dansul Florilor*, Reuniunea teatrelor de studio, Festivalul filmului istoric, concursurile de poezie *Poetul și Cetatea*, de muzică *Darclée*, de muzică corală *Dumitru Georgescu-Kiriac* și altele.

- Urmărind lista publicațiilor dumneavoastră, cele mai multe notificate în Bibliografia istorică a României, am observat că ele urmează câteva direcții prioritare, accentul căzând pe cunoașterea istoriei Piteștilor și a Argeșului, lucru ce nu a trecut neobservat.

- Așa este, dar, trebuie să menționez, nu eu am căderea de a vorbi despre ele. Am avut șansa ca, de-a lungul anilor, să se pronunțe despre activitatea mea

academicienii Ștefan Pascu, Ștefan Ștefănescu, Răzvan Theodorescu, profesorii universitari Aron Petric, Nicolae Ciachir, Valeriu Florin Dobrinescu, cercetătorii Apostol Stan, Vasile Drăguț, oamenii de cultură Valentin Lipatti, George Macovescu, Alexandru Mironov, Iosif Sava, Adrian Păunescu, Paul Everac, Sergiu I. Nicolaescu, pentru a aminti numai o parte dintre aceștia. Într-adevăr, am urmărit câteva direcționări prioritare! *Prima* se poate considera *evoluția reședinței Argeșului*, realizată în colaborare și deplin respect intelectual cu profesorul Paul Dicu și juristul Silvestru D. Voinescu: *Pitești. Ghid de oraș* (1985); *Pitești. Pagini de istorie* (1986); *Pitești. Memento* (1983), care, sperăm, să reapară, în acest an, mult îmbogățită); *Istoria municipiului Pitești* (apărută la Editura Academiei, București, 1988); serialul *Pitești. Tradiție și contemporaneitate*, publicat în revista *Argeș. A doua direcționare* surprinde *contribuția la amplificarea istoriografiei zonei Argeș-Muscel: Argeș. Cartea eroilor*, operă monumentală, unicat în materie; două ediții ale lucrării *Mausoleul de la Mateiaș*; diverse studii și articole, multe comunicări științifice ori referate, privind componentele de substanță ale evoluției acestei zone românești. *Cea de-a treia preocupare* o reprezintă *lucrările de referință în scrisul istoric autohton: Permanențe istoriografice românești; Istoria economiei naționale; Istoria administrației în România; Sisteme administrative contemporane*. În sfârșit, avem și câteva *teme de suflet*, ce m-au încântat când le-am elaborat și nu m-au obosit, cum sunt: *Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist român*, personalitate a secolului XIX, care m-a acaparat, spiritual vorbind, prin optica sa asupra vieții, societății, familiei, cunoașterii, în general; *China. Sensuri istorice*. În treacăt, fie spus, am avut șansa să călătoresc, de la

Dunăre și Carpați, până la Oceanul Atlantic și mările Orientului Îndepărtat, cu diverse mijloace de transport. Cu autocarul prin Franța, Italia, Belgia, Olanda, cu vaporul spre Turcia, cu trenul până în Azerbaidjan, cu avionul în Pakistan și China. N-am ajuns, din păcate, în Egipt, dar nu-i timpul trecut! China este fascinantă din multe puncte de vedere pentru europeni. Eu am privit-o prin prisma istoriei, a tradiției, și a zonelor libere, pentru infuzia de capital occidental. De aceea, sunt, probabil, și președinte al Asociației de Prietenie România – Republica Populară Chineză, Filiala Argeș, pentru faptul că am încredere în viitorul acestei mari națiuni. După câte știu, și domnul Mihail Diaconescu este membru al acestei asociații.

- Domnule profesor, în tot ce ați făcut, cine v-a fost de cel mai mare ajutor?

- În toate demersurile mele intelectuale, cel mai mare ajutor l-am avut de la Livia, soția mea, care a fost cadru didactic de limba și literatura română, decenii întregi director adjunct la Liceul *Zinca Golescu* din Pitești, o profesoară cu prestanță și personalitate, dar mai ales plină de sensibilitate, tenace, dornică să-și conserve sănătatea prin muncă și... Îmi lipsește foarte mult (a decedat în 2001), nu numai sentimental ori familial, dar mai ales în plan intelectual.

- Privind în urmă, ce perioade din viața dumneavoastră considerați că au fost mai frumoase?

- Perioade frumoase? Toate! Îmi amintesc faptul că la Biblioteca Regională Argeș am introdus, ca o noutate atunci, *accesul liber la raft*, s-au început

achizițiile de carte rară etc., toate continuate, cu succes infinit mai mare decât mine, de Silvestru Voinescu, coleg și prieten de generație, născut, parcă pentru a conduce bibliotecii. Apoi, ca viceprimar, am avut multe de făcut, ca și la Cultură. Din păcate, nu am reușit atunci să fac tot ce îmi doream. De pildă, am dorit să dăm o și mai mare amploare aniversării celor șase secole, în 1988, de la atestarea documentară medievală a municipiului Pitești, prin dezvelirea statuii *Mircea cel Bătrân*. Până la urmă, asemenea statuie a fost realizată, acum câțiva ani, prin strădaniile Primăriei.

- Domnule profesor, sunteți, dacă îmi permiteți, așa cum și spuneți deseori, cel mai bătrân decan la cea mai tânără facultate! Din informațiile pe care le dețin, se pare că au primat, în numirea ca decan, calitățile dumneavoastră demonstrate de-a lungul anilor, cele de bun organizator, de om foarte muncitor și plin de inițiative!

- Vă mărturisesc că mandatul meu este acela de a asigura un bun start noii facultăți. Într-adevăr, am foarte multe proiecte, pe unele le-am și pus în practică, precum ați și reflectat în revista *Argeș* cu ocazia dezvelirii bustului *Gheorghe I. Brătianu* și a simpozionului național pe care noi l-am dedicat marelui istoric. Sunt multe de făcut, dar, cum se știe, nu se poate totul dintr-odată. După cum ați putut constata, cred că am lăsat, în urmă, câte ceva semnificativ, datorită, prevalent, funcțiilor exercitate mai mulți ani. Cel mai important lucru pentru mine este acela de a ne forma cadre universitare tinere, care să preia, într-o viziune proprie, nu numai pregătirea studenților, dar și conducerea facultății.

- *Vorbiți-ne, în finalul acestui scurt interviu, și despre facultatea pe care o conduceți.*

- În urma propunerilor Senatului, avansate de rectorul Universității din Pitești, profesorul universitar dr. Gheorghe Barbu, Guvernul României, prin *Hotărârea Nr. 410*, din 25 aprilie 2002, a decis constituirea, începând cu 1 octombrie 2002, a Facultății de Istorie, Filozofie, Jurnalism, unind aceste specializări ce funcționau, de câțiva ani, în cadrul altor facultăți. De pildă, în 1997 s-a înființat specializarea *Istorie-Muzeologie*, în cadrul Facultății de Științe, și, din 1998, în cadrul Facultății de Litere și Istorie. Specializarea *Filozofie* a început să funcționeze în toamna anului 2000, în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă, și, tot din acel an, a fost constituită specializarea *Jurnalism*, în cadrul Facultății de Științe Economice și Administrative. În anul universitar 2002-2003, specializările amintite au fost frecventate de peste 800 de studenți. Cursurile fundamentale sunt susținute de importante personalități, precum: academicienii Alexandru Boboc și Gheorghe Vlăduțescu; profesorii universitari Dănuț Manu, Ioan N. Roșca, Gheorghe Secară, Ion Tudosescu (*Filosofie*), Mihai Coman, Ștefan Găitânaru, Marin Manolescu (*Jurnalism*), Valeriu Florin Dobrinescu, Ștefan Trâmbaciu, Petre Popa, cel care vă vorbește (*Istorie*). Îmi vin în memorie și conferențiarii: Marian Bănică, Geanina Cucu-Ciuhan, Carmen Dinescu, Liliana Ezechil, Leonard Mehedinți, Horia Moraru, Sergiu I. Nicolaescu, Vasile Novac, Marian Petcu, Liviu Petculescu, Petru Pistol, Mihaela Pop, Ioana Porumb, Ion Stângă, Nicolae Tudorel, Emilia Ungureanu. Alături, se află valoroși lectori, asistenți, preparatori. Începând cu întâiul an de

activitate, 2002-2003, Facultatea de Istorie, Filosofie și Jurnalism a primit un spațiu generos, ultramodern, integrat noului campus universitar construit pe strada *Târgu din Vale*. Instituția noastră dispune aici de patru amfiteatre, cinci săli de seminarii, un laborator de psihologie și de patru birouri pentru Decanat. În aceeași clădire se găsesc mai multe laboratoare ale Facultății de Inginerie, Alianța Franceză Pitești și Biblioteca Universitară. Dacă, la Istorie, anul acesta va absolvi cea de-a treia promoție, botezată, de noi, Promoția *Gheorghe I. Brătianu*, la Filosofie și Jurnalism abia la anul vor absolvi primele serii. Pentru toți, însă, noi suntem preocupați, constant, de sporirea standardelor calității în pregătirea studenților. Rămânem, cu alte cuvinte, cu gândul spre viitor!

- Vă mulțumim și vă urăm succes în noua dumneavoastră misiune. (Jean Dumitrașcu).

*

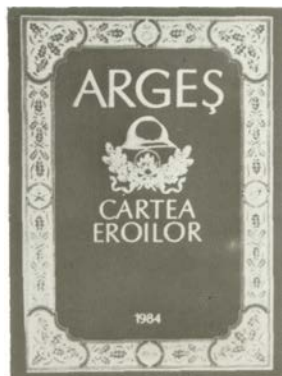
* *

Text publicat, anterior, în: revista *Argeș*, Nr. 21, Pitești, iunie 2003; *Biobibliografie. Prof. univ. dr. Petre Popa*, autori, Dana Stana, Doru Stan, p. 426 – 435 (2005). S-a păstrat titlul din varianta originală, *Istoric al Cetății*, onorant pentru sublinierea demersurilor noastre referitoare la constituirea portofoliului editorial dedicat reședinței Argeșului, proiect lansat în 1968.

○○○○

Petre POPA
(România)

***EVOCARA CONȚINUTULUI OPEREI ARGEȘ.
CARTEA EROILOR NE ONOREAZĂ!***

În 2009, s-a împlinit un sfert de veac de la editarea lucrării *Argeș. Cartea eroilor*, unicat în domeniu, precum și inaugurarea Memorialului de Război *Mateiaș*, Valea Mare-Pravăț, Câmpulung, Muscel. Evenimentele evocate au determinat, deseori, numeroase considerații referitoare la semnificația inițiativelor finalizate la 24 octombrie 1984, în sensul promovării *patriotismului autentic*. Sub semnătura căpitanului aviator (r.) avocatul **Ion T. Bulacu**, secretarul Consiliului director al Asociației Naționale *Cultul Eroilor*, Filiala Argeș, s-a publicat interviul care urmează, acordat de **Petre Popa**, preocupat pentru reeditarea lucrării apărute la Tipografia Pitești (1984).

*
* *

***- Domnule profesor universitar dr. Petre Popa,
care a fost contextul realizării unei asemenea cărți
monumentale?***

- Etapa pregătirilor pentru inaugurarea Memorialului de Război de la Mateiaș a presupus și editarea, în 1984, la Tipografia din Pitești, a lucrării de *bibliofilie Argeș. Cartea eroilor*, pe care am avut onoarea să o inițiez și coordonez din punct de vedere științific. Rămâne, până acum, unicat în materie. La această operă comemorativă s-a lucrat, în primul rând, cu sufletul, fiind o adevărată *provocare* pentru ceea ce însemna, atunci, filonul patriotismului și respectul față de predecesori. Practic, s-a deschis, în 1982, un adevărat șantier pe care au trudit, timp de doi ani, numeroși intelectuali din satele și orașele Argeșului: profesori, învățători, preoți, funcționari, graficieni, bibliotecari, muzeografi, arhiviști, tipografi, aceștia fiind consemnați, fără excepție, în casetele editoriale. Nimeni nu a solicitat drept de autor.

- *Câteva caracteristici?*

- *Argeș. Cartea eroilor* este realizată *in folio*, având 336 de pagini, format 47,5 cm x 33,5 cm. Înscrie peste 22 000 de nume ale celor plecați din această parte a țării, la oaste, și rămași, pentru totdeauna, pe *câmpurile de bătaie* ale Războiului de Independență, Campaniei Balcanice, Primului Război Mondial, ori ale celui de-Al Doilea Război Mondial. Inițial, am intenționat să consemnăm inclusiv locurile unde au căzut, la datorie, eroii Argeșului și Muscelului. Nu a fost posibil întrucât, înainte de 1990, de regulă, se *escamotau* etapele estice ale confruntărilor din anii 1941-1944. Reeditarea va putea să remedieze omisiunile și să aducă un plus de informație. Grafica, de excepție, aparține artistului plastic Romulus Constantinescu, tehnoredactor este publicistul Octavian Ungureanu, iar redactor, profesorul

și muzeograful Grigore Constantinescu. Textele complementare au fost selectate de juristul Silvestru Voinescu, directorul Bibliotecii Județene Argeș. Eroii sunt înscrși pe localități administrative, așezate alfabetic, în interiorul acestora, pe sate, listate după același criteriu, apoi, pe grade, păstrând, pentru asemenea structură, principiul enunțat. Documentarea și realizarea unei evidențe cât mai veridice a presupus un efort considerabil, toate datele fiind prelucrate manual, inclusiv culegerea tipografică (director, Constantin Siman), întrucât, la Pitești, în 1984, nu se beneficia de calculatoare, ori de alte *utilaje* performante.

- *Vă rugăm să explicați ce reprezintă, compozițional, fiecare pagină.*

- Oglinda paginilor fundamentale surprinde o compoziție ideatică majoră, reactualizând *însemnele* tradiționale românești ale *Infanteriei, Cavaleriei, Artileriei, Vânătorilor de Munte*, stâlpii de cerdac autohton, înnobilați cu tricolor, motivul credinței, preluat după piatra *tombală* a voievodului Vlaicu Vodă, de la Biserica *Sfântul Nicolae*, din Curtea de Argeș, multiple simboluri florale, compuse din frunze de stejar, arțar, laur, măslin. Toate aceste componente prefigurează *Arcul de Triumf* al venerației brâncovenești, pe sub care defilează, *in memoriam*, coloanele militarilor eroi, aflați sub protecția privirii vulturului Basarabilor, întemeietori de Țară. Alte file ale cărții *Argeș. Cartea eroilor* prezintă o grafică diferită de cele în care am acordat prioritate *nobleței ostășești*, găzduind, sub ideea conexiunii dintre local și național, *Cuvântul înainte*, semnat de Ion Sîrbu, *Studiul introductiv*, gândit și elaborat, ca un adevărat *requiem* de semnatarul acestor răspunsuri la întrebările

dumneavoastră, și nominalizarea *Colegiului redacțional*, iar o dorsadă înconjoară numele celor peste 500 de colaboratori din instituțiile noastre culturale, așezărilor argeșene și muscelene, nominalizarea editurii și tipografiei. Precizăm că toate localitățile prezintă eroii începând cu *pagină impară*. În condiția când, 42 de așezări se închid pe dreapta filelor cărții, spațiile rămase libere au înscrise, folosind verso, extrase din operele unor autori consacrați, texte de pe monumente ori din alte surse, despre vitejia și consecvența neamului românesc în apărarea și păstrarea teritoriului străbun.

- *Știm că s-a editat în tiraj bibliofil și a fost prezentată la inaugurarea Memorialului Mateiaș?*

- Da, așa este! Monumentala operă *Argeș. Cartea eroilor* s-a editat în numai 150 de exemplare, existând trei variante tipografice, respectiv: imprimare pe *hârtie cretată* și coperte pânzate (120 de exemplare); imprimare pe *carton cretat*, având coperte pânzate (20 de exemplare); imprimare pe carton cretat, dar *legate artistic*, imitație de piele, cu bordură aurită (zece exemplare). Prețul mediu al cărții a fost, atunci, în 1984, de 1 000 lei și a acoperit, *exclusiv*, costurile de producție. Copertele au culori diferite, cele mai multe fiind însă apropiate nuanțelor de factură militară, proprii deceniului nouă al secolului XX. Primul exemplar din *Argeș. Cartea eroilor* s-a prezentat la inaugurarea amintită de dumneavoastră, 24 octombrie 1984, devenind o piesă cu valoare specială a expoziției permanente de istorie, din Memorialul Mateiaș. Ulterior, toate cele 99 de orașe și comune, cât avea județul nostru în 1984, agenții economici reprezentativi din acest areal, ori marile biblioteci, muzee și instituții

eclesiastice ale țării, au introdus în portofoliul lor volumul amintit.

- *Ecouri?*

- Atât *Mausoleul de la Mateiaș*, denumit, din octombrie 2009, *Memorialul de Război Mateiaș*, cât și *Argeș. Cartea eroilor* au suscitât, ulterior, un mare interes din partea publicului, *mijloacelor media* ori analiștilor. Așa, de exemplu, despre Mausoleu s-au scris, până în prezent, sute de pagini, iar numărul vizitatorilor, *aborigeni* sau *alogeni*, ajunge la nivelul miilor. Totodată, *Argeș. Cartea eroilor* este permanent invocată ca inițiativă de excepție, solitară în această parte a Lumii. Numeroase delegații oficiale europene, sau de pe alte continente, au catalogat asemenea *Operă* ca fiind, cu adevărat un *reclivem autohton*, ce probează contribuția de sânge a românilor la statornicirea principiilor independenței, unității și suveranității noastre statale.

- *Dacă Asociația noastră, al cărui membru sunteți, va iniția reeditarea, veți răspunde afirmativ?*

- Fără îndoială! Ideea mă onorează! (**Ion T. Bulacu**).

*
* *

Textul publicat, anterior, în revista *Argeș. Cultul eroilor*, Nr. 3, Pitești, mai, 2009, p. 9-10.

○○○●○○○

POST-SCRIPTUM

Finalizarea paginilor precedente (luni, 3 august 2015) conferă, pentru autor, bucuria grupării convorbirilor sale, purtate cu mai multe personalități *emblematic*, într-o formulă editorială adecvată. Provin din 22 de state ale Lumii, sunt *ritmate* alfabetice, pe continente (Africa, America de Sud, Asia, Europa), iar cele *50 de texte* acoperă, succesiv, anii: 1968 (1); 1971 (2); 1972 (1); 1975 (1); 1979 (2); 1980 (1); 1981 (5); 1982 (6); 1983 (3); 1984 (3); 1985 (4); 1986 (4); 1987 (1); 1989 (3); 1991 (1); 1995 (1); 1996 (1); 2003 (1); 2004 (1); 2009 (1); 2014 (3); 2015 (4). Din punct de vedere al preocupărilor tutelare, *listarea* cuprinde 45 de responsabilități publice: academicieni (2); cadre didactice (8); cosmonauți (2); diplomați (2); guvernatori provinciali (3); înalți demnitari (3); manageri (9); medici (2); primari urbani (6); oameni de știință și cultură (8). Tematic, dialogurile se referă, *prioritar*, la realități din China (3), Federația Rusă (4), Italia (2), Franța (4), România (11), Turcia (4). *Difuzia topografică*, a celor intervievați, este elocventă: *aici* (32); *acolo* (15). În etapa 1981-1986, unele texte (17) au fost preluate de revista *Arges*, editată la Pitești, redactor-șef, Sergiu I. Nicolaescu (rubrica *Universal*), interferându-se, apoi, după conținut, culegerilor noastre antume: *Studii culturale* (2003); *Studii politice* (2004). Majoritatea convorbirilor se publică, așadar, pentru prima oară. Indiferent de perioadele când sunt realizate, dialogurile conservă *patina* vremurilor respective, aspect ce *desenează* avantaje notorii pentru colaboratori, specialiști și cititorii obișnuiți, cărora le mulțumim!

***DOCUMENTE FOTOGRAFICE RITMATE,
SELECTIV, SUCCESIUNII INTERVIURILOR***

(Identificarea, de la stânga spre dreapta).

Secvențe din *arhiva autorului*, imagini oferite, *virtual*,
Bibliotecii Județene *Dinicu Golescu* Argeș, director, dr.
Octavian Mihail Sachelarie, pentru *Fondul personalizat*
de carte și documente prof. univ. dr. **Petre Popa**, prof.
gr. I **Livia Popa**, Secția Colecții Speciale.
Gestionarul portofoliului, Ion Marius Motreanu

Africa

• 26 decembrie 1982: Petre Popa, ~, **Marius
Stephanus BARNARD**, Vasile Cândea, ~, ~, ~,
Constantin Capătă (**Pitești**, România, terasa Stadionului
Trivale)

• 14 mai 1984: Radu Stancu, Niculina Pițigoi, Gabriel Octavian Pârvan, **Mohamed el MOKTAR ZANNAD**, Petre Popa (**Pitești**, România, Galeria de Artă)

Asia

• 15 aprilie 1975: **Ali AGA**, Petre Popa, Alexei Gusinov, George Apostol (**Sumgait**, Azerbaidjan, Parcul orașului)

• 4 august 1983: ~, **Wang BINGNAN**, ~, Petre Popa, Ioan Botar (**Autostrada** București-Pitești, România, Popas turistic)

• 5 septembrie 1985: **Fanny DJINDJIHAȘVILI**, Constantin Alexandrescu, Marin Meianu, Petre Popa, ~, ~ (**Pitești**, România, Piața Primăriei)

• 24 iulie 1991: **Savaş SEZGIN**, Ahmet Üner, Petre Popa (**Samsun**, Turcia, Piața Primăriei/Belediye)

• 24 noiembrie 1979: Petre Popa, ~, ~, Florea Dumitrescu, **ULANHU**, Dumitra Smarandache (**Pitești**, România, Hotelul *Muntenia*, Sala *Belvedere*, cină oficială)

INTERVIURI NONCONFORMISTE

- 25 noiembrie 1979: Petre Popa, Ion Bobocea, Florea Dumitrescu, Ion Sîrbu, **ULANHU**, Ion Dorobanțu (Argeș, Hidrocentrala Vidraru, România, explicații, Nicolae Badea)

- 9 decembrie 1982: Alice Fetcu, *gazda*, Petre Popa (Shanghai, China, dialog citadin)

• 11 decembrie 1982 (rândul I): ~, Ioan Botar, ghidul muzeal, Petre Popa, medicul grupului (**Xian**, China, Complexul arheologic *Armata Imperială de Argilă*)

• 14 decembrie 1982 (rândul I): Ioan Grigorescu, Ion Comănescu, ~, Ioan Botar, **Wang ZHEN**, Cristian Mocanu, Alecu Floareș, Alice Fetcu, Petre Popa (**Beijing**, China, Palatul Adunării Reprezentanților Poporului)

Europa

• 2 octombrie 2003 (în prim-plan): Petre Popa, Alexandru Athanasiu, **Gheorghe BARBU** (**Pitești**, România, Facultatea de Istorie, Filozofie, Jurnalism)

• 5 februarie 1982: Corneliu Necula, **Natalia BODIUL**, Petre Popa (**Pitești**, România, Hotelul *Muntenia*)

• 27 septembrie 2010: Ileana Bălan, Dumitru Chirleşan, ~, Liu Zengwen, Florin Tecău, **Ion BRĂNESCU**, Ion Pătraşcu, Petre Popa (**Piteşti**, România, Universitate)

• 6 februarie 1985 (în prim-plan):
Paolo CILONA, Petre Popa, Luigi Nichelotto
(**Agrigento**, Sicilia, Italia, cu Ansamblul folcloric
Dorul, din Piteşti)

• 24 iunie 1984 (rândul I): Ofelia Micu, **Ioana Perticari**, Cristian Neacșu; rândul II: Traian Ciuculescu, Petre Popa, **Xavier DENIAU**, Valentina Ailenei (**Saint-Jean-de-la-Ruelle**, Loiret, Franța)

• 20 octombrie 1975: Ivan Neacșu, Constantin Nicolescu, *translator*, Petre Popa, Toderiță Giosanu (**Kragujevač**, Serbia, primar, **Milan DJOKOVIČ**)

- 17 mai 1968 (în prim-plan): ~, **Charles de GAULLE**, ~, Nicolae Ceaușescu, Petre Duminică (**Pitești**, România, Grădina Publică, Zona centrală urbană)

- 28 decembrie 2010: Petre Popa, **Mihail Petre GEORGESCU** (**Pitești**, România, Muzeul Județean Argeș, activitate evocatoare pentru China)

• 19 aprilie 1972: **Carlos Van LANCKERE**, Petre Popa, Albert de Mülder (**Gand**, Belgia, Popas turistic)

• 17 decembrie 1985: Florentina Cojocaru, Valentin Dumitrescu, Aurelia Sorescu, Petre Popa, **Valentin LIPATTI**, Moise Mitulescu, Radu Stancu (Inaugurare, Casa memorială *Dinu Lipatti*, **Ciolcești**, Leordeni, Argeș)

• 11 noiembrie 1982: **Dumitru PRUNARIU**, Petre Popa (**Pitești**, România, Casa de Cultură a Sindicatelor)

• 8 august 1983: ~, Elena Fâlfănescu, ~, **Bent ROMSDAL-KNUDSEN**, Petre Popa, Kristian Steensgaard, ~ (**Pitești**, România, Hotelul *Muntenia*)

INTERVIURI NONCONFORMISTE

• 16 iunie 1984: **Jean-Paul SOISSON**, Petre Popa
(Auxerre, Franța, Primăria urbană)

• 8 februarie 1985 (în prim-plan): **Vincenzo TARSIA**,
Petre Popa (Agrigento, Sicilia, Italia, Palatul Prefecturii)

- 9 mai 2013 (rândul I): Radu Gava, Valeria Mincu, Constantin Bărbărie, Marius Balaban, Ștefan Alexandrescu, Vergil Calciu, Eugen Popescu, **Ion T. BULACU (Pitești, Cercul Militar)**

BIBLIOGRAFIE SPECIALĂ

- *** *Argeș*, revistă de cultură, Pitești (1966-1986), redactor-șef, Sergiu I. Nicolaescu;
- Bratin, Jack, *Calendarul muzicii universale*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din România, București, 1966;
- Braudel, Fernand, *Scrieri despre istorie*, Editura *Comunicare.ro*, București, 2008 (traducere, Sînziana Barangă, după varianta Paris, 1969);
- Can, Turhan, *Turkey. Gate to the Orient*, Istanbul, Turcia, 1985;
- Carpentier, Jean, Lebrun, François, *Istoria Franței*, Editura Institutului European, Iași, 2001;
- Coman, Adrian Nicolae, *Fondul personalizat de carte și documente, prof. univ. dr. Petre Popa – prof. gradul I Livia Popa, Catalog general*, Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș, Pitești, 2015;
- *** *Dicționar enciclopedic român, I-IV*, Editura Politică, București, 1962-1966, Președintele Comitetului principal de redacție, Athanase Joja;
- *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I-IV, variantă electronică*, Pitești, 2008-2014, coordonator, Petre Popa (adresă virtuală, instituțiile responsabile de volum: http://www.bjarges.ro/biblioteca_digitala/; <http://biblioteca.upit.ro>; <http://www.muzeul-judetean-arges.ro/>; <http://www.muzeulgolesti.ro>;
- *** *Enciclopedia valorilor argeșene. Cine e cineva în Argeș?*, Editura *Tiparg*, Pitești, 2004, coordonator, Gheorghe Smeoreanu;

-
- Eyice, Semavi, *Iznik (Niceea)*, Istanbul, Turcia, 1988;
 - *** *Istoria lumii în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, coordonator, Andrei Oțetea;
 - *** *In honorem Radu Stancu*, Editura Tiparg, Pitești, 2007, coordonator, Spiridon Cristocea;
 - Kissinger, Henry, *Despre China*, Editura *Comunicare.ro*, București, 2012 (traducere, Vladimir Borțun, Dan Flinteă, după varianta New York, 2011);
 - Konukçu, Enver, *Erzurum tarihi*, Erzurum, Turcia, 1986;
 - Matei, Horia C., Neaguț, Silviu, Nicolae, Ion, Șteflea, Nicolae, *Statele Lumii de la A la Z. Mică enciclopedie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975;
 - Oancea, Dorin, *Doina de dor... Dorul de doină*, Editura Alean, Pitești, 2007;
 - *** *Pagini din istoria Muzeului Golești*, Editura Tiparg, Pitești, 2014, coordonator, Filofteia Pally;
 - Pendiuc, Tudor, Madžarevič, Sveta, *Prieteni pentru totdeauna. Pitești-Kragujevač*, Editura Grafostil, Kragujevač, Serbia, 2010;
 - Popa Livia, *Aduceri aminte... I, II*, Editura Trefla, Pitești, 2002, 2006;
 - Popa, Petre, *China. Sensuri istorice*, Editura Paralela 45, Pitești, 2013;
 - Popa, Petre, *Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist român*, Editura Enciclopedică, București, 2002;
 - Popa, Petre, *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009;
 - Popa, Petre, *Studii culturale*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2003;

- Popa, Petre, *Studii politice*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004;
- Popa, Petre, Dicu, Paul, Voinescu, Silvestru, *Istoria municipiului Pitești*, Editura Academiei Române, București, 1988;
- Procaccio, Giuliano, Tarolfi, Bernardino, *Passato et presente. Corso di storia Italia, 1-3, La Nuova Italia Editrice*, Firenze, 1975-1976;
- Prunariu, Dumitru, Stark, Alexandru, *La cinci minute după Cosmos*, Editura Militară, București, 1982;
- *** *Roumanie. Esquisse encyclopedique*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980;
- Rusu, Dorina N., *Membrii Academiei Române*, Ediția III (1866-2003), Editura Enciclopedică/Editura Academiei Române, București, 2003;
- Stana, Dana, Stan, Doru, *Prof. univ. dr. Petre Popa. Biobibliografie*, Editura Trefla, Pitești, 2005;
- *** *60 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice între China și România (5 octombrie 1949 – 5 octombrie 2000)*, ediție bilingvă, chineză-română, Editura World Affaires, Beijing, China, 2009;
- Tudor, Sevastian, *Teatrul Alexandru Davila Pitești în spațiu și timp*, Pitești, 2013;
- Voinescu, Silvestru D., *Argeșeni și musceleni în Academia Română*, Editura Calende, Pitești, 1995;

REZUMAT

Prin actualul demers tipografic, profesorul universitar, Petre Popa, doctor în Științe istorice, rezident la Pitești, județul Argeș, invită cititorii să descifreze, împreună, sensurile convorbirilor purtate cu diverse *figuri emblematice* ale interferenței secolelor XX – XXI. Volumul, numit ***Interviuri nonconformiste de pe patru continente***, prezintă opiniile mai multor personalități din Africa, America de Sud, Asia, Europa, *chestionate*, acolo, sau în țara noastră, privind anumite aspecte generale și particulare. *Panoplia* direcționează preocupările unor oameni importanți din Africa de Sud, Austria, Azerbaidjan, China, Danemarca, Federația Rusă, Finlanda, Franța, Gruzia, India, Italia, Marea Britanie, Mongolia, Olanda, Republica Moldova, România, Serbia, Tunisia, Turcia, Uruguay, dedicate păstrării echilibrului mondial, evoluției cercetării fundamentale, creșterii calității vieții, protejării *biotopului*, conservării spiritualității în contextul globalizării. Paragrafele sunt completate cu fotografii, autografe, hărți, comentarii, alte însemne adiacente subiectelor tratate. La finalul cărții, regăsim bibliografia specială, indicele persoanelor, cuprinsul. Noul **tom**, semnat de Petre Popa, confirmă enciclopedismul său, multitudinea scrierilor tematice, apărute periodic, promovarea voluntariatului intelectual în slujba *Cetății* (ing. dr. **Adrian Mestecăneanu**).

ABSTRACT

The present work of the historian Petre Popa Ph.D., resident in Pitești, Argeș County, invites the readers to decipher the meanings of the discussions he had with various *emblematic figures* of the end of the 20-th century & the beginning of the 21-st century. The volume, called ***Interviuri nonconformiste de pe patru continente (Nonconformist Interviews on Four Continents)***, presents the opinions of personalities from Africa, South America, Asia, Europe, *questioned*, in their countries or in our country, regarding some general & particular aspects. There are important people from South Africa, Austria, Azerbaidjan, China, Danemark, Russia, Finland, France, Georgia, India, Italy, the Great Britain, Mongolia, Holland, Republic of Moldova, Romania, Serbia, Tunisia, Turkey, and Uruguay, who try to preserve the world equilibrium, to increase the life quality, to protect the *biotope*, to preserve the spirituality in the global world. The paragraphs are completed with photographs, autographs, maps, comments, other adjacent items. To the end of the book, there are the special bibliography, the index of persons, and the table of contents. The new Petre Popa's ***volume***, confirms his encyclopedism, the multitude of the items discussed, periodically published, the promotion of the intellectual voluntariate intended to serve the *community* (**Dan Zavulovici**).

RÉSUMÉ

A travers de l'approche actuelle typographique, le professeur universitaire Petre Popa, docteur en sciences historiques, résident à Pitesti, comté Arges, invite les lecteurs à déchiffrer, ensemble, les conversations tenues avec des significations différentes *figures emblématiques* de l'ingérence du siècle XX-XXI. Le volume, nommé ***Interviuri nonconformiste de pe patru continente (Interviews non-conformistes sur quatre continents)*** montre les vues des multiples personnalités à partir de Afrique, Amérique du Sud, Asie, Europe, *interrogée* là ou dans notre pays, sur certaines questions générales et privé. *Panoplie* dirige les concerne des hommes importants du Autriche, Azerbaïdjan, Belgique, Chine, Danemark, Fédération Russe, Finlande, France, Géorgie, Inde, Italie, Grande-Bretagne, Mongolie, Pays-Bas, Afrique Du Sud, Moldova, Roumanie, Serbie, Tunisie, Uruguay, dédié à maintenir l'équilibre mondial, l'évolution de la recherche mondiale, l'évolution de la recherche fondamentale, augmentation la qualité de la vie, la protection de *biotope*, la conservation spirituelle dans le contexte du mondialisation. Les paragraphes auront complété avec des photos, des autographes, des cartes, autres marques adjacent les sujets traités. A la fin du livre, nous redécouvrons la bibliographie spéciale, index de personnes et le contenu. Le nouvelle ***tom***, signé Petre Popa, confirme son encyclopédisme, la pluralité des écrits thématique, que se sont produit périodiquement, la promotion du volontaire intellectuel dans le service du *Château (Oana Adriana Antonescu)*.

INDICE DE PERSOANE
(Numele citate de peste zece ori
sunt consemnate prin *passim*)

A

ABBA (eponimie)	400
Adam (legendar)	148
Adjaparidze, Liana	42
Aga, Ali	IV, 26, 430, 466
Ailenei, Valentina	437
Albu, Constantin	229
Alecsandri, Vasile	42
Alexandrescu, Constantin	45, 431
Alexandrescu, Ștefan	442
Alexandru (Macedon)	79
Almaș, Dumitru	414
Altim (eponimie)	102
Amin, Mohamed el	14
Amoyal, Pierre	345
Andrescu, Ioan	42, 74
Andrei, Ion	208
Anghel, Florin	408
Antič, Ivan	199
Antonescu, Oana Adriana	448, 470
Anușescu, Magdalena	206
Apostol, George	46, 77, 85, 430
Argento, Lillo	379
Arghezi, Tudor	40, 42
Ariana (legendar)	345
Arion, Sin	410
Arismendi, Rodney	IV, 20, 24, 25, 466
Armstrong, Neil	298, 307
Arsene, Doru	46, 77, 85
Arsene, Marieta	206
Atanasiu, Teodor	270
Athanasiu, Alexandru	435
Aurelian (împărat)	182

B

Baba, Corneliu	42, 74
Bacchus (legendar)	345
Bachelard, Gaston	382
Bacon, Francis	213

Badea, Nicolae	433
Baiazid I	80
Balaban, Marius	442
Barangă, Sînziana	443
Barba, Giuseppe	369, 370
Barbilian, Dan	380
Barbu, Anca	137
Barbu, Gheorghe	IV, 127, 132, 137, 138, 204, 221, 222, 412, 421, 467
Barbu, Ion	380
Barbu, Nicolae	38, 129, 130
Barbu, Viorel	221, 222
Barnard, Christiaan	5, 10
Barnard, Stephanus Marius	IV, 5, 9, 10, 429, 466
Basarab I	417
Basarab, Neagoe	8
Basarabi (dinastie)	425
Bayrak, Ismet	101
Bălan, Ileana	38, 436
Bălcescu, Nicolae	129, 150, 206, 207, 235
Bănică, Marian	421
Bărănescu, Gheorghe	212
Bărbărie, Constantin	442
Bărbulescu, Constantin Augustus	93, 415
Bănescu, Traian	361
Beard, Charles	381
Beethoven, Ludwig van	294
Beldugan, Ion	144
Bengescu, George	188
Berciu, Dumitru	414
Beregovoi, Gheorghii	319
Bert, Paul	331, 332, 339
Berza, Mihai	414
Besoiu, Ion	207
Bingnan, Wang	V, 33, 38, 431, 466
Bismarck, Otto von	334
Blaga, Lucian	42, 385
Boabă, Alexandru	239
Boboc, Alexandru	421
Bobocea, Ion	433
Bodiul, Natalia	V, 139, 141, 142, 435, 467
Bogza, Geo	42
Bonaparte, Napoleon	332
Borțun, Vladimir	444
Botar, Ioan	33, 37, 251, 431
Bourguiba, Habib Ben Ali	14, 18
Boyar, Celâi	90
Brâncuți, Constantin	42
Brașiște, Marin	252, 254
Bratin, Jack	443
Braudel, Fernand	386, 443
Brănescu (familie, neam)	159, 160

INTERVIURI NONCONFORMISTE

Brănescu, Cornelia	147
Brănescu, Daniel	147
Brănescu, Dorin	147
Brănescu, Ion	38, 143, 144, 146, 436, 467
Brănescu, Nicolae	147
Brănescu, Nicoleta	147
Brănescu, Puiu	155, 160
Brănescu, Remus	147
Brănescu, Silvia	147
Brănescu, Valeriu	151, 157
Brătianu, Gheorghe I.	420, 422
Brătianu, Ion C.	129, 206, 221, 235
Brătianu, Ion I. C.	417
Budan, Constantin	8, 237
Bulacu, Ion T.	V, 423, 427, 442
Bunea, Anca Gabriela	2
Bunescu, Ion	130
Burliaev, Nikolai	171
Bush, George H. W.	287
Buttitta, Ignazio	164

C

Calciu, Vergil	442
Can, Turhan	443
Cândea, Vasile	5, 8, 10, 429
Caos (legendar)	377
Capătă, Constantin	5, 429
Caragiale, Ion Luca	42
Cârjan, Marius	93, 294, 415
Carp, Cornel	291
Carpentier, Jean	443
Cârstoiu, Constantin	93
Carter, Jannes E.	281
Castor (legendar)	373
Călinescu, Armand	235
Călugăreanu, Anda	141
Ceașescu, Elena	181, 228, 239, 312, 357
Ceașescu, Nicolae	<i>passim</i>
Cella (eponimie)	39, 43, 44
Chirleşan, Dumitru	436
Ciachir, Nicolae	418
Cilona, Paolo	V, 161, 162, 167, 170, 436, 467
Ciorănescu, Doina	221
Ciucă, Vasile	167, 377
Ciuculescu, Traian	437
Ciucurencu, Alexandru	42
Ciuhrai, Grigori	V, 171, 173, 467
Ciurezu, Florica	263
Coandă, Henri	209, 220
Cojocar, Florentina	237, 277, 439

Coman, Adrian Nicolae	443
Coman, Mihai	421
Comănescu, Ion	434
Concordia (zeitate)	369, 370, 373
Condurachi, Emil	414
Constantinescu, Florica	410
Constantinescu, Gogu	220
Constantinescu, Grigore	425
Constantinescu, Ioana	414
Constantinescu, Ion	167, 377
Constantinescu, Mihai	141
Constantinescu, Nicolae	268
Constantinescu, Paul	42
Constantinescu, Romulus	425
Constantiniu, Florin	414
Conta, Vasile	384
Corbea, Dumitru	40
Cosmescu, Florin	207
Costache, Sava	239
Costăchel, Valeria	414
Coşbuc, George	42, 150
Coteanu, Ion	107
Creangă, Ion	40
Cristocea, Spiridon	38, 93, 444
Cromwell, Oliver	4
Crowfoot Hodgkin, Dorothy	IV, V, 180, 181, 185, 468
Cucu-Ciuhan, Geanina	421
Cuza, Alexandru Ioan	56, 130

D

Dacia (eponimie)	<i>passim</i>
Dalila (legendar)	345
Daniel, Constantin	52
Danilov, Ilie	112
Darclé (eponimie)	346, 417
David (rege)	57, 61
Davila, Alexandru	8, 264, 341, 346, 378, 379, 416, 445
Davila, Carol	187, 189, 206
Dăscălescu, Constantin	356
Dediu, Dumitru	303, 306, 310, 312, 317
Delai, Chen	38
Demetra (zeitate)	373
Deniau, Xavier	IV, 186, 189-192, 468
Dépréau (eponimie)	336
Devrise (translator)	255
Diaconescu, Ion	112, 361
Diaconescu, Mihail	414, 419
Diaconu, Marta	263
Diaz, Juan de Solis	25

INTERVIURI NONCONFORMISTE

Dicu, Paul	32, 93, 149, 368, 418, 445
Dinescu, Carmen	421
Dinizvor (pseudonim)	192
Dinu Sachelarie, Maria	2
Djindjihaşvili, Fanny	IV, 39, 45, 431, 466
Djoković, Milan	IV, 193, 202, 437, 468
Dobrin, Valeriu	255, 262, 263
Dobrinescu, Valeriu Florin	418, 421
Doga, Eugen	140-142
Dongen (personaj)	262
Dorobanţu, Ion	116, 433
Dorul (eponimie)	39, 45, 161, 168-170, 331, 333, 369, 379
Dracu Moldoveanu, Tudose	383
Drăgănescu, Mihai Corneliu	220
Drăguţ, Vasile	417, 418
Dudaş, Traian	304, 304
Duminică, Petre	228, 229, 231, 438
Dumitrache, Dumitru	206
Dumitrache, Filofteia	206
Dumitrache, Grigore	205
Dumitrache, Ioan	IV, 204, 225, 227, 380, 468
Dumitrache, Maria	205, 206
Dumitrache, Petre	206
Dumitraşcu, Jean	V, 347, 412, 421
Dumitrescu, Florea	38, 116, 121, 432, 433
Dumitrescu, Valentin	439
Dumitriu, Mircea	414
Dumnezeu (divinitate)	383

E

Echinçi, Şevket	IV, 46, 50, 53, 466
Eichman, Adolf	60
Einstein, Albert	132
Eliade, Mircea	382, 386
Emerson, Ralph Waldo	214
Eminescu, Mihai	40, 42, 130, 346, 410
Empedokles (filosof)	371, 377
Enescu, George	412, 341, 346, 347
Enescu, Luminiţa	2
Enlai, Zhou/Ciu-En-lai	38, 119, 126
Esculap (legendar)	373
Etienne (sfânt)	331
Eusébe (sfânt)	336
Everac, Paul	418
Eyck, Jean Van	259
Eyice, Semavi	444
Ezechil, Liliana	421

F

Fâlfănescu, Elena	247, 320, 440
Fazekaş, Ludovic	75
Feihong, Xu	245
Feneşan, Adrian	38
Fetcu, Alice	33, 67, 433, 434
Filip de Flandra	256
Flavius, Josephus	58
Flintea, Dan	444
Floareş, Alecu	434
Floareş, Ştefan	210
Florea, Niculina	414
Floriciă, Ion	112
Floroiu, Gheorghe	95
Fourrier, Jean Baptiste Joseph	332
Francisc II	249
Franck, Auguste Jean Guillaume	345
Hubert César	
Fulbright, James Williams	212
Fulga, Laurenţiu	40, 42
Fulgeanu-Matei, Mihaela	2

G

Gabaşvili, Vesiki	41
Gabrielli, Giuseppe	164
Gadamer, Hans-Georg	386
Gagarin, Juri Alekseevici	295, 297, 302, 304, 311, 317, 319
Gandhi, Indira	71
Gaulle, Charles de	IV, V, 187, 228, 230, 232, 335, 343, 438, 468
Gaulle, Yvonne de	228
Gava, Radu	2, 442, coperta IV
Găitănar, Ştefan	421
Gărduş, Traian	V, 180, 181, 185
Gentea, Gheorghe	263
Georgescu, Andrei Cristian	235
Georgescu, Bogdan Teodor	235
Georgescu, Mihail Petre	V, 233, 234, 244, 245, 438, 468
Georgescu, Valeriu	235
Georgescu-Kiriac, Dumitru	417
Germain (sfânt)	331, 332
Gheorghe, Ioan	417
Gherghina, Narcis Ionuţ	93, 415
Ghigiu, Matei	239
Ghiţescu, Ludmila	408
Ghiţescu, Vasile	138
Giacomo (personaj)	378
Gioconda (personaj)	262

INTERVIURI NONCONFORMISTE

Giosanu, Toderiță	273, 437
Giosu, Ștefan	112
Giri, Varahogiri Venkata	71
Goga, Octavian	235
Golescu (familie, frați)	405
Golescu, Dinicu/Constantin	45, 405, 429, 443
Golescu, Mihai	2
Golescu, Zinca	390, 401, 402, 404-407, 419
Gonseth, Ferdinand	384
Gorbaciov, Mihail	278, 280, 282-287
Gorcea, Petru Mihai	268, 270
Govrin, Yosef	IV, 54, 64-66, 466
Greco, Emilio	164
Grigorescu, Andrei	237
Grigorescu, Ioan	434
Grigorescu, Nicolae	42, 74, 346, 419
Guofeng, Hua	118
Gürsel, Cemal	90
Gusinov, Alexei	430
Gutuso, Renato	164

H

Halibei, Olga	38, 157
Halic, Alexandrina	141
Han (dinastie)	123
Hannibal (legendar)	79
Hardcastle, Alexander	373
Hatti (personaj)	49
Hattușil III	30
Henric IV	378
Hepat (zeitate)	49
Heracles (legendar)	373
Herodot (învățat)	57
Hinshelwood, Cyril	183
Hitler, Adolf	61
Hilmu, Victor	410
Hodgkin, Thomas	180
Honhliang, Yu	38
Honkanen-Cosma, Mario	265
Hrozny, Bedřich	48
Hurmuzescu, Dragomir	220

I

Iisus (divinitate)	64
Ileana (eponimie)	206
Ilie Rizea, Iulian	414
Ilie, Ion	93

PETRE POPA

Iliescu, Constantin	414
Ingrao, Petro	164
Iohannis, Klaus	151
Ionașcu, Ion	414
Ionescu de la Brad, Ion	4, 76, 81, 84, 330, 336-340, 418, 444
Ionescu, Nicolae	2
Ioniță, Marin	408
Iordache, Anastasie	414
Iordache, Nicolae	380
Iordache, Ștefan	400
Iorga, Nicolae	218, 414
Iosia (rege)	57
Iosif II	249
Iosifescu, Marius	380
Istrățescu, Ion	95
Iunona (zeitate)	373
Iupiter (zeitate)	373
Iustinian I	79
Ivănuș, Gheorghe	237
Ivireanu, Antim	41-45

J

Jalea, Ion	42
Jebeleanu, Eugen	42
John (eponimie)	143, 150, 151, 152, 155
Joja, Athanase	443
Jora, Mihail	42

K

Kar, S. K.	IV, 67, 71, 466
Kazanskaia, Roza	42
Kemal Pașa, Mustafa/Atatürk	88, 89, 92, 98-100
Kernbach, Victor	41
Kikkull (personaj)	49
Kiliçcioğlu, Turhan	52, 53
King, Martin Luther	183
Kissinger, Henry	444
Klinge, Matti	270
Konukçu, Enver	444
Köprülü, Mehmed Fuad	80
Koroliiov, Serghei Pavlovici	318
Kubaba (zeitate)	50
Kutzer, Peter	V, 247, 254, 468

INTERVIURI NONCONFORMISTE

L

Labidi, Boutheina	19
Labîș, Nicolae	42, 401-404, 408-410
Lahovari, Alexandru	129
Lamba, Corneliu	161, 370
Lanckere, Carlos Van	V, 255, 262-264, 439, 468
Lavalleja, Juan Antonio	25
Lebida (legendar)	373
Lebrun, François	443
Leca, Teodor	382
Lenin, Vladimir Ilici	4, 89, 171, 185
Leopold I	257
Leopold II	256, 257
Leotescu, Ileana	V, 405, 411
Lică-Vulpești, Ion	408
Linden jr., Nico Van Der	351
Lindgren, Lauri	IV, 265, 269, 270, 468
Liola (personaj)	378
Lipatti (familie)	274, 275, 277
Lipatti, Ana	271
Lipatti, Dinu/Constantin	42, 271, 272, 274, 275, 277, 417, 439
Lipatti, Theodor	271
Lipatti, Valentin	IV, 271, 272, 275-277, 418, 439, 468
Listz, Franz	345, 346
Liubișa (personaj)	200
Livezeanu, Octav	40
Luchian, Ștefan	42
Ludovic XIV	335

M

Maciu, Vasile	414
Macovescu, George	40, 418
Macovschi, Eugen	315, 319
Madžarevič, Sveta	203, 444
Maeterlinck, Maurice	264
Maisonnabe (învățat)	336
Maleine (personaj)	264
Mannerheim, Carl Gustaf Emil	270
Manolescu, Marin	421
Manolescu, Nicolae	384
Manu, Dănuț	421
Marc, Antoniu	182
Marcovici, Svetozar	197
Maria (personaj)	139, 140-142
Marinescu, Gheorghe	186, 189, 192, 229
Marinescu, Maria	206

Marinescu, Medeea	142
Martin, Mircea	384
Martinescu, Ștefan	235
Marx, Karl	386
Matei, Horia C.	444
Mateiaș (eponimie)	4, 19, 158, 417, 418, 423,424, 426, 427
Maurer, Ion Gheorghe	24, 71, 233
Mausol (legendar)	79
Mazilu, Dan Horia	380
Măceșanu, Reghina	2
Mănescu, Corneliu	24
Mărăcine, Filofteria	2
Mecena (personaj)	373
Medjid, Abdul	81
Mehedinți, Leonard	421
Mehmet I	80
Mehmet II	80
Mehmet IV	88
Meianu, Marin	431
Meladze, Natalia	40
Mestecăneanu, Adrian	2, VI, 446, 470
Michelotto, Luigi	436
Micu, Ofelia	437
Mihăilescu, Ioan	221, 222
Milcin, Lev	140
Mintoff, Dom	164
Mirabela (personaj)	139, 140-142
Mircea cel Bătrân	55, 420
Miroiu, Ștefan	V, 401
Mitulescu, Moise	439
Mocanu, Constantin	414
Mocanu, Cristian	434
Moktar Zannad, Mohamed el	IV, 11, 18, 19, 430, 466
Moraru, Horia	421
Morțun, Emil	207
Motreanu, Ion Marius	2, 160, 294, 429
Motreanu, Liviu Valentin	294
Mugur, Florin	401
Mülder, Albert de	439
Müller, Friedrich Max	58
Murat I	79
Murat II	80
Murville, Couve de	228
Musatov, Valeri	V, 278, 288, 468
Mușat, Mircea	414

N

Napoleon I	153, 154, 257, 258, 333
Napoleon III	334

INTERVIURI NONCONFORMISTE

Neacșu, Corina	2
Neacșu, Cristian	434
Neacșu, Ivan	437
Necula, Corneliu	435
Neguț, Silviu	444
Nenițescu, Costin D.	220
Nestor, Ion	414
Ney, Michael	33
Nica, Alexandru	26, 72, 171, 278, 324
Nica, Victor	239
Nicolae (sfânt)	236, 237, 425
Nicolae, Ion	444
Nicolaescu, Sergiu I.	181, 418, 421, 428, 443
Nicolescu, Constantin	437
Niro, Robert De	400
Nobel, Alfred	2, 4, 180, 183, 185, 264, 378, coperta IV
Novac, Vasile	414, 417

O

Oancea, Dorin	45, 191, 369, 444
Obrejan, Mariana	2
Obrenović, Miloș	196
Odobescu, Alexandru	4, 410
Odon, Gheleggiin	V, 72, 75, 467
Oedip (legendar)	347
Ogli, Mustafaev Faic Mamed Emin	26
Oprea, Alina	2
Oprea, Gheorghe	240
Orhan (legendar)	79
Osman (legendar)	79
Oțetea, Andrei	414, 444
Özalp, Teoman	IV, 76, 83, 467
Özen, Recep Birsin	IV, 85, 86, 91, 467

P

Paciurea, Dimitrie	42
Palic, Teodor	270
Pallady, Theodor	40
Pally, Filofteia	444
Parhon, Constantin I.	383, coperta IV
Pârvan, Gabriel Octavian	11, 430
Pascal, Blaise	386
Pascal, Matei	378
Pascu, Ștefan	418
Paulescu, Nicolae	183
Păduraru, Marius	93, 414

Pătrașcu, Gheorghe	42
Pătrașcu, Ion	436
Păun, Constantin	205
Păun, Gheorghe	380
Păuna, Titu	236
Păunescu, Adrian	418
Pendiuc, Tudor	IV, V, 203, 289, 290, 293, 294, 444, 469
Penescu, Corneliu	209, 220
Pere, François de la Chaise	334
Perticari (familie)	189, 191, 192
Perticari, Elena	184
Perticari, Ioan	189
Perticari, Ioana	189, 437
Pertini, Sandro	164
Petcu, Marian	421
Petculescu, Liviu	421
Petre, Cristina	390
Petre, Gheorghe	389
Petrescu, Cecilia	410
Petric, Aron	414, 418
Phoenix (legendar)	400
Pierre (sfânt)	332
Pietrăreanu, Ion	126
Pippidi, Dionisie M.	414
Pirandello, Luigi	376-379
Pistol, Petru	421
Pițigoi, Ion	95
Pițigoi, Niculina	430
Plinius cel Tânăr	291
Poincaré, Henri	227
Polux (legendar)	373
Pop, Mihaela	421
Pop, Petru	237
Popa, Dan Gabriel	2, V, 114, 389, 400, 470
Popa, Livia	<i>passim</i>
Popa, Petre	<i>passim</i>
Popescu, Alecu	140
Popescu, Alexandru	26, 193, 202
Popescu, Alfons	229
Popescu, Cornel	2, 141
Popescu, Dan Mircea	242
Popescu, Dumitru Radu	387
Popescu, Eugen	442
Popescu, Ion	112
Popescu, Tudor	207
Popescu-Gopo, Ion	140, 141, 410
Popov, Leonid Ivanovici	IV, 295, 298-302, 305-308, 310-314, 317, 319, 469
Popov, Vasile Mihai	220
Porumb, Ioana	421
Porumbescu, Ciprian	42

INTERVIURI NONCONFORMISTE

Preda, Marin	390
Proca, Eugen	380
Procaccio, Giuliano	445
Prohorencu, Janna	171
Prunariu, Dumitru	IV, 295, 296, 298-308, 310, 312, 314-319, 440, 445, 469
Prusias (rege)	79

R

Racoviță, Emil	256
Radhakrishnan, Sarvappalli	71
Ramses II	50
Raseev, Sergiu	237
Răducanu, Maria	2
Rădulescu, Paula	141
Răduleț, Romulus	220
Reagan, Ronald W.	280, 281, 287
Rebreanu, Liviu	232
Reid, Karl N.	213
Remarque, Erich Maria	400
Remeș, Traian	361
Renault (eponimie)	<i>passim</i>
Reșid Pașa, Mustafa	81
Ricoeur, Paul	386
Riemschneider, Margarete	49
Rizescu, Ion	382
Robinson, Robert	183
Roman, Petre	366
Romanenko, Iuri Viktorovici	298, 306, 310
Romm, Mihail	173
Romsdal-Knudsen, Bent	V, 320, 323, 440, 469
Roșca, Ioan N.	421
Rotaru, Dan	V, 401, 404, 408
Roussel, Albert Charles Paul	344
Rumianțev, Alexei	V, 324, 469
Rundas (zeitate)	50
Rustavili, Șota	41
Rusu, Dorina N.	445

S

Sacerdoțeanu, Aurelian	414
Sachelarie, Octavian Mihail	38, 429
Sadat, Anwar el	164
Sadoveanu, Mihail	40, 42
Sahia, Alexandru	273
Saint-Saëns, Charles Camile	345
Samson (legendar)	345

Sanda, George	112
Sandu, Constantin	228
Sânziana (eponimie)	410, 411
Sârbu, Radu	361
Sartre, Jean-Paul	183, 201
Sava, Iosif	418
Sayce, Archibald Henry	50
Sălișteanu, Ion	380
Schubert, Franz Peter	294
Schuman, Robert	337
Schweitzer, Louis	361, 364
Sciascia, Leonardo	164
Secară, Gheorghe	412, 421
Seciu, Valeria	400
Seneca (învățat)	388
Serghi, Cella	408
Sezgin, Savaş	V, 94, 95, 98, 104, 432, 467
Shunxi, Yang	IV, 105, 107-109, 115, 467
Siman, Constantin	425
Simion, Eugen	221, 222
Simonescu, Dan	380
Sîrbu, Ion	20, 75, 273, 425, 433
Slavic, Desdemona	409
Smarandache, Dumitra	432
Smeoreanu, Gheorghe	V, 400, 443
Soisson, Jean-Paul	IV, 330, 331, 336, 339, 340, 441, 469
Solomon (rege)	57
Sorescu, Aurelia	274, 277, 439
Sorescu, Constantin	46, 77, 85
Sorescu, Marin	42
Sorescu, Romulus	410
Soustrot, Marc	V, 341, 347, 469
Stan, Apostol	414, 418
Stan, Doru Gabriel	2, 422, 445
Stana, Dana	2, 422, 445
Stanciu, Gheorghe	237
Stancu, Radu	8, 65, 272, 274, 430, 439, 444
Stancu, Zaharia	40
Stângă, Ion	421
Stark, Alexandru	315, 445
Stănescu, Alexandru	207
Stăvăruș, Ion	268
Steensgaard, Kristian	320, 323, 440
Steinmetz, Thérèse	V, 348, 349, 469
Stoenescu, Augustin	410
Stoica, Adrian	239
Stoica, Ion Aurel	358
Strauss – Fiul, Johann	346
Strățulă, Constantin	234
Streinu, Vladimir	380
Stroe, Constantin	V, 352, 355, 358, 469

INTERVIURI NONCONFORMISTE

Suciu, Gheorghe	237
Sunay, Cevdet	92, 93

Ș

Șandru, Florin	142
Șandru, Vasile	194
Șarma (zeitate)	49
Ștefan cel Mare	414
Ștefănescu, Adrian	141
Ștefănescu, Ștefan	418
Șteflea, Nicolae	444

T

Tacitus, Cornelius	291
Tarolfi, Bernardino	445
Tarsia, Vincenzo	IV, 369, 370, 376, 379, 441, 469
Tătăruș, George	388
Tecău, Florin	436
Telamon (legendar)	376, 377
Telepinus (zeitate)	49
Tereza, Maria	249
Teșub (zeitate)	49
Tetradze, Lela	40
Theodorescu, Răvan	418
Thiers, Louis Adolphe	333-335
Toma, Gheorghe	207
Tomzei, George	410
Tonghioiu, Doina	95
Tonitza, Nicolae	42
Tonoiu (familie)	382
Tonoiu, Vasile	IV, 380, 381, 387, 388, 470
Topală, Tenco	193
Trâmbaciu, Ștefan	421
Tudor, Sevastian	445
Tudorel, Nicolae	421
Tudosescu, Ion	421
Turcu, Adrian	237

Ț

Țedenbal, Yumjaaghiin	75
Țedenbal-Filatova, Anastasia	75
Țunescu, Radu	237

U

Ulanhu	IV, 38, 116, 120, 125, 126, 432, 433, 467
Üner, Ahmet	95, 97, 432
Ungureanu, Emilia	421
Ungureanu, Octavian	425

V

Valiäho, Ritva	265
Vasile, Alexandru	331, 341, 348
Vasile, Radu	361
Vasilescu, Vasile	18
Văcăroiu, Nicolae	241
Vărășcanu, Constantin	2, 38
Verdeț, Ilie	75
Vieru, Grigore	142
Vișinescu, Victor	112
Viteazul (personaj)	41
Vlad, Ion	112
Vlaicu Vodă	382, 425
Vlădică, Florian	268
Vlăduț, Constantin	414
Vlăduțescu, Gheorghe	421
Voinescu, Silvestru	32, 93, 149, 368, 418, 420, 425, 443, 445
Voltaire (filosof)	153, 188, 334
Vuia, Traian	210, 215, 216, 220
Vujič, Ioachim	202
Vulcan (legendar)	373
Vulpescu, Ileana	410
Vulpescu, Romulus	410

W

Weizmann, Chaim	60
Winckler, Hugo	51
Wright, Hugo Henry	51

Y

Yaobang, Hu	34
Yildirim	80

Z

Zamorowsky, Vojtech	49
Zanfir, Constantin	240, 273
Zavulovici, Dan	447, 470
Zăpucioiu, Ion	95
Zărnescu, Constantin	8
Zărnescu, Gheorghe	303, 304
Zedong, Mao	121
Zengwen, Liu	38, 436
Zeus (zeitate)	373
Zevedei, Nicolae	348
Zhen, Wang	125, 434
Zichichi, Antonio	164

CUPRINS

• Introducere	I
AFRICA	
• Marius Stephanus BARNARD (Republica Africa de Sud): <i>Școala românească de medicină este foarte serioasă</i>	5
• Mohamed el MOKTAR ZANNAD (Tunisia): <i>Reședința Argeșului contemporan a devenit așezare plurivalentă</i>	11
AMERICA DE SUD	
• Rodney ARISMENDI (Uruguay): <i>Faptele sunt adevăratul etalon al politicii partidului dumneavoastră de guvernământ</i>	20
ASIA	
• Ali AGA (Azerbaidjan): <i>Relațiile de prietenie dintre Sumgait și Pitești au ca suport industriile noastre convergente</i>	26
• Wang BINGNAN (China): <i>Marile realizări românești constituie o valoroasă experiență internațională</i>	33
• Fanny DJINDJIHAȘVILI (Gruzia/Georgia): <i>Recunoaștem și prețuim spiritualitatea românească</i>	39
• Șevket EKINÇI (Turcia): <i>Imperiul hitit a exprimat simplitatea măreției</i>	46
• Yosef GOVRIN (Israel): <i>Sunt profund impresionat de realizările municipiului Pitești</i>	54
• S.K. KAR (India): <i>Dezvoltarea județului Argeș prezintă succesele politicii</i>	67

<i>președintelui României Socialiste</i>	
• Gheleggiin ODON (Republica Populară Mongolă): <i>Arta plastică din România are ample deschideri spre universal</i>	72
• Teoman ÖZALP (Turcia): <i>La Bursa, otomanii abandonează corturile din păr de capră și devin constructori</i>	76
• Recep Birsin ÖZEN (Turcia): <i>Sinteza valorilor civilizației din Anatolia Orientală se regăsește la Erzurum</i>	85
• Savaş SEZGIN (Turcia): <i>Apreciem foarte mult coregrafia folclorică românească</i>	94
• Yang SHUNXI (China): <i>Limba română a devenit suportul unei ample culturi continentale</i>	105
• Yang SHUNXI (China): <i>Familia noastră cunoaște municipiul Pitești datorită sentimentelor voastre prietenești</i>	109
• ULANHU (China): <i>Românii sunt harnici și cutezători</i>	116
EUROPA	
• Gheorghe BARBU (România): <i>Am dorit să realizez lucruri importante, lăsând câte ceva în urma mea</i>	127
• Natalia BODIUL (Republica Moldova): <i>Rigoarea partiturilor pentru copii nu este o joacă</i>	139
• Ion BRĂNESCU (România): <i>Puteam să fac mai multe, dar nu sunt condus de lăcomie</i>	143
• Paolo CILONA (Italia): <i>Politica pacifistă promovată de România reprezintă un model de acțiune constructivă internațională</i>	161
• Grigori CIUHRAI (Federația Rusă): <i>Fiecare film rămâne o adevărată lecție</i>	171

<i>despre și pentru viață</i>	
• Dorothy CROWFOOT HODGKIN (Marea Britanie): <i>Cuceririle științei trebuie folosite în scopuri constructive</i>	180
• Xavier DENIAU (Franța): <i>România s-a afirmat ca națiune respectată în Lume</i>	186
• Milan DJOKOVIĆ (Serbia): <i>Tradiția și actualitatea motivează prietenia așezărilor noastre urbane</i>	193
• Ioan DUMITRACHE (România): <i>Piața comună a științei stimulează preocupările și afirmarea cercetătorilor din România</i>	204
• Charles de GAULLE (Franța): <i>Trăiască Piteștii!</i>	228
• Mihail Petre GEORGESCU (România): <i>Statul a fost preocupat de menținerea standardelor la SC Arpechim SA Pitești până în 2004.....</i>	233
• Peter KUTZER (Austria): <i>Atmosfera lucrativă din Argeș devine reconfortantă</i>	247
• Carlos Van LANCKERE (Belgia): <i>Metropola Bruxelles are statut veritabil de Capitală europeană</i>	255
• Lauri LINDGREN (Finlanda): <i>Cunoașterea limbii române este un element fundamental pentru întărirea relațiilor noastre de prietenie.....</i>	265
• Valentin LIPATTI (România): <i>Enciclopedic, fratele meu, Dinu Lipatti, a fost catalogat mare pianist continental</i>	271
• Valeri MUSATOV (Federația Rusă): <i>După convorbirile sovieto-americane de la Reykjavik, Lumea va cunoaște schimbări radicale</i>	278

• Tudor PENDIUC (România): <i>Întrebările dumneavoastră vor genera ample comentarii</i>	289
• Leonid POPOV (Federația Rusă): <i>Atunci când sunt în România, mă consider de-al casei</i>	295
• Dumitru PRUNARIU (România): <i>Anii au trecut repede, chiar foarte repede!</i>	302
• Dumitru PRUNARIU (România): <i>În 1979, România a fost invitată să participe la Programul Intercosmos</i>	308
• Dumitru PRUNARIU (România): <i>Apreciem interesul argeșenilor pentru tânăra noastră cosmonautică</i>	315
• Bent ROMSDAL-KNUDSEN (Danemarca): <i>Țara dumneavoastră dispune de un excelent potențial uman</i>	320
• Alexei RUMIANȚEV (Federația Rusă): <i>Ritmul și evoluția economiei mondiale suprapun controverse permanente între Marile Puteri</i>	324
• Jean-Paul SOISSON (Franța): <i>Hexagonul a fost și rămâne un prieten statornic al României</i>	330
• Marc SOUSTROT (Franța): <i>Atunci când interpretăm muzică simfonică românească, ne raportăm la valoarea lui George Enescu ..</i>	341
• Thèrèse STEINMETZ (Olanda): <i>Folclorul românesc este, cu adevărat, formidabil!</i>	348
• Constantin STROE (România): <i>Încă din 1968, am avut convingerea că Uzina Dacia va marca pozitiv peisajul industrial românesc</i>	352
• Vincenzo TARSIA (Italia): <i>Locuitorii din</i>	369

<i>Agrigento venerază simbolul Concordiei</i>	
• Vasile TONOIU (România): <i>Globalizarea afectează paternitatea conceptelor filosofale</i>	380

ADDENDA

INTERVIURI FAMILIALE

• Dan Gabriel POPA (România): <i>Profesia de medic îmi conferă mari satisfacții</i>	389
• Livia POPA (România): <i>Cenaclul literar Nicolae Labiș, din Liceul Zinca Golescu Pitești, rămâne inițiativa mea de suflet</i>	401
• Livia POPA (România): <i>Întâlnirile consacrate sărbătoririi școlii noastre reverberează multiple amintiri</i>	405
• Petre POPA (România): <i>Istoric al Cetății Pitești</i>	412
• Petre POPA (România): <i>Evocarea conținutului operei Argeș. Cartea eroilor ne onorează!</i>	423
• <i>Post-scriptum</i>	428
• <i>Documente fotografice</i>	429
• <i>Bibliografie specială</i>	442

REZUMATE

• Limba română (ing. dr. Adrian Mestecăneanu)	446
• Limba engleză (Dan Zavulovici)	447
• Limba franceză (Oana Adriana Antonescu) ..	448

INDICE DE PERSOANE

• A-C	449
• D-K	452
• L-R	457
• S-Z	461

